

RAPORT O STANIE **WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ZA ROK 2021**

Zachodniopomorskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne

SZCZECIN MAJ 2022 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego.....	5
2.1 Wizerunek statystyczny województwa.....	5
3. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 roku.....	35
3.1 Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego	35
3.2 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego	48
3.3 Terytorialny wymiar polityki rozwoju.....	49
3.4 Działania realizowane w ramach poszczególnych obszarów	52
3.4.1 Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego	52
3.4.2 Polityka gospodarcza województwa zachodniopomorskiego	73
3.4.3 Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego.....	87
3.4.4 Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego	97
3.4.5 Polityka ekologiczna województwa zachodniopomorskiego.....	117
3.4.6 Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego	134
3.4.7 Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego	147
3.4.8 Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego	160
3.4.9 Polityka transportowa województwa zachodniopomorskiego.....	172
3.4.10 Polityka samorządowa województwa zachodniopomorskiego	180
Załącznik nr 1 - wykaz uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	200

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 34a Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (zwanej dalej Ustawą), zarząd województwa przedstawia corocznie sejmikowi województwa raport o stanie województwa. Zobowiązanie do publicznej prezentacji efektów rocznej działalności zarządu województwa ma na celu zwiększenie udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania organów publicznych. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego. Przedstawia on działania zarządu województwa i ich efekty w podstawowych obszarach związanych z realizacją przypisanych mu na mocy ustaw zadań. Jego opracowanie inicjuje debatę publiczną z udziałem mieszkańców województwa, zwieńczoną obradami podczas sesji absolutoryjnej, w trakcie której radni i mieszkańcy województwa oceniają efekt rocznej działalności zarządu. Debatą o stanie województwa stanowi podstawę głosowania radnych województwa nad udzieleniem wotum zaufania zarządowi województwa.

Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za rok 2021 jest czwartym raportem opracowanym na podstawie przepisów Ustawy. Prace związane z przygotowaniem Raportu realizowane były zgodnie z zasadami i założeniami określonymi w Uchwale Nr XIII/165/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących opracowania raportu o stanie województwa¹ oraz Uchwale Nr 187/22 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Raportu o stanie województwa zachodniopomorskiego².

Raport składa się z dwóch części. Część pierwsza zawiera przegląd głównych danych statystycznych, które obrazują sytuację społeczno-gospodarczą województwa. Część druga to opis działań Zarządu Województwa w ramach obszarów tematycznych i w układzie nawiązującym do zadań realizowanych przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne województwa. W ramach każdego z obszarów zaprezentowany został jednolity zakres informacji obejmujący:

1. Wykaz zadań ustawowych w danym obszarze;
2. Sprawozdanie z realizowanych przez Zarząd Województwa w 2021 r. działań.

Załącznikiem do Raportu jest informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego obejmująca wykaz przyjętych uchwał wraz ze wskazaniem stanu ich realizacji.

Organem wykonawczym odpowiedzialnym za realizację działań objętych Raportem jest Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. W skład Zarządu w 2021 r. wchodził:

1. Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
2. Olgierd Kustosz – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
3. Tomasz Sobieraj – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
4. Anna Bańkowska – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego;
5. Stanisław Wziątek – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

¹ <http://www.bip.wzp.pl/artukul/uchwala-nr-xiii16520-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>.

² https://baw2.wzp.pl/UMWZP/document/2429/Uchwa%C5%82a-187_22.

2. Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego

2.1 WIZERUNEK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA³

Podział i powierzchnia województwa zachodniopomorskiego

W 2021 r. w skład województwa zachodniopomorskiego wchodziło 113 gmin, które przynależały do 21 powiatów, w tym 18 ziemskich i 3 grodzkich.

Województwo zachodniopomorskie zajmuje powierzchnię 22 905 km² (2 290 472 ha), co stanowi 7,3% powierzchni kraju. Największym powiatem na Pomorzu Zachodnim jest powiat gryfiński (8,2% powierzchni województwa), natomiast najmniejszy jest powiat policki (2,9% powierzchni województwa).

Ludność

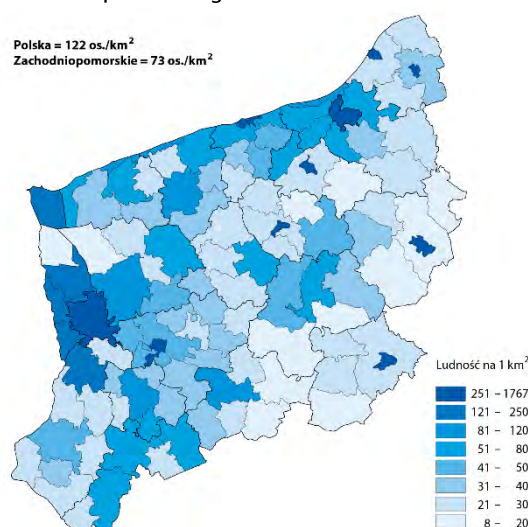
Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 30 czerwca 2021 r. wyniosła 1 682 003 i była mniejsza niż 31 grudnia 2020 r. o 6 044 osoby. Gęstość zaludnienia w województwie (stan z 30 czerwca 2021 r.) wyniosła 73 osoby na km² – co oznacza spadek o 1 osobę w stosunku do 2020 r., także 4. najniższą wartość w kraju. W regionie największa gęstość zaludnienia występuje w powiecie polickim (124 osoby na km²), natomiast najmniejsza w powiecie drawskim (32 osoby na km²). Wśród miast na prawach powiatu gęstość zaludnienia wynosi odpowiednio: w Szczecinie 1 317, w Koszalinie 1 080 i w Świnoujściu 201 mieszkańców na 1 km².

Miastami o największej liczbie ludności w regionie są: Szczecin – 396,5 tys. mieszkańców, Koszalin – 105,8 tys., Stargard – 67,4 tys., Kołobrzeg – 45,9 tys., Świnoujście – 40,7 tys. oraz Szczecinek – 39,7 tys. (stan z 30 czerwca 2021 r.). We wszystkich wyżej wymienionych miastach w ciągu ostatnich 10 lat nastąpił spadek liczby ludności. W odniesieniu do 31 grudnia 2020 r.

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego

Rysunek 2. Gęstość zaludnienia województwa zachodniopomorskiego 30 czerwca 2021 r.

³ Dane wykorzystane w rozdziale 2.1 pochodzą z publikacji oraz baz danych Głównego Urzędu Statystycznego; jeżeli wykorzystano inne źródło danych zostało to zaznaczone.

Wykresy i rysunki (mapy) stanowią opracowanie własne na podstawie danych GUS.

liczba osób zamieszkujących miasta spadła. Największy ubytek ludności odnotowano w Szczecinie (-1 783 osoby), Koszalinie (-434 osoby) oraz Kołobrzegu (-268 osób).

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w miastach (r/r)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Szczecin	-649	-683	-741	-992	-1 523	-779	-995	-1 418	-558	-3 652	-1 783
Koszalin	-69	110	-173	-565	-635	-290	-10	-349	-273	-813	-434
Kołobrzeg	-18	-49	-186	-198	-151	-133	-216	-174	-180	-61	-268
Świnoujście	-35	-82	-79	-170	-54	-62	-19	-165	-64	60	-252
Stargard	-66	-67	-72	-151	-134	-69	0	-29	-193	-258	-149
Wałcz	-25	-127	-54	-177	-49	-208	105	-201	-108	-230	-147
Białogard	41	-7	-138	-95	-124	-37	-83	-122	-22	-196	-139
Szczecinek	-37	-100	-73	-137	-34	-33	204	-131	-126	-216	-122
Darłowo	-339	-47	-396	-406	-252	-193	-282	-257	-101	-121	-115
Świdwin	-57	-76	-103	-85	-95	-78	-70	-178	-71	-130	-70
Sławno	-80	-113	-94	-73	-135	-13	-87	-62	-60	-111	-69

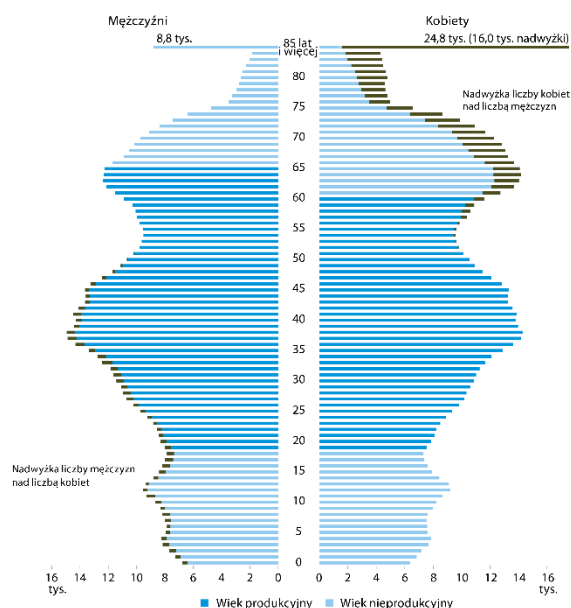
*dane z 30 czerwca 2021 r. w stosunku do 31 grudnia 2020 r.

Tabela 2. Ludność województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	1 723 741	1 705 533	1 701 030	1 696 193	1 688 047	1 682 003
W tym w miastach w %	68,8	68,6	68,5	68,4	68,3	68,2
Na 1 km ²	75	75	74	74	74	73
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	84,8	122,5	127,0	131,5	134,9	b.d.
Udział ludności według grup ekonomicznych:						
w wieku przedprodukcyjnym w %	18,5	17,3	17,3	17,2	17,2	b.d.
w wieku produkcyjnym w %	65,8	61,5	60,8	60,1	59,5	b.d.
w wieku poprodukcyjnym w %	15,7	21,2	21,9	22,6	23,2	b.d.
Mediana wieku ogółem:	-	41,2	41,6	42,1	42,5	b.d.
w miastach	-	42,2	42,7	43,1	43,5	b.d.
na wsi	-	38,8	39,2	39,7	40,1	b.d.

*stan na 30 czerwca 2021 r.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (30 czerwca 2021 r.)

Piramidy wieku według płci dla województwa zachodniopomorskiego i Polski nie różnią się znacząco. Obserwuje się wyraźnie niższą liczbę urodzeń w porównaniu do danych z końca ubiegłego wieku (podstawa piramidy), a w konsekwencji mniejszą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym niż osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości będzie to miało negatywny wpływ na rynek pracy, a także wiązać się będzie z wieloma wyzwaniami w obszarach: ochrony zdrowia, pomocy społecznej i innych. Wśród osób do 50 roku życia odnotowuje się niewielką przewagę liczbę mężczyzn nad liczbą kobiet.

Pośród osób w wieku poprodukcyjnym (górna część piramidy) występuje zdecydowana przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Widać też wyraźny uskok wśród osób między 70 a 75 rokiem życia. Ze względu na poprawę jakości życia oraz wzrost poziomu opieki medycznej, z biegiem kolejnych lat grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie się powiększać – co przy niewystarczającej liczbie nowych urodzeń będzie

po głębiać problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (opieką nad seniorami, świadczeniami społecznymi).

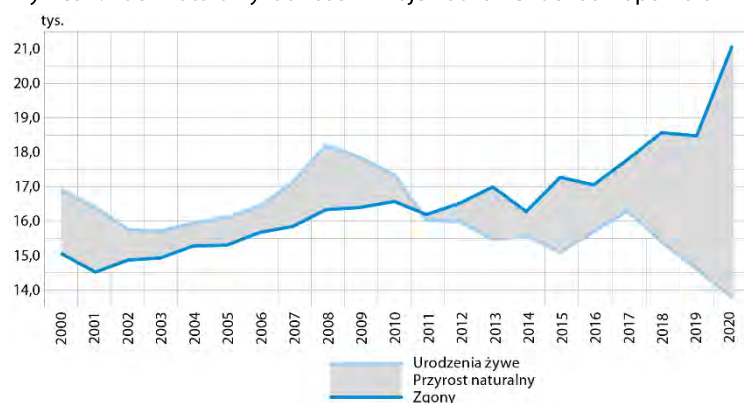
Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^a
Małżeństwa	5,5	4,9	4,8	4,8	4,8	4,6	3,6	2,9
Rozwody	1,9	1,9	1,8	2,0	1,9	1,8	1,4	b.d.
Urodzenia żywe	10,06	8,80	9,18	9,54	9,04	8,62	8,1	7,73
miasto	9,42	8,44	8,84	9,33	8,85	8,59	8,0	7,66
wieś	11,46	9,59	9,91	10,00	9,43	8,67	8,4	7,88
Zgony	9,59	10,07	9,98	10,42	10,90	10,89	12,4	14,48
miasto	9,63	10,42	10,27	10,85	11,35	11,31	13,0	15,30
wieś	9,49	9,32	9,33	9,50	9,90	9,99	11,1	12,72
Przyrost naturalny ^b	0,47	-1,27	-0,80	-0,89	-1,86	-2,27	-4,3	-6,75
miasto	-0,21	-1,98	-1,43	-1,52	-2,50	-2,72	-5,0	-7,64
wieś	1,97	0,27	0,58	0,50	-0,47	-1,31	-2,7	-4,84
Współczynnik dzietności	1,308	1,218	1,296	1,372	1,332	1,299	1,254	b.d.
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyty stały	-0,54	x	-0,59	-0,59	-0,59	-0,43	-0,4	b.d.

a) stan na 30 czerwca 2021 r.

b) różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim

W województwie zachodniopomorskim w 2011 r. nastąpiła zmiana tendencji w ruchu naturalnym ludności. Liczba zgonów zaczęła przewyższać liczbę urodzeń. W 2017 r. w stosunku do 2015 r. liczba urodzeń wzrosła o 1 188, natomiast w 2019 r. spadła poniżej poziomu z 2015 r. co bezpośrednio przeniosło się na zdecydowany spadek przyrostu naturalnego (-2,27 na 1000 ludności – był to najniższy wynik w okresie ostatnich 20 lat, w 2020 r. i pierwszej połowie 2021 r. wartości

tego wskaźnika spadły znacznie poniżej poziomu z 2019 r.); to rzutuje na zmniejszającą się z roku na rok populację województwa. Według stanu na 30 czerwca 2021 r. liczba urodzeń wyniosła 6 512 (30 czerwca 2020 r. – 6 745), natomiast liczba zgonów 12 196 (30 czerwca 2020 r. – 9 412). Nadmiarowa liczba zgonów jest bezpośrednim efektem pandemii COVID-19. Wg stanu na grudzień 2021 r. w województwie od początku epidemii zarejestrowano 180 453 zakażenia SARS-CoV-2, stwierdzono 3 445 zgonów z powodu COVID-19 (łącznie z chorobami współtowarzyszącymi). W I półroczu 2021 r. w stosunku do analogicznego okresu 2020 r. odnotowano niższe wskaźniki przyrostu naturalnego na 1000 ludności, ogółem – -6,75 (I półrocze 2020 r. – -3,15); w mieście – -7,64 (-3,73); na wsi – -4,84 (-1,88).

Do 2017 r. ujemny przyrost naturalny był domeną obszarów miejskich, natomiast dodatni przyrost naturalny obserwowany był na obszarach wiejskich. Jednak w 2018 r. i na tych obszarach wystąpił ujemny przyrost naturalny (jednak zdecydowanie niższy niż na obszarach miejskich) i ten negatywny trend utrzymuje się kolejnych latach.

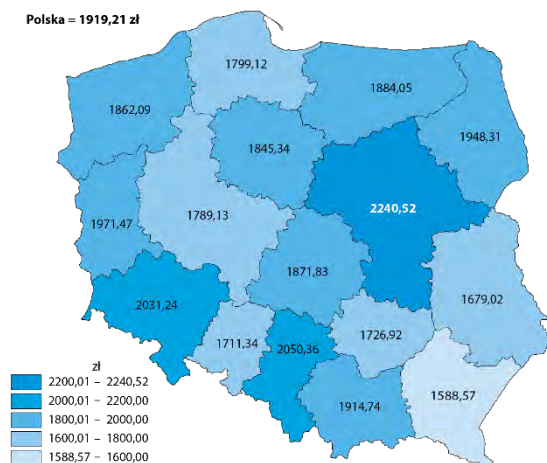
Pomoc społeczna

Tabela 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	1 192,82	1 386,16	1 474,56	1 598,13	1 693,46	1 819,14	1 919,21
Zachodniopomorskie	1 186,91	1 426,85	1 482,90	1 652,60	1 722,23	1 801,11	1 862,09

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie zachodniopomorskim jest dzielnym w kraju (spadek z 5. miejsca w 2018 r. i z 7. miejsca w 2019 r.). W 2020 r. w stosunku do 2010 r. w województwie przeciętny dochód wzrósł o 56,9% (dla Polski wzrost ten osiągnął wartość 60,9%).

Rysunek 3. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę według województw w 2020 r.

Główny Urząd Statystyczny regularnie, co roku, szacuje i publikuje wskaźniki dotyczące ubóstwa ekonomicznego w Polsce, opierając się na wynikach badań budżetów gospodarstw domowych. Obliczenia uwzględniają trzy różne granice: minimum egzystencji (granice ubóstwa skrajnego), granice ubóstwa relatywnego i ubóstwa ustawowego. Pozyskane dane za 2020 r. (w odróżnieniu do lat wcześniejszych) ze względu na pandemię COVID-19 posiadają niższą precyzję i w związku z tym agregowane są tylko na poziomie Polski. W 2020 r. zasięg ubóstwa relatywnego obniżył się o 1,2 p. proc., natomiast w dwóch pozostałych wskaźnikach odnotowano wzrost – stopy skrajnego ubóstwa o 1,0 p. proc. oraz wartości wskaźnika ubóstwa ustawowego o 0,1 p. proc.

Tabela 5. Granice ubóstwa dla wybranych typów gospodarstw w IV kwartale w latach 2015-2020 w Polsce

Granice ubóstwa	Gospodarstwa 1 – osobowe						Gospodarstwa 4 – osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	w zł											
Skrajnego (minimum egzystencji)	545	550	582	595	614	640	1 472	1 486	1 571	1 606	1 658	1 727
Relatywnego	734	770	799	810	858	799	1 982	2 080	2 157	2 187	2 317	2 157
Ustawowego	634	634	634	701	701	701	2 056	2 056	2 056	2 112	2 112	2 112

Rysunek 4. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności według powiatów w 2020 r.

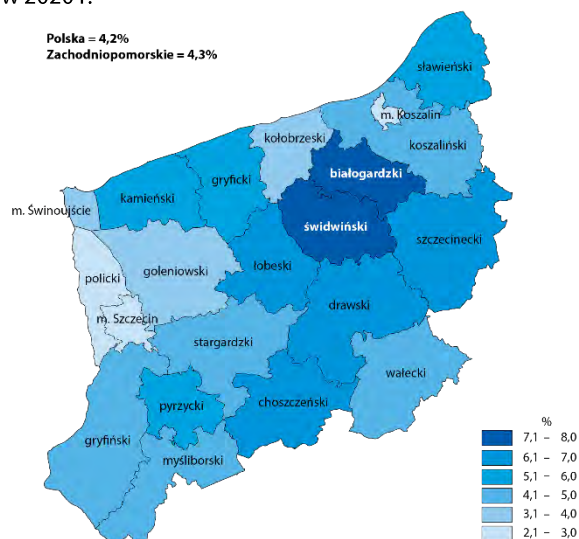

Tabela 6. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności [%]

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	8,7	7,1	6,4	5,7	5,1	4,6	4,2
Zachodniopomorskie	10,4	7,7	6,9	6,0	5,4	4,8	4,3

Spółeczeństwo obywatelskie

Powołując się na spis organizacji prowadzony na branżowym portalu ngo.pl – w województwie zachodniopomorskim w 2021 r. działało 7 416 organizacji pozarządowych (w tym: fundacje, stowarzyszenia rejestrowe i zwykłe, jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną, stowarzyszenia kultury fizycznej, federacje, związki stowarzyszeń). W spisie wykazanych jest blisko 300 podmiotów więcej niż rok wcześniej. Natomiast część działających na terenie województwa podmiotów (np. ochotnicze straże, koła gospodyń, wodne ochotnicze pogotowia ratunkowe) występuje w innych zestawieniach. Według danych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w tej organizacji zrzeszonych jest 477 OSP z regionu, które skupiają ponad 15 000 osób. Zgodnie z rejestrem zamieszczonym na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w województwie jest 419 kół gospodyń wiejskich (tj. 37 więcej niż rok wcześniej).

Warto zauważyć, że w 2021 r. organizacje pozarządowe mierzyły się z wyzwaniami wynikającymi z pandemii COVID-19. Szczególnie dotyczyły one zmiennych warunków działania związanych z wprowadzanymi obostrzeniami epidemicznymi. Jak pokazują dostępne podsumowania, większość organizacji nie zaniechała swoich działań, a wiele podejmowało nowe aktywności w odpowiedzi na potrzebę niwelowania skutków epidemii (dotyczy to głównie ochotniczych straży pożarnych). W skali kraju 41% organizacji zawiesiło większość działań sprzed pandemii, ale 39% ankietowanych w odpowiedzi na pandemię podjęło nowe działania, w tym współpracę z innymi podmiotami. Tam, gdzie było to możliwe ze względu na specyfikę działań – przeniesiono aktywności do Internetu. Warto podkreślić, że wiele aktywności na rzecz przeciwdziałania skutkom pandemii podejmowano w partnerstwie między organizacjami a samorządami lokalnymi.

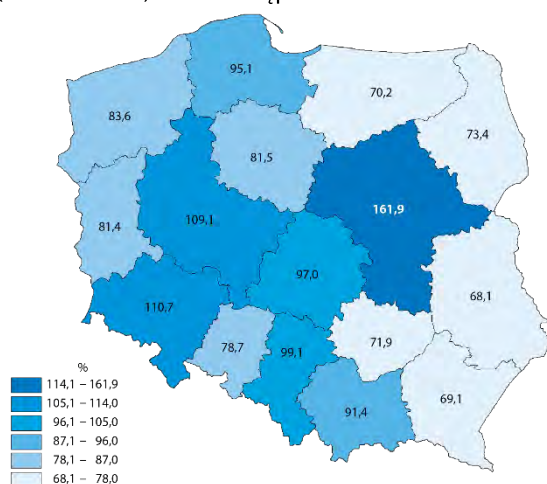
Gospodarka

Tabela 7. PKB w województwie zachodniopomorskim w zł

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca	32 162	39 681	40 704	43 194	45 949	49 496	50 700
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca, Polska = 100	85,6	84,7	83,9	83,4	83,2	82,9	83,6

* dane wstępne szacunkowe

Rysunek 5. PKB per capita w 2020 r. według województw (Polska = 100%) – dane wstępne

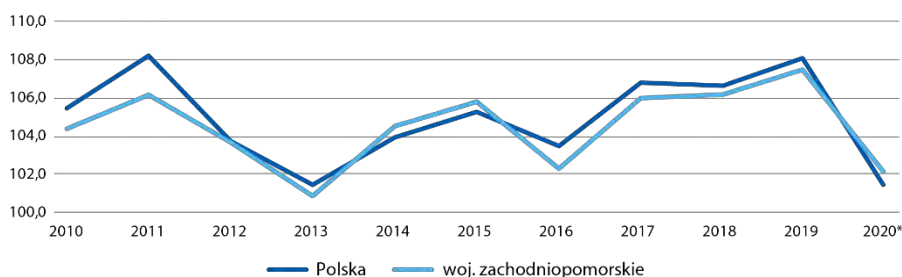

Według wstępnych danych za 2020 r. PKB na 1 mieszkańca województwa zachodniopomorskiego wyniosło 50 700 zł i było wyższe niż w 2019 r. (49 496 zł), co sytuowało region na 8. pozycji w kraju (2019 r. – również 8. lokata). W 2020 r., w stosunku do 2010 r., PKB na 1 mieszkańca wzrosło o 57,6% (w kraju wzrost o 61,5%). Zachodniopomorskie wygenerowało 3,7% PKB Polski (podobnie jak w 2019 r.).

Analizując dynamikę PKB ogółem rok do roku, można stwierdzić, że do 2019 r. występował ciągły wzrost badanego wskaźnika, jednak w różnej skali. Rok 2020 był obciążony pandemią COVID-19, która w znacznym stopniu negatywnie wpłynęła na gospodarkę – zarówno krajową jak i regionalną. Pomimo wprowadzenia szerokiego spektrum

ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej, zarówno w Polsce jak i na Pomorzu Zachodnim wystąpił wzrost PKB w ujęciu rocznym. W porównaniu z dynamiką PKB dla Polski w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. wystąpił wyższy wzrost niż w kraju, analogiczna sytuacja wystąpiła w latach 2014–2015.

Wykres 3. Dynamika produktu krajowego brutto ogółem (rok poprzedni=100) w latach 2010-2020

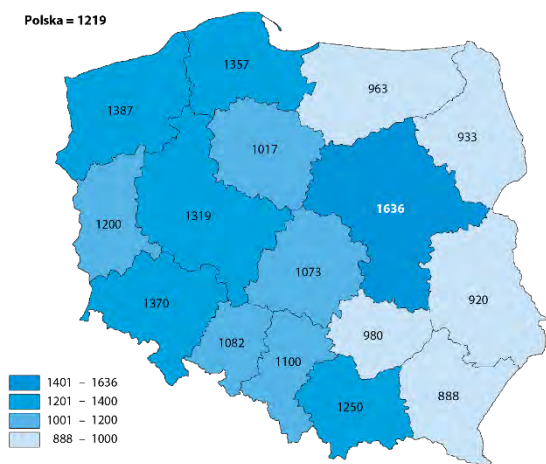
* dane wstępne szacunkowe

Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty wpisane							
Polska	1 015	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	1 219
Zachodniopomorskie	1 279	1 290	1 295	1 308	1 317	1 345	1 387
jednostki nowo zarejestrowane							
Polska	104	94	91	94	102	99	86
Zachodniopomorskie	121	109	104	109	113	113	93
jednostki wykreślone							
Polska	62	76	77	75	86	59	44
Zachodniopomorskie	90	100	100	96	106	85	57

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2020 r.

W województwie zachodniopomorskim w 2020 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w rankingu województw sytuowała województwo zachodniopomorskie na 2. miejscu (za województwem mazowieckim). W liczbie nowo zarejestrowanych jednostek województwo zachodniopomorskie miało jedno z najwyższych wskaźników, a w liczbie wykreślonych z rejestru – najwyższy.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wielkości w porównaniu do lat poprzednich nie uległa znaczącej zmianie. W Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim, dominują podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON zatrudniające do 9 osób. W 2021 r. w skali

kraju jest to 96,6% ogółu przedsiębiorstw, natomiast w skali województwa nieznacznie więcej – 97,1%. Proporcjonalnie mniejszy niż w kraju jest jednak udział małych i średnich przedsiębiorstw (zachodniopomorskie – 2,9%, Polska – 3,4%). Najmniejszy udział, bo niespełna 0,1%, dotyczy największych podmiotów powyżej 250 zatrudnionych (zarówno w Polsce, jak i w województwie).

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON według klas wielkości w 2021 r.

Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
	w %			
Polska	96,6	2,8	0,6	0,1
Zachodniopomorskie	97,1	2,4	0,5	0,1

Innowacje

W województwie zachodniopomorskim w 2020 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wyniósł 28,4% (w rankingu województw – 10. miejsce) i wzrósł zarówno w stosunku do 2019 r. – o 16,3 p. proc., jak i do 2010 r. – o 15,1 p. proc. Z kolei pod względem nakładów na działalność innowacyjną na 1 osobę aktywną zawodowo w 2020 r. województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 15. pozycji wśród województw, natomiast udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych lokował region na 12. miejscu.

Rysunek 7. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2020 r.

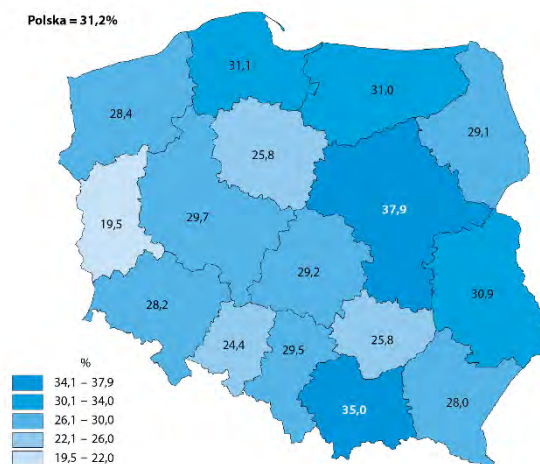

Tabela 10. Działalność innowacyjna – wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %							
Polska	14,9	13,7	16,1	14,5	21,8	15,4	31,2
Zachodniopomorskie	13,3	15,8	11,9	13,7	20,2	12,1	28,4
nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach na 1 osobę aktywną zawodowo w zł							
Polska	2 018	2 515	2 260	2 384	2 128	2 267	2 284
Zachodniopomorskie	923	2 736	1 024	1 081	824	677	617
udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych w %							
Zachodniopomorskie	1,7	3,8	1,9	1,9	1,7	1,3	1,2

Przemysł

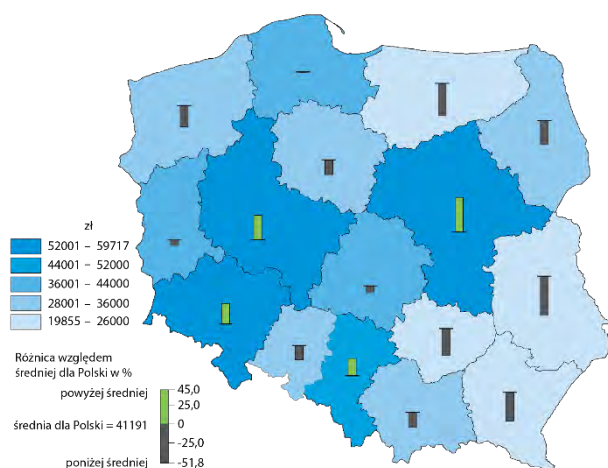
Tabela 11. Produkcja sprzedana przemysłu w województwie zachodniopomorskim*

Wyszczególnienie	2015	2019	2020		
	w mln zł (ceny bieżące)			w odsetkach	2019 = 100 (ceny stałe)
Ogółem	35 113,2	41 422,9	41 926,3	100,0	100,2
Górnictwo i wydobywanie	219,1	224,6	275,7	0,7	119,5
Przetwórstwo przemysłowe	-	38 733,0	38 866,5	92,7	99,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	547,1	875,6	945,7	2,3	107,1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	1 097,2	1 589,7	1 838,3	4,4	113,1

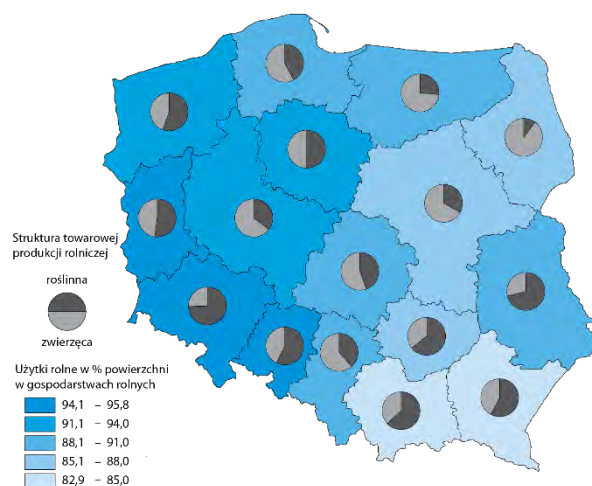
* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Przemysł (przetwórstwo przemysłowe) województwa zachodniopomorskiego opiera się na produkcji rolno-spożywczej, w tym: rybołówstwie, przemyśle drzewnym i meblarskim, chemicznym, produkcji wyrobów metalowych oraz maszyn i urządzeń. Dotychczas główne skupiska zakładów przemysłowych znajdowały się w większych miastach regionu, jednak w miarę powstawania stref przemysłowych następuje stopniowe rozpraszanie produkcji i lokowanie jej w gminach sąsiadujących z miastami, np. w okolicach Goleniowa, Polic, Stargardu, Karlina oraz rozwijających się stref przemysłowych Gryfina, Dębna oraz Mirosławca.

Rysunek 8. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące) w zł według województw

Rysunek 9. Działalność rolnicza w 2020 r.

w ogólnej liczbie gospodarstw jest znacznie niższy (Zachodniopomorskie – 55,1% ogółu, Polska – 74,1%). Ponadto w porównaniu z pozostałymi województwami w województwie zachodniopomorskim jest zdecydowanie największy udział (13,8%) gospodarstw rolnych powyżej 50 ha. W 2021 r. przeciętna wielkość gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wyniosła 32,58 ha (31,75 ha w 2020 r.) i była blisko trzykrotnie wyższa od średniej krajowej – 11,20 ha (11,04 ha w 2020 r.)⁴.

Tabela 12. Struktura gospodarstw rolnych wg obszarów użytków rolnych – Powszechny Spis Rolny 2010 i 2020

Wyszczególnienie	do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha do mniej niż 2 ha	od 2 do mniej niż 5 ha	od 5 do mniej niż 10 ha	od 10 do mniej niż 15 ha	od 15 do mniej niż 20 ha	od 20 do mniej niż 50 ha	50 ha i więcej
	w %							
2010								
Polska	1,7	19,9	32,4	22,9	10,1	4,8	6,4	1,8
Zachodniopomorskie	3,2	16,1	22,6	16,1	12,9	6,5	12,9	9,7
2020								
Polska	2,0	18,6	31,6	21,9	9,9	4,9	8,0	3,0
Zachodniopomorskie	3,4	13,8	20,7	17,2	10,3	6,9	13,8	13,8

⁴ Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W 2020 r. produkcja sprzedana przemysłu województwa w cenach bieżących na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 29 550 zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 4,9%. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie województwa w 2020 r. wyniosło 104,5 tys. (co stanowiło 3,3% krajowego zatrudnienia w tych sektorach). Zachodniopomorski przemysł dostarczył 3,2% krajowej wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

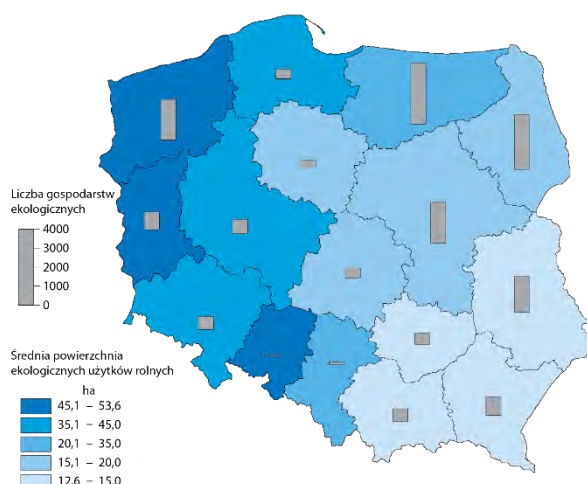
Głównymi sektorami eksportowymi województwa zachodniopomorskiego są: branża meblarska, przemysł metalowo-maszynowy, w tym stoczniowy, branża chemiczna oraz sektor spożywczy.

Rolnictwo

W województwie zachodniopomorskim w 2020 r. w strukturze produkcji towarowej ponad połowę stanowiła produkcja roślinna (55,5%), wobec 44,5% przypadających na produkcję zwierzęcą. W porównaniu z pozostałymi województwami pod względem struktury produkcji roślinnej województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 7. pozycji, natomiast w zakresie produkcji zwierzęcej – na 10.

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w strukturze użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju, przeważały gospodarstwa do 10 ha, jednak ich udział

Rysunek 10. Gospodarstwa ekologiczne w 2020 r.

Liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2006-2013 dynamicznie rosła i osiągnęła wartość 26,6 tys. (na Pomorzu Zachodnim – 3,6 tys.), a po tym okresie ich liczba w Polsce konsekwentnie się zmniejsza (w 2020 r. Polska – 18,6 tys.). W województwie zachodniopomorskim krótkotrwały trend spadkowy został zahamowany w 2019 r. – w 2020 r. odnotowano wzrost liczby gospodarstw ekologicznych (o 4,6% w stosunku do 2019 r. do 2,1 tys.).

W 2020 r. średnia powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 47,2 ha (druga największa średnia po województwie opolskim), przy średniej powierzchni w Polsce – 27,4 ha.

Tabela 13. Gospodarstwa ekologiczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska								
Ogółem	9 187	20 582	22 277	22 435	20 257	19 207	18 637	18 575
z certyfikatem	3 504	12 901	19 813	17 688	15 470	14 927	15 353	15 680
w okresie przestawiania	5 683	7 681	2 464	4 747	4 787	4 280	3 284	2 895
województwo zachodniopomorskie								
Ogółem	678	2 373	3 043	2 573	2 165	2 060	2 054	2 149
z certyfikatem	163	1 312	2 843	2 266	1 746	1 553	1 570	1 707
w okresie przestawiania	515	1 061	200	307	419	507	484	442

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim 8,7% powierzchni użytków rolnych stanowiły tereny w gospodarstwach rolnych z certyfikatem ekologicznym (spadek w stosunku do 2016 r. o 0,88 p. proc.) – województwo zachodniopomorskie zajmuje, w tym zakresie 1. pozycję w kraju przed województwem warmińsko-mazurskim.

Rynek pracy

Tabela 14. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	przeciętne zatrudnienie							
	w tys.							2020=100
Ogółem	160,4	171,2	181,2	188,6	192,0	189,0	188,5	99,7
Przemysł	78,7	88,6	93,0	95,6	96,1	92,7	92,5	99,8
Budownictwo	14,8	11,0	11,4	11,7	12,0	11,8	12,2	103,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	28,1	29,3	30,5	31,8	31,0	29,8	29,3	98,3

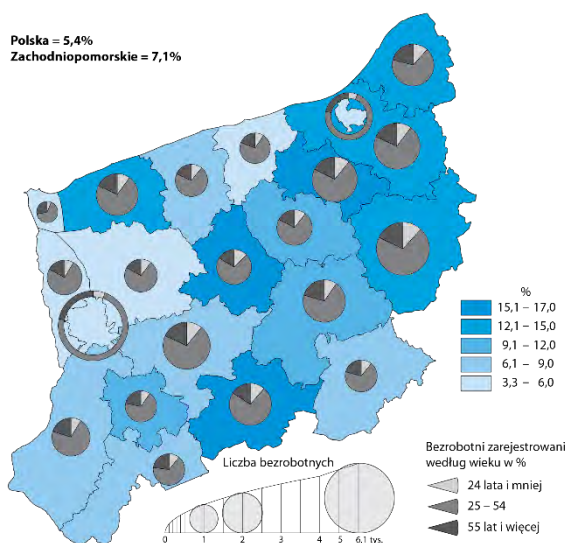
W województwie zachodniopomorskim przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w przeciągu ostatnich lat wyraźnie wzrastało aż do 2019 r. (192,0 tys.). W kolejnych dwóch latach nastąpił spadek do poziomu z 2018 r. (w 2021 r. – 188,5 tys.). Niewątpliwym wpływem na wyraźny spadek liczby zatrudnionych w 2020 r., jak i 2021 r., miała pandemia COVID-19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw z roku na rok wyraźnie wzrasta. W 2021 r. osiągnęło poziom 5 450,87 zł, co oznacza wzrost względem 2020 r. o 8,6%, natomiast w stosunku do 2010 r. o 78,1%. W 2021 r. Pomorze Zachodnie pod względem przeciętnego zatrudnienia zajmowało 11. miejsce w kraju (podobnie jak w 2020 r.), natomiast pod względem

przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw – 7. lokatę (6. lokata w 2020 r.). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wypłacane w województwie mazowieckim, dolnośląskim i pomorskim.

Tabela 15. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	przeciętne wynagrodzenie brutto							
	w zł							2020=100
Ogółem	3 059,96	3 947,04	4 174,17	4 466,57	4 765,91	5 019,82	5 450,87	108,6
Przemysł	3 091,96	3 997,63	4 230,60	4 528,60	4 840,86	5 146,64	5 595,14	108,7
Budownictwo	3 160,31	3 860,57	4 237,37	4 422,16	4 661,70	4 750,95	5 034,20	106,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 711,33	3 369,00	3 684,98	3 991,47	4 359,83	4 520,78	4 980,61	110,2

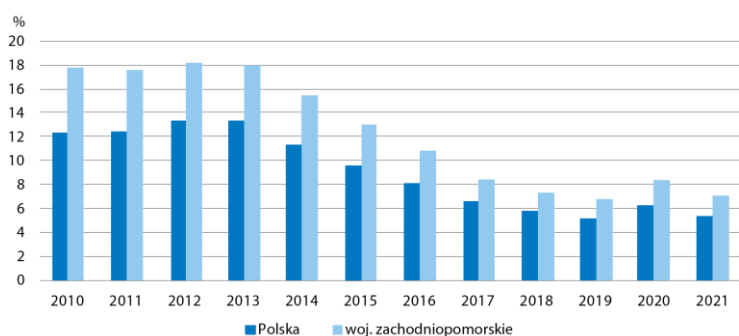
Rysunek 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim na koniec 2021 r. osiągnęła wartość 43,4 tys. osób i była niższa niż rok wcześniej o 16,5%. Stopa bezrobocia rejestrowanego (7,1%) na tle innych województw sytuowała Pomorze Zachodnie w 2021 r. na 11. miejscu (najniższą – 3,1% odnotowano w Wielkopolsce). W 2010 r. stopa bezrobocia na Pomorzu Zachodnim wyniosła 17,8% (o 10,7 p. proc. wyższa niż w 2021 r.) – druga najwyższa w kraju, natomiast najniższa wystąpiła w województwie wielkopolskim – 9,2% (o 6,1 p. proc. wyższa niż w 2021 r.). Po wyraźnym wzroście bezrobocia w 2020 r. – spowodowanym pandemią COVID-19 na świecie i zamknięciem wielu branż gospodarki, w 2021 r. nastąpiło odwrócenie tej tendencji i bezrobocie spadło we wszystkich województwach. W 2021 r. bezrobocie w Polsce, jak i w 11 wo-

jewództwach, było nieznacznie wyższe niż w 2019 r., natomiast w 4 regionach osiągnęło wartości niższe niż przed okresem pandemii COVID-19. W województwie zachodniopomorskim odnotowano trzeci najwyższy spadek stopy bezrobocia w stosunku do 2020 r. – o 1,3 p. proc. (do 7,1%).

Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego

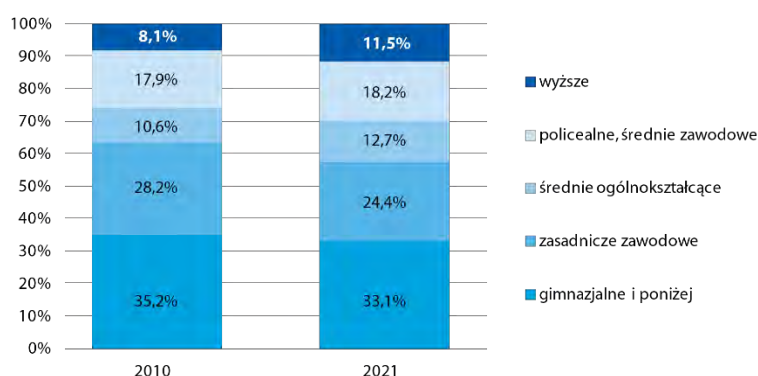

W 2021 r. stopa bezrobocia w województwie obniżyła się do 7,1% (w kraju – 5,4%). W 2010 r. różnica między Polską a województwem zachodniopomorskim wyniosła 5,4 p. proc., natomiast w 2021 r. już 1,7 p. proc. Od 2010 r. na rynku pracy Pomorza Zachodniego widać wyraźny spadek poziomu bezrobocia, jak i niwelowanie różnicy między województwem a Polską.

Tabela 16. Bezrobocie rejestrowane w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bezrobotni zarejestrowani w tys. (stan w dniu 31 XII)	110,0	65,8	52,6	46,0	41,8	52,0	43,4
mężczyźni w tys. (stan w dniu 31 XII)	52,8	29,4	22,0	18,9	17,5	23,5	19,2
kobiety w tys. (stan w dniu 31 XII)	57,2	36,4	30,6	27,1	24,3	28,5	24,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. (w ciągu roku)	179,8	123,4	105,7	88,3	79,2	68,7	57,8
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. (w ciągu roku)	175,7	137,0	119,0	94,9	83,5	58,4	66,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII)	98	18	16	15	13	24	12
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w dniu 31 XII)	17,8	10,9	8,5	7,4	6,8	8,4	7,1

Wykres 5. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w województwie zachodniopomorskim

Wśród powiatów (łącznie z miastami na prawach powiatu) najwyższa stopa bezrobocia jest odnotowywana w powiatach: białogardzkim (2015 r. – 25,5%, 2020 r. – 18,5%, 2021 r. – 17,0%) i choszczeńskim (2015 r. – 23,4%, 2020 r. – 18,3%, 2021 r. – 16,4%). W 2015 r. najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła w Szczecinie (6,8%), Świnoujściu (7,0%) oraz Koszalinie (8,4%), a w 2021 r. były to kolejno: Szczecin (3,3%), Świnoujście i powiat goleniowski (po 4,1%). Spadek stopy bezrobocia od 2015 do 2021 r. odnotowano we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów. Po wzrostach stopy bezrobocia w 2020 r. w stosunku do 2019 r., w 2021 r. odniesieniu do 2020 r. poprawa wystąpiła we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów, z czego największa w powiatach: łobeskim (o 3,1 p. proc.), świdwińskim (o 3,0 p. proc.) i szczecińskim (o 2,7 p. proc.).

nie (8,4%), a w 2021 r. były to kolejno: Szczecin (3,3%), Świnoujście i powiat goleniowski (po 4,1%). Spadek stopy bezrobocia od 2015 do 2021 r. odnotowano we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów. Po wzrostach stopy bezrobocia w 2020 r. w stosunku do 2019 r., w 2021 r. odniesieniu do 2020 r. poprawa wystąpiła we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów, z czego największa w powiatach: łobeskim (o 3,1 p. proc.), świdwińskim (o 3,0 p. proc.) i szczecińskim (o 2,7 p. proc.).

Tabela 17. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	31 grudnia 2020 r.		31 grudnia 2021 r.		
	liczba bezrobotnych	w odsetkach	liczba bezrobotnych	w odsetkach	31 grudnia 2020 = 100
Ogółem	52 018	100,0	43 446	100,0	83,5
Zamieszkali na wsi	21 908	42,1	18 551	42,7	84,7
W szczególnej sytuacji na rynku pracy	41 442	79,7	36 381	83,7	87,8
Długotrwale bezrobotni	25 022	48,1	24 984	57,5	99,8
Powyżej 50 roku życia	14 447	27,8	12 656	29,1	87,6
Do 30 roku życia	12 633	24,3	9 261	21,3	73,3

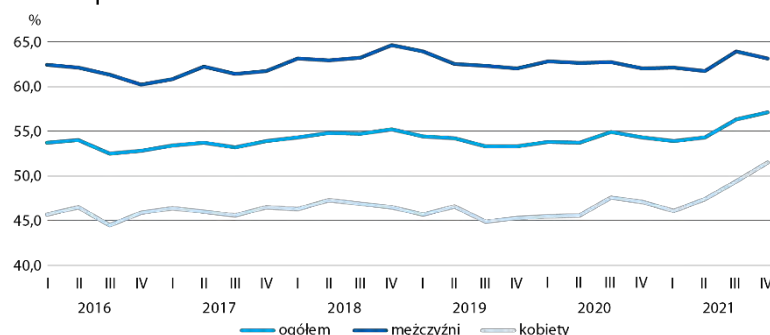
W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w województwie główną grupę stanowią osoby słabo wykształcone (z wykształceniem gimnazjalnym i niższym). Jednak ich udział w latach 2015-2021 spadł o 0,4 p. proc. do 33,1%. Natomiast w analogicznym okresie wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem o 0,9 p. proc. do poziomu 11,5%.

Tabela 18. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Aktywni zawodowo w tys.	644	716	727	740	710	722	747
pracujący w tys.	569	671	705	717	688	696	718
bezrobotni w tys.	74	45	21	23	21	26	30
Bierni zawodowo w tys.	585	641	624	600	622	608	562
Współczynnik aktywności zawodowej w %	52,4	52,8	53,9	55,2	53,3	54,5	57,1
Wskaźnik zatrudnienia w %	46,3	49,4	52,2	53,5	51,7	52,3	54,9
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata	16,5	13,6	18,6	24,4	17,2	22,1	23,2
Stopa bezrobocia w %	11,5	6,3	2,9	3,1	3,0	3,6	4,0

* Od 2021 r. wprowadzone zostały zmiany w metodologii BAEL – obecnie badanie obejmuje ludność w grupie wieku 15-89

Wykres 6. Współczynnik aktywności zawodowej wg płci w województwie zachodniopomorskim

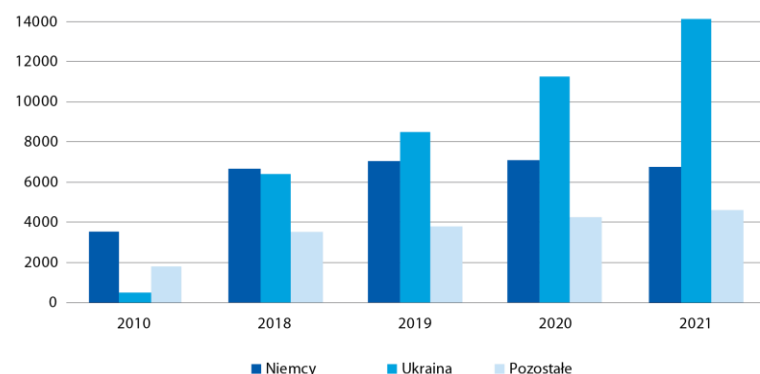

W IV kwartale 2021 r. współczynnik aktywności ekonomicznej ludności według BAEL w województwie osiągnął wartość 57,1%, co na tle pozostałych województw sytuowało Zachodniopomorskie na 8. miejscu (przed rokiem było to 13. miejsce). Z kolei stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 4,0% (13. miejsce w rankingu województw) i była o 0,4 p. proc. wyższa niż w analogicznym okresie 2020 r. W IV kwartale 2021 r.

liczba ludności biernej zawodowo w województwie wyniosła 562 tys. osób (4,5% udziału tej grupy w Polsce). W województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2021 r. liczba biernych zawodowo mężczyzn wyniosła 231 tys. osób (41,2% ogółu), natomiast liczba kobiet wyniosła 330 tys. osób (58,8% ogółu), w Polsce udział ten wyniósł odpowiednio 38,6% i 61,4%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-89 lata (BAEL) w IV kwartale 2021 r. w Polsce kształtował się na poziomie 56,3%, najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim – 51,6%, a najwyższy w mazowieckim – 60,3%. W województwie zachodniopomorskim ogółem wyniósł 54,9% i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu 2020 r. o 2,2 p. proc., wśród mężczyzn wynosił 60,4%, a wśród kobiet 49,6%, w podziale na grupy wiekowe odpowiednio: 15-24 lata – 22,0%, 25-54 lata – 84,9%, 55-64 lata – 56,1%, 20-64 lata – 75,1%.

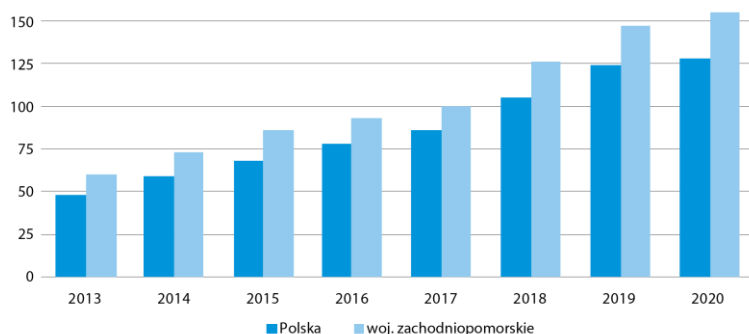
Wykres 7. Liczba osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu cudzoziemca na obszarze województwa zachodniopomorskiego

W latach 2010-2021 w województwie zachodniopomorskim wystąpił zdecydowany wzrost liczby cudzoziemców (przede wszystkim obywateli Ukrainy) posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu. Obecnie obcokrajowcy – szczególnie ze wschodu Europy – zapełniają luki na rynku pracy m.in.: w handlu, przemyśle czy budownictwie.

Źródło: <https://migracje.gov.pl/> (28.03.2022)

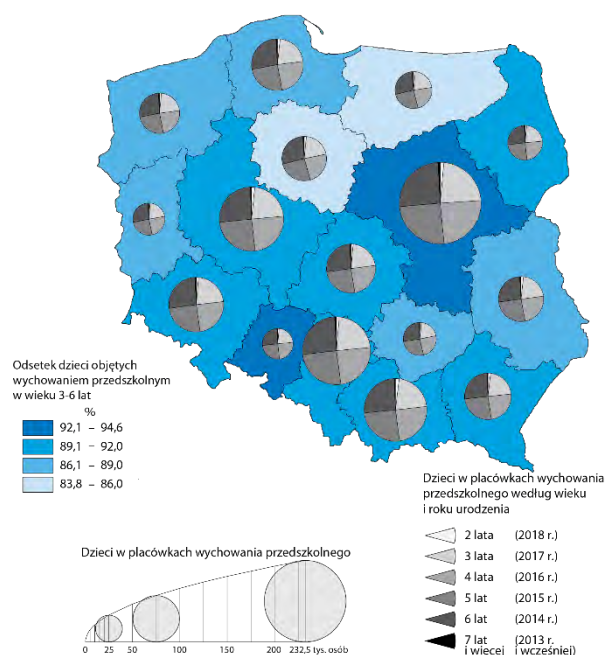
Wykres 8. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat

W województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce, na przestrzeni ostatnich lat (2012-2020) obserwuje się zdecydowany przyrost odsetka dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych. Odsetek ten na Pomorzu Zachodnim był w 2020 r. 3. najwyższym w Polsce.

Edukacja

Rysunek 12. Wychowanie przedszkolne 2020/21

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym poziomem edukacji w polskiej oświacie. System ten obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest realizowany przez przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, w zespołach wychowania przedszkolnego oraz w punktach przedszkolnych. W roku szkolnym 2020/21 w województwie zachodniopomorskim 87,4% dzieci w wieku 3-6 lat uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, co oznacza wzrost w ciągu ostatnich pięciu lat o 11,8 p. proc. (w Polsce odpowiednio 90,1% i wzrost o 9,4 p. proc.). Udział dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach zlokalizowanych w miastach przekroczył 100% ze względu na uczęszczanie do nich dzieci dowożonych z okolicznych gmin.

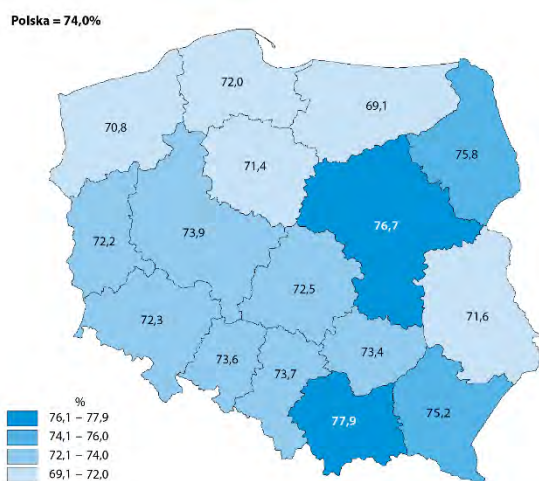
Tabela 19. Dzieci uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego według wieku w roku szkolnym 2020/21

Wyszczególnienie	Polska			Zachodniopomorskie		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
	w % ogólnej liczby dzieci w danym wieku					
3-4 lata	82,8	97,2	62,6	80,0	97,7	44,2
3-5 lat	87,2	101,1	67,7	84,1	102,3	47,8
3-6 lat	90,1	103,7	71,2	87,4	105,9	50,8

W szkolnictwie podstawowym ze względu na zmiany w systemie oświaty i likwidację gimnazjów porównywanie aktualnych danych z danymi z lat ubiegłych nie jest miarodajne.

W roku szkolnym 2020/21 na Pomorzu Zachodnim działało 480 szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych), co stanowiło 3,6% wszystkich szkół w kraju.

Rysunek 13. Zdawalność egzaminów maturalnych w % według województw w 2020 r.

W miastach funkcjonowało 241 szkół, w których uczyło się 76,5% dzieci i młodzieży województwa. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 85,8% szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych), w tym w miastach – 80,1%, a na wsi 91,6%. Tylko 2 szkoły (stanowiące 0,4%) były prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej) – obydwie w miastach. Pozostałe szkoły były prowadzone przez organizacje społeczne, stowarzyszenia oraz organizacje wyznaniowe.

Tabela 20. Zdawalność egzaminów maturalnych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	w %						
Polska	81,0	74,0	79,0	78,5	79,7	80,5	74,0
Zachodniopomorskie	80,0	70,0	76,0	74,2	76,8	77,0	70,8

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. obniżyła się we wszystkich województwach. Przeciętnie dla Polski wyniosła 74,0% (o 6,5 p. proc. mniej niż w 2019 r.). W 2020 r. w stosunku do 2019 r. województwo zachodniopomorskie odnotowało jeden z mniejszych spadków zdawalności matur – o 6,2 p. proc. (niższy niż przeciętnie dla Polski). Najwyższy spadek odnotowano w województwach: lubelskim (o 8,5 p. proc.) i warmińsko-mazurskim (o 8,2 p. proc.).

Szkolnictwo wyższe

Tabela 21. Studenci i absolwenci szkół wyższych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	absolwenci na 10 tys. mieszkańców						
Polska	123	103	95	101	85	82	77
Zachodniopomorskie	115	77	70	70	56	52	48
Wyszczególnienie	studenci na 10 tys. mieszkańców						
Polska	472	365	351	336	320	313	318
Zachodniopomorskie	416	283	265	246	232	222	222

Liczba studentów w województwie w 2020 r. w porównaniu do 2010 r. spadła o 47,9% z 71,8 tys. do 37,4 tys. (w Polsce spadek o 33,1%). Na tle pozostałych województw Zachodniopomorskie – pod względem liczby studentów na 10 tys. ludności w 2020 r. – zajmowało 11. miejsce (bez zmian w stosunku do 2019 r.). W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 14 uczelni, w tym 11 nadzorowanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Infrastruktury, 1 nadzorowane przez Ministerstwo Zdrowia oraz 1 nadzorowana przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

Środowisko, obszary prawnie chronione

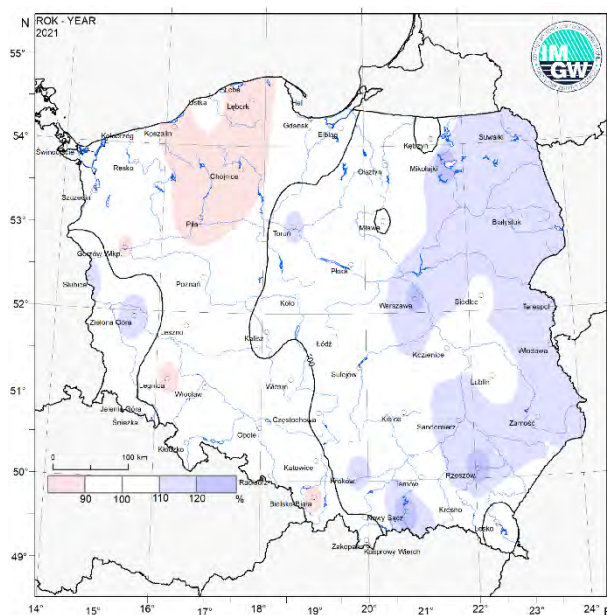
Obszar województwa cechuje się ogromnym bogactwem i różnorodnością przyrodniczą oraz dużym stopniem lesistości. Powierzchnie zalesione w 2020 r. stanowiły 35,8% ogółu powierzchni (przy średniej krajowej 29,6%). Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższą lesistością w 2020 r. charakteryzował się powiat wałecki (55,1%), a najniższą – pyrzycki (6,5%). Województwo zachodniopomorskie pod względem lesistości zajmowało 4. lokatę w kraju. W województwie zachodniopomorskim przeważają gatunki iglaste drzew.

Gatunkiem dominującym w tej grupie była sosna (61,0%); świerk stanowił 5,1%. Lasy liściaste zajmowały powierzchnię 247,6 tys. ha (32,0%), a największe udziały miały buk (9,8%), brzoza (8,3%), dąb (7,0%), olsza (5,5%). Uwzględniając strukturę wiekową lasów w zarządzie Lasów Państwowych, ponad jedną czwartą (25,8%) stanowił drzewostan w klasie wieku 41–60 lat, drzew ponad stuletnich było niespełna 10%.

Przeważająca część terenów zalesionych znajduje się w części południowej i wschodniej. Zwarte kompleksy leśne tworzą puszcze o szczególnej wartości przyrodniczej i gospodarczej: Goleniowska, Bukowa, Piaskowa, Barlinecka, Wkrzańska i Wałecka (lasy wałecko-drawskie). Większe kompleksy stanowią także lasy koszalińsko-białogardzkie oraz człuchowsko-szczecińskie. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów o największej wartości przyrodniczej układa się pasmowo. Obszar przygraniczny obejmuje pasmo Doliny Odry. Wzdłuż wybrzeża przebiega pas nadmorski, równoleżnikowo przez centralną część województwa przebiega pas środkowy, a wzdłuż południowej granicy województwa – pas południowy.

Dla zachowania unikatowego dziedzictwa przyrodniczego na obszarze województwa utworzono Woliński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy (wspólnie z województwem lubuskim i wielkopolskim), liczne rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu. Łącznie 21,8% całkowitej powierzchni województwa objętych zostało tymi formami ochrony. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej na obszarze województwa ustanowiono także obszary ochrony przyrody wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, obejmujące 22 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 66 obszarów specjalnej ochrony siedlisk.

Rysunek 14. Anomalie rocznych sum opadów atmosferycznych w 2021 r. względem okresu referencyjnego 1991–2020

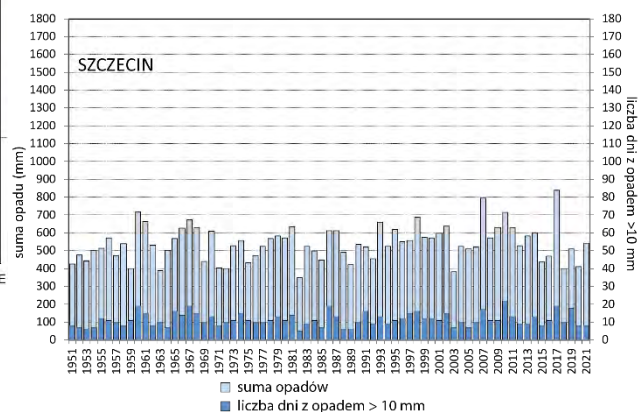
Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2021, IMGW-PIB.

Zachodzące obecnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk meteorologicznych (gwałtownych burz czy susz). W 2021 r. roczna suma opadów

Warunki meteorologiczne

Polska leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego, kształtowanego przez różne masy powietrza zarówno kontynentalne, jak i oceaniczne. Dodatkowo zróżnicowane ukształtowanie terenu Polski sprzyja tworzeniu się lokalnych warunków pogodowych/klimatycznych np. w pasie nadmorskim czy w górach.

Rysunek 15. Zmienność wieloletnia rocznych sum opadów atmosferycznych oraz liczby dni z opadem >10 mm w roku na stacji synoptycznej w Szczecinie

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2021 IMGW-PIB.

Rysunek 16. Anomalie średnich rocznych wartości temperatury powietrza w 2021 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2021, IMGW-PIB.

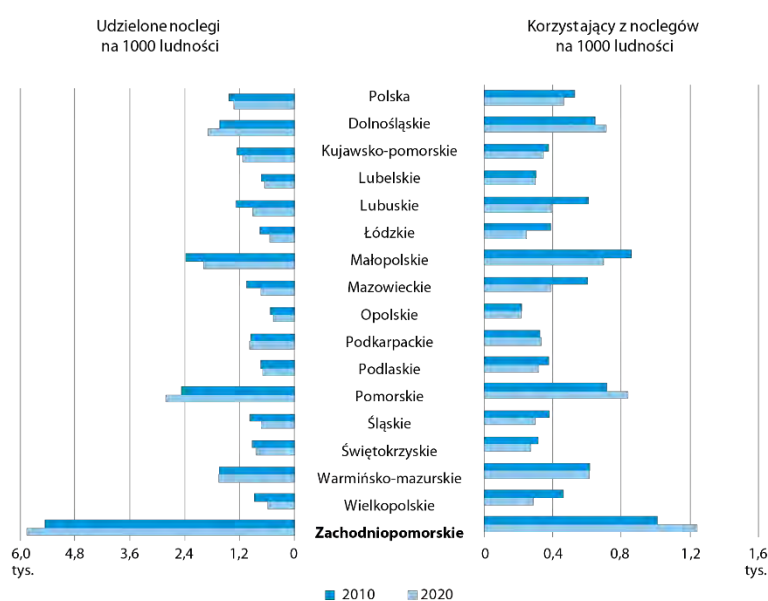
atmosferycznych na Pomorzu Zachodnim mieściła się w średniej dla okresu referencyjnego 1991-2020. Również Szczecin mieścił się w normie klasyfikacji opadowej, natomiast 2020 r. był rokiem bardzo suchym. W 2021 r. średnia roczna temperatura w północno-zachodniej Polsce była wyższa względem okresu referencyjnego (1991-2020), w pozostałej części kraju przeciętne temperatury były niższe. W Polsce lata 2019-2020 były ekstremalnie ciepłe.

Analizując wykres zmienności wieloletnich sum opadów atmosferycznych w Szczecinie, nie można stwierdzić jednoznacznie, by suma opadów była dużo niższa niż we wcześniejszych okresach. Widać natomiast wyraźną zmienność rok po roku. Ponadto liczba dni z opadem powyżej 10 mm w porównaniu do lat wcześniejszych jest podobna.

Turystyka

Województwo zachodniopomorskie należy do najatrakcyjniejszych turystycznie regionów w kraju. Niestety, obostrzenia związane z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 miały bardzo duży wpływ na wyhamowanie rozwoju turystyki w Polsce, a tym samym w województwie zachodniopomorskim. Wpłynęło to przede wszystkim na liczbę turystów odwiedzających region.

Wykres 9. Turyści ogółem

Dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego i bazy noclegowej wskazują, że w 2021 r. województwo zachodniopomorskie posiadało największą bazę noclegową w Polsce. Turystom oferowano 144,2 tys. miejsc noclegowych (o ponad 3,1 tys. więcej w porównaniu z 2020 r.).

W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim z noclegów skorzystało 2,5 mln turystów, tj. o 23,7% mniej niż w 2019 r., natomiast o 16,3% więcej niż w 2020 r. W 2021 r. udzielono 11,9 mln noclegów, tj. o 4,1 mln mniej niż w 2019 r., ale o 2,0 mln więcej niż w 2020 r. W 2021 r. województwo zachodniopomorskie odwiedziło 434,3 tys. zagranicznych turystów (około 17% wszystkich turystów zagranicznych

w Polsce), którym udzielono 2,0 mln noclegów (spadek o 50% w stosunku do 2019 r.), jak również spadek w porównaniu z 2020 r. o 3,1%.

Pomorze Zachodnie jest najczęściej wybieraną na wypoczynek destynacją, bowiem proporcja liczby udzielonych noclegów w stosunku do liczby turystów wskazuje, że dla mniejszej niż np. w województwie małopolskim i mazowieckim liczby turystów udzielono więcej noclegów. Średni czas pobytu turystów w turystycznych obiektach noclegowych wynosił w 2021 r. przeciętnie 4,87 noclegu (w Małopolsce, która gościła 750 tysięcy więcej turystów niż Zachodniopomorskie, średnia długość pobytu wynosiła 2,76 noclegu).

Wg stanu na 31 lipca 2021 r. w regionie działało 1 465 (mniej o 20 niż w 2020 r. i mniej o 140 niż w 2019 r.) obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, a 535 z nich to obiekty całoroczne. Pod względem liczby obiektów ogółem Zachodniopomorskie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce, wyprzedzając województwo pomorskie, które w poprzednich latach dysponowało większą liczbą obiektów. Jednak pod względem liczby obiektów całorocznych województwo zachodniopomorskie zajmuje dopiero 5 miejsce, co wskazuje na dużą sezonowość ruchu turystycznego.

Rysunek 17. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

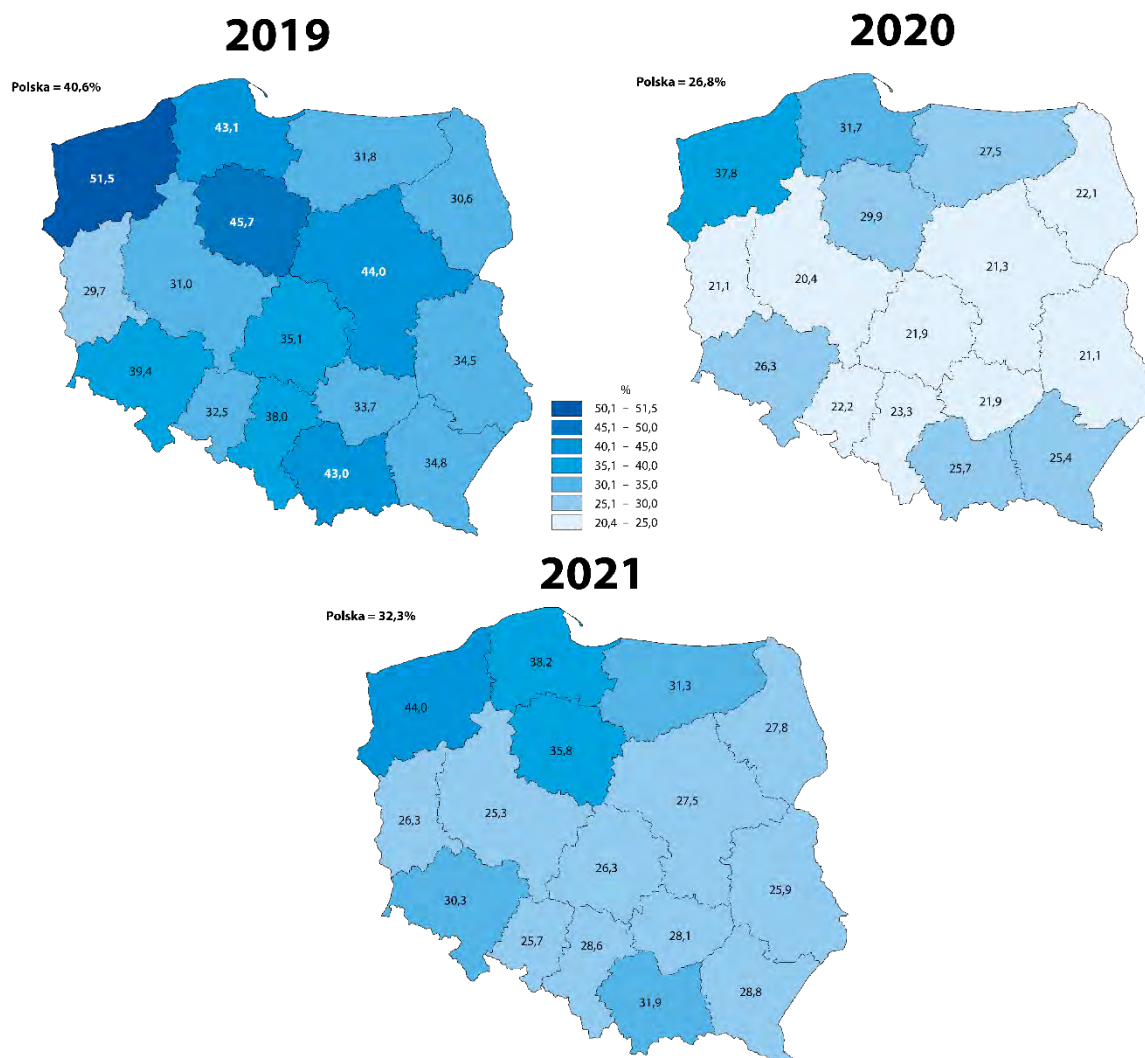
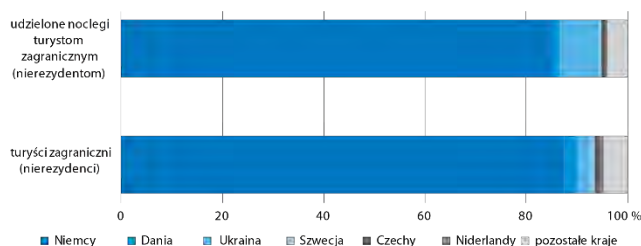

Tabela 22. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem							
Polska	33,4	36,7	38,1	39,3	40,1	40,6	26,8	32,3
Zachodniopomorskie	43,9	48,3	49,8	51,0	51,6	51,5	37,8	44,0
	Hotele							
Polska	33,8	39,1	41,1	42,2	43,2	44,1	26,0	31,6
Zachodniopomorskie	36,7	52,3	54,1	56,0	56,8	57,9	41,3	42,8

Wykres 10. Turyści zagraniczni w województwie zachodniopomorskim w 2020 r.

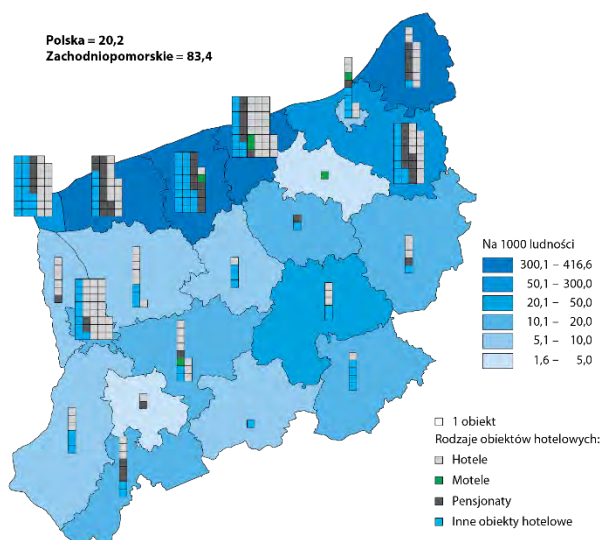

W 2021 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 44,0% i w stosunku do 2020 r. był wyższy o 6,2 p. proc. Natomiast wciąż nie wrócił do poziomu z 2019 r. (51,5%).

W 2020 r. w zakresie udzielonych noclegów i osób korzystających z obiektów turystycznych na 1000 ludności województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw zdecydowanie przodowało w statystykach.

Wśród turystów zagranicznych odwiedzających Pomorze Zachodnie i korzystających z infrastruktury noclegowej, przeważają turyści z Niemiec (87,4% ogółu), w dalszej kolejności województwo odwiedzają Ukraińcy (2,6%) i Duńczycy (2,5%).

Rysunek 18. Miejsca noclegowe w 2020 r. (stan na 31 VII)

Najwięcej obiektów hotelowych w województwie znajduje się w powiatach pasa nadmorskiego oraz w Szczecinie. W pozostałych powiatach – mimo dogodnych warunków naturalnych sprzyjających turystyce – liczba obiektów hotelowych jest znacznie mniejsza. Konsekwencją tego jest również zdecydowanie niższa liczba miejsc noclegowych ogółem na 1000 ludności. Biorąc pod uwagę inne obiekty niż hotelowe m.in. ośrodki wczasowe czy zespoły domków turystycznych, ośrodki te także w większości znajdują się bezpośrednio nad Zatoką Pomorską i w znacznym stopniu powiększają bazę noclegową powiatów nadmorskich.

W 2021 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydał: 8 decyzji administracyjnych w przedmiocie zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii,

3 decyzje administracyjne w przedmiocie potwierdzenia zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 2 decyzje administracyjne w przedmiocie przyrzeczenia zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii tzw. promesy oraz 4 decyzje administracyjne o uchyleniu zaszeregowania.

Na koniec 2021 r. w Ewidencji obiektów hotelarskich województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 178 obiektów hotelarskich, dysponujących 22 703 miejscami noclegowymi.

W Rejestrze Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych prowadzonym przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego na koniec 2021 r. wpisanych było 179 organizatorów turystyki, w tym 31, którzy jednocześnie są przedsiębiorcami ułatwiającymi nabywanie powiązanych usług turystycznych. W 2021 r. wpisano 16 przedsiębiorców turystycznych.

Kultura

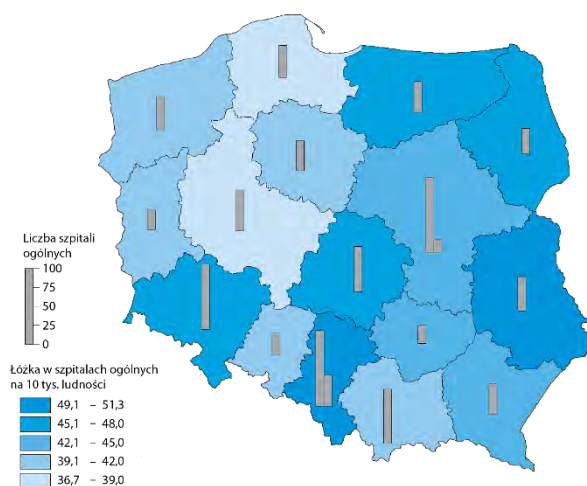
Tabela 23. Wskaźniki dotycząc działalności kulturalnej

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną							
Polska	3 940	4 113	4 158	4 194	4 264	4 324	4 424
Zachodniopomorskie	3 668	3 505	3 544	3 629	3 797	3 899	4 048
liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych							
Polska	529	434	408	406	392	380	378
Zachodniopomorskie	532	406	444	422	382	365	363
wizytacje w kinach stałych na 1 tys. mieszkańców							
Polska	974	1 188	1 349	1 476	1 541	1 608	508
Zachodniopomorskie	910	1 116	1 290	1 347	1 384	1 440	449
zwiedzający muzea i oddziały muzeów na 10 tys. mieszkańców							
Polska	5 768	8 652	9 455	9 761	9 925	10 477	4 336
Zachodniopomorskie	2 583	3 578	4 350	3 632	3 682	3 144	1 732

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętnie na jedną bibliotekę publiczną przypadało 4 048 mieszkańców, co sytuuje region na 6. miejscu na tle pozostałych województw. W 2020 r. w porównaniu do 2010 r. liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych spadła zarówno w Polsce, jak i w województwie – odpowiednio o 28,5% i o 31,8%. Liczba zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. spadła w województwie o 44,9% do 1 732, natomiast w Polsce spadek wyniósł 58,6% (tak dramatyczny ubytek zwiedzających spowodowany był zamknięciem tych instytucji oraz wprowadzeniem w nich limitów osób odwiedzających w ramach walki z COVID-19). W analogicznym okresie z tych samych powodów również liczba widzów w kinach na 1000 ludności spadła. Jednak i tutaj przeciętnie liczba widzów w kinach w Polsce jest większa niż w województwie.

Ochrona zdrowia

Rysunek 19. Szpitale ogólne w Polsce w 2020 r.

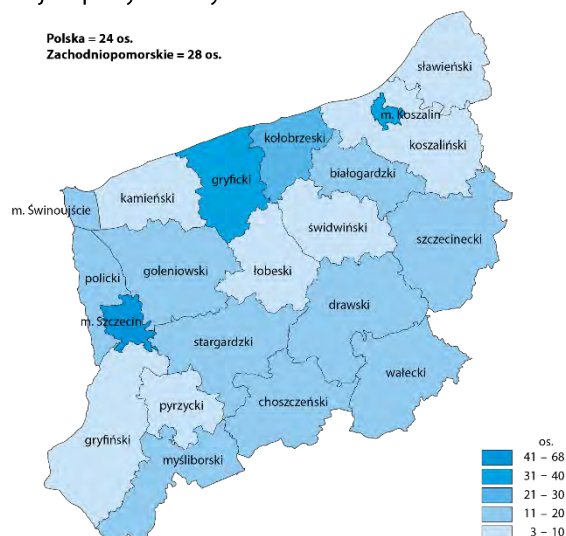

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowały 44 szpitale. Samorząd województwa jest organem założycielskim dla 13 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym 7 szpitali specjalistycznych znajdujących się w Sieci Szpitali zlokalizowanych w Szczecinie (3), Koszalinie (2), Kołobrzegu i Gryficach, a także Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie, 1 zakładu opiekuńczo-leczniczego w Tucznie, 1 ośrodka terapii uzależnień od alkoholu w Stanominie, 1 szpitala uzdrowiskowego w Kołobrzegu i 2 wojewódzkich ośrodków medycyny pracy w Koszalinie i Szczecinie.

Na 10 tys. ludności przypadało 40,9 łóżek szpitalnych – 13. miejsce na tle pozostałych województw (w 2019 r. 40,5 – 11. miejsce).

Liczba pracujących lekarzy według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. wyniosła 28,2 (1. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 29,4%. W powiatach województwa najwyższą wartość wskaźnika wystąpiła w: Szczecinie (67,9 lekarza na 10 tys. ludności), Koszalinie (39,4), powiecie gryfickim (32,9) i kołobrzesckim (26,0).

Rysunek 20. Lekarze pracujący według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców w 2020 r.

Liczba pielęgniarek i położnych według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie w 2020 r. osiągnęła wartość 50,5 (13. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 5,0%, natomiast w odniesieniu do 2019 r. nastąpił spadek o 3,3%. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższy wskaźnik wystąpił w: Szczecinie – 89,5 pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności (w 2019 r. – 92,2), Koszalinie – 88,1 (w 2019 r. – 88,7), powiecie kołobrzeskim – 74,3 (w 2019 r. – 79,8) oraz gryfickim – 66,5 (w 2019 r. – 66,9).

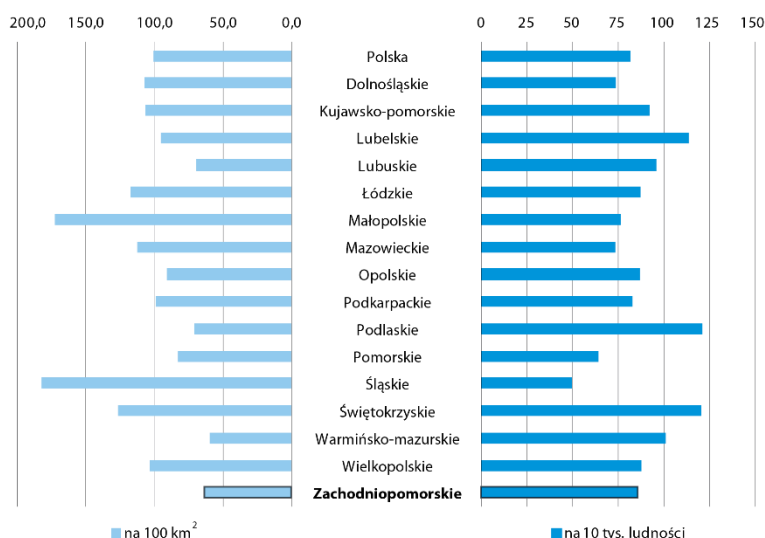
Tabela 24. Zdrowie

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców							
Polska	47,0	48,7	48,6	48,2	47,3	43,5	43,8
Zachodniopomorskie	45,2	48,3	47,9	46,3	46,1	40,5	40,9
lekarze pracujący na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy							
Polska	20,6	23,0	23,9	23,5	23,3	23,7	24,1
Zachodniopomorskie	21,8	24,1	24,5	24,8	26,9	27,4	28,2
pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy							
Polska	53,7	57,2	56,9	56,3	56,2	56,3	56,0
Zachodniopomorskie	48,1	50,2	50,9	49,7	51,5	52,2	50,5
liczba mieszkańców na aptekę ogólnodostępną							
Polska	3 411	3 017	2 933	2 882	2 978	3 124	3 174
Zachodniopomorskie	3 584	3 054	2 971	2 901	2 958	3 073	3 075

Szczególnym wyzwaniem dla zdrowia publicznego od 2020 r. zarówno dla świata, kraju, jak i regionu było stałe zagrożenie pandemią COVID-19. Wg stanu na grudzień 2021 r. w województwie od początku epidemii zarejestrowano 180 453 zakażenia COVID-19, stwierdzono 3 445 zgonów z powodu COVID-19 (łącznie z chorobami współtowarzyszącymi), wykonano 2 075 788 szczepień przeciw COVID-19.

Infrastruktura

Wykres 11. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km w 2020 r.

Pomorze Zachodnie charakteryzuje się dużym pokryciem terenów lasami i jeziorami, co bezpośrednio przekłada się na niską gęstość sieci drogowej w regionie. Długość dróg publicznych o twardej nawierzchni na km² w województwie zachodniopomorskim jest jedną z najniższych w kraju (2020 r. – 15. miejsce), w przeliczeniu na 10 tys. ludności (2020 r. – 10. pozycja) – długość przekracza średnią dla Polski.

Sieć dróg wojewódzkich aktualnie wynosi 2 141 km; średni dobowy ruch roczny (SDRR) pojazdów silnikowych w GPR 2020/2021 na sieci dróg wojewódzkich wynosił 3 126 poj./dobę.

Średni dobowy ruch roczny (SDRR) pojazdów silnikowych dla wszystkich dróg wojewódzkich wynosi 4 231 poj./dobę.

Tabela 25. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km

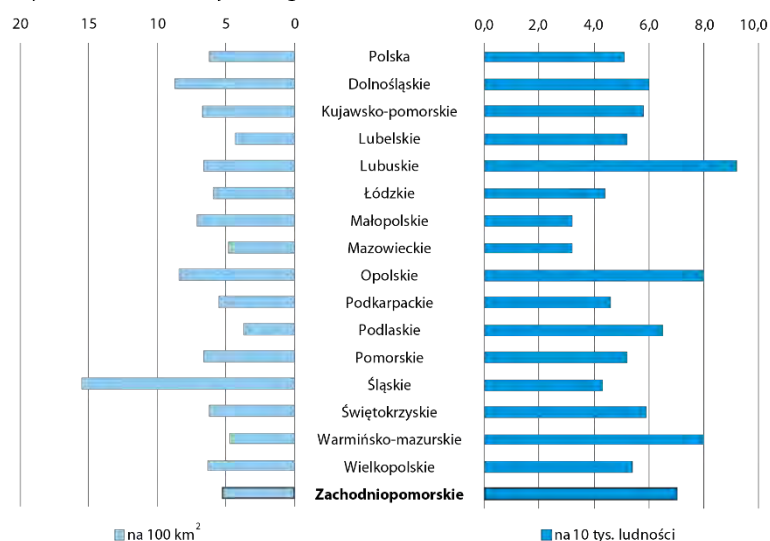
Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
na 100 km²							
Polska	87,6	93,0	94,1	95,8	97,2	98,2	100,3
Zachodniopomorskie	59,2	61,3	60,9	61,2	61,2	60,9	63,3
na 10 tys. ludności							
Polska	71,1	75,7	76,6	78,0	79,1	80,0	81,9
Zachodniopomorskie	78,6	82,0	81,6	82,1	82,4	82,3	85,9

W 2020 r. pod względem gęstości linii kolejowych województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 12. miejscu wśród województw (wartości bez zmian w stosunku do 2019 r.). Współczynnik długości linii kolejowych na 10 tys. ludności pozycjonuje Pomorze Zachodnie na 4. miejscu w kraju.

Tabela 26. Linie kolejowe ogółem w km

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
na 100 km²							
Polska	6,5	6,2	6,1	6,1	6,2	6,2	6,2
Zachodniopomorskie	5,3	5,2	5,0	5,1	5,1	5,2	5,2
na 10 tys. mieszkańców							
Polska	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,1	5,1
Zachodniopomorskie	7,0	6,9	6,7	6,8	6,9	7,0	7,0

Wykres 12. Linie kolejowe ogółem w km w 2020 r.

Regionalne kolejowe przewozy pasażerskie realizowane są na liniach o łącznej długości ok. 1 100 km. Operator przewozów POLREGIO S.A. zrealizował w 2021 r. zamówioną pracę eksploatacyjną w wysokości 5 738 tys. pociągokilometrów. Na organizację przewozów Województwo przeznaczyło środki własne w wysokości 101 047 000 złotych. Województwo w 2021 r. w ramach organizacji dodatkowych połączeń na trasach Szczecin – Goleniów i Szczecin – Gryfino uzyskało pomoc finansową z Gmin Goleniów i Gryfino w wysokości 856 000 zł. Realizowano również

przewozy wakacyjne Koszalin – Mielno ze środków uzyskanych z Miasta Koszalin i Gminy Mielno w wysokości 214 000 zł oraz przewozy powierzone przez Województwo Pomorskie na linii 202 do Słupska, uzyskując dotację na ten cel w wysokości 1 827 000 zł.

Na frekwencję w kolejowych przewozach pasażerskich od dwóch lat istotnie wpłynęła pandemia COVID-19. Sytuację najlepiej oddaje informacja o liczbie pasażerów w kolejnych latach: w 2019 r. z kolei regionalnych na Pomorzu Zachodnim skorzystało 7 261 tys. pasażerów, w 2020 r. – 5 008 tys. pasażerów, a w 2021 r. – 5 593 tys. pasażerów.

Sieć tras rowerowych Pomorza Zachodniego aktualnie obejmuje 569 km. Natężenie ruchu rowerowego na trasach poziomu europejskiego i krajowego jest monitorowana poprzez sieć automatycznych pętli indukcyjnych. Pętle są montowane systematycznie, w miarę budowania kolejnych odcinków. Obecnie samorząd województwa posiada 10 pętli indukcyjnych, z czego 6 funkcjonowało w 2020 r. i 2021 r., więc możliwe jest porównanie danych.

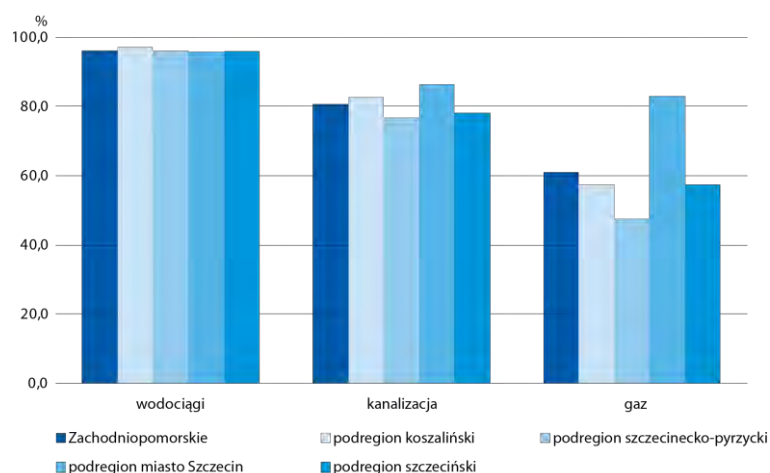
Tabela 27. Liczba rowerzystów na szlakach rowerowych w 2021 r.

Miejsce zliczania	Liczba rowerzystów	Trend 2020/2021
Świnoujście/ Velo Baltica	650 482	6,8%
Sarbinowo / Velo Baltica	20 2674	2,5%
Rogowo / Velo Baltica	179 322	6,5%
Dartowo / Velo Baltica	91 924	6,4%
Chwarstnica / Blue Velo	29 410	-15,5%
Nowe Objezierze / Trasa Pojezierzy Zachodnich	21 209	11,1%

Tabela 28. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wodociągowa							
Polska	87,4	91,8	91,9	92,0	92,1	92,2	92,2
Zachodniopomorskie	93,3	96,2	96,3	96,3	96,2	96,2	96,2
Kanalizacyjna							
Polska	62,0	69,7	70,2	70,5	70,8	71,2	71,5
Zachodniopomorskie	74,8	80,6	80,8	81,0	80,4	80,6	80,7
Gazowa							
Polska	52,5	52,1	52,1	52,1	52,3	52,9	54,2
Zachodniopomorskie	60,8	59,1	59,1	59,2	59,2	59,5	61,0

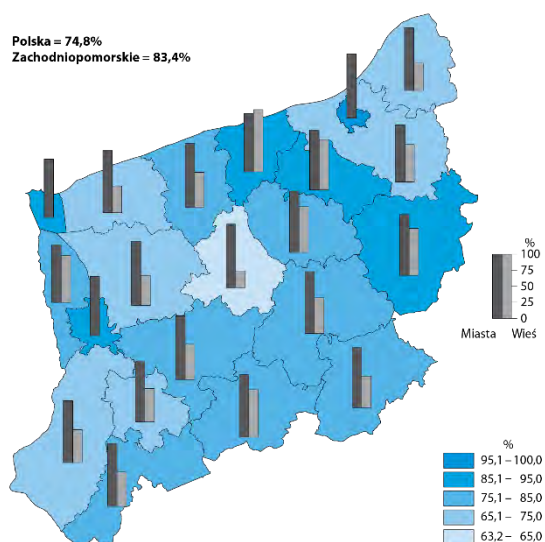
Wykres 13. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2020 r.

Odsetek osób korzystających z wodociągów w województwie jest wyższy niż przeciętna dla kraju i od 2010 r. do 2020 r. wzrósł o 2,9 p. proc. do 96,2% (w kraju odpowiednio o 4,8 p. proc. do 92,2%). W odniesieniu do roku ubiegłego wartość pozostała bez zmian. Odsetek osób korzystających z kanalizacji w województwie wynosił 80,7% i również jest wyższy niż w kraju (71,5%).

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. zwiększył się o 0,2 p. proc. w stosunku do 2010 r., natomiast w stosunku do 2019 r. wzrósł o 1,5 p. proc.

Rysunek 21. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności według powiatów w 2020 r.

Województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw miało drugi największy odsetek liczby ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni w 2020 r. (83,4%). Od 2010 r. do 2020 r. odsetek ten wzrósł o 5,2 p. proc. Spośród powiatów regionu w 2020 r. najwyższy odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków wystąpił w mieście Koszalin (100,0%), a najniższy w powiecie łobeskim (65,2%) – ale odnotowano wzrost o 2,0 p. proc. w stosunku do 2019 r.

Tabela 29. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	%						
Polska	64,7	72,7	73,5	73,6	74,0	74,5	74,8
Zachodniopomorskie	78,2	83,7	84,0	81,4	83,1	83,0	83,4

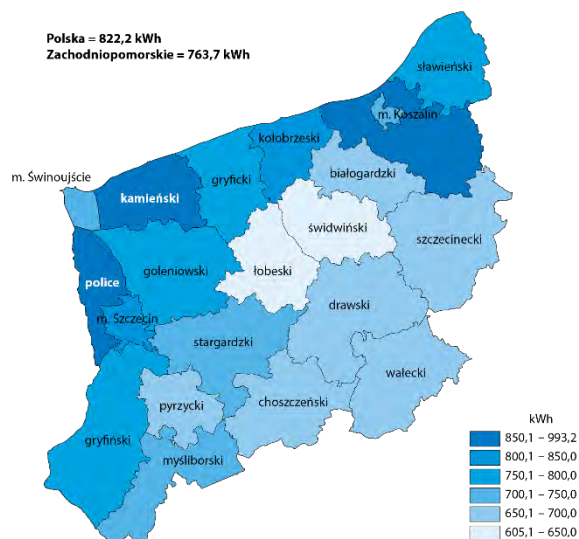
Tabela 30. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	kWh						
Polska	773,0	736,3	751,1	762,4	794,2	797,5	822,2
Zachodniopomorskie	700,3	663,1	691,2	689,9	730,0	739,5	763,7

Województwo zachodniopomorskie jest na 6 miejscu w Polsce pod względem mocy zainstalowanych i osiągalnych w elektrowniach (3 857 MW). Na Pomorzu Zachodnim zainstalowano prawie 7% mocy krajowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej. Łączna wielkość produkcji energii elektrycznej w 2020 r.

w województwie wynosiła 8 508,4 GWh. Potencjał elektroenergetyczny województwa opiera się na działalności Zespołu Elektrowni Dolna Odra (powiat gryfiński) – elektrownia systemowa, największy wytwórca energii elektrycznej w północno-zachodnim regionie Polski o zainstalowanej mocy elektrycznej – 908 MW⁵ oraz Elektrowni Szczytowo-Pompowej Żydowo w powiecie koszalińskim o mocy zainstalowanej 167 MW⁶. Na potencjał

Rysunek 22. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca według powiatów w 2020 r.

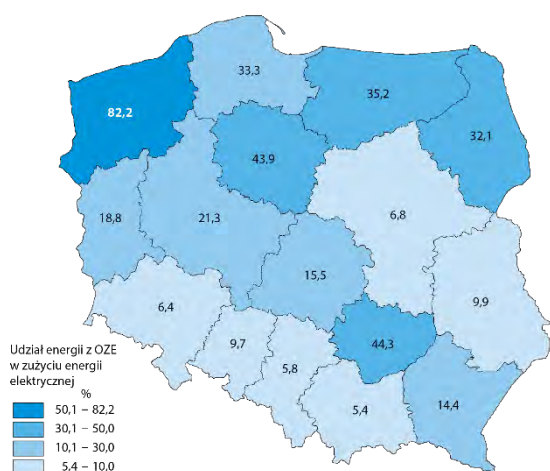
elektroenergetyczny województwa zachodniopomorskiego wpływa także produkcja energii ze źródeł odnawialnych (4 973,7 GWh), która stanowi ponad 58,5% całkowitej produkcji energii ze wszystkich rodzajów źródeł.

Wg danych URE na dzień 30 czerwca 2021 r. instalacje produkujące energię elektryczną z OZE (moc instalacji powyżej 50 kW) na Pomorzu Zachodnim posiadają łącznie 1 988,7 MW mocy zainstalowanej, co stanowi 18,8% mocy zainstalowanej w kraju. Zapewnia to województwu pozycję lidera w Polsce. Wśród instalacji OZE dominuje energetyka wiatrowa z mocą zainstalowaną 1 732,9 MW, co stanowi 1/4 mocy zainstalowanej w energetyce wiatrowej w kraju. Charakterystyczną cechą województwa zachodniopomorskiego jest lokalizacja dużych i bardzo dużych farm wiatrowych. Liderami w zakresie energetyki odnawialnej są powiaty, w których wykorzystano sprzy-

jające warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Na pierwszym miejscu jest powiat sławieński z mocą zainstalowaną 638,9 MW, następnie powiaty: kołobrzeski (240,8 MW) i kamieński (172,8 MW)⁷.

Przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim było jednym z niższych w Polsce i sytuowało województwo na tle pozostałych na 12. pozycji. Na Pomorzu Zachodnim, podobnie jak i w większości województw, przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca zwiększa się. W 2020 r. w stosunku do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim zużycie zwiększyło się o 9,1% (w Polsce o 6,4%).

Rysunek 23. Udział produkcji energii elektrycznej z OZE w jej zużyciu ogółem w % według województw w 2020 r.

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim wyprodukowano najwięcej energii elektrycznej z OZE (4 973,7 GWh), co stanowiło 17,6% produkcji krajowej z OZE. W 2020 r. 82,2% energii elektrycznej zużywanej w województwie pochodziło z OZE (średnio dla Polski – 17,5%); w 2019 r. było to odpowiednio 72,7% dla województwa zachodniopomorskiego i 15,3% dla Polski.

Wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} spadła w 2020 r. z 21 µg/m³ do 19 µg/m³. W 2020 r. najwyższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w aglomeracjach i miastach powyżej 100 tys. mieszkańców odnotowano w: Aglomeracji Krakowskiej (24 µg/m³), Aglomeracjach Górnośląskiej i Łódzkiej (23 µg/m³) oraz Aglomeracji Rybnicko-Jastrzębskiej (22 µg/m³). Naj-

niższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w 2020 r. stwierdzono w Zielonej Górze (11

⁵ <https://zedolnaodra.pgegiel.pl/technika-i-technologia>

⁶ <https://energa-oze.pl/obiekty/elektrownie-wodne-duze/20062/esp-zydowo>

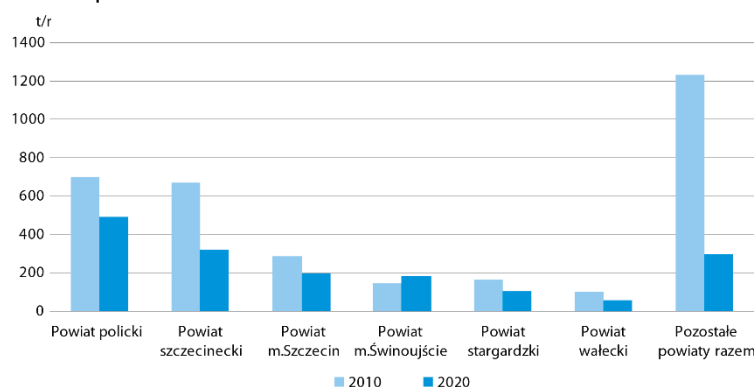
⁷ <https://www.ure.gov.pl/pl/oze/potencjal-krajowy-oze/8108,Instalacje-odnawialnych-zrodel-energii-stan-na-30-czerwca-2021-r.html>

$\mu\text{g}/\text{m}^3$), Aglomeracjach Bydgoskiej ($12 \mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz w Gorzowie Wielkopolskim i Aglomeracji Szczecińskiej ($14 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Tabela 31. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

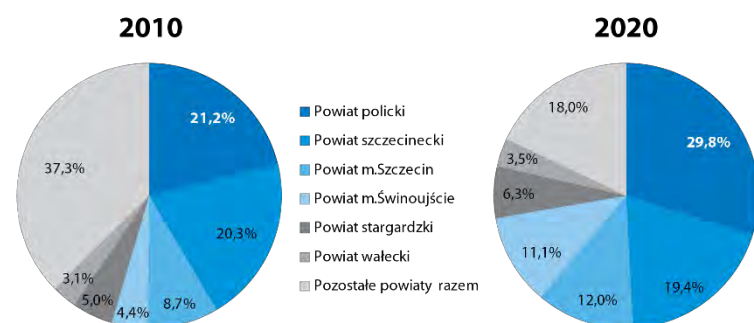
Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska ogółem = 100%							
Zachodniopomorskie	5,28	5,30	6,34	6,42	6,87	6,89	7,31
ogółem na 1 km ² [t/r]							
Polska	0,20	0,14	0,12	0,11	0,10	0,09	0,07
Zachodniopomorskie	0,14	0,10	0,11	0,10	0,10	0,08	0,07

Wykres 14. Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

(najwyższy udział ma województwo śląskie – 19,44%).

Wykres 15. Struktura emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

W 2020 r. w porównaniu do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak i w Polsce, widać wyraźny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (odpowiednio o 49,9% i o 63,9%). W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. udział (Polska = 100%) emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wzrósł o 2,03 p. proc. do 7,31%. Na tle pozostałych województw udział ten pozycjonuje Zachodniopomorskie na 5. miejscu

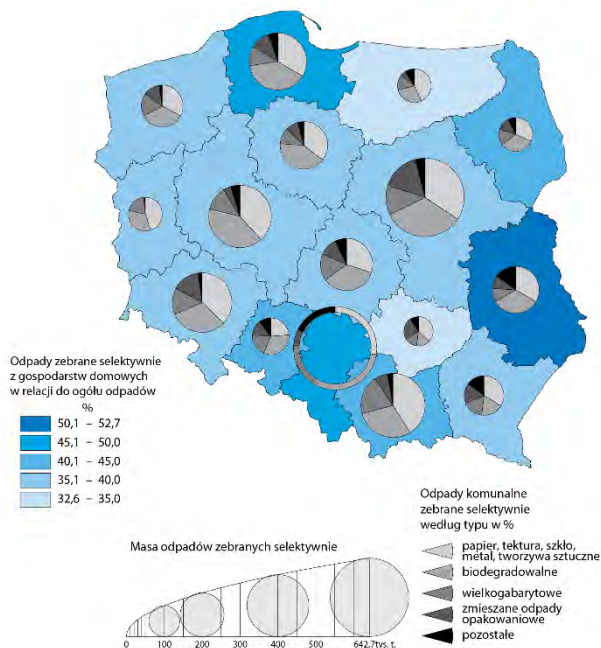
W powiecie polickim w 2020 r. w stosunku do 2010 r. – pomimo wzrostu udziału w emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych o 8,6 p. proc. do 29,8% – ogólna emisja obniżyła się o 29,6%. Natomiast w badanym okresie w Świnoujściu ogólna emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wzrosła o 26,0% (w 2019 r. do 2010 r. odnotowano wzrost o 61,6%).

Tabela 32. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem w %							
Polska	8,6	23,4	25,2	27,1	28,9	31,2	37,9
Zachodniopomorskie	8,0	19,9	19,8	22,8	23,1	26,5	32,2
z gospodarstw domowych w %							
Polska	8,7	25,1	27,4	29,6	31,8	34,0	40,8
Zachodniopomorskie	5,9	21,5	22,3	25,1	25,9	29,2	36,2
w tym papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne w %							
Polska	5,3	9,1	8,8	8,4	8,9	10,5	13,2
Zachodniopomorskie	4,6	8,5	7,4	7,4	8,0	9,4	11,2

Na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonuje 19 instalacji zagospodarowania odpadów o statusie komunalnym, w tym: 7 składowisk odpadów i 12 instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. System gospodarowania odpadami na terenie województwa zachodniopomorskiego uzupełnia dynamicznie rozwijająca się sieć punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz instalacje do przetwarzania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów. 36 gmin osiągnęło wymagane 50% poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, 67 gmin osiągnęło wymagane 70% poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpady budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne, natomiast wszystkie gminy osiągnęły poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Rysunek 24. Odpady zebrane selektywnie w gospodarstwach domowych według województw w 2020 r.

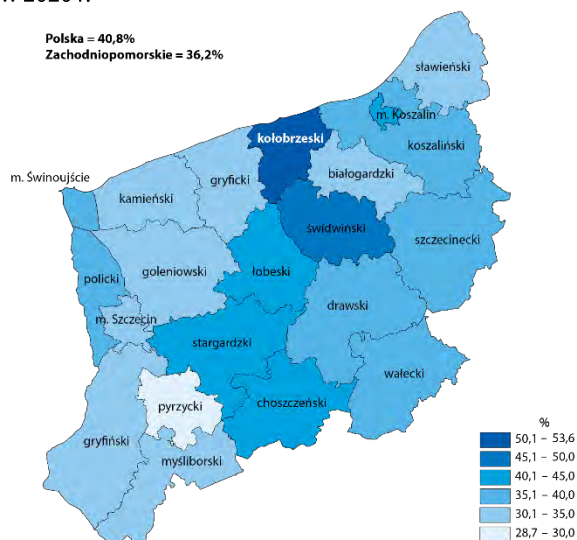

Na terenie województwa funkcjonuje 109 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (102 gminy utworzyły co najmniej jeden punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych).

W województwie zachodniopomorskim udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych od 2010 r. do 2020 r. wzrósł o 30,3 p. proc. do 36,2% (w ciągu ostatniego roku o 7,0 p. proc.). Pomimo tego województwo na tle pozostałych województw pod względem odpadów zebranych selektywnie znajduje się na 12. pozycji (w 2019 r. – 14).

W 2020 r. najwięcej odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych, uzyskano w powiatach: kołobrzeskim (53,6%, wzrost o 4,1 p. proc. do 2019 r.), świdwińskim (48,5%, wzrost o 11,9 p. proc.) oraz łobeskim (43,8%, wzrost o 6,1 p. proc.). Najgorsza sytuacja wystąpiła w powiatach: pyrzyckim (28,7%, wzrost o 5,6 p. proc. do 2019 r.), gryfińskim (30,4%, wzrost o 6,2 p. proc.), gryfickim (31,1%, wzrost o 4,9 p. proc.), białogardzkim (31,2%, wzrost o 0,1 p. proc.) oraz m. Szczecin (31,4%, wzrost o 6,7 p. proc.). W 2020 r. w porównaniu do 2019 r. we wszystkich 21 powiatach regionu odnotowano wzrost odsetka odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych tj. m.in. w powiatach: choszczeńskim (o 21,0 p. proc. do 41,3%), stargardzkim (o 13,0 p. proc. do 41,0%), świdwińskim (o 11,9 p. proc. do 48,5%) oraz goleniowskim (o 10,7 p. proc. do 31,8%).

Rysunek 25. Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów według powiatów w 2020 r.

Porty morskie

Obroty ładunkowe portów morskich województwa zachodniopomorskiego począwszy od 2010 r. systematycznie wzrastały (niewielkie spadki odnotowano w 2012 r. i 2015 r.), osiągając w 2021 r. poziom 28,8 mln ton, tj. o 8,1% więcej niż w 2020 r. Największe obroty osiągnęły, podobnie jak w latach poprzednich, porty w Świnoujściu (59,7% obrotów portów województwa i 17,8% obrotów ogólnokrajowych), Szczecinie (odpowiednio – 34,4% i 10,2%) i Policach (4,8% i 1,4%). Wzrost obrotów ładunkowych w 2021 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym odnotowano w Kołobrzegu (o 29,0%), Świnoujściu (o 13,7%) i w Szczecinie (o 3,4%), natomiast spadek wystąpił w porcie w Policach (o 16,1%).

W 2021 r. w strukturze obrotów ładunkowych portów województwa zachodniopomorskiego dominowały ładunki masowe suche (36,3%). Udziały pozostałych ładunków kształtowały się następująco: masowe ciekłe (28,2%), ładunki toczne (23,1%), pozostałe ładunki drobnicowe (9,9%), kontenery duże (1,5%).

Tabela 33. Obroty ładunkowe ogółem w portach morskich

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	w tys. ton						
Zachodniopomorskie	22 243,8	23 478,0	25 656,7	28 272,9	27 672,7	26 594,2	28 755,0
Świnoujście	11 759,2	12 572,5	14 708,8	16 806,8	15 936,2	15 097,1	17 167,0
Szczecin	8 276,3	8 911,0	8 742,9	9 362,3	9 581,9	9 581,1	9 904,5
Police	1 724,5	1 739,5	1 852,0	1 534,4	1 671,3	1 640,1	1 375,5
Kołobrzeg	118,3	141,6	214,5	296,7	254,4	130,6	168,5

Tabela 34. Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Polska=100%							
Zachodniopomorskie	61,6	61,5	63,0	61,9	60,4	58,8	65,0	65,9
Świnoujście	56,2	56,5	57,7	57,3	55,8	54,5	62,5	62,2
Gdynia	28,0	32,6	31,7	32,9	33,8	33,2	25,5	24,9

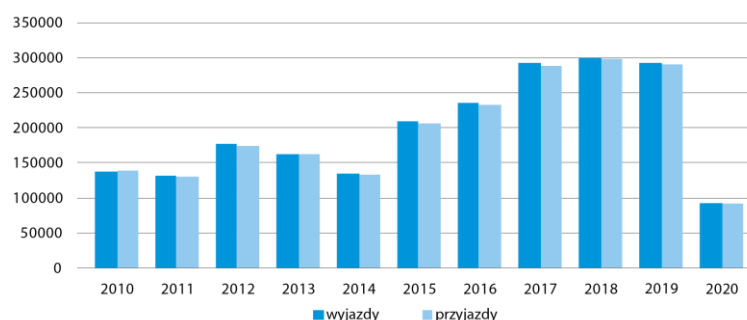
W 2021 r. w portach morskich województwa zachodniopomorskiego obsłużono 1 163,2 tys. pasażerów pływających w ruchu międzynarodowym (o 15,1% większy niż rok wcześniej). Największy ruch pasażerów wystąpił w Świnoujściu – 1 096,9 tys. osób (o 12,9% większy niż rok wcześniej), Międzyzdrojach – 35,6 tys. osób (o 5,3% więcej niż rok wcześniej). Port morski w Świnoujściu zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem międzynarodowego ruchu pasażerskiego, w ciągu roku jego udział spadł o 0,3 p. proc. do 62,2%.

Ruch lotniczy

Tabela 35. Ruch pasażerski w portach lotniczych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Przyjazdy i wyjazdy w tys. osób						
Polska	20 547,7	30 487,7	34 104,2	40 044,7	45 716,4	48 984,9	14 579,0
Zachodniopomorskie	274,5	412,5	466,7	578,5	598,7	583,6	184,8

Wykres 16. Ruch pasażerów w porcie lotniczym Szczecin-Goleniów

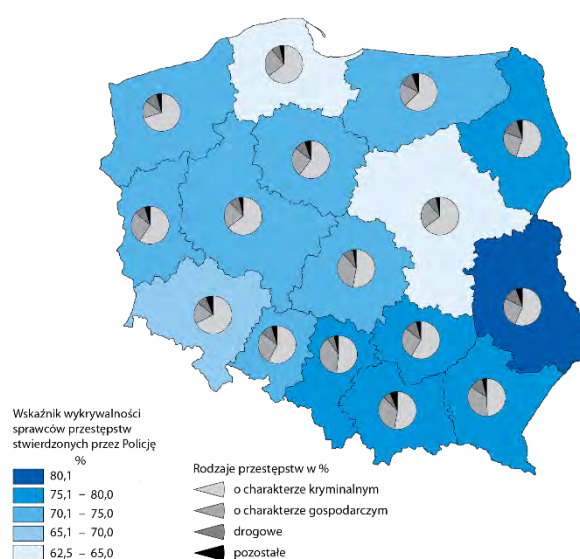
W 2020 r. w porównaniu do 2019 r. (w wyniku pandemii COVID-19) pasażerski ruch lotniczy w województwie spadł o blisko 70% do 184,8 tys. odprawionych osób. W stosunku do 2010 r. również odnotowano spadek – o 32,7%. Jednocześnie udział w całym lotniczym ruchu pasażerskim w Polsce wzrósł nieznacznie w porównaniu z 2019 r. o 0,1 p. proc. do 1,3%. Port lotniczy Szczecin-Goleniów pod względem odprawionych

pasażerów był na 8. pozycji wśród 15 portów lotniczych w Polsce w 2020 r. (podobnie jak w 2019 r.). W zasobach Głównego Urzędu Statystycznego brak jest danych dotyczących ruchu pasażerskiego w całym 2021 r. Jednakże dane kwartalne (za trzy pierwsze kwartały 2021 r.) Urzędu Lotnictwa Cywilnego obrazują, że w ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy 2021 r. ruch pasażerski w polskich portach lotniczych wzrósł o 1,3% (r/r). W tym samym czasie liczba pasażerów w Porcie lotniczym Szczecin-Goleniów spadła o 29,4%, co przełożyło się na 114 795 odprawionych pasażerów (wobec 162 562 pasażerów w pierwszych trzech kwartałach 2020 r.).

Bezpieczeństwo publiczne

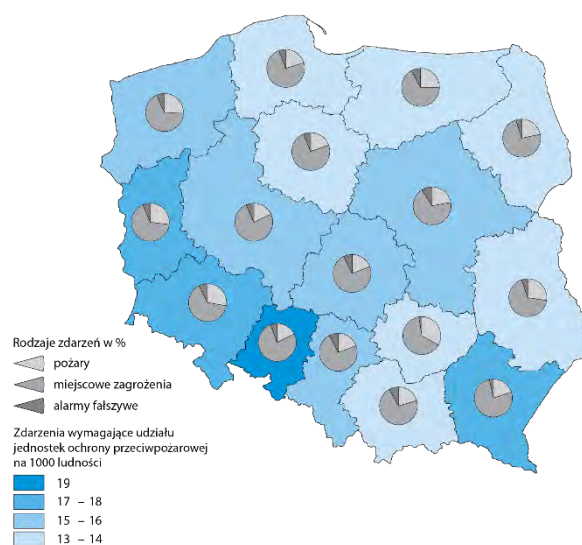
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2021 r. w województwie zachodniopomorskim wyniósł 74,8% (o 1,7 p. proc. wyższy niż w 2020 r.). Na tle innych województw jest to 7. wskaźnik w kraju. Dla porównania w 2020 r. województwo zachodniopomorskie osiągnęło 10. najwyższy wskaźnik. Przeciętny wskaźnik dla Polski w 2021 r. wyniósł 71,2% i w porównaniu do 2020 r. spadł o 2,1 p. proc. Zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim najczęściej popełnianych przestępstw miało charakter kryminalny (odpowiednio 59,6% i 70,0%). W dalszej kolejności dochodziło głównie do przestępstw o charakterze gospodarczym (odpowiednio w Polsce – 27,4%, w województwie – 14,8%) oraz drogowych (odpowiednio w Polsce – 8,6%, w województwie – 10,7%). Wymienione powyżej trzy główne rodzaje przestępstw zarówno w Polsce jak i w województwie stanowiły 95,6% wszystkich przestępstw stwierdzonych.

Rysunek 26. Przestępstwa stwierdzone w 2021 r.

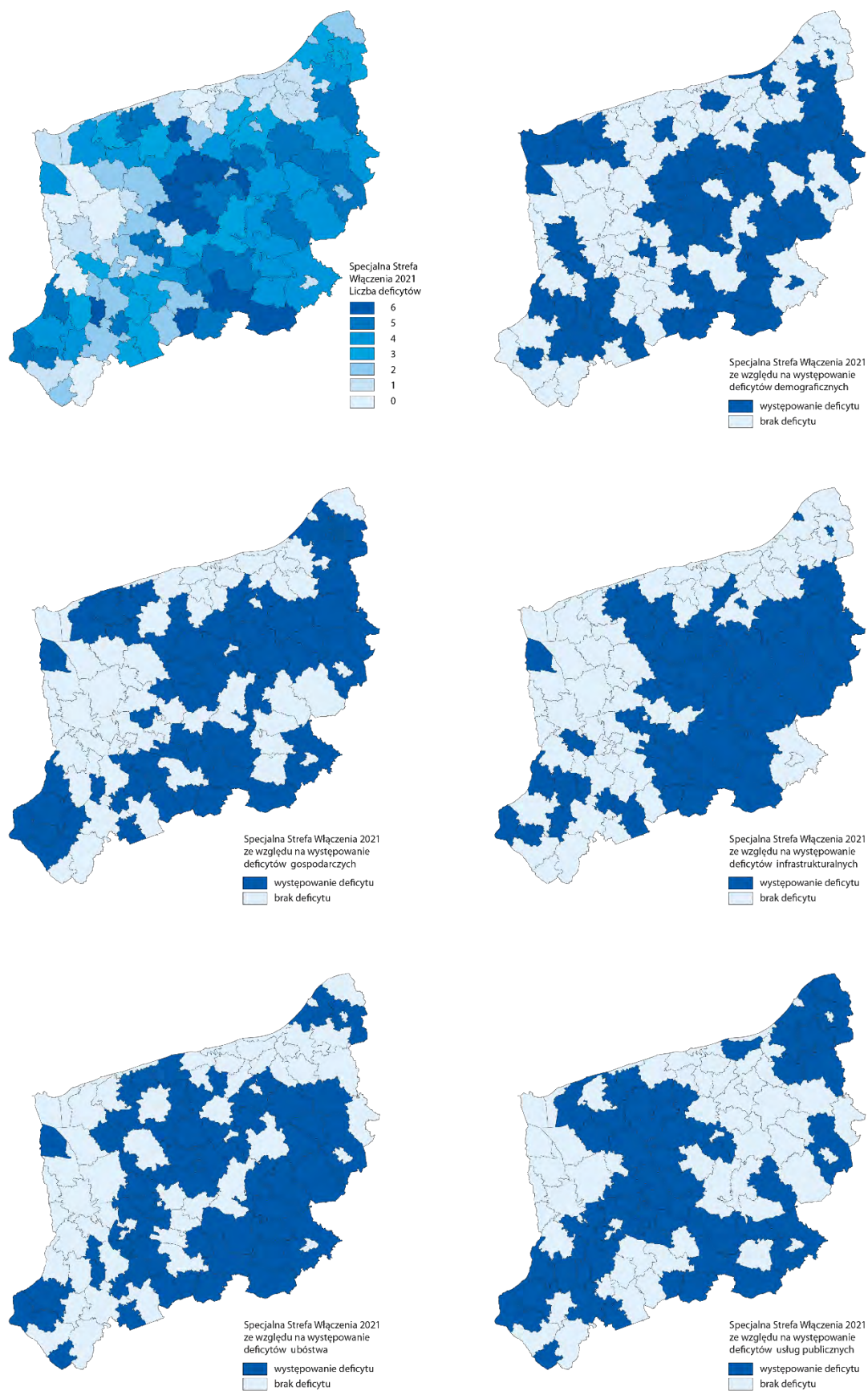

W województwie zachodniopomorskim w 2020 r. odnotowano 54,7 wypadków na 100 tys. ludności (o 17,2 mniej niż w 2019 r.). Na tle innych regionów województwo zachodniopomorskie sytuuje się na 8. miejscu (największą liczbę wypadków odnotowano w województwie łódzkim – 99,5, a najmniejszą w województwie podlaskim – 36,5). W województwie śmierć w wyniku wypadku poniosło 5,96 osób na 100 tys. ludności (w 2019 r. – 7,60). Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności odnotowano w województwie łódzkim – 9,03, a najmniej w województwie śląskim – 4,19. W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim w wyniku wypadku rannych zostało 109,2 osób na 100 wypadków (największą liczbę osób rannych odnotowano w województwie pomorskim – 121,0 a najmniejszą – 101,7 w województwie lubelskim). W województwie w porównaniu do 2019 r. liczba osób rannych na 100 wypadków spadła o 6 osób (109,2). W 2020 r. przeciętnie w Polsce odnotowano 61,4 wypadków na 100 tys. ludności

Rysunek 27. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w 2020 r.

Rysunek 29. Specjalna Strefa Włączenia wg deficytów 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

3. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 roku

3.1 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Podczas sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego 28 czerwca 2019 r. Uchwałą Nr VIII/100/19 została przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (SRWZ2030).

Dokument ten jest najważniejszym elementem systemu zarządzania rozwojem regionu i podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średniookresowej. Określa misję Pomorza Zachodniego jako „lidera niebieskiego i zielonego wzrostu, zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”. Definiuje także cele rozwojowe ukierunkowane na zaangażowanie społeczności i wspólnot lokalnych (Cel I Otwarta społeczność), wykorzystanie potencjału dla rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki (Cel II Dynamiczna gospodarka), budowę trwałych powiązań funkcjonalnych w regionie służących optymalizacji nakładów i maksymalizacji efektów (Cel III Sprawny samorząd) oraz efektywne dyskutowanie położenia geograficznego Pomorza Zachodniego na mapie Europy i basenu Morza Bałtyckiego (Cel IV Partner-ski region).

Uchwalenie SRWZ2030 rozpoczęło jednocześnie proces jej wdrażania jako dokumentu nadrzędnego wobec innych dokumentów programowych i operacyjnych samorządu województwa. Stanowi również jeden z kluczowych elementów przygotowania regionu do nowej perspektywy finansowej Funduszy Europejskich.

SRWZ2030 identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem lub stanowią jego dopełnienie.

ZACHODNIOPOMORSKI MODEL PROGRAMOWANIA ROZWOJU (ZMPR)

Na Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju składa się trójszczeblowy system właściwych dokumentów strategicznych oraz zasady ich wdrażania ustalone w relacji z instrumentami krajowej polityki regionalnej, instrumentami finansowymi szczebla krajowego i regionalnego oraz praktyką współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jego podstawową cechą jest uporządkowana zdolność do kształtowania aktywnej, zrównoważonej polityki rozwoju ukierunkowanej na dobro i poszanowanie interesów wszystkich mieszkańców regionu. W ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju realizowany jest obowiązkowy katalog celów rozwojowych województwa określony w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa i dedykowanych im działaniach.

- Pierwszy szczebel programowania strategicznego tworzą Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Oba te dokumenty są traktowane jako strategiczne o charakterze średniookresowym;
- Drugi szczebel programowania tworzą sektorowe polityki rozwoju i programy realizacyjne. Polityki rozwoju obejmują sprofilowane obszary aktywności samorządu regionalnego, istotne z punktu widzenia społeczności województwa, dla których istnieją instrumenty bezpośredniej lub pośredniej interwencji, względnie obszary, w których samorząd regionalny może wywierać wpływ na otoczenie.

Po przyjęciu SRWZ2030 rozpoczął się proces modyfikacji obowiązujących od 2016 r. sektorowych polityk rozwojowych, które po dokonanej rewizji celów zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 r.:

- „Polityka kapitału oraz spójności społecznej Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2030” uchwałą nr 1259/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 32/21 w dn. 27.01.2021 r.;
 - „Polityka rynku pracy Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1254/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka edukacyjna Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1260/21 w dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka ekologiczna Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1261/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030” uchwałą nr 1256/21 w dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego” uchwałą nr 1258/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka kulturalna Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1257/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka ochrony zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1255/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1441/21 z dn. 5 października 2021 r.
- Trzeci szczebel programowania strategicznego stanowią sektorowe dokumenty programowe obowiązujące na poziomie regionalnym, zarówno na podstawie przepisów właściwych ustaw, jak i z racji wdrażania przez samorząd polityki rozwoju w różnych dziedzinach życia.

Cele strategiczne i kierunki rozwoju zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniają ukierunkowanie procesu rozwoju na wzmocnienie zdolności instytucjonalnej i współpracy administracji publicznej oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych. Realizacja celów rozwojowych polityki regionalnej opiera się na realizacji celów i kierunków zdefiniowanych w poszczególnych politykach rozwojowych z uwzględnieniem nadrzędności celów Strategii, a w wymiarze operacyjnym poprzez przedsięwzięcia wskazane w programach realizacyjnych.

SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII

Określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego cele podlegają monitorowaniu. Przyjęty system monitorowania pozwoli na ocenę skuteczności i postępu w realizacji założonych rezultatów prowadzenia polityki regionalnej. Zestaw wskaźników bazujących na danych pochodzących m.in. ze statystyk publicznych, pozwala na obiektywną ocenę stanu zakładanych rezultatów, trafności prognozowanych w SRWZ2030 trendów rozwojowych oraz sformułowanych scenariuszy rozwoju.

Biorąc pod uwagę, że 2020 r. – źródłowy dla większości danych wykorzystywanych w monitorowaniu SRWZ2030 był pierwszym pełnym rokiem jej realizacji, a krótki okres wdrażania Strategii przypadł na okres pandemii COVID-19, której skutki zarówno gospodarcze, jak i społeczne są nadal trudne do oszacowania, obiektywna ocena skutków wdrażania SRWZ 2030 może nie być możliwa.

Mając na uwadze powyższe, przywołano na potrzeby Raportu wskaźniki, które zaznaczają kierunek zmian wg struktury celów SRWZ2030. Poniżej wskazano również przykłady działań samorządu regionu przyczyniające się do realizacji Celów w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwojowych. Bardziej szczegółowy opis podjętych w 2021 r. działań w poszczególnych obszarach tematycznych znajduje się w dalszej części Raportu.

PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca

PKB obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej (jednostek będących rezydentami) w danym roku. Sztuczna jednostka walutowa – PPS to wskaźnik poziomu różnic w cenach pomiędzy krajami, a jego zastosowanie umożliwia osiągnięcie wymiernych wskaźników, odzwierciedlając rzeczywiste różnice w sile nabywczej. Zastosowanie tak zunifikowanej jednostki pozwala na porównania nie tylko wewnątrz krajowe, ale również pozycjonuje województwo zachodniopomorskie na tle regionów europejskich.

Wartość bazowa na 2017 r. dla województwa zachodniopomorskiego w SRWZ2030 została wyznaczona w oparciu o dane Eurostatu na poziomie 17,6 (tys. PPS). Obecnie statystyki dla tego wskaźnika uwzględniają zmniejszenie się liczebności krajów członkowskich [EU 27] i jego wartość została przeliczona, co uniemożliwia porównywalność do wskazanej w SRWZ wartości roku bazowego. Wartość skorygowana przez Eurostat dla 2017 r. wynosi 17 tys. PPS, natomiast dla 2020 r. – 18,0 tys. PPS.

Odsetek mieszkańców nienarażonych na ponad normatywne stężenie zanieczyszczeń (BaP)

W przypadku benzo(a)pirenu, którego przekroczenia występują w województwie zachodniopomorskim, w latach 2015-2020 obserwowana była redukcja obszarów przekroczeń, na których stężenia docelowe benzo(a)pirenu nie były dotrzymywane. Zgodnie z wynikami oceny jakości powietrza za 2020 r. obowiązujący dla średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu poziom docelowy, został przekroczony na 2 spośród 8 stanowisk pomiarowych w województwie. Przekroczenia zarejestrowano jedynie w strefie zachodniopomorskiej w Myślibórze oraz w Szczecinku (ul. Przemysłowa). Liczba mieszkańców obszarów przekroczeń poziomu docelowego przez stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim, wynosiła 256 630 osób, tj. 15,20% mieszkańców regionu.

Podobnie jak w latach poprzednich, również w 2020 r. wykonane pomiary wykazały wyraźną sezonowość występowania benzo(a)pirenu w powietrzu. Stężenia w okresach zimowych były kilkukrotnie wyższe niż w sezonie letnim. Oznacza to, iż głównym źródłem emisji tego zanieczyszczenia do powietrza jest spalanie paliw stałych związane z ogrzewaniem mieszkań.

Rozkład przestrzenny wartości średniorocznych benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀, uzyskany na podstawie szacowania opartego o wyniki modelowania matematycznego wskazuje, że problem ponadnormatywnych stężeń benzo(a)pirenu dotyczy również obszarów w województwie, gdzie pomiary nie były prowadzone. Największe stężenia występują na obszarze większych miast województwa zachodniopomorskiego. W obrębie strefy zachodniopomorskiej, na podstawie wyników pomiarów oraz metody obiektywnego szacowania opartej na rezultatach modelowania matematycznego stężeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ za 2020 r. i rozkładzie źródeł emisji, wskazano 22 obszary przekroczeń poziomu docelowego tego zanieczyszczenia. Są to przede wszystkim większe miasta powiatowe lub gminne, gdzie występuje duża koncentracja ludności. W miejscach, gdzie przeważa zabudowa jednorodzinna i funkcjonują systemy indywidualnego ogrzewania budynków dochodzi do kumulacji zanieczyszczeń. Jest to efekt wzmożonej emisji ze spalania paliw stałych (często słabej jakości) w paleniskach domowych.

Odsetek pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w liczbie pracujących ogółem w województwie.

Ogólna liczba pracujących⁸ w województwie zachodniopomorskich w 2020 r. to 696 tys. osób (dane za IV kw. wg BAEL), z czego 30 377 to osoby pracujące w sektorze gospodarki morskiej⁹. Odsetek pracujących w sektorze gospodarki morskiej w 2020 r. wyniósł 4,4% i wzrósł w porównaniu do 2017 r. o 0,5 p. proc. Wartością bazową, wskazaną w SRWZ2030 była wartość 3,9%, z prognozą na 2020 r. – 4,5%. Wartość prognozowana wyznaczona

⁸ Dane o pracujących – średnioroczne BAEL.

⁹ „Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej”, GUS 2021.

została z uwzględnieniem przesłanek optymistycznego scenariusza rozwoju¹⁰, który przewiduje zarówno napływ inwestycji w sektorach związanych z regionalnymi specjalizacjami oraz zapowiadaną przez obecne władze centralne odbudowę polskiego przemysłu stoczniowego.

Udział pracujących w dużych i średnich firmach w stosunku do ogółu pracujących¹¹.

Wskaźnik ten został wybrany do monitorowania realizacji Celu II SRWZ2030 z uwagi na najniższe w Polsce wartości. Jego wartość w porównaniu z rokiem bazowym (2017) spadła w 2020 r. o ponad 3 p. proc. do poziomu 32,68%, i nadal jest to najniższy wynik w Polsce (Polska – 47,58%). Odzwierciedla to strukturę podmiotów gospodarki narodowej regionu, w której dominują podmioty zatrudniające do 9 osób (dla porównania – Tabela 9). Niski wolumen dużych firm w regionie stanowi istotną barierę dyfuzji innowacji, rzutując na niewystarczającą liczbę podmiotów o wysokim natężeniu badań i rozwoju, a przez to niezadawalający potencjał kadrowy przedsiębiorstw, słabo generujący popyt i podaż innowacyjnych rozwiązań¹².

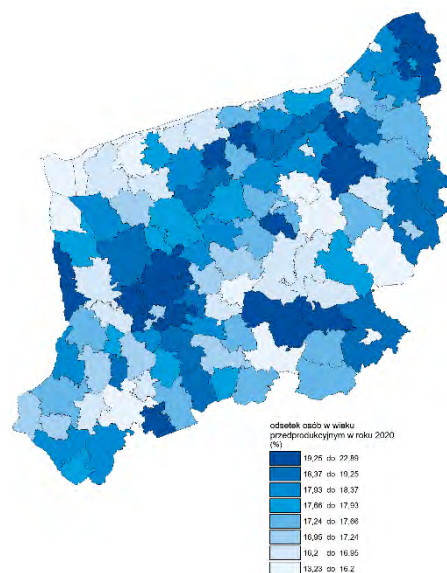

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców regionu.

Obserwuje się niewielki spadek odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, równoległe do zmniejszania się liczby ludności – zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i liczby ludności ogółem. Nie należy utożsamiać odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym bezpośrednio ze współczynnikiem dzietności czy też przyrostem naturalnym (dla porównania Tabela 2 i 3; Wykres 1 i 2), ponieważ równoległe do zwiększania się/zmniejszania się liczby urodzeń, zachodzą niekorzystne procesy demograficzne związane ze stałym wzrostem liczby osób starszych. Wartości określone w SRWZ2030 jako „wartości pożądane” są wypadkową korekty związanej z zauważalnym niedoszacowaniem liczby ludności na 2017 r. oraz realizacji założeń zakładanego optymistycznego scenariusza rozwoju, w zakresie zahamowania negatywnych procesów migracyjnych i spadku liczby mieszkańców.

Nierównomierność struktury wiekowej regionu na poziomie gmin zobrazowana została na Rysunku 30.

Rysunek 30. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców regionu w 2020 r.

Udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny (w ogólnej masie odpadów zebranych)

Odsetek odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny konsekwentnie wzrasta – jest to zbieżne z ogólnopolskim trendem, ale dynamika jest nieco słabsza niż krajowa. W okresie 2017-2020 odsetek ten wzrósł z poziomu 22,8% do 32,2% (wzrost o 9,4 p. proc.), podczas gdy w skali kraju wynosił w 2017 r. 27,1% i wzrósł o 10,8 p. proc. do poziomu 37,9%.

Charakterystyczne jest silne zróżnicowanie poziomu zbiórki selektywnej wśród gmin regionu – od poziomu 14,5% w gminie Lipiany do poziomu 55,9% w gminie Nowe Warpno. Działania ukierunkowane na zwiększenie wartości tego wskaźnika zawarte są w aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032 wraz z planem inwestycyjnym, który został uchwalony 22 października 2020 r. Uchwałą Nr/XX/240/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego. Samorząd województwa określił następujące główne cele w zakresie gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego:

¹⁰ Wartości prognozowane zostały wyznaczone na podstawie Prognozy ludności GUS. Prognoza ludności GUS została opublikowana na podstawie danych ze spisu powszechnego i jej uaktualnienia oczekiwać można dopiero po realizacji kolejnego spisu, czyli w perspektywie kolejnych 3 lat.

¹¹ Wg danych dla przedsiębiorstw niefinansowych.

¹² „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030” https://cig.wzp.pl/sites/default/files/ris3_wz.pdf.

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.

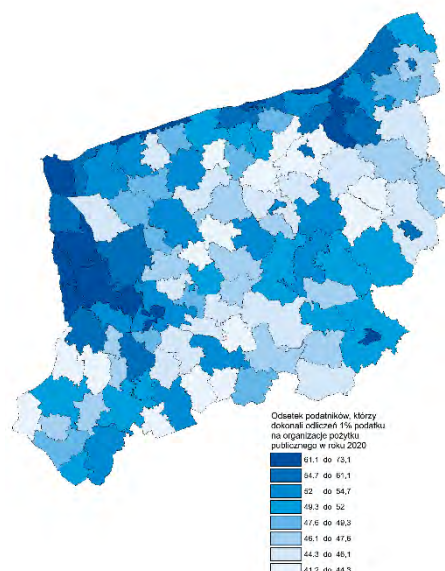
W Programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego 2030 przyjętym 28 października 2021 r. uchwałą Nr XXIX/339/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, wprowadzono cele ukierunkowane na racjonalną gospodarkę odpadami z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, jednocześnie wskazując zadania: osiągnięcia wymaganych prawem poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych; zwiększenia masy odpadów zbieranych selektywnie; podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i właściwego postępowania z nimi.

Odsetek podatników, którzy dokonali odliczeń 1% podatku na organizacje pożytku publicznego

Rysunek 31. Odsetek podatników, którzy dokonali odliczeń 1% podatku na organizacje pożytku publicznego

Na mocy porozumienia zawartego z Krajową Administracją Skarbową możliwe jest nie tylko sprecyzowanie, jaki odsetek podatników w województwie zachodniopomorskim dokonuje odliczeń 1% podatku na organizacje pożytku publicznego, ale również porównanie wewnątrzregionalne na poziomie gmin. Na poziomie województwa odsetek podatników, którzy dokonali odliczeń, wyniósł w 2020 r. 80,06%. Najniższy odsetek odnotowano na terenie gminy Krzęcin (74,31%), a najwyższy – w gminie Rewal (89,38%).

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w regionie osiągnął 58,5% w 2020 r. – wartość ta przewyższa wartość prognozowaną na 2020 r., oszacowaną na poziomie 56,4%.

Szczegółowe działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora energii odnawialnej opisane zostały w części 3.4.5, dotyczącej energetyki. Udział energii elektrycznej wytwarzanej z OZE do energii zużywanej ogółem w województwie wynosił w 2020 r. 82,16% (w kraju odpowiednio 17,5%). Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem pod względem wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych wynoszącej w 2020 r. 4 973,7 GWh (17,62% produkcji krajowej OZE). Produkcja ta osiągnęła najwyższą w historii wartość. Szczegółowe informacje dot. energii elektrycznej OZE w województwie zawarte są w Karcie charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła – cyklicznie, kwartalnie aktualizowanej¹³.

¹³ <http://rbgp.pl/wp-content/uploads/2022/04/Karta-charakterystyki-energetycznej-III-kw.2021.pdf>.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16–64 lat wg BAEL

Region charakteryzuje się niższymi niż średnia dla kraju wskaźnikami zatrudnienia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Wartość wskaźnika zatrudnienia dla województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. wyniosła 21,7% (wobec 26,4% w Polsce) i należy do najniższych w kraju. W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim istniało 12 Centrów Integracji Społecznej, 13 Klubów Integracji Społecznej, 10 Zakładów Aktywności Zawodowej zatrudniających 706 osób z niepełnosprawnością, 29 Warsztatów Terapii Zawodowej, 81 spółdzielni socjalnych oraz 47 przedsiębiorstw społecznych (z czego zdecydowana większość działa w formie spółdzielni socjalnej). Działania na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, ich przygotowania i usamodzielniania wskazane zostały w części 3.4.1 dotyczącej Spójności Społecznej oraz w części 3.4.3 dot. Rynku Pracy.

Współczynnik diety

W województwie zachodniopomorskim współczynnik diety od lat pozostaje na jednym z najniższych w Polsce poziomów. W 2017 r. – bazowym dla SRWZ2030 – jego wartość wynosiła 1,372 (Polska – 1,453) i spadła do poziomu 1,254 w 2020 r. (Polska – 1,378). Wartość w 2020 r. nie osiągnęła wartości prognozowanej w SRWZ2030 na ten rok. Poza województwem zachodniopomorskim niższą wartość wskaźnika odnotowano jedynie w województwach: świętokrzyskim (1,177) oraz opolskim (1,225). Dla porównania – niemiecki landy ościenne województwa zachodniopomorskiego – Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia odnotowały w 2020 r. wskaźnik diety na poziomie odpowiednio: 1,50 i 1,57.

Przewozy pasażerów w mln komunikacji miejskiej na 100 tys. ludności

Wskaźnik obniżył wartość z poziomu 10,6 w 2017 r., do poziomu 9 w 2020 r. Wartość osiągnięta w 2020 r. była dużo niższa niż szacowana wartość prognozowana wyznaczona w SRWZ2030 na 2020 r. (11,1) oraz wartość określona jako pożądana oszacowana na poziomie 12,0 – zakładająca realizację optymistycznego scenariusza rozwoju. Jest to bezpośredni efekt pandemii COVID-19 oraz ograniczeń z nią związanych w tym m.in. związanych z przemieszczaniem się oraz możliwością wykorzystania pełnej pojemności pojazdów transportu publicznego.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem

W kontekście Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, jest to wskaźnik powszechnie używany i obrazujący charakterystykę gminnego planowania przestrzennego. Zauważalne jest duże zróżnicowanie wartości tego wskaźnika w ujęciu regionalnym. Wysokim pokryciem powierzchni gmin planami miejscowymi (powyżej 40%) charakteryzują się województwa „graniczne” Polski południowej i południowozachodniej – w województwie małopolskim wskaźnik ten wynosi 68,4%.

Wartość wskaźnika dla zachodniopomorskiego wyniosła w 2017 r. 19,3% (Polska – 30,50%) i wzrosła o 1,5 p. proc. do poziomu 20,8% w 2020 r. (Polska – 31,4%).

I Cel strategiczny – Otwarta Społeczność – Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości

Cel kierunkowy 1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny ukierunkowany jest na zahamowanie negatywnych procesów migracyjnych i spadku liczby mieszkańców województwa, kompenso-
wanie zagrożeń ekonomicznych i kulturowych, zwiększenie aktywności i udziału seniorów w życiu zawodo-
wym i społecznym, wspieranie świadomego i aktywnego rodzicielstwa, zapewnienie wysokiego standardu ży-
cia, aktywności, udziału w życiu publicznym, działania na poziomie regionalnym i lokalnym, angażujące różne
podmioty, odwołujące się do świadomości i zaangażowania mieszkańców oraz na rozpoznawanie i uwzględ-
nianie wyzwań demograficznych nie tylko w polityce społecznej, ale również inwestycyjnej i przestrzennej.

Działania realizowane na poziomie regionu w 2021 r., zbieżne z zakresem celu 1.1 to m.in.:

- przyjęcie przez Sejmik (uchwałą nr XXIX/337/21 z dnia 28 października 2021 r.) oraz rozpoczęcie wdra-
żania Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027
pn. „**Region Przyjazny Rodzinie**”, który zastąpił program „Region dla Rodziny” (więcej w podroz-
dziale 3.3.1);
- kontynuacja projektów finansowanych z RPO WZ 2014-2020, ukierunkowanych na wzmocnienie po-
tencjału demograficznego i funkcji rodziny – „Akademia Przyszłości” oraz „Kurs na Rodzinę” (zakoń-
czony w marcu 2021), oraz rozpoczęcie projektu „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży”¹⁴;
- wdrażanie projektu „Partnerstwo dla Rodziny”, finansowanego z PO WER i realizowanego w partner-
stwie z województwami: Wielkopolskim, Lubuskim oraz Pomorskim, którego celem jest podniesienie
kompetencji i profesjonalizacja działań pracowników/osób i przedstawicieli instytucji zaangażowa-
nych w realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- bieżąca działalność ośrodków adopcyjnych oraz Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej
w Dębnie;
- wdrażanie „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”.

**Cel kierunkowy 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom re-
gionu** to m.in. przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego jednostek i grup, zwiększanie szans
życiowych mieszkańców województwa, sukcesywne podnoszenie standardu ich życia oraz zwiększanie ich
aspiracji życiowych, włączanie w lokalny nurt życia społecznego osób zagrożonych z różnych względów wy-
kluczeniem społecznym, ukierunkowanie działań na rzecz włączenia społecznego, na zapewnienie mieszkań-
com wsparcia w dostępie do usług publicznych i lokalnej infrastruktury o odpowiednim standardzie (doradz-
two zawodowe, edukacja i ustawiczne kształcenie, opieka medyczna oraz pomoc społeczna i socjalna) oraz
skierowanie działań głównie do obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. obszarów popege-
rowских.

Przykładowe działania podjęte w 2021 r., ukierunkowane na realizację celu 1.2:

- realizacja projektów: „Włącznik Innowacji Społecznych”¹⁵, „Kooperacja – efektywna i skuteczna”¹⁶ oraz
„Azymut – Samodzielność”¹⁷ finansowanych ze środków PO WER;
- realizacja projektów: „Regionalne Pogotowie Kryzysowe”¹⁸, „Nawigator Samodzielności”¹⁹ oraz „Re-
gion Dobrego Wsparcia”²⁰ finansowanych ze środków RPO WZ 2014-2020;
- wdrażanie Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2018-2022;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- rozwój Zakładów Aktywności Zawodowej, spółdzielni socjalnych;

¹⁴ Więcej informacji na stronie: <https://rops.wzp.pl/wsparcie-rodziny-i-systemu-pieczy-zastepczej>.

¹⁵ Więcej informacji na stronie <http://innowacje.rops.poznan.pl/wlacznik/>.

¹⁶ Więcej informacji na stronie <https://rops.wzp.pl/projekt-kooperacja-efektywna-i-skuteczna>.

¹⁷ Więcej informacji na stronie <https://rops.wzp.pl/rehabilitacja-osob-niepelnosprawnych/projekt-azymut-samodzielosc>.

¹⁸ Więcej informacji na stronie <https://rops.wzp.pl/pomoc-i-doradztwo/projekt-regionalne-pogotowie-kryzysowe>.

¹⁹ Więcej informacji na stronie <https://rops.wzp.pl/wsparcie-rodziny-i-systemu-pieczy-zastepczej/projekt-nawigator-samodzielosci>.

²⁰ Więcej informacji na stronie <https://dobrewsparcie.wzp.pl/rdw/>.

- kontynuacja wdrażania programów zdrowotnych, finansowanych z RPO WZ 2014-2020 (m.in. Profilaktyka wad postawy wśród uczniów szkół podstawowych na lata 2020-2022 czy Rehabilitacja medyczna po przebytym udarze mózgowym na lata 2020-2022) a także realizacja zadań dotowanych z budżetu województwa (np. założenie ogrodu terapeutycznego dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie).

Cel kierunkowy 1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego obejmuje m.in. rozwój kapitału społecznego i wspólnotowości poprzez wzmacnianie rozwoju indywidualnego oraz pobudzanie i wspieranie – również finansowe – mechanizmów zbiorowego działania, rozwój współpracy samorządów lokalnych w wymiarze międzysektorowym (sektor biznesu lokalnego, sektor publiczny i społeczny) oraz zwiększenie poziomu świadomości społecznej powiązanej z uczestnictwem w rozwoju lokalnym.

Przykładowe działania z 2021 r. nakierowane na realizację celu 1.3:

- kontynuacja realizacji projektu **„Ekonomia społeczna kluczem do sukcesu”**, finansowanego w ramach RPO WZ 2014-2020, w tym m.in. organizacja prac Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz grup roboczych, organizacja konkursu Marszałka „Lider Ekonomii Społecznej 2021”;
- kontynuacja realizacji projektu **„Regiony rewitalizacji – Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji”²¹**, którego zadaniem jest wzmocnienie zdolności JST do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych;
- wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- przeprowadzenie Akcji **„Zostawiam 1% na Pomorzu Zachodnim”**;
- zakończenie i podsumowanie realizacji I edycji **Programu Społecznik** oraz przyjęcie przez Zarząd, w listopadzie 2021, **Programu Społecznik 2022-2024** a także ogłoszenie konkursu na wybór operatora II edycji programu²²;
- aktywizacja życia społecznego na obszarach wiejskich poprzez udzielenie dotacji celowych jednostkom Ochotniczej Straży Pożarnej;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na ich rzecz;
- działalność zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym, m.in. Zespół ds. Karty Różnorodności w UM WZ, Zespół doraźny ds. przeciwdziałania dyskryminacji osób LGBTQ+.

II Cel strategiczny – Dynamiczna gospodarka – Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu

Cel kierunkowy 2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje obejmuje m.in.: wzmocnienie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie innowacyjności, transferu technologii i działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw; przesunięcie pozycji regionalnej gospodarki w globalnych łańcuchach wartości ku produktom finalnym lub wiążącym się z fazami początkowymi, tj. koncepcyjnymi i badawczymi poprzez identyfikację i rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji w ciągłym procesie przedsiębiorczego odkrywania; zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do narzędzi finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji; rozwój współpracy pomiędzy sektorem nauki i biznesu poprzez wzmocnienie roli i potencjału uczelni oraz profesjonalizację usług instytucji otoczenia biznesu, wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez dostosowanie systemu edukacji do potrzeb regionalnej gospodarki; działania i inicjatywy na rzecz kształtowania w społeczeństwie postaw otwartych na innowacje oraz dyfuzji innowacji na mniej rozwinięte obszary województwa.

Przykładowe działania w 2021 r. nakierowane na realizację celu 2.1:

²¹ Więcej informacji na stronie <https://rewitalizacja.wzp.pl/projekt-regiony-rewitalizacji>.

²² Więcej informacji na stronie <https://www.wzp.pl/aktualnosci/program-spolecznik>.

- kontynuacja projektu GRESS, finansowanego z Interreg Europa 2014-2020, którego głównym celem jest poprawa strategii na rzecz konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez promowanie, stymulowanie rozwoju oraz tworzenie form wsparcia dla startupów i firm typu spin-off, działających w zielonych sektorach gospodarki²³;
- realizacja projektu „**Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką**” finansowanego z RPO WZ 2014-2020, obejmującego wiele aktywności proinnowacyjnych (np. wdrożenie innowacyjnych gier online dla szkół w ramach zadania pn. „**Fabryka Startupów**”);
- wsparcie w ramach RPO WZ 2014-2020 projektów badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych przedsiębiorstw w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji;
- rozpoczęcie realizacji projektu pn.: „**Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap II**”²⁴;
- kontynuacja projektu „**Odpowiedzialny społecznie Proto_lab**” finansowanego z RPO WZ 2014-2020, w ramach którego wsparto innowacyjne projekty naukowe dla sektora ochrony zdrowia²⁵.

Cel kierunkowy 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu ukierunkowany jest m.in. na następujące działania: wzmocnienie obszarów gospodarczych będących siłą napędową regionalnej gospodarki poprzez optymalne wykorzystanie istniejących warunków, zasobów i infrastruktury, w szczególności nadmorskiego położenia i związanego z nim potencjału portowego i stoczniowego regionu; rozwój wysokiej jakości, zróżnicowanego, wielosezonowego produktu turystycznego dzięki zrównoważonemu wykorzystaniu walorów naturalnych województwa; promocję elementów świadczących o wyjątkowości wiedzy i zasobów regionu ukierunkowaną na skuteczne wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii; budowę szerokich kompetencji w obszarze produkcji i usług w tradycyjnych sektorach związanych z niebieską i zieloną gospodarką poprzez inicjowanie nowych form współpracy oraz tworzenie i wzmacnianie powiązań kooperacyjnych; tworzenie i rozwój silnych organizacji klastrowych działających na rzecz rozwoju technologicznego województwa oraz ożywienie regionalnej gospodarki dzięki pełniejszemu zagospodarowaniu przestrzenno-funkcjonalnemu i restrukturyzacji obszarów problemowych.

Przykładowe działania w 2021 r. realizowane w zakresie celu 2.2:

- promocja produktów turystycznych Pomorza Zachodniego (np. przedstawienie prezentacji na konferencji Velo City w Lizbonie, organizacja I Festiwalu Wina Pomorza Zachodniego; wspieranie działalności Lokalnych Organizacji Turystycznych);
- kontynuacja/zakończenie działań w ramach projektów z obszaru turystyki m.in. „**Baltic Heritage Routes – Bałtyckie trasy dziedzictwa. Rozwój infrastruktury turystyki dziedzictwa w Obszarze Południowego Bałtyku**” (rozwijanie i promocja Szlaku Gryfitów); „**Baltic stories – Zrównoważony rozwój turystyki poprzez profesjonalizację wydarzeń o charakterze kulturowym w regionie Południowego Bałtyku**”; „**Biking South Baltic! Promocja i rozwój Trasy Rowerowej Morza Bałtyckiego (EuroVelo 10) w Danii, Niemczech, Litwie, Polsce i Szwecji**”²⁶;
- wsparcie w ramach RPO WZ 2014-2020 projektów mających na celu zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (m.in. podpisano 23 umowy z beneficjentami);
- organizacja konferencji pt.: „**OZE w Województwie Zachodniopomorskim – środowisko, technologie, społeczeństwo**” (wrzesień 2021);
- rozstrzygnięcie I i II edycji (luty i wrzesień) konkursu Regionalne Nagrody Zielonego Feniksa; nagrody przyznano osobom, firmom oraz instytucjom działającym lokalnie na rzecz ekoenergetyki²⁷.

Cel kierunkowy 2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu dotyczy m.in. zwiększenia zaangażowania inwestycyjnego podmiotów zewnętrznych, w szczególności dużych

²³ Więcej informacji na stronie <https://wwt.wzp.pl/gress/aktualnosci-gress>.

²⁴ Więcej informacji na stronie <https://biznes.wzp.pl/o-projekcie/>.

²⁵ Więcej informacji na stronie <http://www.rpo.wzp.pl/wiadomosci/druga-odslona-projektu-odpowiedzialny-spoecznie-protolab>.

²⁶ Więcej informacji na stronie <https://turystyka.wzp.pl/>.

²⁷ Więcej informacji na stronie <https://bezpieczenstwo.wzp.pl/regionalny-konkurs-zielonego-feniksa/i-edycja-regionalnych-nagrod-zielonego-feniksa>.

i średnich innowacyjnych przedsiębiorstwach prowadzących działalność w kluczowych obszarach gospodarki Pomorza Zachodniego; wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu dzięki zapewnieniu wysokich kompetencji samorządu w obszarze wsparcia rozwoju gospodarczego i pozyskiwania partnerów zewnętrznych; dynamicznego rozwoju relacji gospodarczych w obrębie regionalnych i makroregionalnych sieci współpracy poprzez wsparcie podmiotów działających na rzecz rozwoju gospodarczego regionu; rozwoju sieci powiązań gospodarczych w układzie transgranicznym i makroregionalnym poprzez wzrost aktywności inwestycyjnej i eksportowej oraz umiędzynarodowienie podmiotów działających w regionie; działań i inicjatyw na rzecz zwiększenia atrakcyjności Pomorza Zachodniego jako miejsca pracy dla wykwalifikowanych kadr specjalistów i menedżerów oraz łagodzenia negatywnych efektów spodziewanego ograniczenia dopływu środków europejskich dzięki działalności regionalnego funduszu rozwoju, oferującego kompleksowe usługi i produkty finansowe dedykowane potrzebom różnych grup podmiotów.

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. realizujące cel 2.3:

- przyjęcie przez Zarząd Polityki Gospodarczej Województwa Zachodniopomorskiego wraz z Programem Realizacyjnym oraz Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030;
- kontynuacja realizacji projektu „**Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego**” finansowanego z PO WER²⁸;
- budowa zachodniopomorskiej marki gospodarczej (np. wyjazdowe misje gospodarcze czy seminaria branżowe dla MSP związane z regionalnymi specjalizacjami realizowane w ramach projektu RPO WZ 2014-2020: „**Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje**”);
- organizacja warsztatów szkoleniowych w obszarze działalności eksportowej zachodniopomorskich przedsiębiorstwach;
- dalsze wdrażanie instrumentów finansowych w ramach Zachodniopomorskiego Funduszu Rozwoju oraz Funduszu Funduszy Pomorza Zachodniego Jeremie 2.

III Cel strategiczny – Sprawny samorząd – Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych

Cel kierunkowy 3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich – jego realizacja to w konsekwencji: silna pozycja obszaru funkcjonalnego Szczecina jako ważnego ośrodka politycznego, gospodarczego i kulturalnego w wymiarze ponadregionalnym (krajowym i międzynarodowym); rozwój aglomeracji koszalińskiej i zasięgu jej oddziaływania; utrwalanie potencjału współdziałania JST, instytucji i środowisk mieszkańców; wzmacnianie i rozwój funkcji metropolitalnych, w tym zabieganie o znaczenie szkół wyższych w skali makroregionalnej i ogólnopolskiej, promowanie udziału miast regionu w międzynarodowych sieciach współpracy z udziałem innych metropolii europejskich, w szczególności bałtyckich oraz silne umocowanie metropolii w regionie poprzez rozwój i umacnianie systemu powiązań instytucjonalnych, infrastrukturalnych, transportowych, gospodarczych i społecznych z całym województwem. Cel ten zakłada rozwój systemów współpracy w oparciu o formułę kontraktu terytorialnego i zintegrowanych inwestycji terytorialnych oraz działania i inicjatywy na rzecz decentralizacji zgodnie z zasadą subsydiarności i dekoncentracji (m.in. sprowadzenie siedzib instytucji centralnych, zwłaszcza działających w obszarze niebieskiego i zielonego wzrostu).

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. ukierunkowane na realizację celu 3.1:

- realizacja instrumentu ZIT na terenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego (m.in. podpisano 18 umów z przedsiębiorcami w ramach RPO WZ 2014-2020);

²⁸ Więcej informacji na stronie <https://cig.wzp.pl/przystan-inwestora/standardy-obslugi-inwestora-w-samorzadach-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>.

- usprawnienie rozwiązań transportowych i komunikacyjnych w obrębie SOM (m.in. budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej czy budowa punktu przesiadkowego wraz z zapleczem parkingowym przy stacji kolejowej w miejscowości Reptowo, w gminie Kobyłka);
- wsparcie rozwoju infrastruktury kulturalnej o znaczeniu ponadregionalnym (Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie; Modernizacja zabytkowego budynku Teatru Polskiego w Szczecinie wraz z infrastrukturą; Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie).

Cel kierunkowy 3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych ukierunkowany jest na spójną i komplementarną sieć osadniczą w oparciu o wewnętrzny potencjał miast i ich obszarów funkcjonalnych, wysoką wydajność kooperacji miejsko-wiejskiej; unowocześnienie i lepsze wykorzystanie zasobów obszarów wiejskich, poprawę konkurencyjności obszarów wiejskich jako miejsca lokowania inwestycji, prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej czy rozwoju usług – obszary wiejskie atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania i wypoczynku; wzrost znaczenia mniejszych miast w kontekście nowych procesów osiedleńczych oraz rozwoju uzupełniających i alternatywnych form gospodarki (w tym turystyki, energetyki, biogospodarki); działania na rzecz integracji systemów gospodarczych z innymi subsystemami w obrębie obszarów funkcjonalnych (np. rynek pracy z systemem edukacji), budowy i wzmacniania wielosektorowej współpracy sieciowej w wymiarze lokalnym (m.in. w zakresie przedsięwzięć inwestycyjnych, sieci podmiotów dostarczających usługi publiczne, tworzenia grup kapitałowych i producenckich, transferu technologii, optymalizacji systemów zarządzania, obsługi logistycznej); promowanie rozwiązań ponadlokalnych i sieci w oparciu m.in. o instrument Kontraktu Samorządowego i powiązane z nim mechanizmy.

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r., wspomagające realizację celu 3.2:

- realizacja Kontraktów Samorządowych z partnerstwami JST;
- aktualizacja dokumentu **„Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych”** oraz kontynuowanie wsparcia ukierunkowanego na aktywizację Specjalnej Strefy Włączenia;
- wsparcie procesów rewitalizacji m.in. poprzez realizację projektu **„Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji”** finansowanego z PO PT 2014-2020;
- realizacja projektu **Arrival Regions** – promującego podejście do innowacji społecznych, które umożliwiają efektywną integrację obywateli państw spoza UE na obszarach wiejskich, zwiększając przy tym umiejętności i wiedzę wśród zainteresowanych stron na rynku pracy oraz wzmacniając integrację społeczną obywateli spoza UE²⁹.

Cel kierunkowy 3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury ukierunkowany jest na rozwój infrastruktury transportowej, zapewnienie kompletnego i spójnego systemu komunikacyjnego w województwie (sprawna obsługa ruchu pasażerskiego i przewozu towarów) w oparciu o połączenia drogowe i kolejowe oraz transport wodny; rozwój obszarów inwestycyjnych; wykorzystanie zasobów regionu (związanych m.in. z nadmorskim i nadwodnym położeniem województwa) poprzez: inwestycje infrastrukturalne wspierające rozwój specjalizacji regionalnych, w tym rozwój energetyki odnawialnej oraz wspieranie budowy sprawnych i zintegrowanych systemów infrastruktury społecznej, w tym przede wszystkim edukacyjnej (dająca możliwość podniesienia jakości edukacji na każdym poziomie nauczania oraz większego jej powiązania z rynkiem pracy) oraz infrastruktury w zakresie ochrony zdrowia i infrastruktury komunalnej.

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. nakierowane na realizację celu 3.3:

- rozwój regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich (m.in. zakupiono 6 pojazdów taboru kolejowego dwunapędowego);
- budowa/rozbudowa sieci dróg wojewódzkich;
- wsparcie dla rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej w ramach RPO WZ 2014-2020 (m.in. zakończyła się budowa jednej oraz przebudowa trzech oczyszczalni ścieków);

²⁹ Więcej informacji na stronie <https://wwt.wzp.pl/arrival-regions>.

- poprawa konkurencyjności portów morskich i stanu bezpieczeństwa żeglugi śródlądowej m.in. poprzez realizację projektów finansowanych z RPO WZ 2014-2020;
- kontynuacja wdrażania „**Koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego**”;
- kontynuacja, w ramach Kontraktu Terytorialnego, przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony zdrowia w szpitalach wojewódzkich w Szczecinie, Koszalinie, i Kołobrzegu;
- kontynuacja budowy głównej siedziby Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego przy ul. Twardowskiego w Szczecinie.

Cel kierunkowy 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych wspiera realizację przedsięwzięć dotyczących m.in.: budowania systemów świadczenia usług w oparciu o istniejące powiązania funkcjonalne obszarów (efektywność kosztowa po stronie usługodawców i dostępność dla usługobiorców); wypracowania i wdrożenia regionalnego standardu dostępu do usług publicznych, dóbr kultury i mechanizmów rozwoju lokalnego (co najmniej w odniesieniu do usług świadczonych przez jednostki samorządu regionalnego), zabezpieczenia dostępności do podstawowego koszyka usług, szczególnie w obszarze edukacji, zdrowia, administracji, kultury czy rekreacji; wspierania (komplementarnego z publicznymi) systemu usług lokalnych, odpowiadającego na konkretne potrzeby środowiska, np. osób z niepełnosprawnością, innych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, w tym ubóstwem; budowy i wzmacniania sieci współpracy, szczególnie na obszarach wiejskich, w oparciu o rozwiązania instytucjonalne (LGD, system dystrybucji funduszy unijnych, projekty rewitalizacyjne).

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. odnoszące się do realizacji celu 3.4:

- wspieranie rozwiązań innowacyjnych i rozwoju technologii medycznych w ochronie zdrowia (program e-Zdrowie);
- kontynuacja realizacji projektu pn. „**Budowa Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego**”;
- kontynuacja realizacji projektu „**Regiony Rewitalizacji – Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji**”.

Cel kierunkowy 3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem swoim zakresem obejmuje: zarządzanie rozwojem w oparciu o obszary funkcjonalne – działania na rzecz budowy i wzmocnienia kompetencji samorządu lokalnego, aktywizacji współpracy i transferu wiedzy pomiędzy lokalną administracją a ważnymi interesariuszami w regionie, z wykorzystaniem potencjału środowiska naukowego; aktywną postawę wobec ponadlokalnych procesów i inicjatyw rozwojowych; rozszerzanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi i włączania się w układy sieciowe; budowę i wykorzystanie systemów konsultacji i koordynacji działań samorządu z podmiotami zewnętrznymi; tworzenie wydajnych i podlegających aktualizacji i modernizacji baz danych oraz rozwiązań sieciowych (systemowych) umożliwiających identyfikację i zagospodarowanie zasobów; wzmocnienie efektywności umiejscowionych poza województwem ekspozytur samorządu służących pozyskiwaniu partnerów, nasileniu procesów inwestycyjnych.

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. wspierające realizację celu 3.5:

- wsparcie procesu budowy koncepcji rozwojowych obszarów funkcjonalnych;
- baza wiedzy o województwie: platforma eRegion;
- kontynuacja realizacji projektu „**Regiony Rewitalizacji – Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji**”.

IV Cel strategiczny – Partnerski region – Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych

Cel kierunkowy 4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w basenie Morza Bałtyckiego dotyczy wzmocnienia relacji z regionami nadbałtyckimi, szczególnie w obszarze niebieskiego i zielonego wzrostu; wspierania współpracy gospodarczej i naukowej z partnerami z makroregionu bałtyckiego; aktywnej roli w kształtowaniu i wdrażaniu Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego; wzmocnienia roli Szczecina jako jednego z kluczowych ośrodków w Basenie Morza Bałtyckiego.

Przykładowe działania w 2021 r. nakierowane na realizację celu 4.1:

- realizacja projektu „Creative Ports (Porty Kreatywne) – Internacjonalizacja branży kulturalnej i twórczej w regionie Morza Bałtyckiego” w ramach Interreg RMB 2014-2020 oraz „Baltic Heritage Routes – Bałtyckie trasy dziedzictwa. Rozwój infrastruktury turystyki dziedzictwa w Obszarze Południowego Bałtyku” w ramach Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020;
- uczestnictwo w międzynarodowych projektach, w szczególności w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w tym w ramach Interreg Południowy Bałtyk;
- kontynuacja współpracy w ramach inicjatyw bałtyckich takich jak Forum Parlamentów Południowego Bałtyku oraz Forum Współpracy Subregionalnej Morza Bałtyckiego (BSSSC), a także stały udział w pracach Nieformalnej Grupy Bałtyckiej;
- udział w pracach Europejskiego Komitetu Regionów;
- współorganizowanie konferencji „Porty Morza Bałtyckiego jako siła napędowa zrównoważonej niebieskiej gospodarki: Urzeczywistnienie Zielonego Ładu”;
- działania na rzecz rozwoju infrastruktury transportowej w układzie bałtyckim;
- Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy (CETC).

Cel kierunkowy 4.2 Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską obejmuje rozwój współpracy w ramach Euroregionu Pomerania; wzrost znaczenia Szczecina jako ośrodka administracyjnego oraz dysponenta usług publicznych dla obszaru pogranicza, także po niemieckiej stronie granicy; działania na rzecz wzmocnienia transgranicznych relacji gospodarczych; wzmocnienie współpracy naukowej pomiędzy ośrodkami akademickimi; koordynację planowania strategicznego i przestrzennego na obszarze pogranicza.

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. nakierowane na realizację celu 4.2:

- realizacja polsko-niemieckich projektów INT 179 „Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina” oraz INT 190 „Modelowy region energii odnawialnych wysp Uznam i Wolin” współfinansowanych z środków Programu Interreg V A Polska/Brandenburgia/Meklemburgia-Pomorze Przednie;
- wspólna koncepcja przyszłości 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań – wdrażanie i promocja zaleceń Komitetu ds. Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej w zakresie planowania przestrzennego;
- aktywna rola samorządu województwa w określeniu Strategii Rozwoju Euroregionu Pomerania;
- współudział w programowaniu środków EWT w ramach Interreg na lata 2021-2027 przeznaczonych na wsparcie współpracy transgranicznej;
- transgraniczne spotkanie on-line dla młodzieży w wieku 18-27 lat From you to EU! Time to move – odbyło się w dniu 18 listopada na platformie Big Blue Button i wzięli w nim udział uczestnicy z Polski, Niemiec, Szwecji i Danii;
- projekt pn. **„Zapobieganie i eliminowanie negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych w związku z wystąpieniem zagrożenia epidemicznego na obszarze transgranicznym”** realizowany przez Województwo Zachodniopomorskie we współpracy z Krajem Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie, rezultatem którego jest opracowanie ukierunkowane na utrudnienia, jakie wystąpiły w ruchu granicznym, sytuację osób uczących się, pracujących i prowadzących działalność

gospodarczą po drugiej stronie granicy oraz pogorszenie jakości współpracy polskich i niemieckich podmiotów publicznych.

Cel kierunkowy 4.3 Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej dotyczy przestrzennie nie tylko województwa zachodniopomorskiego, ale również województw: wielkopolskiego, lubuskiego, dolnośląskiego oraz opolskiego, tworzących makroregion Polski Zachodniej. Obejmuje m.in. rozwój infrastruktury transportowej; zapewnienie kompletnego i spójnego systemu komunikacyjnego w makroregionie Polski Zachodniej; wykorzystanie potencjału Odry jako osi rozwojowej makroregionu; współpracę na rzecz wzmocnienia potencjału naukowo-badawczego makroregionu oraz integrację przestrzenną i funkcjonalną.

Przykładowe działania podejmowane w 2021 r. nakierowane na realizację celu 4.3:

- platforma współpracy w ramach CETC;
- kontynuacja wspólnych działań samorządów makroregionu na rzecz rozwoju Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz rewitalizacji linii kolejowej 273 (Nadodrzanka);

kontynuacja wspólnego projektu dotyczącego tras rowerowych pn. „**Blue Velo – Odrzańska Trasa Rowerowa**”.

3.2 PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (dalej PZPWZ), który wszedł w życie 11 sierpnia 2020 r., stanowi wspólnie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 podstawę dla programowania i prowadzenia polityki rozwoju w województwie. Oba dokumenty powstały w oparciu o jednolitą diagnozę uwarunkowań, są zgodne w zakresie terytorialnego wymiaru rozwoju i stanowią pierwszy szczebel programowania strategicznego.

Ustalenia, zalecenia, rekomendacje PZPWZ przenoszone są sukcesywnie do innych aktów planistycznych:

- studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin;
- planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich.

Zarząd województwa, na podstawie delegacji ustawowych, wyraża opinie w zakresie zgodności projektów gminnych programów rewitalizacji (GPR) z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego i Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

Inwestycje prowadzone na terenie województwa w trybie tzw. specustaw (drogowej, kolejowej, przesyłowej, gazowej, lotniskowej, mieszkaniowej, przeciwpowodziowej itd.) wymagają opinii zarządu województwa i każdorazowo analizowane są w zakresie zgodności z ustaleniami PZPWZ oraz z inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zapisanymi w PZPWZ oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

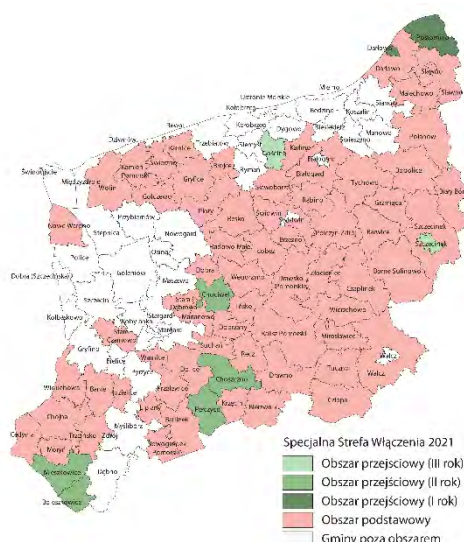
3.3 TERYTORIALNY WYMIAR POLITYKI ROZWOJU

Wzmacnianie aspektu związanego ze wsparciem obszarów funkcjonalnych stanowi podstawę dla budowania potencjału wdrożeniowego SRWZ.

Wdrożenie RPO WZ w latach przysłużyło się temu, by poszczególne obszary geograficzne województwa otrzymały wsparcie adekwatne – pod względem wielkości i charakteru – do ich specyficznych potrzeb i potencjałów. W efekcie, dla celów Programu region został podzielony na trzy obszary:

- dwa o wysokiej zdolności rozwojowej – Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM) oraz Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (KKBOF), objęte instrumentem ZIT na podstawie przygotowanych w tym celu strategii;
- obszar szczególnej w skali województwa koncentracji problemów społeczno-gospodarczych – Specjalna Strefa Włączenia (SSW), objęty ukierunkowanym, zintegrowanym wsparciem.

Rysunek 32. Specjalna Strefa Włączenia 2021 (obszar podstawowy i obszar przejściowy)

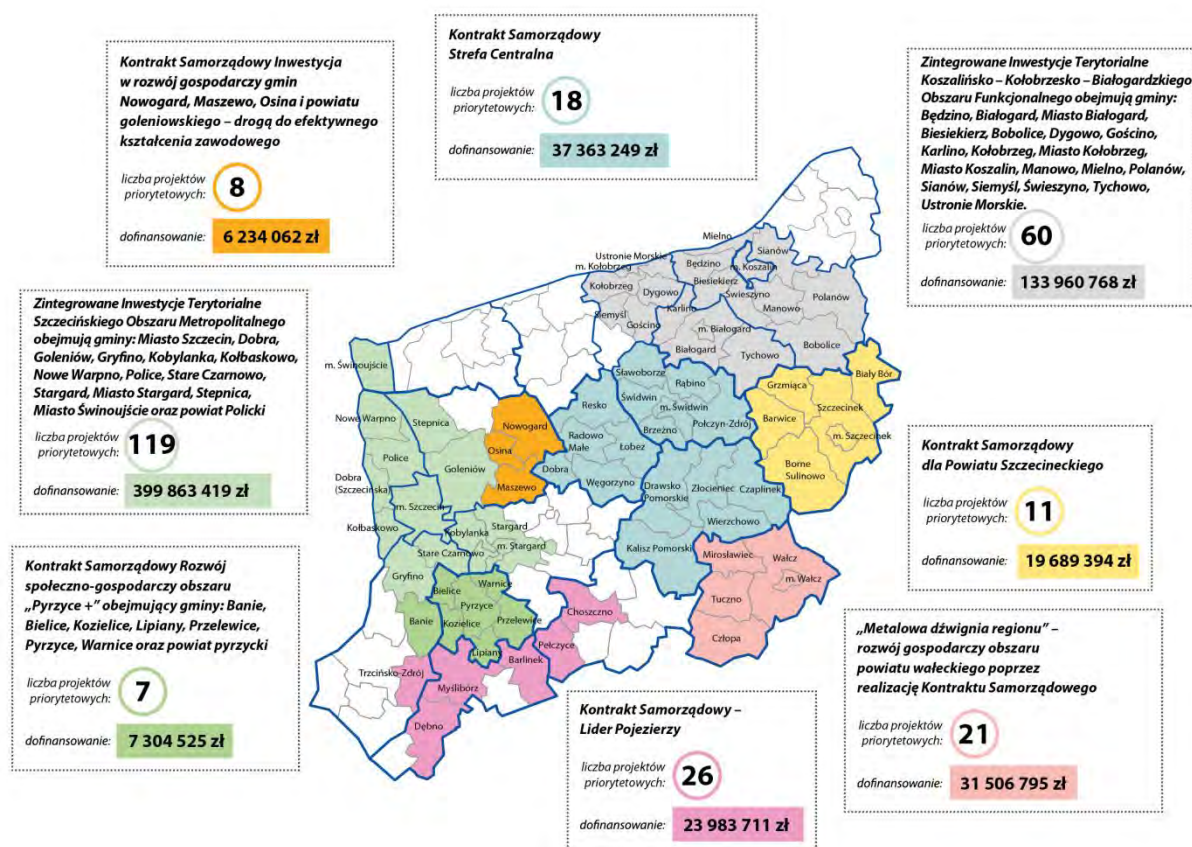
Wyodrębnienie regionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji – Specjalnej Strefy Włączenia, będącej przedmiotem koncentracji ukierunkowanych działań, na terenie których zidentyfikowane zostały zjawiska szczególnie niekorzystne dla rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru i jego ludności jest kontynuowane od 2014 r. Delimitacja SSW podlega corocznej aktualizacji w oparciu o wskaźniki społeczno-gospodarcze pochodzące ze statystyki publicznej. W 2021 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął uchwałę nr 1075/21 z dnia 28 lipca 2021 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia dokumentu „**Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych**”.

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Kolejnym instrumentem terytorializacji wsparcia, stworzonym od podstaw przez Instytucję Zarządzającą (IZ) RPO WZ, jest Kontrakt Samorządowy (KS), stanowiący zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego dla obszarów geograficznych o wspólnych potencjałach, problemach rozwojowych i powiązaniach funkcjonalnych, a jednocześnie wymagający podejścia strategicznego oraz ścisłej współpracy pomiędzy zainteresowanymi samorządami lokalnymi. Wdrażanie KS odbywa się poprzez dedykowane, komplementarne Działania RPO WZ, objęte mechanizmem projektu zintegrowanego w trybie konkursowym realizowanym w dwóch etapach. W pierwszym etapie (trwającym do 30 października 2015 r.) wyłonionych zostało 6 Koncepcji Kontraktu Samorządowego, z których każda zawierała listę projektów spełniających wszystkie kryteria preselekcyjne. W drugim etapie IZ ogłosiła konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Działań objętych mechanizmem KS, a liderzy KS (JST formalnie reprezentujące pozostałych partnerów KS) zostali wezwani do przedłożenia pełnych wniosków aplikacyjnych na każdy z projektów. Do końca 2018 r. zakończono proces kontraktacji.

Zakres przestrzenny oraz podstawowe parametry wsparcia dla instrumentów ZIT oraz Kontraktów Samorządowych zilustrowano poniżej.

Rysunek 33. Instrumenty terytorializacji wdrażane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Decyzją Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego kontynuowane będzie dalsze wzmocnianie potencjału obszarów delimitowanych ich cechami funkcjonalnymi, których identyfikacja pozwala na określenie wspólnej wizji działań i przygotowania spójnej, zintegrowanej interwencji.

W związku z potrzebą wsparcia samorządów lokalnych, w kreowaniu polityki rozwoju, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął kierunkową decyzję o wsparciu partnerstw jednostek samorządu terytorialnego w przygotowaniu strategii terytorialnych, które pełnić będą rolę Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Poniższa mapa przedstawia zakres przestrzenny możliwego w perspektywie 2021-2027 wsparcia, ukierunkowanego terytorialnie.

3.4 DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW

3.4.1 Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze Kapitału oraz spójności społecznej

Obowiązki samorządu województwa odnoszące się do wspierania rozwoju w zakresie spójności społecznej oraz społeczeństwa obywatelskiego wynikają z licznych aktów prawa, z których najważniejszymi dla działań samorządu są:

- Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju;
- Ustawa z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2021 poz. 2268 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 547);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2022 poz. 447);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 poz. 1818 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1956 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 633);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021, poz. 1249);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021, poz. 642);
- Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021;
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823);
- Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 459);
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261.);
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 112 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2137 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1167, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. U. z 2020 r. poz. 2140);
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057);
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 961, z późn. zm.);
- Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030;
- Uchwała Nr III/21/07 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2007 r.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) jest komórką organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego wskazaną do koordynacji polityki społecznej na poziomie regionu.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie województwa ROPS uczestniczy w realizacji zadań w zakresie prowadzenia polityki rozwoju województwa, do których zaliczono m.in.:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

ROPS wykonuje także zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, m.in. w zakresie:

- pomocy społecznej;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- polityki prorodzinnej;
- rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Działania samorządu województwa skupiają się na inicjowaniu i testowaniu nowych rozwiązań sprzyjających rozwojowi efektywnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców polityki społecznej, wymiany doświadczeń i upowszechnianiu dobrych praktyk w tym zakresie, a także inspirowaniu samorządów lokalnych do wdrażania ww. rozwiązań oraz wspieraniu ich w tym procesie.

Na podstawie zapisów ustawy o pomocy społecznej samorząd województwa (operacyjnie ROPS) realizuje:

- opracowanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- opracowanie, aktualizacja i realizacja strategii w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa (jako cel 1 SRWZ);
- organizowanie kształcenia, w tym prowadzenie publicznych szkół służb społecznych oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej;
- rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska;
- diagnozowanie i monitorowanie wybranych problemów społecznych w regionie;
- inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej; koordynowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie;
- organizowanie i prowadzenie regionalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie.

Z kolei ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych reguluje działania samorządu województwa, które ROPS wdraża na poziomie operacyjnym:

- dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbioru tych obiektów;
- opiniowanie wniosków o wpis do rejestru obiektów w których organizowane są turnusy rehabilitacyjne;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej;
- opracowanie i realizacja programu dotyczącego wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych;
- współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;
- obsługa administracyjna Wojewódzkiej Społecznej Rady do spraw Osób Niepełnosprawnych.

Zadania samorządu województwa realizowane przez ROPS, wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej to:

- prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa;

- promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr jednostek organizacyjnych samorządu gminnego i powiatowego;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych (zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej).

Zadania z zakresu pożytku publicznego (ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) realizowane przez ROPS polegają przede wszystkim na zlecaniu organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych o charakterze regionalnym dotyczących polityki społecznej w trybach otwartego konkursu ofert i pozakonkursowych. Ponadto podejmowana jest współpraca pozafinansowa z organizacjami pozarządowymi, mająca na celu wzajemne wzmocnienie swojego potencjału. Wspierając organizacje pozarządowe Samorząd Województwa w sposób pośredni wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców regionu i ich dostępu do usług. Jest to istotny element polityki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, budowania tożsamości regionalnej, jak również wyrównywania szans mieszkańców z różnych obszarów województwa.

Zadania ROPS wynikające z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych są następujące:

- organizowanie dla dyrektorów CUS szkoleń z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych;
- organizowanie dla koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych w CUS szkoleń z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych;
- organizowanie dla organizatorów społeczności lokalnej w CUS szkoleń z zakresu organizacji społeczności lokalnej.

Zadania Wydziału Współpracy Społecznej:

- realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom obejmująca m.in.: działania edukacyjne i informacyjne w tym również kampanie społeczne, szkolenie specjalistów, wspieranie projektów w tym zakresie poprzez zlecanie zadań NGO, zwiększenie dostępności do specjalistycznych świadczeń, realizację programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- realizowane jest wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- realizacja zadań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego wynikające z Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, w ramach której:
 - realizowany jest nadzór nad lokalnymi grupami działania i rybackimi;
 - wzmacniany jest rozwój sektora obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności obywatelskiej w województwie na rzecz skutecznego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i regionu;
 - prowadzone są działania wspierające III sektor obywatelski oraz aktywność obywatelską mieszkańców województwa w ramach funduszu regrantowego;
 - prowadzona jest współpraca międzysektorowa w ramach realizowanych forów pełnomocników i organizacji pozarządowych;
 - zleca się zadania z zakresu aktywizacji życia społecznego na obszarach wiejskich dla OSP;
 - ogranicza się zjawisko dyskryminacji w obszarze mniejszości seksualnych, narodowych, biedy, mowy nienawiści itp.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030

Mając na uwadze osiągnięcie założonych rezultatów, samorząd województwa w ramach przedmiotowej polityki realizuje działania koncentrujące się na zwiększeniu roli organizacji pozarządowych w systemie usług publicznych w takich obszarach jak: rozwój rekreacji i sportu, edukacja formalna i nieformalna, integracja i animacja społeczna, rynek pracy i aktywizacja zawodowa, profilaktyka zdrowotna, profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie, rehabilitacja społeczna i zawodowa, działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, rozwój ruchów kulturalnych i artystycznych oraz we wszelkich innych dziedzinach rozwijających standardy życia społecznego, a także rozwijających potencjał jednostek i zbiorowości lokalnej.

Równocześnie samorząd województwa przyjął również rolę koordynatora, mentora i superwizora procesów rozwojowych realizowanych w ramach czterech głównych kierunków działań, w tym poprzez upowszechnianie wśród samorządów zasad, narzędzi i dobrych praktyk w zakresie aktywnych polityk publicznych (wg paradygmatu Governance), czego efektem jest spójne działanie samorządów różnych szczebli, racjonalizacja wydatkowania środków publicznych, zwiększenie kapitału relacji na poziomie instytucjonalnym i docelowo na poziomie społecznym oraz zmiana świadomości w zakresie postrzegania roli i zasad polityk publicznych.

Program Współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi

Głównym celem współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi jest budowanie tożsamości i wzrost spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym. Do stałego rozwoju tej współpracy przyczynia się m.in. efektywne wykonywanie zadań publicznych województwa, wzmacnianie mechanizmów konsultacji społecznych w województwie, m.in. poprzez zwiększanie udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych czy wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Trzeci sektor wywiera ogromny wpływ na rozwój regionu. Dla samorządu województwa organizacje są ważnym partnerem w działaniach na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz budowania spójności i kapitału społecznego.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2018-2022 to dokument wyznaczający politykę województwa zachodniopomorskiego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, ograniczania problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 to dokument, którego celem jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie skali tego zjawiska w województwie zachodniopomorskim oraz redukcja szkód psychospołeczno-gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania rozwiązań i narzędzi pomocowych, służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych pn. „Region wyrównanych szans”, którego głównym założeniem jest tworzenie warunków do samodzielnego i niezależnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych jako pełnoprawnych członków społeczności regionu, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości.

Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Region Przyjazny Rodzinie” na lata 2021-2027 – program stanowi kontynuację polityki społecznej ukierunkowanej na wzmocnienie rodziny w województwie zachodniopomorskim, wdrożonej w zakończonym już programie w „Region dla Rodziny”. W ramach nowego programu przewidziano wsparcie w podziale na grupy odbiorców: rodzina, w tym dzieci i młodzież oraz piecza zastępcza. Działania na rzecz osób starszych zostaną wyodrębnione i usystematyzowane w osobnym dokumencie.

Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018-2022 jest spójny zarówno z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej, jak i strategiami wyższego rzędu na szczeblu krajowym i europejskim, dzięki czemu staje się użytecznym narzędziem służącym regionalnym władzom publicznym do koordynacji polityki w obszarze ekonomii społecznej.

Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

1. W 2021 r. w ramach zadań na rzecz rodziny oraz programu „**Region Przyjazny Rodzinie**”, zrealizowano następujące przedsięwzięcia

- przeprowadzono szkolenia i doradztwa z zakresu tworzenia i funkcjonowania Centrów Usług Społecznych oraz planowanych zmian w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dla kadry gmin i powiatowych jednostek pomocy społecznej – łącznie 4 spotkania;
- wydano w sumie 2 167 zachodniopomorskich kart rodziny i kart seniora;
- kontynuowano współpracę ze 109 gminami województwa oraz ze 198 partnerami biznesowymi oferującymi swoje produkty lub usługi dla posiadaczy zachodniopomorskich kart rodziny i kart seniora;
- realizując politykę społeczną wobec osób starszych i wykorzystując przykłady dobrych praktyk, ROPS rozpowszechnił innowację społeczną zrealizowaną wcześniej przez ROPS w Krakowie – grę karcianą dla seniorów pn. „**Senior-Cuder czyli gra o sens życia**”, której celem jest poprawa funkcjonowania psycho-społecznego osób starszych;
- w ramach otwartych konkursów ofert skierowanych do podmiotów niepublicznych udzielono dofinansowania na realizację zadań publicznych skierowanych na rzecz rodziny oraz osób starszych – zawartych zostało łącznie 17 umów na kwotę 448 458 zł.

2. Adopcje – w 2021 r. ośrodki adopcyjne działające na terenie Województwa Zachodniopomorskiego:

- zakwalifikowały do przysposobienia 118 dzieci, spośród 420 dzieci zgłoszonych z uregulowaną sytuacją prawną;
- przeprowadziły 76 procedur adopcyjnych, w wyniku których przysposobiono 95 dzieci i wydano 68 opinii dotyczących adopcji wewnątrz rodzinnych;
- przeszkoliły 58 rodzin (116 osób) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej i 2 osoby samotne;
- pracownicy ośrodków adopcyjnych, pomimo obowiązujących obostrzeń związanych z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19, prowadzili swoją bieżącą działalność – brali udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, przeprowadzali szkolenia dla kandydatów do przysposobienia, udzielali porad i wsparcia; ponadto podnosili swoje kompetencje poprzez udział w kursach i szkoleniach:
 - uczestniczyli w 2 007 zespołach i posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, podczas których omówiono sytuację 5 518 dzieci;
 - udzielili 516 porad pedagogiczno-psychologicznych.

Obecnie 89 rodzin oczekuje na dziecko. Należy dodać, że w dniu 21 września 2021 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął Uchwałę (XXVIII/330/21) w sprawie połączenia Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie z Publicznym Ośrodkiem Adopcyjnym w Koszalinie. Uchwała zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 2022 r.

3. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Dębnie, prowadzona na zlecenie samorządu przez Powiat Myśliborski, przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki i rehabilitacji, które nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Jej prowadzenie jest zadaniem własnym Województwa. W 2021 r. Placówka kontynuowała swoją działalność ze zwiększoną liczbą godzin rehabilitacji i wysokospecjalistycznej terapii (około 1 000 godzin terapii w ciągu miesiąca). W 2021 r.:

- 11 wychowanków opuściło placówkę, w tym: troje dzieci zostało adoptowanych, dwoje dzieci powróciło do domów rodzinnych, czworo (4) dzieci zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
- ROPS Szczecin skierował w 2021 r. do Placówki dwanaścioro dzieci.

Pomimo obowiązującego na terenie całego kraju stanu epidemii i obostrzeń związanych z zapobieganiem i rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19 w RPOT w Dębnie, dzięki dobrej organizacji pracy, funkcjonowała bez większych zakłóceń. Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2021 r. (XXVIII/326/21) podjęto decyzję o udzieleniu dofinansowania na rzecz Placówki w kwocie 60 000 zł, która została przeznaczona na doposażenie pokoi dziecięcych oraz zakup pomocy do rehabilitacji i terapii.

4. Projekt „Akademia Przyszłości” finansowany w ramach RPO WZ 2014-2020, Działanie 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, skierowany do usamodzielnianej młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz do rodzin zastępczych. Celem projektu jest m.in.: wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia młodzieży usamodzielnianej, zmierzającego do podniesienia ich kompetencji oraz aktywności społecznej i zawodowej, wsparcie rozwoju młodzieży w procesie stawania się dorosłym i samodzielnym oraz wzmocnienie i podniesienie jakości istniejących rodzinnych form opieki zastępczej. Wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej/usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 166 (wartość docelowa: 268);
- liczba usamodzielnianych objętych wsparciem w programie – 102 (wartość docelowa: 88);
- liczba niepełnosprawnych, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, korzystających ze wsparcia w ramach projektu – 20 (wartość docelowa: 20);
- liczba opiekunów usamodzielniania objętych szkoleniami/doradztwem – 46 (wartość docelowa: 40);
- liczba Liderów Klubów Rodzica Zastępczego objętych szkoleniami/doradztwem/superwizją – 36 (wartość docelowa: 54);
- liczba osób wspartych w doskonaleniu opieki nad dzieckiem w pieczy zastępczej – uczestników Klubów Rodzica Zastępczego – 97 (wartość docelowa: 180);
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu – 2 (wartość docelowa: 88);
- liczba przeszkolonych opiekunów usamodzielniania gotowych do świadczenia usługi społecznej po zakończeniu projektu – 8 (wartość docelowa: 40).

5. Projekt „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży”, finansowany w ramach działania 7.6 RPO WZ (2014-2020) – partnerstwo z 8 powiatami. Cel projektu: zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży stanowi kontynuację i rozwinięcie projektu „Kurs na Rodzinę”, który został zakończony i rozliczony w terminie do 31.03.2021 r. Wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wartość docelowa: 1 600 osób, 1 120 kobiet, 480 mężczyzn) — wartość osiągnięta: osoby 1 344, w tym: 537 mężczyzn, 807 kobiet;

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej w programie (wartość docelowa: 1 600 osób, 1 120 kobiet, 480 mężczyzn) – wartość osiągnięta: 1 344 osoby, 537 mężczyzn, 807 kobiet;
- liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem prewencyjnym (wartość docelowa: 60 osób) – zadanie w trakcie realizacji;
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (wartość docelowa: 1 600 osób, 1 120 kobiet, 480 mężczyzn) – wartość osiągnięta: 1 344 osoby, 537 mężczyzn, 807 kobiet;
- liczba pracowników, która została przeszkolona do prowadzenia RADiM (wartość docelowa: 120 osób) – wartość osiągnięta 113 osób;
- platforma Usług Specjalistycznych – (wartość docelowa 1), wartość osiągnięta 1;
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (wartość docelowa: 9) – projekt w trakcie realizacji.

6. Projekt „Partnerstwo dla Rodziny” projekt jest finansowany w ramach programu PO WER działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Projekt realizowany jest przez Województwo Wielkopolskie/ROPS w Poznaniu (lider) wspólnie z partnerami projektu: Województwem Zachodniopomorskim/ROPS w Szczecinie, Województwem Lubuskim/ROPS w Zielonej Górze, Województwem Pomorskim/ROPS w Gdańsku. Celem projektu jest objęcie wsparciem 3 082 pracowników/osób i przedstawicieli w tym podniesienie kompetencji i profesjonalizacja działań 2 928 pracowników/osób i przedstawicieli instytucji zaangażowanych w realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W województwie zachodniopomorskim zgodnie z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020 „Region dla Rodziny” cel II: Wspieranie samorządów i wspólnot lokalnych w realizacji systemowych działań na rzecz seniorów, rodziny i pieczy zastępczej. Cel zostanie osiągnięty poprzez podniesienie wiedzy i umiejętności kadry zarządzającej i merytorycznej z następujących bloków tematycznych:

- szkolenia dla kadry zarządzającej;
- szkolenia na temat budowania lokalnego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz pozyskiwania środków na ten cel;
- szkolenia z zakresu stosowania prawa;
- szkolenia kompetencji osób bezpośrednio pracujących z dziećmi i rodzinami;
- szkolenia dla organów kontrolnych wojewody;
- szkolenia dla służb współpracujących i tworzących system wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz adopcji.

Łącznie w ramach projektu od kwietnia 2021 r. do października 2021 r. zrealizowano 27 szkoleń.

7. W ramach działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poniesiono wydatki w formie 3 dotacji celowych o łącznej kwocie 104 397 zł przyznanych stowarzyszeniom i fundacjom wybranym w otwartym konkursie ofert. Realizowane przez nich zadania dotyczyły m.in. Rodzicielska Akceptacja – pozwólmy dzieciom żyć; Diagnoza przemocy wobec osób LGBT+ w województwie zachodniopomorskim; Mam prawo wiedzieć. Ponadto zrealizowano audycje radiowe dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeprowadzono szkolenia dla osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wartość wydatków poniesionych na powyższe działania to kwota 234 117 zł.

Cel II – Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

1. Projekt „**Włącznik Innowacji Społecznych**”, finansowany w ramach działania PO WER, Oś Priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie 4.1. Innowacje społeczne (VII. 2020 – IX. 2023). Cel projektu: skuteczne wsparcie oryginalnych pomysłów, a także rozwoju innowacyjnych rozwiązań w obszarze włączania społecznego w całej Polsce oraz przyznanie grantów. W ramach realizacji projektu Włącznik Innowacji Społecznych:
 - podjęto kontakt z 8 województwami przypisanymi partnerowi do współpracy w ramach działań informacyjno-promocyjnych projektu;
 - zrealizowano II, III, IV turę naborów do inkubatora Włącznik Innowacji Społecznych;
 - prowadzono działania sieciujące wśród podmiotów, które dostrzegają konieczność niwelowania nierówności społecznych i chcą działać na rzecz zmiany sytuacji osób dyskryminowanych i marginalizowanych;
 - promowano ideę innowacji społecznych wśród potencjalnych pomysłodawców/innowatorów;
 - przeprowadzono online 9 warsztatów na temat dobrych praktyk w obszarze innowacji społecznych w 8 województwach;
 - prowadzono działania informacyjno-konsultacyjne związane ze składaniem wniosku w ramach projektu;
 - zrealizowano wizytę studyjną do Wałcza – Drawna – Siemczyna – Juchowa dla 15 osobowej grupy – początkujących innowatorów i osób zainteresowanych tworzeniem innowacji społecznych;
 - przeprowadzono 49 obron innowacyjnych projektów, podpisano 10 umów grantowych z innowatorami.
2. Projekt „**Kooperacja – efektywna i skuteczna**”, finansowany w ramach działania 2.5. PO WER (2018-2021). Cel projektu: Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 2 PO WER: Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego poprzez utworzenie modelu kooperacji/sieci współpracy podmiotów instytucji pomocy i integracji społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja i wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. W ramach realizacji zadań projektowych w 2021 r.:
 - upowszechniono (wśród gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich woj. zachodniopomorskiego) każdy z wyżej wymienionych modeli kooperacji;
 - przeprowadzono (w formie zdalnej) szereg pojedynczych, kilkugodzinnych szkoleń dedykowanych funkcjonującym w naszym regionie CUS i OPS zainteresowanym przekształceniem się w Centrum Usług Społecznych z zakresu różnych zagadnień związanych z tym procesem i pojawiającymi się w polskiej przestrzeni legislacyjnej nowymi aktami ustawodawczymi i dokumentami programowo-operacyjnymi, determinującymi realizowane w obrębie regionalnej polityki społecznej cele i zadania. Wśród tematów owych szkoleń znalazły się między innymi: mieszkalnictwo wspierane, przepisy KPA, założenia Strategii Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji, prawne aspekty tworzenia i prowadzenia CUS, ustawa o realizacji usług społecznych, ustawa o pomocy społecznej, zlecanie zadań organizacjom pozarządowym;
 - kontynuowano wsparcie wybranych podmiotów z obszaru pomocy społecznej, pieczy zastępczej i ochrony zdrowia w celu zwalczania skutków pandemii COVID-19, w postaci wyposażenia DPS i POW w sprzęt i środki do dezynfekcji i kontaminacji pomieszczeń i przedmiotów.
3. W ramach działań związanych z rozwojem kompetencji zawodowych kadr pomocy społecznej:
 - przeprowadzono szkolenia dla pracowników CUS, w tym: z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych dla 20 osób; z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych dla 40 osób, z zakresu organizacji społeczności lokalnej dla 30 osób;

- działająca przy Marszałku Województwa Regionalna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych w województwie zachodniopomorskim przeprowadziła egzamin na I stopień specjalizacji dla 57 pracowników socjalnych z terenu 5 województw;
 - zorganizowano Zachodniopomorskie Obchody Dnia Pracownika Socjalnego dla pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej z terenu województwa zachodniopomorskiego.
4. Inspirowanie i promowanie nowych metod i działań w zakresie aktywizacji, integracji, reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością. – w 2021 r. zawarto łącznie 32 umowy z organizacjami pozarządowymi na realizację powyższych zadań. Łączna kwota przekazanych środków wyniosła 1 419 934 zł (w tym 819 926 zł środki własne, 600 008 zł środki PFRON). Ponadto w ramach realizacji programu „Region wyrównanych szans” kontynuowano współpracę z Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej w zakresie promowania idei projektowania uniwersalnego w konkursach organizowanych przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego oraz zorganizowano 4-dniową wizytę studyjną dotyczącą wspierania samodzielności osób z niepełnosprawnością oraz instytucjonalizacji.
5. **Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej (ZAZ)** – na 2021 r. zawarto umowy z 10 ZAZ (w tym z nowo powstałym Zakładem w Karlinie) dotyczące dofinansowania kosztów tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej na łączną kwotę 21 800 000 zł, w tym 17 850 000 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Zachodniopomorskiego oraz 3 950 000 zł ze środków pochodzących z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego. Liczba umów na dofinansowanie kosztów tworzenia i działania ZAZ w 2021 r. – 20.
6. **Dofinansowanie robót budowlanych** dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – zawarto 3 umowy, a wartość wykorzystanego dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Zachodniopomorskiego wyniosła 2 007 180,67 zł.
7. Gminie Nowy Targ w województwie małopolskim została udzielona **pomoc finansowa** w formie dotacji celowej w kwocie 50 000 złotych. Dotacja została wykorzystana na odbudowę gminnego wodociągu w miejscowości Nowa Biała, w związku z pożarem budynków mieszkalnych wraz z zabudowaniami, jaki miał miejsce w czerwcu 2021 r.
8. **Projekt „Region Dobrego Wsparcia”** – w 2021 r. kontynuowano realizację projektu partnerskiego w ramach działania 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym RPO WZ. Projekt realizuje Lider, tj. Województwo Zachodniopomorskie/ROPS w partnerstwie z Fundacją Nauka dla Środowiska, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej. Główny cel planowanych działań to zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, usług wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach zadania realizowanego przez ROPS, którego celem jest wsparcie opiekunów osób niesamodzielných, w 2021 osiągnięto wskaźniki:
- przeprowadzono 39 szkoleń dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielných, kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów i osób świadczących usługi społeczne – 397 uczestników;
 - 447 osób skorzystało z Regionalnego Punktu Doradczego (szkolenia + grupy samopomocowe + poradnictwo);
 - stworzono 23 projekty architektoniczne likwidujące bariery w mieszkaniach osób niesamodzielných;
 - utworzono 3 grupy samopomocowe opiekunów osób niesamodzielných;
 - doposażono mieszkanie modelowe w symulator niepełnosprawności oraz drobne akcesoria ułatwiające funkcjonowanie osobom zależnym;
 - zakupiono i rozdysponowano środki ochrony osobistej w celu przeciwdziałania pandemii COVID-19 o wartości 3 756 330,12 zł.

9. Projekt pn. **Azymut-Samodzielność** realizowany w ramach działania 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym PO WER (2018-2022). Cel projektu: Rozwój form mieszkalnictwa wspomagającego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako form zdeinstytucjonalizowanych. W 2020 r. wdrażano wypracowany w 2018 r. Model mieszkań wspomaganych dla osób z całościowym zaburzeniem rozwoju, w tym z autyzmem i zespołem Aspergera (Model). Zadanie zostało zrealizowane w 12 mies. na terenie 6 gmin w 3 województwach. W ramach ww. II kamienia milowego, w 2020 r. wyłonione w 2019 r. organizacje pozarządowe odpowiedzialne za prowadzenie działań merytorycznych w gminach realizowały działania treningowe mające na celu zwiększenie poziomu usamodzielnienia osób z ASD, zrealizowano szkolenia dla kadry mieszkań, przeprowadzono turnus wyjazdowy dla osób z ASD i ich rodzin, przeprowadzono działania związane z diagnozą potencjalnych użytkowników mieszkań, organizowano spotkania z osobami z ASD oraz ich otoczeniem – tak aby umożliwić użytkownikom mieszkań zapoznanie kadry oraz wdrażanie do treningów, a także dokonano remontów i wyposażenia substancji mieszkaniowych w gminach biorących udział w projekcie. We wrześniu 2020 r. uruchomione zostało mieszkanie w Stargardzie. W ofercie znajdują się treningi samodzielności, animacja środowiskowa, spotkania wspierające dla rodziców w drodze do samodzielności ich dorosłych dzieci oraz treningi mieszkaniowe tj. m.in. trening samoobsługowy, kulinarny, finansowo-ekonomiczny, spędzania czasu wolnego i co bardzo ważne treningi umiejętności społecznych. Uczestnicy i ich rodziny są pod opieką wykwalifikowanej kadry, która w ramach projektu została przeszkolona i przygotowana do pracy z osobami ze spektrum autyzmu. W 2021 r. włączono wsparcie specjalistyczne w tym psychologiczne, dietetyczne i seksuologiczne dla użytkowników mieszkań i ich otoczenia oraz kontynuowano działania podjęte w latach ubiegłych w ramach testowania modelu. Obecnie w procesie usamodzielniania w całym projekcie (na terenie 6 gmin) uczestniczy 76 osób z ASD, treningi odbywają się w 9 mieszkaniach, w tym 6 w województwie zachodniopomorskim, 2 w województwie lubuskim i 1 w województwie wielkopolskim. Wskaźniki:

- liczba gminnych jednostek samorządu terytorialnego, które pilotażowo wdrażają standardy w obszarze deinstytucjonalizacji – 6.

10. Projekt „**Regionalne Pogotowie Kryzysowe**” jest finansowany ze środków RPO WZ 2014-2020, Osi priorytetowej VII Włączenie społeczne, Działania 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. Projekt jest realizowany przez Województwo Zachodniopomorskie (Lider projektu), wspólnie z partnerami projektu, Powiatami: Drawskim, Kołobrzeskim, Myśliborskim, Stargardzkim, Świdwińskim, Wałeckim. Celem projektu jest objęcie wsparciem osób/grup doświadczających sytuacji kryzysu psychologicznego zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług wsparcia z zakresu wczesnej interwencji psychologicznej i psychoedukacji. Projekt zakłada objęcie swoimi działaniami 6 powiatów, gdzie występuje niewystarczająca dostępność do usług społecznych, związanych m.in. z profilaktyką i ochroną zdrowia psychicznego). W ramach działań projektowych w 2021 r. osiągnięto wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 1 600 osób z docelowego wskaźnika 2 000 os.;
- liczba utworzonych Regionalnych Centrów Kryzysowych – 6;
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu – 24 z 48 docelowych.

11. Projekt **Nawigator Samodzielności**, finansowany w ramach działania 7.6 RPO WZ 2014-2020 (2018-2020). Cel projektu: doprowadzenie 48 uczestników do usamodzielnienia dzięki zastosowaniu kompleksowego wsparcia. Zgodnie z umową projekt miał być realizowany do 31 grudnia 2020 r. W związku z sytuacją epidemiczną w kraju Instytucja Pośrednicząca tj. Wojewódzki Urząd Pracy wyraziła zgodę na przedłużenie realizacji projektu do 31 marca 2021 r. i przeniesienie części zadań partnerów projektu tj. Powiat Łobeski, Powiat Szczecinecki i Powiat Wałecki na 2021 r. Zadania te polegały na aktywizacji społecznej i zawodowej uczestników projektu będących w procesie usamodzielniania. Koniecznym było także zabezpieczenie

kosztów wynagrodzenia Doradcy Regionalnego zatrudnionego przez lidera projektu, kompleksowo wspierającego działania partnerów.

12. Działania w zakresie zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS: Celem głównym zrealizowanych działań było podniesienie wiedzy dotyczącej zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS oraz edukowanie w zakresie zagrożeń związanych z podejmowaniem ryzykownych zachowań, procedur po ekspozycji i informowaniu o organizacjach pozarządowych, które oferują pomoc w wyżej wymienionym obszarze. W ramach realizacji zadania publicznego w otwartym konkursie ofert zrealizowano zadanie Działania środowiskowe w grupie świadczących usługi seksualne na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz Rozbudowa sieci punktów anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV oraz poszerzenie oferty diagnostycznej w kierunku innych chorób przenoszonych drogą płciową. Wyświetlono na wieży Zamku Książąt Pomorskich "Czerwoną Kokardkę" jako symbol solidarności z osobami żyjącymi z HIV i AIDS. Wartość wydatków poniesionych na powyższe działania to łączna kwota 34 604 zł.
13. Działania w zakresie **przeciwdziałania uzależnieniom**: W ramach podjętych w 2021 r. działań przyznano 13 dotacji celowych o łącznej kwocie 493 415 zł przekazanych wybranym w otwartym konkursie ofert stowarzyszeniom i fundacjom, w ramach których realizowano działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, m.in. działań w celu ograniczenia problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi ryzykownymi zachowaniami, specjalistyczne szkolenie dla osób pracujących z nieletnimi i ich rodzinami w środowisku lokalnym. Przekazano również dotację podmiotową na kwotę 13 273,41 zł przeznaczoną na dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi. Ponadto zrealizowano 2 webinaria pn. „**Bezpieczeństwo w sieci. #patotreści, #uzależnienia_behawioralne**” z zakresu działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, skierowanych do psychologów i pedagogów szkolnych, nauczycieli (wychowawców) i dyrektorów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży z województwa zachodniopomorskiego. Zorganizowano we współpracy z Radiem ESKA event ESKA RIDER SHOW, w celu propagowania trzeźwości podczas prowadzenia pojazdów (motor, samochód, rower, hulajnoga elektryczna) i ukazania skutków jazdy pod wpływem środków psychoaktywnych. Akcja miała również skłonić do zadbania o własne bezpieczeństwo na drodze. W ramach współorganizacji z Pyrzyckim Stowarzyszeniem Klub Abstynenta „KROKUS” zorganizowano wyjazd do Ośrodka Apostolstwa Trzeźwości w Zakroczynie dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i ich rodzin z terenu województwa zachodniopomorskiego. Wartość wydatków poniesionych na powyższe działania to łączna kwota 568 527 zł.
14. Z zakresu profilaktyki ochrony zdrowia psychicznego w ramach zadania przeciwdziałania COVID-19 przekazano łączną kwotę 20 000 zł na zadanie publiczne „Motywacja dla zdrowia 3” i „Motywacja dla zdrowia 4” dla osób, u których wpływ stresora, jakim jest pandemia wywołał tzw. pandemiczne ostre zaburzenie stresowe. Celem projektu było złagodzenie skutków społecznego lęku i obniżanie poziomu stresu wynikłego z zagrożenia epidemicznego wśród mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego. Podjęto 582 interwencji. Ponadto przygotowano i opublikowano informator o zaburzeniach i chorobach psychicznych oraz o pomocy medycznej dostępnej w województwie zachodniopomorskim. Łącznie na profilaktykę zdrowia psychicznego wydatkowano 52 120 zł.

Cel III – Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

1. Projekt „**Ekonomia społeczna kluczem do sukcesu**”, finansowany w ramach działania 7.5 RPO WZ. Celem projektu jest wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w zachodniopomorskim rynku pracy, w tym w rynku usług użyteczności publicznej poprzez zwiększenie efektywności działania PES (Podmiot Ekonomii Społecznej) i instytucji otoczenia ekonomii społecznej. Realizacja projektu przyczyniła się do osiągnięcia celu szczegółowego RPO WZ 2014-2020, tj. wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia, a także do osiągnięcia celu SRWZ 1. Otwarta społeczność, cel kierunkowy 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu. Zrealizowane działania:

- organizacja posiedzeń i zapewnienie funkcjonowania Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej i jego grup roboczych (łącznie 4 posiedzeń, 1 regionalna wizyta studyjna);
 - opracowanie raportu z monitorowania ekonomii społecznej w regionie i monitorowania Zachodniopomorskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej za 2020 r.;
 - organizacja szkoleń i doradztwa dla przedstawicieli JST z obszaru klauzul społecznych;
 - organizacja regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, podmiotów reintegracyjnych, dot. współpracy ES i biznesu oraz w celu wpracowania modelu współpracy pomiędzy WTZ, OPS i PUP (łącznie 8 spotkań);
 - organizacja spotkań dotyczących partnerstw na rzecz stworzenia i realizacji lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej (łącznie 8 spotkań);
 - prowadzenie serwisu www dotyczącego ekonomii społecznej;
 - realizacja kampanii informacyjnej PES;
 - organizacja Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Lider ES 2021”.
- 2. Projekt „Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji”,** finansowany z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. Celem zadania jest wzmocnienie zdolności JST do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych, zwłaszcza w zakresie dostępności w rewitalizacji, zarządzania, włączenia społecznego, wykorzystania narzędzi ustawowych oraz wypracowanie i wdrożenie systemu monitorowania rewitalizacji w gminach i na poziomie regionów. Dodatkowym celem jest wsparcie funkcjonowania Zespołów ds. rewitalizacji działających w urzędach marszałkowskich, które zapewniać będą doradztwo i wsparcie dla gmin w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Celem projektu jest wzmocnienie zdolności JST do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych. Wskaźniki:
- liczba ogólna gmin, które aktywnie uczestniczą w projekcie – 65 (w tym w 2021 r. – 46);
 - ze wsparcia doradczego korzystało – 8 gmin;
 - liczba gmin, które posiadają aktualne programy rewitalizacji – 93 (w tym 6 gmin posiada gminne programy rewitalizacji);
 - liczba uczestników szkoleń przeprowadzonych w 2021 r. – 77 przedstawicieli gmin woj. zachodniopomorskiego;
 - powierzchnia obszarów rewitalizacji – 1 060,5 km²;
 - liczba mieszkańców obszarów rewitalizacji – 322,4 tys. osób.
- 3.** W 2021 r. Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył 240 000 zł na wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego. W ramach tej kwoty zostało zrealizowanych 13 zadań publicznych, między innymi: „XVI Spotkanie Kultur – Koszalin 2021”, „Ocalić od zapomnienia. Liderzy organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego”, „Depozyty pamięci – 3.0”, V Ogólnopolska Biesiada cygańsko-słowiańska połączona z konkursem piosenki w języku mniejszości narodowych i etnicznych” oraz Zachodniopomorskie Forum Mniejszości Narodowych i Etnicznych w Przelewicach.
- 4.** W zakresie realizacji zadań z zakresu aktywizacji życia społecznego na obszarach wiejskich, udzielono wybranych jednostkom Ochotniczej Straży Pożarnej:
- 39 dotacji celowych o łącznej kwocie 190 115 zł, w ramach aktywizacji lokalnej społeczności na rzecz działalności OSP, w tym działalności Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych i możliwości zakupu środków ochrony indywidualnej dla strażaków ochotników;
 - 37 dotacji celowych o łącznej kwocie 359 305,50 zł, w ramach modernizacji, konserwacji i remontów remiz Ochotniczych Straży Pożarnych oraz ich otoczenia;
 - 4 dotacje celowe o łącznej kwocie 38 500 zł w ramach aktywizacji lokalnej społeczności na rzecz działalności OSP, w tym działalności Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych.
- 5.** Sumarycznie w 2021 r. Województwo wydatkowało 5 226 017,38 zł na współpracę z organizacjami pozarządowymi.

6. Wspieranie działalności na rzecz organizacji pozarządowych – 1 otwarty konkurs ofert; – wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi: liczba konkursów Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego – 2 (Samorządowy Lider Współpracy z NGO oraz Zachodniopomorski Lider NGO, 4 nagrodzone samorządy oraz 3 nagrodzone i 11 wyróżnionych organizacji pozarządowych); Zachodniopomorskie Forum Pełnomocników ds. NGO – 1.
7. Wzmocnienie mechanizmów wsparcia i promocji wolontariatu: 1 otwarty konkurs ofert – 1 udzielona dotacja na realizację zadania publicznego pt. „Pomorze Pomoże?!# Wypróbuj wolontariat-wspieramy wolontariat na ternie Pomorza Zachodniego”, którego głównym celem było wzmocnienie, rozwój oraz promocja wolontariatu w regionie, – 2 filmy jako rezultaty z przeprowadzonych działań promocyjnych (#Wypróbuj wolontariat #Wybieram wolontariat), wolontariuszy z regionu włączano do udziału w: warsztatach specjalistycznych, akcjach wolontariackich i samopomocowych, wydarzeniach, konkursach (np. Barwy Wolontariatu na Pomorzu Zachodnim).
8. Kampania przekazywania 1% podatku – 1 otwarty konkurs ofert (zadanie Akcja „Zostawiam 1% na Pomorzu Zachodnim” 2021), przeprowadzono 1 Akcję „Zostawiam 1% na Pomorzu Zachodnim”, informacje zamieszczane były na portalu Facebook.
9. Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, tj. spoza budżetu województwa: 1 otwarty konkurs ofert, 1 udzielona dotacja na dofinansowanie wkładu własnego na kwotę 30 000 zł.
10. Wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na rzecz organizacji pozarządowych – zadanie realizowane w ramach otwartego konkursu ofert (zadanie „Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych”): funkcjonowało 1 Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych; przeprowadzono 5 szkoleń 1-dniowych stacjonarnych/on-line; w szkoleniach stacjonarnych/on-line uczestniczyło 99 osób; przeprowadzono 6 cykli szkoleń specjalistycznych, w których wzięło udział 81 osób; zorganizowano 1 Zachodniopomorskie Forum NGO; zorganizowano i przeprowadzono 1 konkurs Zachodniopomorski Lider NGO (udział wzięło 58 organizacji); zorganizowano 5 wydarzeń poświęconych promocji aktywności obywatelskiej i wolontariatu z udziałem 95 osób.
11. Rozwój aktywności społecznej i wspieranie inicjatyw obywatelskich – realizowany w formule regrantingu Program wspierający finansowo działania prospołeczne w województwie zachodniopomorskim. Głównym celem Programu jest budowanie tożsamości i spójności regionu poprzez wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego wpływających na wzmacnianie zaufania i więzi między obywatelami. Program Społecznik realizowany jest w podziale na dwa filary: Mikrodotacje – wsparcie realizacji inicjatyw oddolnych oraz Regionalne Inicjatywy Obywatelskie. Program Społecznik na lata 2019-2021 w 2021 r.:
 - I filar (mikrodotacje, dofinansowanie do 4 000 zł) – liczba wniosków złożonych: 1 720; liczba projektów, którym przyznano dofinansowanie: 550;
 - II filar (regionalne inicjatywy obywatelskie, dofinansowanie do 10 000 zł) – liczba wniosków złożonych: 295; liczba projektów, którym przyznano dofinansowanie: 100.
12. Równe traktowanie – 2 otwarte konkursy ofert i 4 udzielone dofinansowania; działania Zespołu ds. Karty Różnorodności w UMWZ:
 - realizacja zadań publicznych z zakresu równego traktowania, w tym działania na rzecz równych praw kobiet oraz przeciwdziałanie przemocy i dyskryminacji w różnych obszarach życia mieszkanki województwa – umowy podpisano z 2 podmiotami: Koszalińskim Stowarzyszeniem Aktywności Lokalnej Era Kobiet na realizację zadania pt. „Mam prawo wiedzieć” oraz Regionalnym Kongresem Kobiet w Szczecinie na realizację zadania pt. „Zachodniopomorskie Centrum Praw Kobiet”. Udzielone dofinansowanie w ramach każdej z umów to 50 000 zł. Nieodpłatnym doradztwem w zakresie pomocy prawnej, psychologiczno-terapeutycznym, obywatelskiej objęto łącznie 313 osób. Przeprowadzono cykl spotkań oraz warsztatów na tematy ważne dla społeczności lokalnej, przygotowano 4 publikacje –

przewodniki na temat praw obywatelskich, praw kobiet, przeprowadzono webinaria oraz debaty online m.in. o prawach kobiet, edukacji obywatelskiej i zobowiązaniach państwa samorządu do wspierania praw kobiet przeprowadzone z Rzecznikiem Praw Obywatelskich Adamem Bodnarem.

- realizacja zadań publicznych z zakresu równego traktowania: złożonych zostało 5 ofert na łączną kwotę wnioskowanej dotacji 150 223,16 zł. Umowy podpisano z 2 podmiotami: Fundacją Motywacja i Działanie na realizację zadania pt. „Kompas – edukacja III” oraz Stowarzyszeniem Lambda Szczecin na realizację zadania pt. „Pomoc psychologiczna, medyczna i prawna dla osób LGBT+”. Pozwólmy dzieciom żyć”. Udzielone dofinansowanie łącznie w ramach zawartych umów to 50 000 zł. Efektami realizacji ww. umów są: przeprowadzenie warsztatów wzmacniających edukację obywatelską w szkołach dla 311 uczniów i uczennic, objęcie zorganizowaniu bezpłatnej pomocy dla grup społecznych zagrożonych wykluczeniem i przedstawicieli mniejszości społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem osób LGBTQ.

13. Działalność wspólnych zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym:

- Zespół ds. Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi sprawozdania z jego realizacji;
- Zachodniopomorska Rada Działalności Pożytku Publicznego;
- Zespół ds. Karty Różnorodności w UMWZ;
- Zespół doradczy ds. przeciwdziałania dyskryminacji osób LGBTQ+;
- Rada Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy kadencji 2021-2025.

14. Polityka informacyjna prowadzona poprzez zamieszczanie informacji na stronach Wydziału Współpracy Społecznej. Zamieszczono na stronie Wydziału Współpracy Społecznej (zakładka co słysać w III sektorze?) około 200 komunikatów dotyczących III sektora, w tym bieżących wydarzeń, informacji nt. funduszy, informacji poradniczych. Dystrybucja elektronicznego newslettera do bazy ok. 3 500 odbiorców, w tym przedstawicieli organizacji pozarządowych, pełnomocników ds. NGO oraz sołtysów w regionie. Informacje powstawały średnio 1-2 razy w miesiącu.

Wydatki na realizację zadań

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

- Środki finansowe poniesione na realizację w 2021 r. działań wyniosły 74 377 823,78 zł, w tym:
- Środki UE: 19 389 303,01 zł;
- Środki budżetu państwa: 1 663 997,11 zł;
- Środki własne województwa: 32 743 587,77 zł;
- Środki własne województwa podlegające refundacji: 103 408,11 zł;
- Środki pochodzące z PFRON (poza budżetem): 20 457 188,67 zł;
- Środki zewnętrzne na zadania zlecone: 20 338,80 zł.

w tym w ramach:

Zadania jednoroczne:

W podziale na źródła:

Środki własne województwa (WW): 5 539 926,36 zł, w tym:

- Zadania z zakresu polityki społecznej:
 - dotacje dla NGO: 600 000 zł;
 - obsługa Regionalnej Komisji Egzaminacyjnej do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych w województwie zachodniopomorskim: 21 982,46 zł i szkolenia dla kadry jednostek pomocy społecznej 34 960 zł;
 - organizacja DPS 90 601 zł (usługi).

- Pomoc finansowa dla Gminy Nowy Targ: 50 000 zł;
- Program Wojewódzki pn. „Region Wyrównanych Szans”: 4 233 924,90 zł;
- Program Wojewódzki pn. „Region dla Rodziny”: 448 458 zł;
- Dofinansowanie Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie – 60 000 zł.

Środki pochodzące z PFRON (poza budżetem): 20 457 188,67 zł

Projekty unijne: 18 777 210,98 zł, w tym:

- Projekt „Region Dobrego Wsparcia” – suma: 13 231 401,31 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 11 906 878,80 zł;
 - BP: 980 747,86 zł;
 - WZ: 343 774,65 zł.
- Projekt pn. „Partnerstwo dla Rodziny” – suma 220 137,37 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 185 531,77 zł;
 - BP: 28 001,51 zł;
 - WZ: 6 604,09 zł.
- Projekt pn. „Kooperacja – efektywna i skuteczna” – suma 1 337 034,22 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 1 126 852,47 zł;
 - BP: 210 181,75 zł.
- Projekt pn. „Nawigator Samodzielności” – suma 230 556,23 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 223 985,40 zł;
 - BP: 6 570,83 zł.
- Projekt pn. „Akademia Przyszłości” – suma: 985 843,90 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 837 932,81 zł;
 - BP: 98 618,89 zł;
 - WZ: 49 292,20 zł.
- Projekt pn. „Regionalna akademia Dzieci i Młodzieży” suma: 1 859 274,80 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 1 580 309,30 zł;
 - BP: 93 038 zł;
 - WZ: 185 927,50 zł.
- Projekt „Kurs na Rodzinę” – suma 141 228,26 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 120 038,94 zł;
 - BP: 14 127,93 zł;
 - WZ 7 061,39 zł.
- Projekt pn. „Włacznik Innowacji Społecznych” – suma: 116 829,75 zł

W podziale na źródła:

- EFS: 110 158 zł;
- BP 6 670,97 zł.
- Projekt Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji suma: 160 194,76 zł
W podziale na źródła:
 - RS: 129 449,67 zł;
 - BP: 22 844,06 zł;
 - WZ: 7 901,03 zł.
- Projekt „Ekonomia społeczna kluczem do sukcesu” suma: 494 710,38 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 420 503,79 zł;
 - WZ: 74 206,59 zł.
- Projektu pn. „Azymut – Samodzielność” – suma: 2 777 794,87 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 2 341 125,52 zł;
 - BP: 436 669,35 zł.
- Projektu pn. „Regionalne Pogotowie Kryzysowe” – suma 4 452 059,34 zł
W podziale na źródła:
 - EFS: 4 113 257,63 zł;
 - BP: 338 801,71 zł.

Wydział Współpracy Społecznej

Zadania jednoroczne:

Kwota wydatkowana: 1 988 081,11 zł, w tym:

- **Środki własne województwa – 1 967 742,31 zł;**
 - Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP: 557 609,02 zł;
 - Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom: 571 329,41 zł;
 - Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie: 234 117 zł;
 - Realizacja zadań z zakresu równego traktowania (HIV): 34 622 zł;
 - Współpraca z organizacjami pozarządowymi: 198 633,38 zł;
 - Realizacja zadań z zakresu równego traktowania: 80 000 zł;
 - Działania na rzecz profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego: 52 120 zł;
 - Wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych na terenie Województwa Zachodniopomorskiego: 239 311,50 zł.
- Środki na zadania zlecone bieżące (ZB) – 20 338,80 zł;
 - Funkcjonowanie Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego: 20 338,80 zł.

Zadania wieloletnie

Środki własne województwa (WW) – 3 817 348,35 zł:

- Zadania w zakresie rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich: 3 787 348,35 zł;
- Zadania w zakresie rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich (majątkowe): 30 000 zł.

Projekty unijne 1 286 860,57 zł:

- Pomorze Zachodnie – Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w ramach działania 7.7 RPO WZ, W podziale na źródła:
 - RS: 1 083 665,26 zł;
 - BP: 203 195,31 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **spójność społeczna** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 7 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 16,8 mln zł.

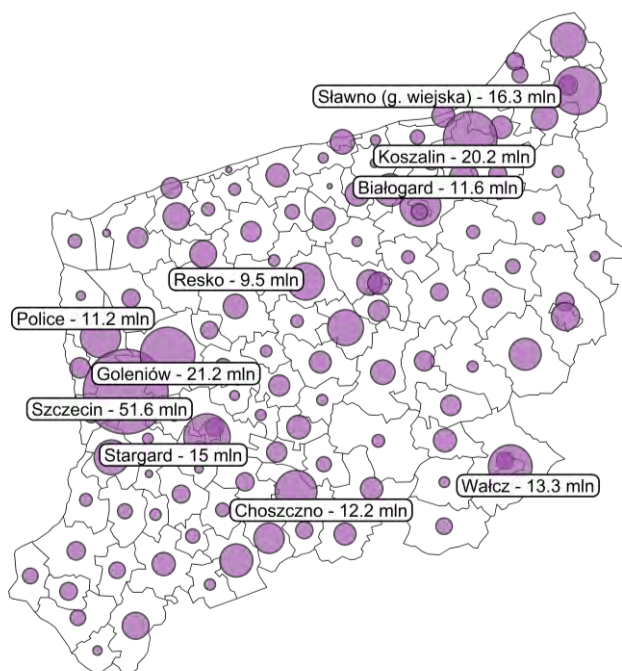
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2021 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 2 236 osób;
- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu – 65 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 329 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 660,7 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa

Rysunek 35. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 36. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Sławno (g. wiejska)	ślawieński	1 844
Postomino	ślawieński	1 238
Resko	łobeski	1 194
Brzeźno	świdwiński	1 050
Rymań	kołobrzeski	882
Golczewo	kamieński	826
Pełczyce	choszczeński	808
Karlino	białogardzki	786
Dobrzany	stargardzki	777
Gościno	kołobrzeski	770

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Polityka społeczna w Samorządzie Województwa jest znaczącym kierunkiem aktywności i inwestycji. Główne paradygmaty polityki społecznej w regionie to:

- Uruchamianie mechanizmów samodzielności życiowej mieszkańców (osoby i rodziny);
- Stwarzanie warunków równego dostępu do rynku pracy i aktywności zawodowej wszystkim grupom społecznym w regionie (osoby z niepełnosprawnością młodzież z pieczy zastępczej, osoby wymagające readaptacji zawodowej i społecznej i inne grupy);
- Uruchamianie mechanizmów samoorganizacji środowisk lokalnych (m.in. rewitalizacja);
- Stwarzanie warunków do optymalnego funkcjonowania rodziny w jej otoczeniu społecznym (więzi międzypokoleniowe, system oparcia społecznego);
- Wspieranie samorządów lokalnych w budowaniu systemów wsparcia środowiskowego – adekwatnych do potrzeb danej wspólnoty;
- Szukanie innowacyjnych podejść do problemów społecznych, tworzenie modelowych rozwiązań i wdrażanie ich z chętnymi samorządami – jako dobrą praktykę w regionie.

Realizując zadania z zakresu polityki społecznej, w nurcie powyższych paradygmatów, ale też w ramach regulacji zawartych w prawodawstwie krajowym, Strategii Rozwoju Województwa, w szczególności zaś celu 1. Otwarta społeczność, w 2021 r. przede wszystkim kontynuowano rozpoczęte w poprzednich latach przedsięwzięcia w ramach projektów RPO WZ i PO WER. Ponadto, planując kolejne inicjatywy poddano ocenie projekty i programy, które zostały zakończone lub dobiegają końca. Istotnym elementem była analiza podejmowanych działań, ich rezultatów oraz potrzeb w regionie celem przygotowania się do funkcjonowania w nowej perspektywie finansowej UE. Mimo ciągłej pracy w regionie, nadal identyfikuje się wiele barier w prowadzeniu polityki społecznej.

Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):

- Zwiększanie liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością – zatrudnienie w ZAZ – 706 OzN, w tym w nowopowstałym ZAZ w Karlinie 25 miejsc pracy dla OzN;
- Rozwijanie sąsiedzkiej pomocy wspierającej osoby zależne oraz ich rodziny – działania w projekcie Region Dobrego Wsparcia;
- Wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym wspieranie usamodzielnienia wychowanków – dotarcie do środowiska dotąd pomijanego w systemie wsparcia – rodzin zastępczych spokrewnionych i objęcie ich szkoleniami i warsztatami;
- Stopniowo wzmacnia się sektor ekonomii społecznej w regionie – integrowanie działań Zakładów Aktywności Zawodowej, spółdzielni socjalnych (kooperowanie); Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Następuje także stopniowa profesjonalizacja podmiotów ekonomii społecznej oraz ich zakorzenienie w lokalnej gospodarce, o czym może świadczyć frekwencja podczas dwudniowej konferencji – Forum inkluzyjnego HR, zorganizowanej w Kołobrzegu;

- Utworzenie 6 Regionalnych Centrów Kryzysowych, które w znaczący sposób zwiększają dostęp do specjalistycznego wsparcia w sytuacjach kryzysowych na terenie województwa;
- Rewitalizacja: aktualnie 93 gminy posiadają programy rewitalizacji (w tym 6 gmin posiada Gminne Programy Rewitalizacji) i prowadzi, w różnym zakresie, działania rewitalizacyjne na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Rosnące zainteresowanie szkoleniami i doradztwem, co przekłada się na zwiększenie wiedzy i świadomości dotyczącej istoty rewitalizacji w gminach, a tym samym wyższą jakość działań rewitalizacyjnych;
- Realizacja projektów międzyregionalnych (PO WER: Azymut – samodzielność; Kooperacja międzysektorowa; Partnerstwo dla Rodziny) – dające możliwość wymiany doświadczeń, wymiany wiedzy i wzajemne wykorzystanie potencjału kadrowego ekspertów z zakresu polityki społecznej;
- Dzięki realizowanym programom (m.in. „Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP oraz „Program Społecznik na lata 2019-2021”) zwiększyła się ilość inicjatyw oddolnych i aktywność zachodniopomorskich organizacji pozarządowych różnego typu (stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, czy grupy nieformalne). Wnioski z realizacji Programu Społecznik wskazują na wzrastające zainteresowanie możliwością korzystania z grantów na realizację inicjatyw społecznych. Można zauważyć pozytywny wpływ Programu Społecznik na lata 2019-2021, który pobudził aktywność lokalną w regionie zarówno organizacji pozarządowych, jak i grup nieformalnych, które mogą się ubiegać o dofinansowanie we współpracy z organizacją pozarządową. Z możliwości korzystania z dotacji ubiegają się nowo powstające stowarzyszenia, ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich. Dla większości z aplikujących jest to pierwszy krok do zdobycia dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, a także początek działalności społecznej w odpowiedzi na lokalne potrzeby. W ramach programu w 2021 r. realizowano akcje o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, ekologicznym, kulturalnym, historycznym i sportowym. Dzięki programowi mieszkańcy także z małych miejscowości zyskali możliwość uczestniczenia w ciekawych wydarzeniach, a także możliwość włączania się w lokalne działania.

Bariery:

- Duża liczba działań podejmowanych w województwie w oparciu o środki EFS, często skierowanych do tego samego odbiorcy (dezorientacja mieszkańców);
- Nadmierne obciążenie kadry jednostek pomocy społecznej i co się z tym wiąże – niechęć do podejmowania nowych wyzwań;
- Brak świadomości istoty polityki społecznej w rozwoju lokalnym oraz chęci współpracy ze strony niektórych samorządów;
- Stosunkowo niski potencjał organizacji pozarządowych, przejawiający się ograniczoną liczbą podmiotów posiadających zasoby i możliwości realizację działań o charakterze regionalnym oraz zdolnych podejmować większe wyzwania, wynikające z kierunków polityki regionalnej, jednocześnie sam Urząd, jako podmiot odpowiedzialny za realizację ww. zadań, również nie posiada możliwości prawnych i organizacyjnych, aby skutecznie realizować zadania z zakresu polityki społecznej bez udziału sektora pozarządowego;
- Zachowawczość w działaniach (brak otwartości na innowacje i zmiany) – wśród dużej części kadry samorządowej i kadr społecznych regionu;
- Realizacja zadań wspierających mniejszości narodowe i etniczne oraz języka regionalnego od 2016 r. w sposób znaczący wpływa na rosnącą aktywność stowarzyszeń i fundacji działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Mimo rosnącej kwoty wsparcia środki przeznaczone na to zadanie nie pokrywają rosnącego zapotrzebowania mniejszości narodowych i etnicznych;
- Niewystarczający jest również budżet na zadania z zakresu równego traktowania, co jest zauważalne w ilości ofert, propozycji zadań składanych przez organizacje i informacji od realizatorów zawartych w sprawozdaniach z realizacji zadań.

Rekomendacje:

Okres pandemii spowodował w dużej części zaplanowanych działań – ich spowolnienie, a czasem nawet zamrożenie. W wielu obszarach, jak kooperacja międzysektorowa czy nowe kompetencje kadry – trzeba było zmieniać profile doskonalenia i współpracy – ukierunkowane na sytuacje kryzysowe, związane z izolacją społeczną i reżimem sanitarnym. Dlatego też wiele rekomendacji, sformułowanych w 2021 r., pozostaje aktualnych na rok bieżący i zapewne także na kolejne lata. Dodatkowo, obecny czas wojny na Ukrainie, wprowadzając nowe kwestie społeczne, nie służy wyważonej realizacji celów polityki społecznej, zaplanowanych na czas pokoju. Obecnie występuje sytuacja kryzysu uchodźczego, napięć społecznych o nieznanym wcześniej podłożu, przy jednoczesnym deficycie kadr i zasobów materialnych do skutecznej pomocy.

Poniżej, aktualne wciąż rekomendacje do działań w obszarze polityki społecznej regionu:

- Dostarczyć samorządom lokalnym wiedzy i wzorców dotyczących funkcjonowania mikrosystemów wsparcia środowiskowego w zakresie usług społecznych (na rzecz osób starszych, OzN, osób z chorobami psychicznymi, młodzieży itp.);
- Rozpocząć w regionie rozmowy pomiędzy dyrektorami szpitali, ZOL, dyrektorami DPS oraz środowiskowych form wsparcia osób zależnych jak i socjologów badających dostępność usług w tym zakresie, nad wypracowaniem realnej mapy zapotrzebowania na usługi (szczególnie w kontekście nowego okresu programowania i dofinansowania ze środków EFS i EFR). Tym samym – rozpocząć dyskusję nad szansami wdrożenia Deinstytucjonalizacji;
- Rozwijać wspomagany rynek pracy dla osób z niepełnosprawnością (sieć zakładów aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa non profit i inne) oraz osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Upowszechniać wzorce kooperacji międzysektorowej wśród samorządów lokalnych i rozwijać system dostarczania usług społecznych przez sektor Ekonomii Społecznej (m.in. na potrzeby jednostek pomocy społecznej);
- Rozwijać wśród kadry systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej kompetencje pracy z biologiczną rodziną, w celu ograniczenia kierowania dzieci do placówek i innych form pieczy;
- W dziedzinach nie uregulowanych prawem krajowym lub tam, gdzie regulacje są niewystarczające, budować model rozwiązań innowacyjnych, regionalnych (np.: regionalny system usamodzielniania dzieci z pieczy zastępczej; system pracy z rodzinami, którym dzieci odebrano – wdrożenie funkcji/specjalności pedagoga rodzinnego; usamodzielniania życiowego osób z chorobami psychicznymi itp.);
- Rozwijać sieciowe, funkcjonalne powiązania (poziome) między samorządami, w tym wypracować model systemowych diagnoz i analiz społecznych – na rzecz wyzwań polityki społecznej (lokalnej i regionalnej) – nowego okresu programowania (i nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej);
- Wdrażane programy powinny być kompleksowe, czyli powinny obejmować profesjonalne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, psychospołeczne, usługi medyczne, prawne, zawodowe socjalne oraz treningi umiejętności wychowawczych. Istotne jest tutaj stwarzanie możliwości takiego szkolenia profesjonalistów ze środowisk lokalnych, by mogli poznawać wdrożone skutecznie rozwiązania bezpośrednio od ich wykonawców (pozwala to na rzeczywiste uwzględnienie praktycznego wymiaru wdrażanych rozwiązań i potencjalne nawiązanie kontaktu z osobami, które mogłyby udzielić wsparcia merytorycznego przy ich wdrażaniu w środowisku lokalnym). Działania powinny być traktowane kompleksowo i odnosić się łącznie do przemocy w rodzinie i innych powiązanych zjawisk;
- Warto przeszkolić osoby realizujące procedurę, szczególnie w problematyce przypadków, gdzie sprawcą przemocy jest osoba nieletnia lub osoba o wysokiej pozycji społecznej w środowisku lokalnym. Kluczowe dla skuteczności szkoleń tego typu jest pogłębione rozpoznanie potrzeb szkoleniowych;
- Prowadzenie działań ewaluacyjnych w szczególności odnoszących się do jakości wdrażania rozwiązań z zakresu profilaktyki i interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie. Ich wyniki powinny być wykorzystywane dla ulepszenia działań koordynujących na poziomie wojewódzkim i lokalnym;
- Opracowanie Diagnozy uzależnień na obszarze województwa zachodniopomorskiego;

- Opracowanie Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2022-2026;
- Monitoring nowych zjawisk na regionalnej i krajowej scenie uzależnień;
- Realizacja kampanii społecznych na temat: szkodliwości zażywania środków psychoaktywnych, problematyki FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń alkoholowych), promocji trzeźwości;
- Realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnień behawioralnych;
- Objęcie profilaktyką osób wykluczonych społecznie w związku z używaniem substancji psychoaktywnych.

3.4.2 Polityka gospodarcza województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze rozwoju gospodarczego

Obowiązki samorządu województwa odnoszące się do wspierania rozwoju gospodarczego regionu wynikają przede wszystkim z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547, 583). Zgodnie z zapisami art. 11 ustawy określa on strategię rozwoju województwa, uwzględniającą:

- pobudzanie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli;
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki;
- popieranie postępu technologicznego oraz innowacji.

Ponadto:

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057),
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535, 2490);
- Ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (Dz. U. z 2021 r., poz. 129);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1167, z 2022 r. poz. 88);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 6 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej na realizację operacji w ramach działań wsparcie przygotowawcze i realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność, w tym koszty bieżące i aktywizacja, objętych Priorytetem 4. Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej, zawartym w Programie Operacyjnym "Rybnictwo i Morze" (Dz.U. 2019 poz. 1442);
- Uchwała nr IX/108/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 r. w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego, jako partnera, do realizacji projektu pn.: „GREen Startup Support – Wsparcie dla startupów zielonych sektorów gospodarki” (akronim: GRESS) realizowanego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg Europa 2014-2020 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Uchwała Nr IV/49/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie przystąpienia do realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie międzynarodowego projektu pn. „Porty Kreatywne – Internacjonalizacja branży kulturalnej i twórczej w regionie Morza Bałtyckiego” (akronim: Creative Ports) realizowanego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Uchwała Nr XIV/265/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 20 września 2016 r. w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do międzyregionalnego projektu „iEER – Wspieranie innowacyjnych ekosystemów przedsiębiorczości w regionach na rzecz młodych przedsiębiorców” realizowanego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – INTERREG EUROPA 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Umowa powierzenia realizacji zadań własnych Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 01.08.2017 r. zawarta pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim i Zachodniopomorską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.;

- Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka Gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego

Obszary tematyczne polityki gospodarczej:

1. Kształtowanie jak najkorzystniejszego środowiska funkcjonowania oraz kreowania stabilnego, zrównoważonego wzrostu.
2. Wspieranie procesów rynkowych i udział w kształtowaniu odpowiedniego ładu gospodarczego oraz jego struktury podmiotowej gwarantujących trwałość i powszechny charakter wzrostu.
3. Inicjowanie nowych form współpracy między przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami badawczo-rozwojowymi.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Cele strategiczne:

1. Rozwój społeczeństwa innowacyjnego.
2. Podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw.
3. Wzmacnianie roli nauki w budowaniu innowacyjnej gospodarki.
4. Kształtowanie otoczenia instytucjonalnego przyjaznego innowacjom.

Dokument pn. „Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Zachodniopomorskiego”

1. Cel 1 – Wzmocnienie pozycji Województwa w regionie Morza Bałtyckiego.
2. Cel 2 – Rozwój powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych na obszarze przygranicznym.
3. Cel 3 – Rozwój polsko – niemieckiej współpracy transgranicznej.
4. Cel 4 – Rozwój europejskiej współpracy terytorialnej w oparciu o Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Wsparcie bezpośrednich inwestycji na Pomorzu Zachodnim – finalizacja kilku projektów inwestycyjnych w różnych lokalizacjach na Pomorzu Zachodnim (17 decyzji inwestycyjnych):
 - Accolade (Szczecin-Załom);
 - Faraone 2. etap (Goleniowski Park Przemysłowy);
 - Fiberline Building Profiles (Goleniowski Park Przemysłowy);
 - Garo 3. Etap (Szczecin-Trzebusz);
 - GEA Group (Koszalin);
 - InCom 2. etap (Szczecin);
 - InPost (Goleniowski Park Przemysłowy);
 - Kalmar – centrum usług wspólnych (Stargard);
 - Luxan (Kołbaskowo);
 - Ministerstwo Dobrego Mydła (Stargard);
 - Nemera (Szczecin-Trzebusz);
 - Panattoni (Koszalin);
 - Panattoni (Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii w Stargardzie);

- PSI (Szczecin);
- Specma 4. etap (Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii w Stargardzie);
- Tedi (Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii w Stargardzie);
- Zalando (Goleniowski Park Przemysłowy).

2. Innowacyjne Gry Online w ramach zadania pn. *Fabryka Startupów*.

Wdrożenie innowacyjnego narzędzia dydaktycznego do nauki przedsiębiorczości w postaci branżowych symulacji biznesowych dla szkół ponadpodstawowych (w tym: szkół branżowych, technicznych, ogólnokształcących) woj. zachodniopomorskiego. Wraz z początkiem roku szkolnego 9 nauczycieli zostało przeszkolonych i otrzymało certyfikat trenera symulacji biznesowych, a licencje na gry trafiły do 6 szkół:

- Zespół Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich im. Emilii Gierczak w Kołobrzegu;
- Zespół Szkół Samochodowych w Szczecinie;
- Zespół Szkół Nr 2 im. Ks. Wacława IV w Szczecinku;
- Zespół Szkół nr 1 w Koszalinie;
- Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu;
- Zespół Szkół Nr 5 im. Tadeusza Tańskiego w Stargardzie.

Każda ze szkół otrzymała możliwość korzystania z gier przez 120 uczniów szkoły.

Działanie jest realizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

3. Realizacja projektu „Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego” finansowanego w ramach PO WER, Priorytet II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działanie 2.18 „Wysokiej jakości usługi administracyjne”:

- w projekcie wzięły udział 64 JST;
- przeprowadzono: audyt oferty inwestycyjnej JST, cykl szkoleń dla JST, świadczone usługi doradcze dla JST.

4. Konferencja SmartUp! 2021.

SmartUp! 2021 to kolejna edycja organizowanych już wcześniej konferencji ukierunkowanych przede wszystkim na pobudzanie szeroko rozumianej przedsiębiorczości poprzez prezentację wszelkiego rodzaju innowacyjnych i kreatywnych rozwiązań na przykładzie firm z kraju i regionu. Podczas dwudniowego wydarzenia odbywającego się w formule on-line zaprezentowane zostały 3 wykłady gości specjalnych oraz przeprowadzone 4 panele dyskusyjne z udziałem 16 prelegentów. Wydarzenie obejrzało (wg statystyk) 1 453 unikalnych użytkowników. W ramach programu wydarzenia odbyły się również interaktywne warsztaty on-line dla dzieci i dorosłych.

Działanie było realizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

5. Współorganizacja VII Ogólnopolskiej Sesji Studenckich Kół Naukowych organizowanej przez Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie.

Celem wydarzenia, które odbyło się w formule online była prezentacja wyników badań prowadzonych przez studentów oraz wymiana poglądów i doświadczeń między studentami. Na sesję zgłosiło się 169 studenckich kół naukowych, w sumie udział wzięli studenci z 47 polskich uczelni.

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

1. Organizacja warsztatów SmartUp! Kids.

W ramach SmartUp! Kids 378 uczestników z 7 placówek oświatowych rozwijało nowe kompetencje w zakresie zielonej ekonomii. Warsztaty dotyczyły dwóch zakresów tematycznych. Pierwszy z nich edukował dzieci i młodzież w temacie konieczności zwiększania energooszczędności budynków oraz propagował postawy sprzyjające oszczędzaniu energii w domu. Drugi miał na celu zapoznanie dzieci z odnawialnymi źródłami energii i alternatywnymi sposobami zasilania pojazdów.

2. Współorganizacja warsztatów pt. Koncentracja na odbudowie, odporności i zrównoważonym rozwoju: innowacyjna siła sektora kultury i przemysłów kreatywnych (CCI).

W ramach warsztatów interesariusze rozmawiali o narzędziach wzmocnienia firm sektora w niwelowaniu negatywnych skutków pandemii, przy jednoczesnym stymulowaniu ich potencjału w nowy i efektywny sposób. Prezentowane były rozwiązania wspierające sektor kreatywny, które są wdrażane w Polsce, Litwie, Łotwie, Szwecji, Estonii, Niemczech i Finlandii.

Wydział Rolnictwa i Rybactwa

1. Realizowano działanie Utrzymanie zdrowotności oraz liczebności rodzin pszczelich na terenie województwa zachodniopomorskiego poprzez zakup karmy z dodatkami prebiotycznymi. W ramach otrzymanej dotacji w 2021 r. zakupiono 81 780 kg karmy, w którą zabezpieczono 1 262 pszczelarzy z terenu województwa zachodniopomorskiego. Rezultatem projektu jest zwiększenie wśród pszczelarzy świadomości o zasadach polepszania zdrowotności rodzin pszczelich i prowadzenia pasiek w odpowiednich warunkach sanitarnych.

2. Dofinansowano doświadczenia w zakresie Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO).

W ramach zadania dofinansowano badanie 64 odmian roślin uprawnych. Ponadto wyniki doświadczeń zwierające charakterystykę badanych odmian zostały opublikowane w opracowaniu pn. Wyniki Porejestrowych Doświadczeń Odmianowych w Województwie zachodniopomorskim w 2021 r.

3. Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020.

W ramach Programu dofinansowana jest realizacja zadań w zakresach:

- podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury;
- wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenie miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury;
- wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu;
- propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego, rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego;
- powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym oraz zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską.

W 2021 r. w ramach PO Rybactwo i Morze 2014-2020 realizowano:

- działanie 4.2 Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność, w tym koszty bieżące i aktywizacja. Podpisano 101 umów o dofinansowanie czynne;
- działanie 4.3 Działania z zakresu współpracy – podpisano 4 umowy o dofinansowanie czynne.

Wydział Zarządzania Strategicznego

1. Projekt Odpowiedzialny społecznie Proto_lab w ramach I osi RPO WZ 2014-2020.

W projekcie zapewniono wsparcie innowacyjnych projektów naukowych dla sektora ochrony zdrowia. Za jego pośrednictwem powstają i testowane są technologie, rozwiązania, których szybkie wdrożenie ułatwi walkę ze skutkami pandemii COVID-19. Innowacyjne projekty mają również zapobiec rozprzestrzenianiu się epidemii.

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego

1. Realizowano projekt SZOWES – OWES w ramach działania 7.3 RPO WZ 2014-2020, w ramach którego prowadzono Sieć Zachodniopomorskich Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, która promuje ideę ekonomii społecznej, wzmacnia potencjał lokalnych środowisk i podmiotów ekonomii społecznej w subregionach: koszalińskim, stargardzkim, szczecińskim, szczecińskim.

Termin realizacji projektu: 2019-2023

KARR S.A. to lider projektu, który realizował działania w subregionach przy współpracy i za pośrednictwem partnerów: Fundacja „Nauka dla Środowiska”, „4C Centrum Ekonomii Społecznej” Spółka z o.o., Aktywa Plus Emilia Kowalska, Fundacja pod Aniołem.

Cel: rozwój sektora ekonomii społecznej i wzrost jego znaczenia w gospodarce poprzez zwiększanie osiągniętych zysków, wzrost zatrudnienia i specjalizację w danej branży, poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w PES, wzmocnienie konkurencyjności i zdolności rozwojowych oraz wsparcie osób fizycznych w zakresie uzyskania wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS/PES.

2. Projekt Rewitalizacja szansą na aktywną integrację w ramach działania 7.1 RPO WZ 2014-2020.

Termin realizacji: 2019-2022.

Realizator: KARR S.A

Cel: Celem projektu jest spójne z zapisami aktualnych programów rewitalizacji (PR) pobudzenie aktywnej integracji społeczności lokalnych w 25 gminach znajdujących się w obszarze Specjalnej Strefy Włączenia z terenu województwa zachodniopomorskiego poprzez realizację działań animacyjnych oraz inwestycyjnych.

Cel II – Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Realizacja projektu pn. **Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – ster na innowacje** finansowanego w ramach RPO WZ 2014-2020:

- Organizacja wyjazdowych misji gospodarczych:
 - Misja gospodarcza na targi meblarskie i wyposażenia wnętrz Salone del Mobile ora Homi, Mediolan, wrzesień 2021 (udział wzięło 10 przedsiębiorców);
 - Misja gospodarcza na targi dla branży konstrukcyjnej i budowlanej The Big 5 oraz The Big 5 Heavy, Dubaj, wrzesień 2021 (udział wzięło 10 przedsiębiorców);
 - Indywidualne wyjazdowe misje gospodarcze mające na celu wzrost umiędzynarodowienia zachodniopomorskich przedsiębiorców (udział wzięło 9 przedsiębiorców).
- Warsztaty szkoleniowe dla eksporterów z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (udział wzięło ponad 80 przedsiębiorców):
 - Szkolenie „Narzędzia coachingowe w kierowaniu zespołem” w Karlinie;
 - Szkolenie „Praktyczne negocjacje w biznesie” w Koszalinie;
 - Szkolenie „Biznesowe prezentacje i wystąpienia publiczne” w Stargardzie;

- Szkolenie „Najnowszy model sprzedaży” w Szczecinie;
 - Szkolenie „Menedżer liderem, trenerem i coachem” w Goleniowie.
- Seminaria branżowe dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach regionalnych specjalizacji:
- Seminarium w formie webinaru dotyczące reguł INCOTERMS 2020 (udział wzięło 55 przedsiębiorców);
 - Seminarium branżowe dla małych i średnich przedsiębiorstw nt. rynku włoskiego;
 - Seminarium branżowe dla małych i średnich przedsiębiorstw nt. rynku Rejonu Zatoki Perskiej.
- 2.** Organizacja pozostałych webinarów, w których wzięło udział blisko 100 przedsiębiorców:
- we współpracy z Google „Jak z pomocą Internetu zdobyć klientów w nowej rzeczywistości?”;
 - we współpracy z Siemens „Jak firma produkcyjna może skorzystać z cyfryzacji?”;
 - we współpracy z SSE cykl webinarów „Słupska SSE w drodze. Kompleksowe wsparcie w rozwoju przedsiębiorstw”.
- 3.** Udzielanie dotacji z budżetu województwa na wsparcie realizacji zadań publicznych w ramach tzw. małych grantów w zakresie wspomagania rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości w województwie zachodniopomorskim – udzielono 4 dotacje na kwotę 34 520 zł:
- Rozwój przedsiębiorczości wśród rzemieślników województwa zachodniopomorskiego poprzez udział w kursie pedagogicznym, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Szczecinie;
 - Spotkania online dla przedsiębiorców, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego Business Club Szczecin;
 - Małe i średnie przedsiębiorstwa w czasie pandemii ich rozwój, problemy i zagrożenia Kołobrzaska Izba Gospodarcza;
 - TEDxKoszalin2021, Stowarzyszenie SPARK w Koszalinie.
- 4.** Udzielanie dotacji z budżetu województwa na wsparcie zadań publicznych w ramach otwartego konkursu ofert w zakresie wspomagania rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości w województwie zachodniopomorskim – udzielono 9 dotacji na łączną kwotę 83 000 zł:
- Przedsiębiorca Roku Pomorza Zachodniego 2021, realizator: Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie;
 - Akademia Menedżera, Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie;
 - Kiermasz Rzemiosła podczas XII Jarmarku Jakubowego 2021, Kiermasz Rzemiosła podczas XII Jarmarku Jakubowego 2021;
 - Białogardzka Gala Biznesu, Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych;
 - SMART2021. Przemysł 4.0 w przemysłowych MŚP, MP Polskie Klustry Sp. z o.o.;
 - Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego w Województwie, Stowarzyszenie Zachodniopomorski Klaster Morski;
 - Made in Zachodniopomorskie, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego BUSINESS CLUB SZCZECIN;
 - X Międzynarodowe Forum Naukowo Gospodarcze „CHEMIKA Expo”, Stowarzyszenie Zachodniopomorski Klaster Chemiczny Zielona Chemia;
 - VII Kongres Kłustrów Polskich, Stowarzyszenie Zachodniopomorski Klaster Chemiczny Zielona Chemia.
- 5.** Organizacja wydarzeń Startup Shot w ramach zadania pn. **Fabryka Startupów**.
- Startup Shot to interaktywne spotkania o charakterze biznesowo-networkingowym odbywające się w formule online. Zorganizowano 2 wydarzenia poświęcone tematyce związanej z finansowaniem startupów oraz przeznaczone dla branży gamingowej.

Przedsięwzięcie było realizowane w ramach projektu Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

Gabinet Marszałka

1. Projekt pn. „**Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje**”:
 - wykonanie pakietu zdjęć dokumentujących potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego,
 - produkcja materiałów filmowych prezentujących walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego,
 - zakup czasu antenowego i emisja 8-sekundowych wskazań sponsorskich prezentujących walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego w telewizji Polsat i TVN.
2. Projekt pn. „**Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap II**”:
 - produkcja autorskich materiałów filmowych prezentujących walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego i ich emisja w wybranych kanałach komunikacyjnych,
 - wykonanie instalacji artystycznej prezentującej walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego,
 - usługa realizacji wystawy plenerowej promującej Pomorze Zachodnie w 5 miastach Polski.

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

1. Projekt Porty Kreatywne – Internacjonalizacja branży kulturalnej i twórczej w regionie Morza Bałtyckiego w ramach Interreg BSR.

W ramach projektu flagowego Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego zrealizowano m.in. następujące zadania:

- wsparcie eksperckie procesu definiowania strategii lokalnych i regionalnych w obszarze sektora kultury i przemysłów kreatywnych;
 - wdrażanie narzędzi internacjonalizacji, w tym ABCD – Scanning Tool for CCI Internationalisation i Export Speed Mentoring;
 - organizacja konferencji kończącej projekt;
 - przygotowanie katalogu narzędzi i inicjatyw wspierających internacjonalizację działalności firm sektora kultury i przemysłów kreatywnych.
2. Projekt GREen Startup Support (GRESS) – Wsparcie dla startupów zielonych sektorów gospodarki w ramach PW INTERREG VC.

W ramach projektu przedstawiciele Województwa i interesariusze wzięli udział w wizytach studyjnych, szkoleniach oraz spotkaniach (on-line) na platformie elearningowej oraz Europejskim Tygodniu Regionów i Miast Open Days. Przygotowano „Analizy rozwoju zielonej gospodarki w Województwie Zachodniopomorskim”, rekomendację do Regionalnego Programu Operacyjnego z zakresu rozwoju zielonych sektorów gospodarki, przeprowadzono i opracowano badanie ankietowe dot. małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie Województwa.
 3. Projekt iEER – Wspieranie innowacyjnych ekosystemów przedsiębiorczości w regionach na rzecz młodych przedsiębiorców.

W ramach projektu zrealizowano działania bezkosztowe obejmujące inaugurację trzeciego etapu realizacji projektu dedykowanego kwestiom rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o zieloną i cyfrową transformację gospodarki. Województwo brało udział w międzynarodowej dyskusji na temat najważniejszych wyzwań współczesnej gospodarki i działaniach przyczyniających się do zmniejszenia negatywnego wpływu pandemii COVID-19.

Wydział Rolnictwa i Rybactwa

Przy pomocy środków pochodzących z tytułu wyłączenia gruntów rolnych z produkcji dofinansowano 20 projektów, z czego:

- 19 projektów przebudowy dróg dojazdowych do gruntów rolnych, na kwotę 8 150 241,58 zł;
- 1 projekt zakupu sprzętu informatycznego, na kwotę 6 000 zł.

Przy udziale środków Województwa przebudowano blisko 20,14 kilometrów dróg dojazdowych do gruntów rolnych, a dofinansowanie kształtowało się średnio na poziomie 49,57% kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez Wnioskodawców.

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego

1. Usługi rozwojowe kluczem do sukcesu przedsiębiorstwa – usługi rozwojowe skierowane do przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw na podstawie systemu popytowego w ramach działania 7.1 RPO WZ 2014-2020

Termin realizacji: 2020-2023

Realizator: KARR S.A

Cel: Wsparcie skierowane do przedsiębiorców i przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz ich pracowników w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych (BUR): usługi szkoleniowe, usługi rozwojowe o charakterze zawodowym, inne usługi rozwojowe: usługi doradcze, w tym doradztwo, super wizja, facylitacja, coaching, mentoring, studia podyplomowe, projekt zmiany, egzamin, usługi e-learningowe.

2. Działania w zakresie instrumentów finansowych:

- Jeremie 2 EFS „Mikropożyczka” – dla osób pozostających bez pracy i nieaktywnych zawodowo na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na utworzenie nowego miejsca pracy na zasadach korzystniejszych niż rynkowe w oparciu o pomoc de minimis;
- Łączna liczba pożyczek udzielonych w 2021 r. – 10 szt.;
- Jeremie 2 Mikro „Mikropożyczka” – finansowanie przedsięwzięć przedsiębiorstw przyczyniające się do tworzenia warunków sprzyjających budowie konkurencyjności sektora MSP na terenie województwa zachodniopomorskiego; wsparcie inwestycji zarówno w środki trwałe, jak i wartości niematerialne i prawne, jak również kapitał obrotowy pod warunkiem, że będzie on powiązany z działalnością inwestycyjną lub dalszą ekspansją przedsiębiorstwa, na które zostało przyznane dofinansowanie.

Łączna liczba pożyczek udzielonych w 2021 r. – 56 szt.

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego

Struktura udzielonego wsparcia – 566 umów z przedsiębiorcami z sektora MŚP na łączną kwotę (ze środków ZFR) w wysokości ponad 90 000 000 zł, w tym:

- Wdrażanie produktów interwencyjnych – 303 umowy na łączną kwotę (ze środków ZFR) w wysokości prawie 44 000 000 zł zawarte w ramach Zachodniopomorskiego Pakietu Antykryzysowego jako wsparcie interwencyjne;
- Wdrażanie sprofilowanych produktów dedykowanych – 263 umowy na łączną kwotę (ze środków ZFR) w wysokości ponad 46 000 000 zł zawarte w ramach produktów sprofilowanych.

Cel III – Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Przyjęcie przez Zarząd Województwa Polityki Gospodarczej Województwa Zachodniopomorskiego wraz z Programem Realizacyjnym.
2. Opracowanie Raportu z wypełnienia przez Województwo Zachodniopomorskie warunku podstawowego pn. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach Celu 1 Polityki

– Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej w ramach Polityki Spójności 2021-2027.

3. Przyjęcie przez Zarząd Województwa Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030.

4. Przeprowadzenie cyklu spotkań w ramach Forum Innowacji.

Spotkania przedstawicieli nauki, biznesu i instytucji. Łącznie odbyło się 5 spotkań, podczas których 16 osób w podziale na grupy szukało rozwiązania kwestii wzmocnienia współpracy biznesu z nauką. Spotkania organizowane były w trybie on-line. W ich efekcie uzyskano raport wraz z rekomendacjami. Przedsięwzięcie było realizowane w ramach projektu Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

5. Zorganizowanie w formie hybrydowej konferencji Polsko-niemiecki dzień w Starej Rzeźni To share international knowledge & experience in business z tematem przewodnim Przyszłość biznesu czyli e-commerce.

Wydarzenie jest cyklicznym spotkaniem świata biznesu, poruszającym bieżące tematy gospodarcze, a jednocześnie jest okazją do dzielenia się doświadczeniami poprzez pokazanie dobrych praktyk i pomysłów. W konferencji uczestniczyło ponad 120 osób.

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

1. Projekt COCO4CCI.

W ramach projektu przedstawiciele Województwa brali udział w spotkaniach tzw. Rady Doradczej oraz konferencji kończącej projekt. Głównym rezultatem projektu są rekomendacje dotyczące powiązań kreatywnych i tradycyjnych sektorów gospodarki.

2. Współorganizacja 13. edycji Baltic Business Forum.

Województwo po raz kolejny wzięło aktywny udział w organizacji Baltic Business Forum. Ta międzynarodowa konferencja odbywa się na Pomorzu Zachodnim od 2015 r. Ideą Baltic Business Forum jest wzmocnianie współpracy w Regionie ABC – Adriatyk, Bałtyk, Morze Czarne. Obejmuje on nie tylko państwa członkowskie Unii Europejskiej, ale też ważne dla regionu gospodarki Turcji i Ukrainy.

3. Inicjatywa Nowy europejski Bauhaus.

W marcu 2021 r. Województwo włączyło się w inicjatywę „Nowy europejski Bauhaus”. Jest to inicjatywa ekologiczno-gospodarczo-kulturalna, która ma łączyć design, ekologię, dostępność społeczną i cenową oraz inwestycje po to, by wesprzeć realizację Europejskiego Zielonego Ładu. Jego najważniejszymi wartościami są więc zrównoważony rozwój, estetyka i włączenie społeczne.

Idee Komisji Europejskiej są bliskie organizacjom i instytucjom działającym na terenie Województwa Zachodniopomorskiego. W związku z tym Województwo zawiązało regionalne partnerstwo z Akademią Sztuki i Stowarzyszeniem Media Dizajn. W ramach tej współpracy zidentyfikowano potrzebę wzmocnienia edukacji w zakresie estetyki, jak i zrównoważonego/zielonego projektowania, w celu np. zachowania tradycyjnych, rzemieślniczych umiejętności. Jedną z pierwszych aktywności była organizacja wirtualnego panelu dyskusyjnego „Nowy europejski Bauhaus”, który odbył się online 31 marca 2021 r.

Wydatki na realizację zadań

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

Zadania jednoroczne

Zadanie: Realizacja inicjatyw gospodarczych

Suma: 309 372 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 309 372 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Zadanie: Wsparcie przedsiębiorczości – organizacja targów, wystaw i konkursów

Suma: 117 520 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 117 520 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Zadania wieloletnie

Zadanie: Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką w ramach działania 1.18 RPO WZ 2014-2020

Suma: 186 174 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;
- Środki UE: 186 174 zł.

Zadanie: II Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na Innowacje w ramach osi I RPO WZ 2014-2020

Suma: 222 904 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;
- Środki UE: 222 904 zł.

Zadanie: Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego w ramach PO WER

Suma: 24 760 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;
- Środki UE: 24 760 zł.

Gabinet Marszałka

Zadania wieloletnie

Zadanie: „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje” w ramach osi I RPO WZ 2014-2020 – wydatki bieżące

Suma: 1 054 164 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;
- Środki UE: 1 054 164 zł.

Zadanie: „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap II w ramach działania 1.14 RPO WZ 2014-2020

Suma: 219 605 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;

- Środki UE: 219 605 zł.

Wydział Zarządzania Strategicznego

Zadania wieloletnie

Zadanie: Odpowiedzialny społecznie Proto_lab w ramach Osi I RPO WZ 2014-2020

Suma: 3 529 810 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;
- Środki UE: 3 529 810 zł.

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

Zadania jednoroczne

Warsztat SmartUP! Kids

Suma: 45 500,0 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 45 500 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Konferencja SmartUp!

Suma: 44 986 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 44 986 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Zadania wieloletnie

Zadanie: Porty Kreatywne – Internacjonalizacja branży kulturalnej i twórczej w regionie Morza Bałtyckiego w ramach Interreg BSR

Suma: 76 595 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 11 489 zł;
- Środki UE: 65 106 zł.

Zadanie: GREen Startup Support (GRESS) – Wsparcie dla startupów zielonych sektorów gospodarki w ramach PW INTERREG VC

Suma: 9 336 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 1 400 zł;
- Środki UE: 7 936 zł.

Zadanie: XIII Baltic Business Forum

Suma: 42 000 zł; z czego:

W podziale na źródła:

- Środki własne: 42 000 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Wydział Rolnictwa i Rybactwa**Zadania jednoroczne**

Zadanie: Ochrona gruntów rolnych

Suma: 8 156 242 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 8 156 242 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Zadanie: Zadania w zakresie rozwoju rolnictwa

Suma: 349 923,83 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 349 923,83 zł;
- Środki UE: 0 zł.

Zadania wieloletnie

Zadanie: Środki przeznaczone w 2021 r. na dofinansowanie w ramach PO Rybactwo i Morze 2014-2020:

- Działanie 4.2 – Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność, w tym koszty bieżące i aktywizacja – 10 834 965 zł;
- Działanie 4.3 – Działania z zakresu współpracy – 151 401 zł.

Suma: 10 986 366 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 0 zł;
- Środki UE: 10 986 366 zł.

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego**Zadania wieloletnie**

- Projekt SZOWES – OWES w regionie koszalińskim w ramach działania 7.3 RPO WZ 2014-2020 realizacja za 2021 r.: 2 687 049,37 zł;
- Projekt SZOWES – OWES w regionie stargardzkim w ramach działania 7.3 RPO WZ 2014-2020 realizacja za 2021 r.: 47 393,75 zł;
- Projekt SZOWES – OWES w regionie szczecińskim w ramach działania 7.3 RPO WZ 2014-2020 realizacja za 2021 r.: 55 787,50 zł;
- Projekt SZOWES – OWES w regionie szczecińskim w ramach działania 7.3 RPO WZ 2014-2020 realizacja za 2021 r.: 47 726,75 zł;
- Projekt „Rewitalizacja szansą na aktywną integrację” w ramach działania 7.1 RPO WZ 2014-2020 realizacja za 2021 r.: 2 251 068,89 zł;
Usługi rozwojowe skierowane do przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw na podstawie systemu popytowego w ramach działania 6.1 RPO WZ 2014-2020 realizacja za 2021 r.: 8 787 549,28 zł;
- Jeremie 2 EFS – łączna wartość udzielonych pożyczek w 2021 r.: 705 352,94 zł;
- Jeremie 2 Mikro – łączna wartość udzielonych pożyczek w 2021 r.: 4 051 052,94 zł.

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.**Zadania wieloletnie**

Wdrażanie produktów interwencyjnych:

- 303 umowy na łączną kwotę (ze środków ZFR) w wysokości prawie 44 000 000 zł zawarte w ramach Zachodniopomorskiego Pakietu Antykryzysowego jako wsparcie interwencyjne.

Wdrażanie sprofilowanych produktów dedykowanych:

- 263 umowy na łączną kwotę (ze środków ZFR) w wysokości ponad 46 000 000 zł zawarte w ramach produktów sprofilowanych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **gospodarka** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 174 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 336,2 mln zł.

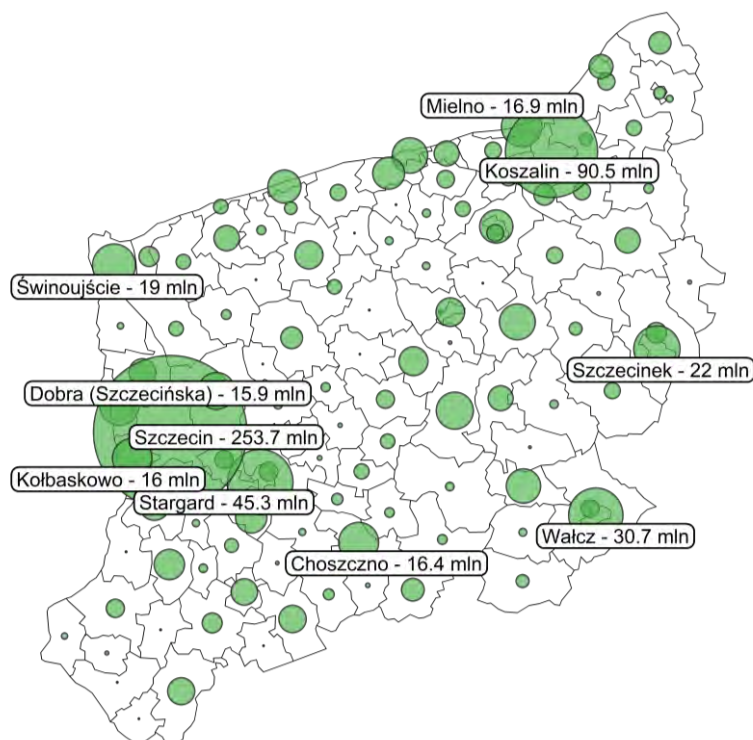
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2021 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI) – 171 szt.;
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku – 115 szt.;
- Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi – 24 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 580 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 1 415,7 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 36. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 37. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Mielno	koszaliński	3 421
Rewal	gryficki	2 855
Warnice	pyrzycki	2 816
Mirosławiec	wałecki	2 203
Ustronie Morskie	kołobrzeski	1 667
Banie	gryfiński	1 469
Wałcz	wałecki	1 224
Lipiany	pyrzycki	1 183
Kołbaskowo	policki	1 174
Bierzwnik	choszczeński	1 070

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

1. W związku z pandemią COVID-19, działania związane z realizacją części projektów zostały albo opóźnione, albo przeniesione do Internetu.
2. Pandemia wpłynęła również na aktywność zachodniopomorskich eksporterów. Wiele międzynarodowych targów zostało odroczonych w czasie lub zmieniła się ich forma.
3. Samorządy terytorialne poza wprowadzeniem zmian wewnątrzorganizacyjnych (praca zdalna, elektroniczna obsługa klientów, itp.) przeformatowały swoje działania w celu aktywnego wsparcia inicjatyw na rzecz przeciwdziałania negatywnym skutkom pandemii w sferze gospodarczej i społecznej.
4. Istotnym jest wspieranie przedsiębiorczości szczególnie wrażliwych grup społecznych, tj. osób młodych, w tym osób wykluczonych, kobiet oraz imigrantów. Projektując rozwiązania należy zaplanować niezbędne wsparcie informacyjno-doradcze.
5. Kształtując politykę gospodarczą konieczne i znaczące jest wspieranie obszarów gospodarczych (inteligentnych specjalizacji) cechujących się znaczącym potencjałem rozwojowym.
6. Priorytetem na najbliższe lata powinno być przekształcanie terenów poprzemysłowych w strefy wielofunkcyjne z możliwością zachowania działalności gospodarczej oraz rozwój istniejących stref aktywności gospodarczej i ośrodki innowacji.
7. Samorząd powinien w sposób ciągły prowadzić działania informacyjne wśród przedsiębiorców i naukowców dotyczące dostępności środków w ramach RPO WZ oraz pozostałych finansowych instrumentów wsparcia.
8. Istotna jest promocja i wsparcie inicjatyw związanych z transformacją zachodniopomorskich przedsiębiorstw w oparciu o cyfryzację oraz implementowanie rozwiązań w zakresie Gospodarki 4.0.
9. Należy dążyć do zwiększenia liczby międzynarodowych projektów gospodarczych, w których zaangażowany jest samorząd województwa.
10. Należy systematycznie wzmacniać dialog środowiska naukowego z przedsiębiorcami oraz wspierać rozwój mechanizmów dyfuzji wiedzy w gospodarce.

3.4.3 Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze rynku pracy

Obowiązki samorządu województwa w obszarze rynku pracy wynikają w szczególności z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 690);
- Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2020 r. poz. 7);
- Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 459);
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 530);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2021 r. poz. 305 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U.2022 r. poz. 547 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.).

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego ma ustawowy obowiązek stwarzania warunków dla rozwoju gospodarczego. Jednym z obszarów aktywności przyczyniających się do realizacji tego celu jest rynek pracy. Wsparcie dla strony popytowej, podaźowej oraz otoczenia rynku pracy wpływa na stan regionalnej gospodarki. Wsparcie to udzielane jest przede wszystkim poprzez realizację celów określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz w regionalnej polityce rynku pracy. W 2021 r. mieliśmy nadal do czynienia z sytuacją pandemiczną, a w konsekwencji obowiązywał szereg ograniczeń w aktywności gospodarczej wprowadzonych w 2020 r. Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego wraz z podległym mu Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie konsekwentnie koncentrował się w pierwszej kolejności na udzielaniu doraźnego, kryzysowego wsparcia zachodniopomorskim przedsiębiorstwom, a także indywidualnie osobom aktywnym i biernym zawodowo, które zostały dotknięte konsekwencjami pandemii. Należy tutaj wymienić przede wszystkim działania związane z Zachodniopomorskim Pakietem Grantowym finansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ 2014-2020 (w celu pozyskania dodatkowych źródeł finansowania dla łagodzenia gospodarczych skutków pandemii zmodyfikowano także sposób wydatkowania środków przeznaczonych na realizację RPO WZ 2014-2020) i wsparcie finansowane z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W okresie pandemii szczególnie ważne było monitorowanie aktualnej sytuacji na rynku pracy. Cykliczne badania i analizy przeprowadzane przez WUP w Szczecinie zostały wzbogacone o monitorowanie zmian w postawach zatrudnieniowych zachodniopomorskich przedsiębiorców i zagrożeń dla miejsc pracy z uwzględnieniem dalszego występowania nadzwyczajnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, a także o badanie potrzeb i uwarunkowań działania placówek ochrony zdrowia oraz ich pracowników w kontekście rynku pracy. Działania związane z kryzysem pandemicznym podejmowane były z troską o niezakłóconą realizację pozostałych celów, na które zorientowana jest aktywność samorządu województwa i podległych mu instytucji bez względu na trwanie sytuacji wyjątkowej. W pierwszej kolejności należy tutaj wymienić działania związane z rozwojem regionalnego kapitału ludzkiego, wsparciem dla wzrostu popytu na pracę, wzmacnianiem tych obszarów rynku pracy, które wpisują się w zakres regionalnych i inteligentnych specjalizacji, wsparcie dla mobilności na rynku pracy, wzmacnianie integracji i solidarności społecznej, a także wspieranie powrotów na rynek pracy oraz ułatwianie na nim startu. W sposób niezakłócony realizowano także cele ustawowe związane z pozyskiwaniem i rozpowszechnianiem wiedzy o rynku pracy. Ze względu na ograniczenia i zagrożenia pandemiczne kontynuowano stosowanie szeregu rozwiązań, których stosowanie planowane jest także po zakończeniu pandemii. Opierają się one przede wszystkim na zastosowaniu narzędzi online w realizacji zadań instytucjonalnych, co powinno przyczynić się do zwiększenia dostępności usług wsparcia rynku pracy.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia jako narzędzie wdrażania Krajowego Programu Reform (KPR) określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia wsparciem na regionalnym rynku pracy.

Polityka Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego jako dokument regionalny stanowi implementację celów zawartych w regulacjach krajowych dotyczących zadań samorządu w obszarze rynku pracy, w tym: promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, współdziałania z Wojewódzką Radą Rynku Pracy w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich.

Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego 2020+ oraz **Wykaz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza Zachodniego** są dokumentami wskazującymi na kierunki i sposoby realizacji zapisów wojewódzkich dokumentów strategicznych w obszarze rynku pracy. Akcentują dążenie samorządu województwa do rozwoju poprzez pobudzanie kreatywności, przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych w społeczeństwie oraz do uczynienia Pomorza Zachodniego liderem w określonych obszarach gospodarczych.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Poprawa warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020.

Realizowano działania, które miały na celu:

- **tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego i rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych oraz doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów prowadzących do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia.** W 2021 r. zatwierdzono 236 wniosków o płatność na kwotę 30 778 542,62 zł. W 2021 r. objęto wsparciem: 1 523 dzieci w ramach programu dodatkowymi zajęciami, dofinansowano 563 miejsca wychowania przedszkolnego, 512 nauczycieli, 5 449 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych oraz doposażono pracownie przedmiotowe w 3 szkołach;
- **wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie.** W 2021 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 340 wniosków o płatność na łączną kwotę 41 651 228,75 zł. W 2021 r. objęto wsparciem 186 nauczycieli kształcenia zawodowego i praktycznej nauki zawodu, 1 935 uczniów objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych oraz objęto wsparciem 3 podmioty realizujące zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego;
- **wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3.** W 2021 r. zatwierdzono 101 wniosków o płatność na łączną kwotę 17 245 989,14 zł. W 2021 r. objęto wsparciem 948 osób opiekujących się dziećmi do lat 3 oraz utworzono 261 miejsca opieki. Warto zaznaczyć, że jednym z projektów, jest projekt własny WUP w Szczecinie „Zachodniopomorskie Małe Skarby”;
- **aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie.** W 2021 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 209 wniosków o płatność na łączną kwotę 32 450 813,08 zł. W ramach działań objęto wsparciem 1 466 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 636 osób z niepełnosprawnościami;
- **zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub**

wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowane jest również wsparcie o charakterze społecznym w odpowiedzi na skutki COVID-19 oraz wykluczenie transportowe. W celu realizacji tych działań przyjęto do dofinansowania kolejne 3 projekty na łączną kwotę 1 354 531,80 zł oraz podpisano 4 umowy o łącznej wartości 12 698 696,75 zł. Zatwierdzono też 244 wnioski o płatność na łączną kwotę 63 184 957,42 zł. W 2021 r. objęto usługami społecznymi 6 198 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym objęto 5 928 osób oraz wsparto 1 916 miejsc świadczenia usług społecznych (istniejących po zakończeniu projektu);

- **zwiększenie dostępności usług zdrowotnych w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.** W 2021 r. podpisano 4 umowy o dofinansowanie projektów na łączną kwotę 6 506 809 zł;
- **wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej oraz realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia zdrowotnego w związku z zagrożeniem i skutkami COVID-19 na terenie województwa zachodniopomorskiego.** W 2021 r. podpisano umowę o dofinansowanie na kwotę 6 395 950 zł na wdrożenie programów rehabilitacji medycznej ułatwiających powrót do pracy, realizowanych na podstawie właściwego Regionalnego Programu Zdrowotnego (Rehabilitacja lecznicza pacjentów onkologicznych). Ponadto, realizowano projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 49 wniosków o płatność na kwotę 18 093 129,49 zł. W 2021 r. w ramach działania objęto usługami zdrowotnymi 66 581 osób;
- **wzrost kompetencji osób dorosłych, szczególnie o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych.** W 2021 r. realizowano projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich i objęto wsparciem w postaci szkoleń, kursów, certyfikacji 930 osób o niskich kwalifikacjach oraz 604 osoby w wieku 50 lat i więcej. W 2021 r. zatwierdzono 14 wniosków o płatność na łączną kwotę 2 508 695,96 zł.

2. Zadania realizowane w ramach wdrażania PO WER

W 2021 r. w zakresie działań, których celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia, w tym w szczególności osób bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET – z ang. not in employment, education or training) rozliczono i zweryfikowano 106 wniosków o płatność na kwotę 34 184 802,68 zł. W 2021 r. objęto wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 łącznie 1 108 osób.

3. Realizacja projektu „Zachodniopomorskie Małe Skarby”

Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie od 1 lipca 2018 r. jest realizatorem projektu pozakonkursowego „**Zachodniopomorskie Małe Skarby**” (finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa w ramach RPO WZ 2014-2020. Działanie 6.6 Programy zapewnienia i zwiększenia dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3). Jego głównym celem jest umożliwienie powrotu do aktywności zawodowej 1 500 rodzicom/opiekunom dzieci w wieku do lat 3 z terenu województwa zachodniopomorskiego, którzy przerwali karierę zawodową ze względu na obowiązki rodzicielskie. Projekt skierowany jest zarówno do osób aktywnych zawodowo (przebywających na urlopie macierzyńskim, rodzicielskim) oraz tych, którzy pozostają poza rynkiem pracy (bezrobotnych i biernych zawodowo, w tym przebywających na urlopie wychowawczym). Przedsięwzięcie zakłada refundację do 95% kosztów opieki nad dzieckiem w żłobku, klubie dziecięcym u opiekuna dziennego lub niani. Do końca grudnia 2021 r. przeprowadzono 2 nabory kandydatów do projektu. W wyniku ww. naborów wpłynęło łącznie 786 formularzy rekrutacyjnych. Od początku realizacji projektu do 31.12.2021 r. wsparciem w ramach projektu objęto 1 643 osoby, w tym: 1 151 osób zakończyło udział, 492 osoby nadal pozostają beneficjentami projektu. Spośród wszystkich osób uczestniczących w projekcie, większość (897) to osoby aktywne na rynku pracy (po zakończonych urlopiach macierzyńskich / rodzicielskich), zaś 746 osób to beneficjenci „nieaktywni” tj. po urlopiach wychowawczych, bądź osoby bezrobotne. Najczęściej wybieraną formą opieki przez rodziców pozostaje niania (719), następnie żłobek (768), klub dziecięcy (125) oraz opiekun dzienny (84). Wartość projektu,

którego realizacja została zaplanowana do 31.08.2023 r., wynosi 29 594 400 zł. W 2021 r. na refundację kosztów opieki wydatkowano kwotę 3 920 263,02 zł.

4. Świadczenie poradnictwa zawodowego oraz jego koordynowanie w publicznych służbach zatrudnienia na terenie województwa

Działania realizowane były w formie indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego świadczonego w siedzibie urzędu w Szczecinie i Koszalinie w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ), poza urzędem, jako tzw. usługa „mobilny doradca zawodowy” oraz w formie zdalnej. Z usług CliPKZ w zakresie pomocy ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów zawodowych i udzielanie pomocy specjalistycznej (w tym również psychologicznej), informacji zawodowej i zasobów informacji zawodowej do samodzielnego korzystania, skorzystało łącznie 10 705 osób, m.in.: liczba osób, która skorzystała z tych usług świadczonych w formie porad indywidualnych, badań testowych, porad grupowych i grupowych informacji zawodowych: 4 005; liczba wykonanych testów w zakresie diagnozy zawodowej: 222; liczba udzielonych informacji zawodowych: 9 938. W filii WUP w Koszalinie z oferowanego wsparcia skorzystały 1 774 osoby.

5. Koordynowanie na terenie województwa realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy

W 2021 r. powiatowe urzędy pracy woj. zachodniopomorskiego złożyły za pośrednictwem WUP w Szczecinie, wnioski o dofinansowanie działań w ramach 1 naboru PUP-y łącznie złożyły 19 wniosków w ramach których, ministerstwo przyznało 8 317 670 zł.

6. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych

W 2020 r. przyjęto: 648 wniosków w sprawie wydania decyzji, przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych; 155 wniosków o wydanie dokumentu w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia; 411 wniosków w sprawach dotyczących bezpośredniego transferu z zagranicy; 1 wniosek zagranicznej instytucji właściwych o potwierdzenie miejsca zamieszkania bezrobotnego w oparciu o przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; 101 wniosków zagranicznych instytucji właściwych, dotyczących wyrównania należności z sektora bezrobocia.

7. Realizacja zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami poprzez świadczenie usług EURES

W 2021 r. w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES przyjęto do realizacji 328 ofert pracy za granicą, ze zgłoszonymi 1 905 wakatami. Z uwagi na pandemię działania EURES odbywały się w formie kontaktów indywidualnych, a żadne z zaplanowanych wydarzeń grupowych się nie odbyło. Działania wynikające z kampanii informacyjnej „EURES Moving forward” skoncentrowane były na udzielaniu rzetelnych informacji i porad m.in. z zakresu: możliwości zatrudnienia w Europie, rekrutacji nowych pracowników i dopasowania ofert pracy do kandydatów z Europy, aktualnej sytuacji dotyczącej pandemii oraz przepisów dotyczących bezpieczeństwa w miejscu pracy, podróżowania w Europie.

8. Współdziałanie z Wojewódzką Radą Rynku Pracy

W 2021 r. odbyło się pięć posiedzeń Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Szczecinie (WRRP): cztery w formie wideokonferencji na platformie ZOOM i jedno obiegowo. Łącznie w 2021 r. Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Szczecinie podjęła łącznie 165 uchwał, z czego większość, tj. 161 dotyczyła wydania opinii o zasadności kształcenia w danym zawodzie w województwie zachodniopomorskim, w tym 19 uchwał z opinią negatywną, pozostałe wyrażają pozytywną opinię WRRP.

9. Prowadzenie dialogu społecznego w zakresie polityki zatrudnienia i kształcenia ustawicznego.

W 2021 r. pracownicy WUP uczestniczyli w e-seminarium „Cudzoziemcy w aglomeracji poznańskiej – cudzoziemcy w pandemii”, w szkoleniu „Nic o NICH bez NICH. Praca z osobami z doświadczeniem migracji” i konferencji online zorganizowanej przez woj. Małopolskie pn. „Małopolska otwarta na wiedzę”. Uczestniczą także w pracach zespołu ds. uczenia się przez całe życie, powołanego przy Konwencie Dyrektorów

WUP. Organizacja i uczestnictwo w Targach Pracy, zostało wstrzymane ze względu na sytuację wywołaną pandemią COVID-19.

10. Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)

Dokonano podziału kwot środków na podstawie zapotrzebowania zgłaszanego przez samorządy powiatów, które uwzględniało priorytety ustalone przez ministra właściwego do spraw pracy. Łączna kwota rozdysponowana na podstawie przyznanego limitu na wszystkie powiatowe urzędy pracy w 2021 r. wyniosła 8 631 000 zł.

11. Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS)

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w woj. zachodniopomorskim aktywnych było 677 instytucji szkoleniowych. W 2021 r. przyjęto i poddano weryfikacji 132 wnioski składane przez podmioty ubiegające się o uzyskanie wpisu do RIS, a także 557 wniosków składanych przez podmioty zgłaszające kontynuację działalności. Wykreślono 87 instytucji szkoleniowych, które nie złożyły wniosku do rejestru instytucji szkoleniowych o kontynuację działalności.

12. Obsługa Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)

W 2021 r. Fundusz zrealizował wypłaty na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy dla 9 pracodawców i 55 pracowników. Pozytywnie rozpatrzono 18 wniosków indywidualnych oraz 6 wykazów zbiorczych i uzupełniających. Łącznie na zaspokojenie roszczeń pracowniczych z Funduszu wypłacono kwotę 586 661,83 zł. Dodatkowo FGŚP na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych wypłacił dla 2 628 pracodawców kwotę 174 244 121,12 zł.

Ponadto, Fundusz dochodził roszczeń od 340 firm, w tym od 463 dłużników. Plan windykacyjny Funduszu ustalony na 2021 r. na kwotę 4 000 000 zł został zrealizowany w 96,73% (3 869 221,51 zł).

13. Funduszu Pracy

Po uchwaleniu ustawy budżetowej na 2021 r., dokonano podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych województwa zachodniopomorskiego na 2021 r. Całość przekazanej przez MRPiPS kwoty w wysokości 148 578 240,70 zł podzielono, uwzględniając uchwałę Nr II/35/14 Sejmiku Województwa z dnia 19 grudnia 2014 r. oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1294), na realizację Programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 139 449 043,28 zł oraz innych fakultatywnych zadań – 9 129 197,42 zł.

14. Współpraca i partnerstwa.

W 2021 r. w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku Pracy zawartego pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie a powiatowymi urzędami pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego, zrealizowano 12 edycję badania pn. Europejski Barometr Rynku Pracy. Badanie jest międzynarodowym projektem budowy wiodących wskaźników dla rynku pracy. Europejski Barometr Rynku Pracy odzwierciedla przewidywane krótkoterminowe zmiany w poziomie bezrobocia i zatrudnienia na europejskim rynku pracy. Badanie realizowane jest przy udziale związków przedsiębiorców i pracodawców, powiatowych urzędów pracy. Przeprowadzone zostało również spotkanie robocze w formie online z pracownikami powiatowych urzędów pracy odpowiedzialnymi za diagnozowanie i prowadzenie analizy lokalnego rynku pracy. Podczas spotkania, pracownicy Biura Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy przedstawili obecną sytuację na rynku pracy w oparciu o najnowsze analizy i badania.

W 2021 r. w ramach zawartego Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, a uczelniami wyższymi z terenu województwa zachodniopomorskiego prowadzona była współpraca z zakresie realizacji badań społecznych. Instytut Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Szczecińskiego przy merytorycznym

oraz technicznym wsparciu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, zrealizował badanie dot. narzędzi, metod i środków wykorzystywanych przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST) na rzecz przeciwdziałania bezrobociu w stanach nadzwyczajnych (np. pandemii). Badanie prowadzone było w ramach projektu: „Dobre praktyki JST na rzecz przeciwdziałania bezrobociu w regionie transgranicznym w warunkach COVID-19 (stanach nadzwyczajnych lub w warunkach kryzysowych)”.

15. Pozyskiwanie i rozpowszechnianie wiedzy o rynku pracy oraz prognozowanie zachodzących na nim zjawisk i procesów

W zakresie obowiązków sprawozdawczych wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy zrealizowano program badań statystycznych statystyki publicznej w obszarze rynku pracy (bezrobocie rejestrowane). Na podstawie wyników sprawozdań zbiorczych powstały raporty i analizy, w tym: „Analiza rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2020 roku”; „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku”; „Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2020 roku”; „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2020 roku”; „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku”; „Sytuacja osób młodych na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku”; „Kobiety na zachodniopomorskim rynku pracy w 2020 roku”; „Poradnictwo zawodowe, kluby pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku”; „Bezrobocie na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 2020 roku”; „Analiza bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku”; „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w I półroczu 2021 roku”; „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2021 roku”; „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2021 roku”. W ramach badań i analiz dotyczących określania zapotrzebowania na zawody w regionie zrealizowano 18 badań społecznych, w tym: „Nastroje zatrudnieniowe pracodawców w woj. zachodniopomorskim (realizacja badania dla poszczególnych kwartałów danego roku)”; „Barometr zawodów 2022”; „Europejski Barometr Rynku Pracy (badanie realizowane w okr. miesięcznym – 12 edycji w 2021 r.)”; „Postawy edukacyjne i plany zawodowe uczniów zachodniopomorskich techników i szkół branżowych”. Upowszechnienie informacji o rynku pracy realizowane było m.in.: poprzez stronę internetową WUP w Szczecinie (ok. 120 informacji sygnałnych), Facebook (@wu-szczecin), Twitter (@WUP_Szczecin) oraz cykliczną publikację broszury pt. Kalejdoskop Zachodniopomorskiego Rynku Pracy.

16. Opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie i Koszalinie kontynuuje promocję swoich działań w socialmediach poprzez fanpage na Facebooku, na którym codziennie publikowane są informacje zawodowe, recenzje książek i artykułów dotyczących rozwoju zarówno zawodowego, jak i osobistego. Promowane są tutaj także wszystkie działania Centrum, takie jak webinary, warsztaty online i spotkania informacyjne dotyczące poradnictwa zawodowego. Fanpage cieszy się dużym zainteresowaniem, a dzięki swojej nieograniczonej dostępności pozwala upowszechniać informacje zawodowe na terenie całego kraju, których w minionym roku było 259. W 2021 r. nagrano 8 podcastów przybliżających następujące zawody: nauczyciel, agent nieruchomości, lekarz weterynarz, Quality data analyst, psycholog, trener piłki nożnej, podróżnik oraz trener personalny, dietetyk. Nagrane podcasty dostępne są na kanale YouTube Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie. W omawianym roku doradcy zawodowi Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie opracowali 4 lead magnety, które stanowią gotowy do pobrania plik zawierający informacje zawodowe i rozwojowe. W ramach opracowywania i upowszechniania informacji zawodowej CiPKZ w Koszalinie w 2021 r. przygotowało: 3 materiały lead magnet: Portfolio zawodowe, Własna firma, Rodzicu wspieraj rozsądnie, 8 cytatów motywacyjnych wraz z plakatami,

13 recenzji książek, 24 różnorodne tematycznie ciekawostki na FB dotyczące rynku pracy, nowych kierunków kształcenia, zawodów, potrzeb pracodawców, itp.

Cel II. – Wsparcie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymania wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020.

Realizowano działania, które miały na celu:

- wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej poprzez dotacje i pożyczki oraz wsparcie szkoleniowe. W 2021 r. w ramach działania weryfikowano miesięczne Informacje z monitorowania Instrumentów Finansowych oraz kwartalne Sprawozdania z postępu realizacji projektu Inżynierii Finansowej. Zatwierdzono również 1 sprawozdawczy wniosek o płatność. W 2021 r. 56 osób pozostających bez pracy skorzystało z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej oraz 3 osoby pracujące;
- wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy, wynikający z analizy potrzeb rozwojowych i motywacji pracownika oraz potrzeb i zasobów organizacji, związany w rozwoju przedsiębiorstwa lub też poprawą jego funkcjonowania. W 2021 r. realizowano umowy przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 13 wniosków o płatność na łączną kwotę 28 859 829,72 zł. W 2021 r. łącznie objęto usługami rozwojowymi, w tym m.in. szkoleniami, kursami umożliwiającymi uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, doradztwem, 3 956 osób i 1 506 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

2. Realizacja projektu „Zachodniopomorski Pakiet Grantowy”

Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w okresie od 1 lipca 2020 r. do 30 września 2021 r. realizował projekt grantowy pn. **„Zachodniopomorski Pakiet Grantowy”** (finansowy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ 2014-2020. I Osi priorytetowej Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie. Działanie 1.19 Wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw w walce ze skutkami pandemii COVID-19). Celem projektu było udzielanie grantów na kapitał obrotowy dla mikro, w tym samozatrudnionych i małych przedsiębiorstw borykających się z trudnościami finansowymi, które zaistniały wskutek pandemii COVID-19 oraz tych, których sytuacja finansowa uległa pogorszeniu w związku z tą epidemią. Grant udzielony w ramach projektu zostanie przeznaczony na sfinansowanie kapitału obrotowego – finansowanie bieżącej działalności firmy, której sytuacja pogorszyła się w związku z COVID-19 w celu poprawy sytuacji Grantobiorców. Granty przekazywane były Grantobiorcom wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji, a maksymalny całkowity poziom wsparcia wynosił 100%. Nabór wniosków został ogłoszony i zakończony 17.08.2020 r. z uwagi na to, że wartość grantów w złożonych wnioskach przekroczyła 130% alokacji środków przeznaczonych na udzielenie grantów. W oznaczonym terminie wpłynęło łącznie 2 007 wniosków o udzielenie grantu na kwotę 64 182 149,07 zł, co stanowiło 130% alokacji. 1 531 Wniosków objęło 100% alokacji. Pozostałe wnioski znalazły się na liście rezerwowej. Zweryfikowano 1 531 Wniosków zakwalifikowanych do oceny, z tego 1 120 Wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie, a 411 negatywnie. Kwota przyznanego dofinansowania wyniosła łącznie 35 545 432,78 zł. Z powodu niezakwalifikowania do udzielenia grantów 411 Wniosków, co spowodowało dostępność środków, Grantodawca zdecydował o zakwalifikowaniu do oceny KOW wszystkich 476 Wniosków o udzielenie grantu, znajdujących się na liście rezerwowej. Z tej listy, 331 Wniosków zostało zakwalifikowanych do udzielenia grantu, a 145 Wniosków rozpatrzono negatywnie. Suma wartości grantów we Wnioskach zakwalifikowanych do udzielenia grantu z listy rezerwowej, wyniosła 9 859 256,86 zł. Ostatecznie, po uwzględnieniu odwołań i protestów od negatywnej oceny KOW, w ramach projektu na 2 007 złożonych wniosków podpisano 1 468 umów (539 wniosków posiadało status „rozpatrzony negatywnie”).

3. Prowadzenie Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia (RAZ)

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w województwie zachodniopomorskim czynne były 443 agencje zatrudnienia. W 2021 r. przyjęto i poddano weryfikacji 169 wniosków o wpis do rejestru i na ich podstawie wydano certyfikaty uprawniające do prowadzenia agencji zatrudnienia oraz certyfikaty uwzględniające. Wydano 175 decyzji administracyjnych (m.in.: 66 decyzji o wykreśleniu z urzędu; 35 decyzji o wykreśleniu podmiotów z RAZ na wniosek strony; 34 decyzji o zakazie wykonywania przez podmiot działalności objętej wpisem do RAZ, 40 decyzji o umorzeniu postępowania). Ponadto, pracownicy WUP w Szczecinie oraz Filii WUP w Koszalinie, przeprowadzili w 2021 r. 30 kontroli (w trybie zdalnym) w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia.

Cel III – Stymulowanie procesów sprzyjających włączeniu społecznemu

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. W 2021 r. zatwierdzono 20 wniosków o płatność na łączną kwotę 12 106 425,53 zł. W 2021 r. objęto wsparciem 456 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i 186 podmiotów ekonomii społecznej oraz utworzono 68 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych;
- zwiększenie zatrudnienia w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, którzy znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wsparcie kierowane jest również do pracowników i pracodawców z podmiotów dotkniętych skutkami COVID-19 z terenu województwa zachodniopomorskiego (Priorytet inwestycyjny 8i).

W 2021 r. zatwierdzono 122 wnioski o płatność na łączną kwotę 45 663 267,29 zł. W 2021 r. objęto wsparciem 1 216 osób długotrwale bezrobotnych, 131 osób biernych zawodowo, 156 osób z niepełnosprawnościami, 1 246 osób powyżej 50 roku życia, 3 802 osoby o niskich kwalifikacjach oraz utworzono 772 miejsca pracy w ramach bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Wydatki na realizację zadań

Zadania jednoroczne

Suma: 23 565 971,68 zł

W podziale na źródła:

- Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych: 1 834 987,59 zł;
- Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie: 7 570 279,79 zł;
- Pozostała działalność: 14 160 704,30 zł.

Zadania wieloletnie

Suma: 16 991 214,51 zł

W podziale na źródła:

- WTF – Oś Priorytetowa VI, Pomoc Techniczna w ramach PO WER: 1 813 312,24 zł;
- WTF – Oś Priorytetowa X, Pomoc Techniczna RPO WZ 2014-2020: 10 635 095,43 zł;
- WPF – "Zachodniopomorskie Małe Skarby" w ramach działania 6.6 RPO WZ 2014-2020: 4 519 845,34 zł;
- WPF – Zachodniopomorski Pakiet Grantowy w ramach działania 1.19 RPO WZ 2014-2020: 22 961,50 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W związku z zaawansowanym etapem wdrażania programu, w Działaniach RPO WZ 2014-2020 bezpośrednio oddziałujących na obszar **rynek pracy** w 2021 r. nie podpisano żadnych nowych umów o dofinansowanie.

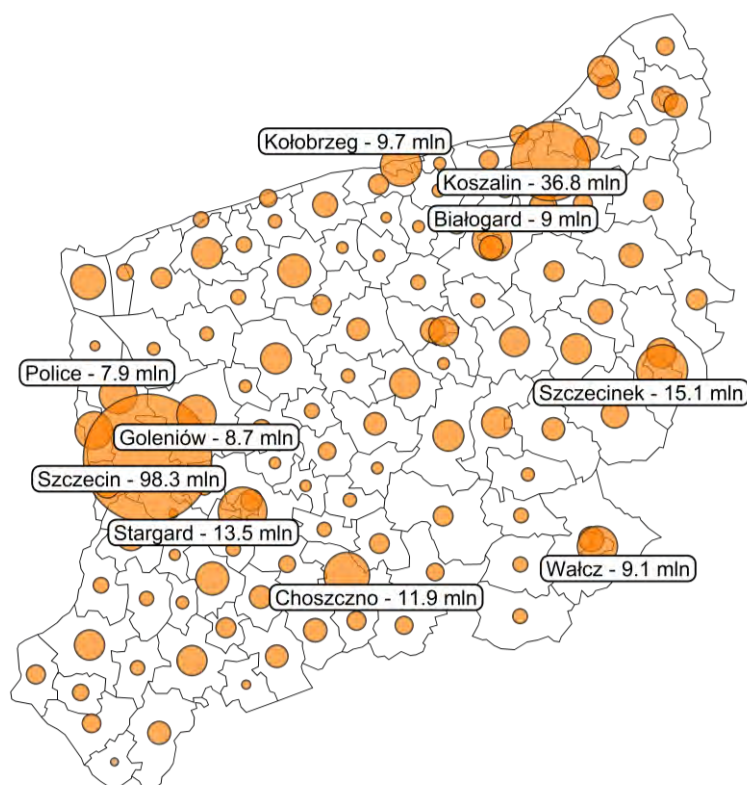
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 219 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 600,9 mln zł.

Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2021 r.m.in. następujących efektów:

- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 36 052 osoby;
- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C) – 22 104 osoby;
- Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 4 100 osób.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 37. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 38. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Grzmiąca	szczecinecki	691
Barwice	szczecinecki	593
Świdwin (g. wiejska)	świdwiński	563
Świeszyno	koszaliński	560
Choszczno	choszczeński	551
Szczecinek (g. wiejska)	szczecinecki	533
Przelewice	pyrzycki	526
Krzęcin	choszczeński	503
Cedynia	gryfiński	439
Biały Bór	szczecinecki	420

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Obowiązujący nadal w 2021 r. stan pandemii COVID-19 wymusił na Samorządzie Województwa Zachodniopomorskiego i podległym mu Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Szczecinie kontynuowanie działań w zakresie wsparcia podejmowanych od początku wprowadzenia pandemicznych obostrzeń w 2020 r. O skali udzielonej pomocy świadczy liczba beneficjentów, którym udzielono wsparcia w ramach zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii. W ramach samego tylko Regionalnego Programu Operacyjnego pomocą objęto 28 226 osób oraz 591 podmiotów. Na podstawie informacji dotyczących wartości jakie przyjmowały wskaźniki rynku pracy, można stwierdzić, że nie mieliśmy do czynienia – wbrew obawom części ekspertów – z pogorszeniem sytuacji na regionalnym rynku pracy.

Mimo niekorzystnych okoliczności dla prowadzenia działalności gospodarczej, w województwie zachodniopomorskim zaobserwowano w 2021 r. szereg pozytywnych zmian na rynku pracy. W IV kwartale, w porównaniu z I kwartałem 2021 r., został odnotowany wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej (wzrost o 3,2 p. proc.) oraz wskaźnika zatrudnienia (2,7 p. proc.). W 2021 r. odnotowano także wyraźny spadek stopy bezrobocia rejestrowanego. Od stycznia do grudnia liczba osób bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim zmniejszyła się o ponad 11 tysięcy osób, co znalazło odzwierciedlenie w wysokości stopy bezrobocia rejestrowanego na koniec 2021 r. na poziomie 7,1% (w styczniu wynosiła 8,8%). W 2021 r. nastąpił także znaczący wzrost liczby osób pracujących – z 686 tys. w styczniu do 718 tys. w grudniu (wg BAEL). W 2021 r. w zachodniopomorskich powiatowych urzędach pracy zarejestrowano rekordowo wysoką (najwyższą od 2003 r.) liczbę wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej (88 642). Była ona wyższa od odnotowanej dla 2020 r. o 15 886 miejsc. Świadczy to o wzroście popytu na pracę, po wyraźnym jego osłabieniu w 2020 r. IV kwartał minionego roku był czasem znaczącego wzrostu zachorowań na COVID-19. Obawy dotyczące popytowego regresu, a przynajmniej stagnacji na rynku pracy nie potwierdziły się. W ubiegłym roku nadal występował deficyt pracowników na rynku pracy, który dotyczył zarówno pracowników wykonujących tzw. prace proste, jak i robotników wykwalifikowanych oraz specjalistów.

Pozytywne trendy na rynku pracy w kolejnym roku trwania pandemii świadczą o skuteczności działań osłabiających negatywne konsekwencje pandemii podejmowanych przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Nie oznacza to, że w obszarze rynku pracy nie występują poważne wyzwania. W pierwszej kolejności należy wymienić tutaj deficyt pracowników, wysoki wskaźnik wolnych miejsc pracy (najwyższy w Polsce), aktywizację osób biernych zawodowo, osłabienie wędrownego odpływu pracowników z regionalnego rynku pracy, wzmacnianie współpracy przedsiębiorstw z placówkami kształcącymi w zawodach, czy też niski poziom aktywności zawodowej mieszkańców regionu w wieku poniżej 25 lat.

3.4.4 Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze edukacji

Obowiązki samorządu województwa w obszarze edukacji wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r., poz. 1915 ze zm.) oraz akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy;
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm.) oraz akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy;
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r., poz. 1762) oraz akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy;
- Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1930 ze zm.);
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781);
- Statut Województwa Zachodniopomorskiego;
- Uchwała nr XXXIII/518/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie zasad przyznawania z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego stypendiów dla młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego poz. 3673 z późn. zm.);
- Uchwała nr XXVI/314/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przyjęcia regulaminu określającego wysokość stawek dodatków do wynagrodzenia, nagród oraz szczegółowych warunków ich przyznawania, a także szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw nauczycielom zatrudnionym w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Województwom Zachodniopomorskie;
- Uchwała nr XXIX/344/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie określenia zasad udzielania i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dla nauczycieli, którym powierzono stanowiska kierownicze oraz przyznawania zwolnień z obowiązku realizacji tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo;
- Uchwała nr 1424/21 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 września 2021 r. w sprawie stypendiów dla młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego;
- Uchwała Nr 653/21 z dnia 26 maja 2021 r. oraz Uchwała Nr 1576/21 z dnia 3 listopada 2021 r. Zarządu WZ w sprawie przyznania pomocy zdrowotnej nauczycielom szkół i placówek oświatowych dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie;
- Uchwała Nr 256/21 Zarządu WZ z dnia 3 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na wsparcie przez Województwo Zachodniopomorskie realizacji zadań publicznych w sferze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- Uchwała Nr 321/21 Zarządu WZ z dnia 17 marca 2021 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie do przystąpienia do projektu „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”;
- Uchwała Nr 320/21 Zarządu WZ z dnia 17 marca 2021 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa Dyrektorowi Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie do podpisania ze Skarbem Państwa – Ośrodkiem Rozwoju

Edukacji w Warszawie umowy o powierzenie Grantu na realizację przedsięwzięcia grantowego w ramach projektu pn. „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość” oraz podejmowania, w imieniu Województwa Zachodniopomorskiego wszelkich czynności związanych z realizacją projektu;

- Uchwała nr 730/21 Zarządu WZ z dnia 8 Czerwca 2021 r. w sprawie skierowania pod obrady Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego projektu Uchwały w sprawie przyjęcia Regulaminu określającego wysokość stawek dodatków do wynagrodzenia, nagród oraz szczegółowych warunków ich przyznawania, a także szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw nauczycielom zatrudnionym w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym Jest Województwo Zachodniopomorskie;
- Uchwała nr 1465/20 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 października 2020 r. w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 „Aktywna tablica”;
- Uchwała nr 1391/21 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 września 2021 r. w sprawie przystąpienia do projektu Ministerstwa Edukacji i Nauki pn. „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu centralnym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie (edukacja formalna, edukacja pozaformalna i uczenie się nieformalne)”.

Obowiązki samorządu województwa w obszarze sportu wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 547);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1133 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 305 ze zm.);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r., poz. 1062);
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781);
- Statut Województwa Zachodniopomorskiego;
- Uchwała Nr XXIV/295/21 Sejmiku WZ z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru WZ z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej w 2021 roku;
- Uchwała Nr XXIX/340/21 Sejmiku WZ z dnia 28 października 2021 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad, trybu przyznawania, wstrzymywania lub pozbawiania stypendiów oraz wysokości stypendiów dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe;
- Uchwała Nr XXVIII/324/21 Sejmiku WZ z dnia 21 września 2021 r. w sprawie określenia warunków i trybów przyznawania nagród i wyróżnień dla zawodników i trenerów;
- Uchwała Nr 137/21 Zarządu WZ z dnia 10 lutego 2021 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych WZ w zakresie kultury fizycznej w 2021 roku.

Samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie edukacji wprost przypisane co do charakteru województwom, określone w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

Jako organ prowadzący dla 6 jednostek nadzoruje je w sprawach finansowych i administracyjnych. Nadzorowi temu podlega w szczególności: prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi oraz pozyskanymi przez szkołę lub placówkę środkami pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowanie mieniem, przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz przestrzegania przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki.

Obowiązkiem samorządu województwa jako organu prowadzącego jest poza tym zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;

zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym; wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie; wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych; wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki; przekazanie do szkół dla dzieci i młodzieży oraz placówek informacji o podmiotach wykonujących działalność leczniczą, udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego dla dzieci i młodzieży finansowanych ze środków publicznych oraz zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej.

Na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie samorząd województwa w zakresie edukacji podejmuje również działania oparte na współpracy z podmiotami zewnętrznymi, tj. z organizacjami pożytku publicznego, fundacjami i stowarzyszeniami, które zaangażowane są we wsparcie oraz rozwój edukacji dzieci i młodzieży. Realizuje swoje zadania poprzez organizacje, przyznając im niezbędną pomoc finansową.

Według ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 11 i art. 14 do zadań samorządu województwa w zakresie sportu należy:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wykonywanie zadań o charakterze wojewódzkim w zakresie kultury fizycznej i turystyki;
- udzielanie pomocy innym województwom bądź jednostkom samorządu terytorialnego, w tym pomocy finansowej.

Według ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, art. 4 i art. 11 do zadań samorządu województwa w zakresie sportu należy:

- wspieranie lub powierzanie, w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz inne uprawnione podmioty, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie;
- przeprowadzenie otwartego konkursu ofert lub zlecenie realizacji zadania publicznego organizacjom pozarządowym, bądź innym uprawnionym podmiotom z pominięciem otwartego konkursu ofert na podstawie złożonej oferty na realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, dla którego wysokość dofinansowania lub finansowania nie przekroczy kwoty 10 000 zł oraz będzie ono realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni, albo w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej.

Według ww. uchwał Sejmiku WZ i Zarządu WZ do zadań samorządu województwa w zakresie sportu należy:

- uczestnictwo w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim lub międzynarodowym;
- przyznawanie nagród finansowych dla najlepszych sportowców WZ i ich trenerów za osiągnięcia sportowe;
- przyznawanie, wstrzymywanie lub pozbawianie stypendiów z budżetu WZ dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe;
- zlecanie realizacji zadań publicznych WZ w ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych WZ w zakresie kultury fizycznej;
- udzielanie pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej.

Według ww. uchwał Sejmiku WZ i Zarządu WZ do zadań samorządu województwa w zakresie edukacji należy:

- wspieranie rozwoju organizacyjnego i jakościowego jednostek oświatowych prowadzonych przez Województwo Zachodniopomorskie;

- przyznawanie nagród finansowych dla wyróżniających się nauczycieli prowadzonych jednostek oświatowych;
- przyznawanie, wstrzymywanie lub pozbawianie stypendiów z budżetu WZ dla studentów rozpoczynających studia na zachodniopomorskich uczelniach wyższych;
- zlecanie realizacji zadań publicznych WZ w ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych WZ w zakresie edukacji;
- udzielanie pomocy zdrowotnej nauczycielom w jednostkach oświatowych, dla których Województwo Zachodniopomorskie jest organem prowadzącym;
- zapewnianie kontynuacji nauki oraz opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży przebywającym na leczeniu w Dziecięcym Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu;
- umożliwienie nauki języka ukraińskiego uczniom pochodzącym z mniejszości narodowej ukraińskiej oraz uczniom obcokrajowcom z Ukrainy, podtrzymywanie ich tożsamości kulturowej poprzez naukę literatury ukraińskiej i tradycji kraju pochodzenia;
- kształcenie młodzieży i dorosłych w kierunkach medyczno-społecznych istotnych dla rozwoju regionu;
- wspieranie nauczycieli regionu w doskonaleniu zawodowym i podwyższaniu kwalifikacji zawodowych oraz wspieranie szkół w realizacji polityki oświatowej państwa.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka sektorowa na rzecz Kapitału oraz spójności społecznej w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2016 – 2026

Mając na uwadze osiągnięcie założonych rezultatów samorząd województwa w ramach przedmiotowej polityki realizuje działania mające na celu zwiększenie roli organizacji pozarządowych w systemie usług publicznych w takich obszarach jak: rozwój rekreacji i sportu, edukacja formalna i nieformalna, integracja i animacja społeczna, rynek pracy i aktywizacja zawodowa, profilaktyka zdrowotna, profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie, rehabilitacja społeczna i zawodowa, działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, rozwój ruchów kulturalnych i artystycznych oraz we wszelkich innych dziedzinach rozwijających standardy życia społecznego, a także rozwijających potencjał jednostek i zbiorowości lokalnej. Zamierzonym efektem dla beneficjentów prowadzonych działań (rodziny, mieszkańcy regionu) na rzecz rozwoju kapitału społecznego na Pomorzu Zachodnim jest dostrzeżenie zaangażowania oraz troski władz lokalnych i regionalnych o równy dostęp do usług publicznych, o jakość życia, o normy i wartości istotne dla nich, jak i dla przyszłych pokoleń. Równocześnie samorząd województwa przyjął również rolę koordynatora, mentora i superwizora procesów rozwojowych realizowanych w ramach czterech głównych kierunków działań, w tym poprzez upowszechnianie wśród samorządów zasad, narzędzi i dobrych praktyk w zakresie aktywnych polityk publicznych (wg paradygmatu Governance), czego efektem jest spójne działanie samorządów różnych szczebli, racjonalizacja wydatkowania środków publicznych, zwiększenie kapitału relacji na poziomie instytucjonalnym i docelowo na poziomie społecznym oraz zmiana świadomości w zakresie postrzegania roli i zasad polityk publicznych.

Program Współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi

Głównym celem współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi jest budowanie tożsamości i wzrost spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym. Do stałego rozwoju tej współpracy przyczynia się m.in. efektywne wykonywanie zadań publicznych województwa, w tym w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, przez włączenie do ich realizacji organizacji pozarządowych; wzmacnianie mechanizmów konsultacji społecznych w województwie, m.in. poprzez zwiększanie udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych czy wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.

Polityka Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030

Jej priorytetowe zadania to przeciwdziałanie odpływowi pracowników z rynku pracy oraz kształtowanie popytu pracowników o wymaganych kwalifikacjach na rynku regionalnym. Zakłada także realizację działań wykraczających poza aktualną interwencję a służącą realizacji założonych przez Samorząd Województwa celów strategicznych. Jej działania koncentrują się na wsparciu zarówno pracodawców jak i pracowników poprzez:

- poprawę warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa;
- wspieranie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymywaniu wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego;
- stymulowanie procesów sprzyjających włączeniu społecznemu;

w porozumieniu z szeregiem podmiotów będących zarówno bezpośrednimi uczestnikami rynku pracy, jak i stanowiących jego otoczenie m.in. placówkami edukacyjnymi (szkoły branżowe), instytucjami szkoleniowymi oraz uczelniami.

Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji województwa zachodniopomorskiego 2020 + (RIS3 WZ)

Jej założenia definiują aktywność Samorządu na rzecz kształtowania wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia konkurencyjności regionu. W kontekście RIS3 WZ zaangażowanie to oznacza przede wszystkim inicjowanie działań, odpowiadających kluczowym wyzwaniom z zakresu innowacji, a także wytyczenie celów i kierunków kształtowania regionalnego systemu innowacji. RIS 3 kierunkuje transformację województwa w kierunku regionu inteligentnego, opierającego swój wzrost na wiedzy, gdzie podstawowym źródłem produktywności staje się kapitał ludzki i umiejętność uczenia się. Wśród czterech grup partnerów poczwórnej helisy umiejscawia społeczeństwo wraz z jego zasobem do absorbowania wiedzy i umiejętności oraz zdolnością do angażowania się w procesy rozwojowe.

Polityka gospodarcza województwa zachodniopomorskiego

Polityka gospodarcza samorządu województwa zachodniopomorskiego stoi na straży wzmocnienia prywatnego charakteru gospodarki, postrzegając ją przy tym jako aspekt szerszego kontekstu uwarunkowań społeczno-ekonomicznych i postulatu zrównoważonego rozwoju całego regionu oraz dostępności jego efektów dla wszystkich mieszkańców. Edukacja, której w regionie stawiane są priorytety związane z umiejętnościami przekrojowymi, podstawowymi i zawodowymi nabywanymi od początku zinstytucjonalizowanych form kształcenia formalnego, ale także w późniejszej karierze zawodowej uczenia się nieformalnego i pozaformalnego; stawiająca m.in. na przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe, językowe i w zakresie komunikowania się; utrwalająca poczucie wspólnoty regionalnej, ucząca obywatelskości, umiejętności osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się oraz myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów, a także pracy zespołowej i zdolności adaptacji do nowych warunków, stanowi nieocenione narzędzie do długookresowego wspierania polityki gospodarczej w osiągnięciu jej celów.

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Przedmiot polityki edukacyjnej województwa zachodniopomorskiego odwołuje się do ogólniejszych prawidłowości rozwojowych, ale też koresponduje z bieżącymi rozwiązaniami w zakresie programów kształcenia formułowanych przez państwo, potrzebami i przedsięwzięciami dotyczącymi jednostek samorządu terytorialnego jako organami prowadzącymi placówki edukacyjne czy też doświadczeniami kadry pedagogicznej, uczniów, rodziców czy też uczestników rynku pracy jako beneficjentów transferu wiedzy. W tym zakresie polityka edukacyjna i jej przedmiot ulegają zmianom, adaptacji, uzgodnieniu z realiami współczesnego świata i potrzebami wspólnoty samorządowej. Stałym punktem odniesienia pozostaje dla niej dobrostan społeczności regionu wyrażony w duchu i zapisach Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz decyzje samorządu województwa odnośnie przedmiotu, dynamiki i ukierunkowania podejmowanych działań.

Cele i główne działania realizowane w 2020 r.

Cel I: budowanie kapitału edukacyjnego na rzecz kształcenia dla przyszłości

Cel kierunkowy 1.1 Wsparcie rozwoju kultury pracy szkoły opartej na zespołowości i interdyscyplinarności

Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu

Zapewnia kontynuację nauki oraz opiekę wychowawczą dzieciom i młodzieży przebywającym w Dziecięcym Szpitalu Uzdrawiskowym na leczeniu z powodu chorób przewlekłych. W skład zespołu wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna z oddziałem przedszkolnym, Liceum Ogólnokształcące Specjalne oraz Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych.

Efekty:

- organizacja i prowadzenie ogólnopolskiego konkursu plastycznego „Mój pomysł na dobry dzień bez Internetu” dla szkół przyszpitalnych i sanatoryjnych w ramach zadań szkoły należącej do sieci szkół promujących zdrowie;
- organizacja Europejskiego i Światowego Dnia Walki z Otyłością we współpracy z Miejskim Klubem Sportowym „Kotwica Kołobrzeg”, Światowy Dzień Zdrowia – organizacja święta szkoły;
- udział w akcjach ekologicznych i społecznych o zasięgu ogólnopolskim: „Sprzątanie Świata – Polska”, „Góra grosza”;
- realizacja programu – „Znamię. Znam je!”, „Akademia dojrzewania”, „Mały ratownik”;
- promocja placówki o zasięgu ogólnopolskim w dzienniku elektronicznym Librus oraz wysyłanie drogą mailową przez nauczycieli i wychowawców informacji o lecznictwie uzdrawiskowym dzieci i młodzieży w Kołobrzegu do placówek oświatowych, lekarzy rodzinnych, specjalistów.

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki

Umożliwia naukę języka ukraińskiego uczniom pochodzącym z mniejszości narodowej oraz naukę literatury ukraińskiej wszystkim uczniom, a także wspiera podtrzymanie tożsamości narodowej oraz tradycji ukraińskich. Liczba uczniów w roku szkolnym 2020/21 wynosiła 60 uczniów, w internacie mieszkało 52 wychowanków. Szkołę ukończyło 12 uczniów.

Efekty:

- organizacja uroczystości szkolnych: Dzień Edukacji Narodowej, spotkanie integracyjne uczniów, Narodowe Święto Niepodległości, Dzień Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu w Ukrainie, Dzień Języka Ukraińskiego, Dzień Patrona Szkoły – online;
- pozyskanie środków na realizację projektu „Wszystko, co nam w duszy gra” (warsztaty mniejszości: ukraińskiej, romskiej i kaszubskiej).

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu

W Wojewódzkim Technikum dla Młodzieży w Świnoujściu szkoła kształci na kierunkach: technik organizacji turystyki, technik usług kelnerskich, technik ortopeda. W Wojewódzkiej Szkole Policealnej w Świnoujściu szkoła kształci w następujących zawodach: technik masażysta, technik usług kosmetycznych, opiekun medyczny, opiekunka dziecięca, opiekun w domu pomocy społecznej, technik ortopeda.

Efekty:

- w okresie pandemii placówka miała ograniczoną moc działania bezpośredniego – spotkania się z uczniami innych szkół, dlatego kontaktowano się z pedagogami szkół podstawowych, którzy poprzez komunikatory szkolne przedstawiali ofertę ZCKZiU w Świnoujściu; kierunki kształcenia przedstawione były także na stronie internetowej szkoły oraz szkolnym FB; rozsyłane były plakaty i ulotki do wszystkich szkół na terenie miasta Świnoujścia i terenach przyległych tj. Wolin, Międzyzdroje, Dziwnów, Kołczewo; efektem tych działań były pełne nabory na wszystkie zaplanowane kierunki kształcenia.

Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie

Liczba słuchaczy w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie na dzień 30 września 2021 r. (w roku szkolnym 2021/2022) wynosiła w Wojewódzkiej Szkole Policealnej w Szczecinie 264 słuchaczy oraz w Wojewódzkim Centrum Kształcenia Ustawicznego 30 słuchaczy kursu kwalifikacyjnego. Średnia liczba słuchaczy w 2021 r. to 224. Liczba absolwentów w 2021 r. wynosiła 113.

Efekty:

- prowadzono zajęcia z wykorzystaniem metod i technik na odległość w zakresie kształcenia teoretycznego, zajęcia części praktycznej odbywały się w pracowniach szkolnych stacjonarnie, dla klas programowo wyższych prowadzono stacjonarnie konsultacje, co wpłynęło na bardzo dobre wyniki egzaminów zawodowych;
- w ramach programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Działanie zawarto porozumienie w sprawie przeprowadzenia próbnego zastosowania zadań do egzaminu zawodowego w ramach realizacji Projektu pn. „Rozwój banków zadań do egzaminu zawodowego – etap II”. Zgodnie z powyższym dokonano standaryzacji zawodów;
- udział w realizacji Ogólnopolskiego projektu dotyczącego "Monitorowania losów absolwentów szkół zawodowych – II i III runda" organizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz przez Instytut Badań Edukacyjnych;
- przeprowadzono badania przez AMS – Centrum Badań i Analiz na potrzeby projektu pn. "Usługa badawcza, wspierająca realizację badań dotyczących analizy kompetencji i kwalifikacji w tzw. branżach wiodących w poszczególnych województwach Polski o numerze P2108", podsumowanie badań i wywiadu udzieliła dyrektorka szkoły.

Cel kierunkowy 1.2 Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Placówka buduje swoją ofertę szkoleniową w oparciu o diagnozę potrzeb nauczycieli i dyrektorów z uwzględnieniem ustalanych corocznie kierunków polityki oświatowej państwa. W 2021 r. wsparcie metodyczne udzielane nauczycielom dotyczyło głównie pracy w formule zdalnej i dostosowaniu podstawy programowej do tej formy kształcenia.

Efekty:

- zrealizowano w 2021 r. program finansowany ze środków UE – „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”;
- organizacja szeregu kursów kwalifikacyjnych, szkoleń rad pedagogicznych, konferencji, warsztatów metodycznych i problemowych, konsultacji, szkoleń e-learningowych, konkursów, np. Małe Olimpiady Przedmiotowe i Olimpiada Malucha dla uczniów koszalińskich szkół podstawowych; finał XII Diecezjalnego Konkursu Wiedzy Religijnej; kolejne spotkania Klubu Dyrektora; konferencja Pozytywna profilaktyka. Reintegracja zespołu klasowego po pandemii; kolejna konferencja dla nauczycieli przedmiotów przyrodniczych z cyklu: Metodycznie i merytorycznie o przedmiotach przyrodniczych;
- ukazały się kolejne 3 numery wydawanych przez CEN zeszytów metodycznych eduFokus.

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie

ZCDN w Szczecinie wspiera kadrę oświatową, realizując zadania z zakresu doskonalenia nauczycieli wszystkich specjalności, poziomów oraz typów szkół i placówek oświatowych. Organizuje różnorodne formy kształcenia, współpracy i wymiany doświadczeń, w tym: kursy kwalifikacyjne, szkolenia rad pedagogicznych, warsztaty, sympozja, sieci wsparcia, seminaria i konferencje. Placówka rozwija także warsztat informacyjno-bibliograficzny oraz prowadzi działalność wydawniczą.

Efekty:

- w 2021 r. zorganizowano szereg szkoleń e-learningowych i stacjonarnych, konferencji, rad pedagogicznych, konsultacji zbiorowych, udzielono konsultacji indywidualnych, np. metodyczne konferencje sierpniowych; przedsięwzięcie grantowe „E-kompetencje nauczyciela. Skuteczne kształcenie na odległość”; konferencje „Działania wychowawcze szkoły”, Konferencja „Różnorodność w szkole. Rola nauczyciela w edukacji międzykulturowej”, Konferencja „Uczniowie niepolskojęzyczni w polskiej szkole”, Konferencja „Wypaleni uczniowie”, Konferencja „Działania szkoły na rzecz zapobiegania dyskryminacji na tle różnic społecznych”; cykle szkoleń „Ferie w ZCDN-ie”, „Wakacje z ZCDN-em”, „Pomalujmy świat na niebiesko. Kwiecień miesiącem wiedzy na temat autyzmu”;
- Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy „Refleksje”. Publikacja „Kalejdoskop. Współczesne pojęcia pedagogiczne” oraz prowadzenie podcastu „Nasłuch pedagogiczny”;
- prowadzono intensywną działalność Biblioteki Pedagogicznej im. Heleny Radlińskiej; zmodernizowano i przebudowano Bibliotekę Cyfrową ZCDN – dostosowana została do nowych standardów i działa w oparciu o najnowszą wersję programu dLibra; zapewnienie nauczycielom z województwa zachodniopomorskiego dostępu do publikacji elektronicznych za pośrednictwem platformy IBUK Libra; obchody Międzynarodowego Dnia Książki; Ogólnopolski Tydzień Bibliotek.

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczyńskiego

- dzięki wcześniejszym szkoleniom kadry i wyposażeniu szkoły w komputery i laptopy nauczanie zdalne przebiegało bezproblemowo i zrealizowano programy nauczania ze wszystkich przedmiotów;
- udział nauczycieli w szkoleniach dotyczących metod nauczania stosowanych w pracy zdalnej i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez troje nauczycieli.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu

- dla nauczycieli zrealizowano kurs pilota wycieczek, kurs rezydenta turystycznego;
- corocznie opracowywany jest plan pracy wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli, nauczyciele uczestniczą w szkoleniach, kursach kwalifikacyjnych, kursach doskonalących zgodnie z potrzebami szkoły;
- organizowane są szkolenia dla rady pedagogicznej.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie

- wsparcie Wyższej Szkoły Integracji Europejskiej w Szczecinie w zakresie realizacji projektu – „Podniesienie jakości kształcenia w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie poprzez wdrożenie kompleksowego programu wsparcia opartego na potrzebach współczesnego rynku pracy” wpłynęło na podniesienie kwalifikacji pedagogicznych przez 10 nauczycieli ZCKZiU posiadających studia wyższe zawodowe realizujących w czasie projektu studia podyplomowe 3-semestralne „Przygotowanie pedagogiczne do nauczania przedmiotów zawodowych”.

Cel kierunkowy 1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych**Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrowiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu****Efekty:**

- readaptacja ucznia przewlekle chorego do czynnego samodzielnego funkcjonowania w środowisku szkolnym i rówieśniczym i stworzenie uczniom warunków do wyrównywania braków edukacyjnych wynikających z choroby;
- objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów zgodnie z posiadaną opinią, orzeczeniem Poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz na podstawie diagnozy własnej;
- w celu poprawy jakości pracy szkoły zakupiono głośnik mobilny, kamerę cyfrową i gimbal do kamery;
- wyposażenie klasy w pomoc dydaktyczną – defibrylator.

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczyńskiego

- bardzo wysokie wyniki maturalne – w rankingu Perspektyw osiągnięcie statusu Srebrnej Szkoły, a absolwentka szkoły została stypendystką Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego;
- doposażenie klas w pomoce dydaktyczne;
- dokończono modernizację kotłowni internackiej (z węglowej na gazową), co przyczyniło się do podwyższenia standardu, poprawy jakości powietrza i lepszego wizerunku szkoły w środowisku lokalnym; wyremontowano kuchnię i jadalnię w internacie; naprawiono schody wejściowe i zamontowano turbowentylatory na kominach wentylacyjnych w łazienkach wychowanków; przyznano środki na remont łazienek wychowanków internatu – opracowano projekt remontu, który będzie przeprowadzony w 2022 r.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu

- w 2021 r. szkoła otrzymała zgodę Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz Urzędu Marszałkowskiego na uruchomienie nowego kierunku – opiekun w Domu Pomocy Społecznej, zrealizowano to zadanie i we wrześniu dokonano pełnego naboru;
- w zakresie posiadanych kierunków szkoła współpracuje z pracodawcami lokalnymi: biurami turystycznymi, hotelami, uzdrowiskami; w 2021 r. we wrześniu pozyskano nową placówkę – Zakład Opieki Długoterminowej „Fregata”; współpracuje również z pracodawcami z poza terenu miasta Świnoujścia: zakłady ortopedyczne Szczecin, Wrocław, Konstancin, Poznań;
- szkoła realizuje projekt pt. „Razem dla Młodzieży” – kursy dla młodzieży – kurs pracownika biura podróży, kurs pilota wycieczek, kurs rezydenta turystycznego;
- odbyły się zajęcia wyrównawcze z matematyki, biologii, języka angielskiego, chemii, kółko z matematyki, zajęcia indywidualne i grupowe z doradztwa zawodowego;
- pozyskano dodatkowe środki z Ministerstwa Edukacji i Nauki na zajęcia wspomagające z matematyki, chemii, biologii, j. polskiego, j. angielskiego;
- w roku 2020/2021 egzaminy zawodowe zdano na poziomie Wojewódzkiego Technikum dla Młodzieży – 63,49%, Wojewódzkiej Szkoły Policealnej 94,74%;
- szkoła przystąpiła do projektu „Aktywna Tablica” i zakupiła interaktywny monitor dotykowy oraz dwa laptopy wraz ze sprzętem umożliwiającym przetwarzanie wizerunku i głosu udostępnianego przez ucznia lub nauczyciela w czasie rzeczywistym za pośrednictwem transmisji audiowizualnej;
- doposażono pracownię kosmetyczną oraz pracownię opiekuna w domu pomocy społecznej.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie

- zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie/zawodowych wynosi ponad 92,17%;
- w ramach zapewnienia uczniom praktyk zawodowych ZCKZiU w Szczecinie nawiązało współpracę z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności z: publicznymi szpitalami, niepublicznymi NZOZ-ami, aptekami, domami pomocy społecznej, salonami kosmetycznymi;
- podpisano porozumienie o współpracy z Gminą Miasto Szczecin – Domem Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” im. gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza z siedzibą w Szczecinie;
- wdrożenie projektu „Razem dla młodzieży” realizowanego w ramach RPO WZ 2014-2020, Oś priorytetowa VIII Edukacja, Działanie 8.6 Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego;
- przeprowadzono dwudniowe warsztaty w zakresie doradztwa zawodowego i planowania kariery zawodowej przy współpracy z WUP w Szczecinie w tematach „Wkręć się w talent” i „Oswój w sobie bestię – zarządzaj swoim stresem”;
- realizowano projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Działanie.

Urząd Marszałkowski zorganizował Konferencję „Dyrektor Szkoły – zarządzanie oświatą z covidem w tle”, której głównym celem było przedstawienie informacji o sposobie zarządzania oświatą w warunkach pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz związanym z tym wyzwaniem dla oświaty jakim jest nauka zdalna. Szczegółowo omówiono tematykę zadań dyrektora wynikających z rozporządzeń COVID-owych, zabezpieczania i finansowania nauki zdalnej, RODO, prawo autorskie w kontekście nauki zdalnej, czas pracy nauczyciela wynikający z art. 42 ustawy Karta Nauczyciela w czasie „czasowego ograniczenia funkcjonowania szkoły”, nauczanie na odległość a praca zdalna nauczyciela – różnice prawne, dokumentowanie pracy zdalnej, odpowiedzialność prawna dyrektora za bezpieczeństwo uczniów i nauczycieli w czasie pandemii. Podczas konferencji przekazano informacje dotyczące zarządzania oświatą w warunkach kryzysu, pandemii i nauki zdalnej.

Cel II: Zwiększenie udziału osób dorosłych w edukacji

Cel kierunkowy 2.1 Zwiększenie poziomu współpracy pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną

WZ opiniuje wnioski o włączanie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji kwalifikacji rynkowych, które można zdobyć bez konieczności nauki w szkole lub na uczelni oraz wnioski o wprowadzenie do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego nowych zawodów. To elementy systemu, który odpowiada na zapotrzebowanie na określone kompetencje poszukiwane na rynku pracy. Dzięki kwalifikacjom rynkowym włączonym do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) można uzyskać certyfikat potwierdzający posiadanie takiej wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych, które są już w posiadaniu pracownika, a nowe zawody szkolnictwa branżowego są wprost odpowiedzią rynku kształcenia branżowego na potrzeby regionalnego rynku pracy. W 2021 r. Wydział Edukacji i Sportu wydał 61 opinii w zakresie m. in. włączania do ZSK nowych kwalifikacji rynkowych oraz o wprowadzenie do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego nowego zawodu. W Polsce na koniec 2021 r. podaje się zarejestrowanie 145 nowych kwalifikacji rynkowych w tym 91 funkcjonujących. Spośród nich jedna powstała z inicjatywy pracodawcy z terenu województwa, a procedowanie drugiej takiej rozpoczęto.

Cel kierunkowy 2.2 Wspomaganie pracodawców w stylu zarządzania zasobami ludzkimi i stosowaniu technik wysokiej wydajności pracy poprzez wykorzystywanie umiejętności pracowników w miejscu pracy

To zadanie WUP i dziś jeszcze realizacja umów z perspektywy unijnej 2014-2020. Prowadzone przez WZ w ramach RPO projekty w tej perspektywie unijnej funkcjonują pod nazwą: „Usługi rozwojowe skierowane do przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw na podstawie systemu popytowego” oraz Podmiotowy System Finansowania w Województwie Zachodniopomorskim” prowadzone przez trzech operatorów: KARR S.A., PFP, ZARR S.A. pokazują na koniec marca 2022 r. liczbę podpisanych umów na wsparcie rozwojowe pracodawców i pracowników odpowiednio: 1 121, 1 315, 1 076 oraz odpowiednio liczbę zrealizowanych usług rozwojowych: 2311, 2368, 1325. Wśród pracodawców największą część stanowili mali i średni przedsiębiorcy (90%), wśród których liczba mikro- i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie wynoszą odpowiednio u poszczególnych operatorów 868, 1 050, 668, natomiast liczby osób, które nabyły kompetencje lub uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu wynoszą u odpowiednich operatorów: 3 142, 2 463, 786.

Krajowy Fundusz Szkoleń zarządzany na poziomach Powiatowych Urzędów Pracy, o którym ostatnie dane dotyczą 2020 r. wskazuje na to, iż 1 085 pracodawców z regionu skorzystało z dotacji w ramach funduszu, z czego 390 pracodawców bezpośrednio i 4 409 pracowników. Najwięcej umów podpisano w powiatach koszalińskim, szczecińskim, goleniowskim, polickim, myśliborskim, gryfińskim i białogardzkim.

Cel kierunkowy 2.3 Inicjowanie systemu koordynowania procesem uczenia się przez całe życie. Integracja edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej

Prowadzone od 2019 r. wspólne działania MEiN, Województwa Małopolskiego i Województwa Zachodniopomorskiego zaowocowały powstaniem materiału: „Rekomendacje wdrażania regionalnej polityki uczenia się przez całe życie w oparciu o współpracę partnerską”. WZ uczestniczyło w opiniowaniu „Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030” w części ogólnej oraz szczegółowej.

W 2021 r. w związku przystąpieniem Województwa Zachodniopomorskiego do projektu pn. „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”, który był realizowany w latach 2020-2022, odbyło się 5 spotkań konsultacyjnych prowadzonych przez WEiS i WUP oraz powstały dokumenty: 1. Mechanizm współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie dla województwa zachodniopomorskiego, 2. Skład Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji, 3. Regulamin Działań Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji, 4. Matryca Działań.

W ramach projektu wypracowane zostanie na terenie regionu sprawne narzędzie pozyskiwania informacji o sytuacji w obszarze uczenia się przez całe życie, zapewniania wysokiej jakości usług rozwojowych, skutecznego wspierania grup mieszkańców regionu mających największe potrzeby w zakresie umiejętności, w tym w dostosowaniu się do zmieniających się warunków na rynku pracy i w życiu społecznym, rozwoju elastycznych ścieżek rozwoju edukacyjnego z wykorzystaniem możliwości zorganizowanego uczenia się w różnych formach i miejscach w tym zwłaszcza w miejscach pracy, uznawania efektów uczenia się z wykorzystaniem mechanizmów walidacji, w ramach wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, promowania uczenia się przez całe życie w różnych formach i miejscach, upowszechniania poradnictwa na rzecz uczenia się przez całe życie, w tym na rzecz podnoszenia kwalifikacji potrzebnych w karierze zawodowej, współpracy i koordynacji działań wielu podmiotów w regionie na rzecz umiejętności i uczenia się dorosłych. Czekamy na uruchomienie KPD, z którego finansowany będzie projekt.

Cel III: Wzmocnienie zaplecza infrastrukturalnego i potencjału organizacyjnego edukacji i sportu jako miejsc i okoliczności dla osobistego rozwoju mieszkańców

Cel kierunkowy 3.1 Poprawa jakości i dostępności infrastruktury na rzecz rozwoju mieszkańców

Województwo Zachodniopomorskie przekazuje środki na pomoc finansową w formie dotacji celowych dla jednostek samorządu z województwa zachodniopomorskiego. Dofinansowuje remonty, modernizuje i wyposaża obiekty sportowe. W 2021 r. zawarto 88 umów na poprawę infrastruktury. Doposażono 44 boiska sportowe i stadiony, 20 hal sportowych i gimnastycznych, 13 siłowni oraz 2 obiekty sportów wodnych. Natomiast w ramach zwiększenia kapitału edukacyjnego, nowoczesnych form kształcenia, wspierania dzieci i młodzieży, zachęcania do uczestnictwa w życiu społecznym powstała „Świetlica marzeń” w szkole podstawowej w Szczecinku. Dotację przyznano w wysokości 100 tys. zł. Działania jakie podjęto w kierunku modernizacji obiektów edukacyjnych przyczyniło się do poprawy i podwyższenia standardu szkoły, dla której organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie. Województwo przekazało na modernizację kotłowni w I Liceum Ogólnokształcącym w Białym Borze 245 908,98 zł, a także na rozbudowę sali gimnastycznej w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koszalinie sumę 554 025,42 zł.

Cel kierunkowy 3.2 Budowanie współpracy z III sektorem poprzez edukację i sport

Trzeci sektor tworzą organizacje, które ani nie są nastawione na zysk, ani nie stanowią elementu struktury państwa i w tym sensie są „pozarządowe”. Województwo Zachodniopomorskie współpracuje z organizacjami pozarządowymi ogłaszając otwarte konkursy ofert w sferze edukacji oraz z zakresu kultury fizycznej. Współorganizuje imprezy sportowe o charakterze ponadregionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Zadania są wspierane i promowane przez Województwo Zachodniopomorskie we wszystkich dyscyplinach sportowych. Szkoli utalentowane sportowo dzieci i młodzież z regionu w różnych konkursach, dba o sport w środowisku akademickim. Głównym osiągnięciem sportowym w roku olimpijskim były oczywiście medale na Igrzyskach w Tokio. Igrzyska w Tokio należały do jednych z najbardziej udanych olimpiad w sportowej historii regionu. Zadania realizowane w ramach konkursów upowszechniają sport w środowisku wiejskim, propagują idee olimpijskie wśród dzieci i młodzieży a także stawiają na rozwój sportu paraolimpijskiego. W zakresie inicjatyw edukacyjnych realizuje się zadania w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego, podejmowania inicjatyw dla dzieci, młodzieży i osób starszych. W 2021 r. zorganizowano imprezy sportowe w województwie: „Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka”, „Plebiscyt na najlepszych sportowców i trenerów województwa zachodniopomorskiego”, „Pierwsza Piłka”. W 2021 r. dofinansowano 163 wnioski na nagrody rzeczowe, województwo wspiera podmioty które organizują imprezę sportową na terenie województwa. Wyrównuje szanse mieszkańców, przeciwdziała wykluczeniu oraz aktywizuje lokalne społeczności.

Cel kierunkowy 3.3 Budowanie systemów/programów rozpoznawania potrzeb, talentów, zdolności i uzdolnień osób uczących się i wspierania ich indywidualnych ścieżek rozwoju

Województwo zachodniopomorskie wspiera nauczycieli, dyrektorów przyznając Nagrodę Marszałka za całokształt działalności pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej. Na ten cel przeznaczono w 2021 r. – 60 614 tys. zł. W celu zachęcenia młodzieży do studiowania na terenie województwa zachodniopomorskiego wdrożono Stypendia Marszałka dla zdolnej młodzieży, wydatkowano na to zadanie 136 500 tys. zł. Przyznano również stypendia dla młodych sportowców z województwa zachodniopomorskiego w kwocie 124 581,48 zł, a także nagrody dla najlepszych sportowców i trenerów trenujących w klubach z regionu województwa zachodniopomorskiego w kwocie 184 600 zł. Zorganizowano galę 75 lat tradycji Akademickich na Pomorzu Zachodnim, aby środowisko akademickie miało wpływ na rozwój województwa zachodniopomorskiego. Środowisko akademickie nastawione jest na rozwój i innowacyjność, na kształcenie w oparciu o nowoczesne trendy i technologie. Wydatkowano kwotę w wysokości 56 810 zł.

Wydatki na realizację zadań

Zadania jednoroczne:

Poddziałanie 1.1.0.1 Zapewnienie edukacji dzieciom i młodzieży przebywającej na leczeniu w jedynym na Pomorzu dziecięcym szpitalu uzdrowiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu, suma: 2 114 745,14 zł, w tym:

- Działalność dydaktyczna w szkole podstawowej specjalnej: 620 533,15 zł;
- Działalność dydaktyczna w liceum ogólnokształcącym specjalnym: 180 745,76 zł;
- Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli: 10 508 zł
- Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli: 2 783 zł;
- Edukacyjna opieka wychowawcza: 1 296 831,57 zł;
- Dotacja otrzymana na zadania zlecone (podręczniki, materiały edukacyjne i szkoleniowe): 3 343,66 zł.

Poddziałanie 1.1.0.2 Wspieranie rozwoju I LO w Białym Borze oraz podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości narodowej uczniów szkoły, suma: 2 495 997,36 zł, w tym:

- Działalność dydaktyczna i wychowawcza I LO w Białym Borze: 1 217 123,43 zł;
- Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli: 6 484,37 zł;
- Doposażenie (zakupy inwestycyjne): 24 950 zł;
- Prowadzenie internatu przy I LO w Białym Borze: 1 225 231,16 zł;
- Finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów: 22 208,40 zł.

Poddziałanie 1.2.0.1 Aktywność CEN w Koszalinie, suma: 4 982 184,60 zł, w tym:

- Działalność placówki doksztalcania i doskonalenia nauczycieli: 3 309 921,53 zł;
- Gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej: 1 542 604,23 zł;
- Działalność placówki doskonalenia: doskonalenie doradców, specjalistów;
- Świadczenia z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli: 1 500 zł;
- Doposażenie (zakupy inwestycyjne): 60 000 zł;
- Projekt pn. „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość” w ramach działania 2.10. PO WER: 67 558,84 zł;
- Projekt pn. „Koszalińska Szkoła Ćwiczeń” w ramach działania 2.10 PO WER: 600 zł.

Poddziałanie 1.2.0.2 Aktywność ZCDN w Szczecinie, suma: 3 687 027,45 zł, w tym:

- Działalność placówki doksztalcania i doskonalenia nauczycieli: 2 553 527,64 zł;
- Gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej: 1 013 581,99 zł;
- Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli: 2 544 zł;
- Współorganizacja konkursów przedmiotowych: 2 018,08 zł;

- Projekt pn. „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość” w ramach działania 2.10. PO WER: 115 355,74 zł.

Działanie: 1.1.0.3 Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKKZiU w Świnoujściu, suma: 3 296 900,74 zł, w tym:

- Działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKKZiU w Świnoujściu: 3 087 415,73 zł;
- Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli: 13 917 zł;
- Wyposażenie szkół w sprzęt i pomoce dydaktyczne: 14 000 zł;
- Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli: 1 500 zł;
- Wydatki bieżące ponoszone w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19: 4 278,10 zł;
- Finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów: 3 013,20 zł;
- Projekt pn. „Razem dla młodzieży” w ramach działania 8.6 RPO WZ: 156 866,93 zł (wydatki bieżące) i 15 909,78 zł (wydatki majątkowe).

Poddziałanie: 1.1.0.4 Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKKZiU w Szczecinie, suma: 5 281 949,44 zł, w tym:

- Działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKKZiU w Szczecinie: 3 998 703,99 zł;
- Prowadzenie internatu przy ZCKKZiU w Szczecinie: 913 107,24 zł;
- Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli: 18 829,45 zł;
- Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli: 16 175 zł;
- Wydatki bieżące ponoszone w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19: 6 999,48 zł;
- Finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów: 1 897,20 zł;
- Projekt pn. „Razem dla młodzieży” w ramach działania 8.6 RPO WZ – 286 499,47 zł (wydatki bieżące) i 39 737,61 zł (wydatki majątkowe).

1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych.

1.3.1 Wspieranie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multiprzedmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia.

1.3.1.1 Wsparcie szkół i nauczycieli w poprawie kondycji psychologiczno-pedagogicznej uczniów zachodniopomorskich szkół - Konferencja „Pomoc psychologiczno - pedagogiczna z covidem w tle”.

Na organizację konferencji wydano kwotę 4 000 zł (Źródło: WW).

1.3.1.2 Wsparcie zachodniopomorskich samorządów i dyrektorów szkół w zakresie organizowania działalności dydaktyczno-wychowawczej szkół w czasie ograniczeń związanych z pandemią - „Dyrektor Szkoły – zarządzanie oświatą z covidem w tle”.

Na organizację konferencji pn.: „Dyrektor Szkoły – zarządzanie oświatą z covidem w tle” została przeznaczona kwota w wysokości 3 500 zł brutto (Źródło: WW).

Poddziałanie: 3.1.1.1 Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa na poprawę stanu infrastruktury sportowej, suma: 1 421 204,89 zł (Źródło: WW).

Do gmin leżących w SSW skierowano 885 474,39 zł, a do gmin leżących poza tą strefą – 535 730,50 zł.

Poddziałanie 3.1.2.1 Wsparcie dla organów prowadzących szkoły podstawowe w stworzeniu na terenie szkoły miejsca poszukiwania i rozwoju talentów oraz integracji środowiskowej: „Świetlice Marzeń”, Suma: 100 000 zł (Źródło: WW).

Poddziałanie 3.1.2.3 Rozbudowa sali gimnastycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koszalinie.

Nazwa zadania w Rekordzie: „Dofinansowanie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koszalinie”, suma: 554 025,42 zł (Źródło: WW).

Poddziałanie 3.2.1.1 Otwarty Konkurs Ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu.

Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego udzielone w trybie art.221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego, suma: 282 400 zł (Źródło: WW).

Poddziałanie 3.2.1.2 Otwarty Konkurs Ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie edukacji.

Dotacje celowe z budżetu województwa zachodniopomorskiego przyznane na zadanie pn. „Wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez podejmowanie inicjatyw o charakterze edukacyjnym wśród dzieci, młodzieży i osób starszych”, suma: 99 993,34 zł (Źródło: WW).

Poddziałanie: 3.2.2.1 Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, suma kwot: 50 378,84 zł (Źródło: WW), w tym:

- Zakup materiałów i wyposażenia, suma: 10 758,80 zł (Źródło: WW);
- Zakup usług pozostałych (współorganizacja imprez sportowych, suma: 39 620,04 zł (Źródło: WW).

Współorganizacja odbywającej się w Świdwinie imprezy pod nazwą „Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka - Świdwin 2021”, suma: 39 620,04 zł, w tym:

- 20 000 zł na „Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka - Świdwin 2021”.

Poddziałanie: 3.2.2.2 Współorganizacja imprez sportowych - nagrody rzeczowe, suma: 419 811,83 zł (Źródło: WW).

Poddziałanie: 3.2.2.3 Współorganizacja imprez sportowych o charakterze ponadregionalnym ogólnopolskim, międzynarodowym.

Zaplanowano w budżecie na 2022 r. na ten cel 500 000 zł.

Poddziałanie 3.3.1.0 Nagrody Marszałka dla nauczycieli, suma: 60 614 zł (wraz z pochodnymi).

Poddziałanie 3.3.1.1 Gala podsumowująca 75 lat tradycji akademickich na Pomorzu Zachodnim, suma: 56 810 zł.

Poddziałanie 3.3.1.2 Nagrody dla najlepszych sportowców i trenerów, suma: 184 600 zł (Źródło: WW).

Poddziałanie 3.3.1.3 Stypendia sportowe.

Stypendia różne i pochodne, suma: 124 581,48 zł (Źródło: WW).

Zadania wieloletnie:

W podziale na źródła:

Poddziałanie 3.1.2.2 Przebudowa systemu ogrzewania w internacie I LO w Białym Borze.

Nazwa zadania w Rekordzie: „WPF – Modernizacja kotłowni internatu I LO w Białym Borze” - zadanie 2-letnie, suma: 195 908,99 zł (w 2021 r.) oraz 49 999,99 zł (w 2020 r.); łącznie: 245 908,98 zł (w latach 2020-2021).

Poddziałanie 3.2.1.1 Otwarty Konkurs Ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu.

WPF 001-001-085 - Wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert w zakresie kultury fizycznej, suma: 2 805 000 zł (w podziale na źródła: WW).

Poddziałanie: 3.3.1.4 Stypendia Marszałka dla studentów

Nazwa zadania w Rekordzie: „WPF - Stypendia dla młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego”, suma: 136 500 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W związku z zaawansowanym etapem wdrażania programu, w obszarze **edukacja** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 nie podpisano żadnych nowych umów o dofinansowanie.

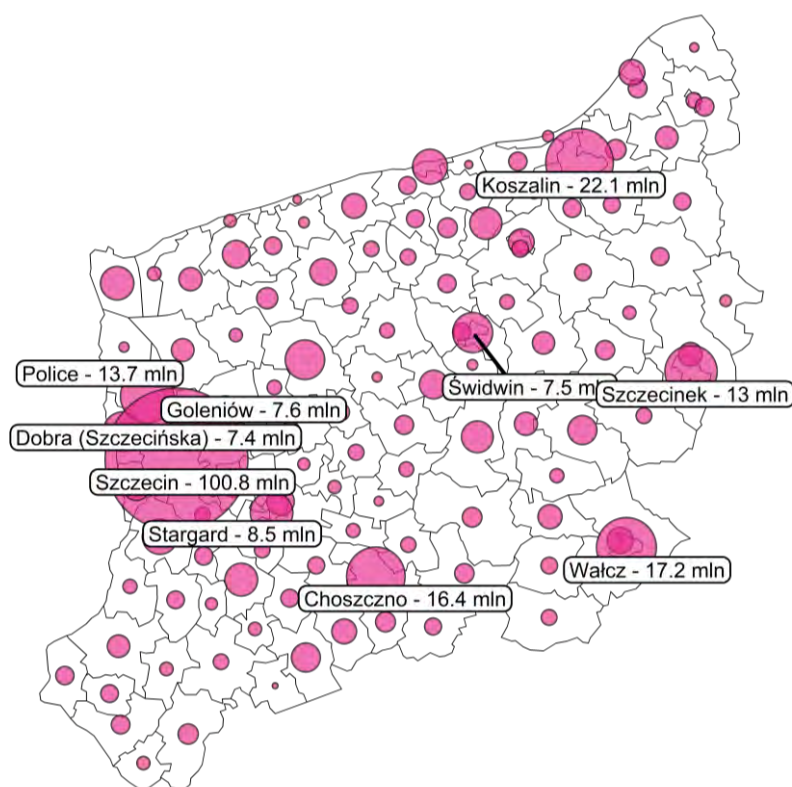
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 490 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości niemal 586,0 mln zł.

Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2021 r. m.in. następujących efektów:

- Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 4 813 osób;
- Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 48 942 osoby;
- Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie – 242 szt.
- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 3 981 szt.
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 11 864 osoby.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 38. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 39. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Choszczno	choszczeński	761
Wałcz	wałecki	685
Karlino	białogardzki	516
Świdwin	świdwiński	487
Mirosławiec	wałecki	482
Krzęcin	choszczeński	472
Stepnica	goleniowski	467
Bielice	pyrzycki	453
Malechowo	ślawieński	357
Ślawoborze	świdwiński	355

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Poddziałanie: 1.1.0.4 Zapewnienie edukacji dzieciom i młodzieży przebywającej na leczeniu w jedynym na Pomorzu dziecięcym szpitalu uzdrowskim „Słoneczko” w Kołobrzegu.

W dobie panującej w Polsce sytuacji pandemicznej i jej wpływu na zdrowie dzieci i młodzieży, działalność Dziecięcego Szpitala Uzdrowskiego i Zespołu Szkół Specjalnych są jak najbardziej wskazane, wręcz potrzebne. Placówka proponuje usługę związaną z leczeniem nadwagi i otyłości. Proces zdalnej nauki ograniczył wśród dzieci i młodzieży ich aktywność fizyczną. Dodać do tego należy kolejne czynniki wpływające na obniżone samopoczucie uczniów - stres, brak energii, problemy emocjonalne z depresją włącznie oraz ograniczone umiejętności współdziałania w zespole. Kadra pedagogiczna Zespołu Szkół jest przygotowana do rozwiązywania wielu problemów społecznych i świadczenia pomocy psychologicznej – pedagogicznej.

Należy utrzymać działalność placówki ze względu na dużą rolę społeczną, nawiązać współpracę ze stowarzyszeniami, fundacjami prowadzącymi działalność na rzecz dzieci chorych, wzmocnić promocję Dziecięcego Szpitala Uzdrowskiego „Słoneczko” i Zespołu Szkół.

Poddziałanie: 1.1.0.2 Wspieranie rozwoju I LO w Białym Borze oraz utrzymanie podtrzymania ukraińskiej tożsamości narodowej uczniom szkoły.

Podjęte w ubiegłym roku szkolnym działania polegające na budowaniu pozytywnego wizerunku szkoły w środowisku powoli zaczynają przynosić efekty w postaci większego zainteresowania szkołą wśród dzieci ukraińskiej mniejszości narodowej. Zamierzamy nadal prowadzić działania promocyjne szkoły na terenie okolicznych gmin a także w dużych skupiskach mniejszości zgromadzonych wokół punktów nauczania języka ukraińskiego i cerkwi greckokatolickich. Ze względu na obecnie trwającą wojnę w Ukrainie jesteśmy również gotowi na przyjęcie uchodźców. Jeśli napływ uczniów z Ukrainy będzie wzrastał, należy rozważyć możliwość otwarcia nowych oddziałów lub zorganizowania oddziału przygotowawczego.

Cel kierunkowy: 1.2 Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli

Działanie: 1.2.0 Modelowanie działań placówek doskonalenia nauczycieli prowadzonych przez Województwo Zachodniopomorskie pod bieżące i przyszłe potrzeby nauczycieli.

Podziałanie 1.2.0.1 Aktywność CEN w Koszalinie.

W perspektywie najbliższych lat konieczna jest budowa nowego obiektu biblioteki pedagogicznej będącej w strukturze placówki doskonalenia nauczycieli. Aktualna siedziba biblioteki znajdująca się w Koszalinie przy ulicy Piłsudskiego (budynek z lat dwudziestych XX w. wybudowany jako obiekt mieszkalny) nie spełnia wymogów stawianych przed biblioteką XXI wieku. Jego stan techniczny wymusza coraz kosztowniejsze remonty, które i tak nie powodują poprawy jego funkcjonalności. Zgodnie z istniejącymi od lat planami rozwiązaniem problemu jest rozbudowa obecnego obiektu CEN w Koszalinie przy ulicy Ruszczyca o część biblioteczną.

Podziałanie 1.2.0.2 Aktywność ZCDN w Szczecinie.

Za szczególnie sprzyjające podnoszeniu kompetencji nauczycieli formy doskonalenia można uznać konferencje z udziałem specjalistów i ekspertów z całej Polski, które cieszyły się dużym zainteresowaniem nauczycieli.

Niezmiennie dużym zainteresowaniem nauczycieli cieszą się organizowane co roku sierpniowe konferencje metodyczne dla nauczycieli poszczególnych przedmiotów i etapów edukacji, w trakcie których omawiane są kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w kolejnym roku szkolnym, najważniejsze zmiany w prawie oświatowym oraz prezentowana jest oferta szkoleń ZCDN-u.

Ważnym zadaniem zaspokajającym potrzeby nauczycieli w zakresie przygotowania i rozwiązywania sytuacji problemowych po raz kolejny okazały się konsultacje, które, zarówno w formie zbiorowej, jak i indywidualnej, pozwoliły na dostosowanie treści udzielanego wsparcia do potrzeb konkretnych nauczycieli.

Sięganie po nowe sposoby wspierania nauczycieli w realizacji podstaw programowych czy kierunków polityki oświatowej państwa pozwala na nieustanne poszerzanie i unowocześnianie oferty ZCDN-u, która stara się odpowiadać na bieżące potrzeby nauczycieli; w 2021 r. do tego rodzaju wprowadzonych rozwiązań można zaliczyć między innymi modernizację Biblioteki Cyfrowej ZCDN-u oraz systematyczne upowszechnianie kolejnych odcinków podcastu „Nasłuch pedagogiczny”.

W okresie pandemii COVID-19 szczególnie istotna okazała się wymiana doświadczeń w formie elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej ZCDN-u, która polegała między innymi na publikowaniu materiałów przygotowywanych przez nauczycieli konsultantów w zakładce „Materiały dla nauczycieli”.

Nauczyciele chętnie korzystają z opracowywanych i wydawanych przez ZCDN publikacji, które stanowią uzupełnienie i wzbogacenie problematyki poruszanej w trakcie form doskonalenia; należy do nich przede wszystkim Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy „Refleksje”, a także inne publikacje, takie jak wydana w 2021 r. („Kalejdoskop. Współczesne pojęcia pedagogiczne”).

W celu zapewnienia możliwości pogłębienia i ugruntowania wiedzy zdobytej podczas uczestnictwa w różnych formach doskonalenia, nieustannie poszerzane są zbiory Biblioteki Pedagogicznej (w tym Biblioteki Cyfrowej ZCDN-u), a także możliwości korzystania z publikacji w formie elektronicznej.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż zarówno okres pandemii COVID-19, jak i rozwój technologiczny spowodowały obniżenie liczby szkoleń stacjonarnych i czytelników w Oddziałach Zamiejscowych Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. W związku z tym należy skoncentrować się na rozwoju Biblioteki Cyfrowej oraz innych form możliwości korzystania z publikacji elektronicznych (np. aplikacji z dostępem do ebooków i audiobooków).

Działanie: 1.1.0.3 Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKKiU w Świnoujściu.

Zadaniem placówki jest wdrażanie zmian w kształceniu zawodowym, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia osób dorosłych. Szkoła planuje uruchamiać kierunki odpowiadające oczekiwaniom pracodawców. W 2021 r. uruchomiony został nowy kierunek w Policealnej Szkole dla Dorosłych opiekun w domu pomocy społecznej.

Nadal będziemy realizowany projekt Razem dla młodzieży w którym kolejnym etapem będą kursy dla technika usług kelnerskich: barman, barista, kuchnia molekularna, carving, somelier.

W okresie wakacji będą realizowane staże dla uczniów Wojewódzkiego Technikum dla Młodzieży u pracodawców: hotele, restauracje, zakłady ortopedyczne, biura turystyczne.

Placówka planuje remont dwóch łazienek na terenie szkoły oraz modernizację pracowni komputerowej.

Działanie: 1.1.0.4 Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKKiU w Szczecinie.

Potrzebne są następujące zmiany:

- Rozbudzanie wśród młodzieży w szkołach ponadpodstawowych potrzeb społecznych, kształcenia w zawodach medyczno-społecznych kształcenia branżowego;
- Przyjęcie metod i technik kształcenia zdalnego jako metod kształcenia wykorzystywanych obligatoryjnie w szkołach policealnych, bez zbędnych formalności ministerialnych.
- Kierowanie przez pracodawców pracowników niewykwalifikowanych do szkół policealnych lub kształcenia kursowego/ szkoleniowego (utworzenie funduszy szkoleniowych dla średniego personelu medycznego lub opieki społecznej w miejscu pracy).

Cel kierunkowy: 1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych

1.3.1 Wspieranie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multiprzedmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia.

1.3.1.1 Wsparcie szkół i nauczycieli w poprawie kondycji psychologiczno-pedagogicznej uczniów zachodniopomorskich szkół - Konferencja „Pomoc psychologiczno - pedagogiczna z covidem w tle”.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego zdecydował o rozpoczęciu programu wsparcia finansowego dla gmin, które otoczą uczniów odpowiednią opieką psychologiczną. Zarekomendowano, aby w placówkach edukacyjnych położono większy nacisk na pomoc psychologiczno – pedagogiczną poprzez wprowadzenie szeregu działań o charakterze profilaktycznym, w formach przewidzianych przepisami dotyczącymi udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczennicom i uczniom, a przede wszystkim z naciskiem na bezpośrednie spotkania/zajęcia z nauczycielami posiadającymi dodatkowe kwalifikacje w tym zakresie.

1.3.1.2 Wsparcie zachodniopomorskich samorządów i dyrektorów szkół w zakresie organizowania działalności dydaktyczno-wychowawczej szkół w czasie ograniczeń związanych z pandemią - „Dyrektor Szkoły – zarządzanie oświatą z covidem w tle”.

Uczestnicy konferencji poznali w praktyce przepisy dotyczące funkcjonowania szkół i placówek oświatowych w okresie pandemii oraz ich praktycznego zastosowania. Uznano za właściwe i przydatne wsparcie dyrektorów w pełnieniu swoich funkcji: dyrektora szkoły, kierownika zakładu pracy, przewodniczącego rady pedagogicznej, prowadzącego nadzór pedagogiczny, jako dbających o dydaktyczny i wychowawczy poziom swojej szkoły, reprezentujących szkołę na zewnątrz, rozdzielający środki, które szkoła otrzymuje, administrujący budynkiem, nadzorujący rozliczenia finansowe i odpowiadający za obsługę gospodarczą placówki, które w okresie ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 wyglądały inaczej.

Poddziałanie: 3.1.1.0 Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa na poprawę stanu infrastruktury sportowej.

W związku ze znacznym wzrostem cen materiałów i robocizny od 2022 r. zwiększono ilość środków przeznaczonych na pomoc dla JST do kwoty 2 000 000 zł oraz maksymalną wartość pomocy do kwoty 30 000 zł. Dofinansowane będą wyłącznie wydatki majątkowe. Jednocześnie przyjmujemy wypracowane na Kongresie Sportu Wiejskiego następujące wnioski dotyczące infrastruktury sportowej:

- Infrastruktura musi być uzupełniona działaniami (projekty, pomysły, inne), które zapewnią jak najwyższe, procentowe wykorzystanie obiektów (animatorzy, udostępnianie darmowe, udostępnianie „za symboliczną złotówkę”);
- Obiekty muszą być budowane w nowoczesnej technologii, aby zapewnić długotrwałość, jakość i niskie koszty utrzymania;
- W małych miejscowościach powinny być budowane obiekty dostosowane do wymogów wykorzystania przez społeczność lokalną. Powinny być wielofunkcyjne, służące całej społeczności lokalnej.

Poddziałanie 3.1.2.0 Wsparcie dla organów prowadzących szkoły podstawowe w stworzeniu na terenie szkoły miejsca poszukiwania i rozwoju talentów oraz integracji środowiskowej: „Świetlice Marzeń”

Niezbędne jest dotarcie do szerszego grona odbiorców z informacją o Konkursie „Świetlice Marzeń”, aby uzyskać większą liczbę zgłoszeń o dotację. Należałoby zorganizować spotkanie, najlepiej w formie zdalnej, wyjaśniające wątpliwości odnośnie wymagań postawionych w Regulaminie Konkursu, aby wnioski były złożone poprawnie, a gminy mogły skutecznie ubiegać się o dotację w wysokości 100.000 zł na stworzenie takiego miejsca. Aby Konkurs „Świetlice Marzeń” mógł być realizowany w kolejnych latach potrzebne byłoby uzyskanie źródła finansowania z Unii Europejskiej.

Poddziałanie 3.1.2.1 Przebudowa systemu ogrzewania w internacie I LO w Białym Borze.

Przeprowadzenie modernizacji kotłowni w internacie I LO w Białym Borze przyczyniło się do podwyższenia standardu jego użytkowników, poprawy jakości powietrza w okolicy i lepszego wizerunku szkoły w środowisku, jednak znacznie podniosło koszty ogrzewania budynku. Obniżyć je można poprzez oszczędności w zużyciu gorącej wody, co osiągniemy dzięki remontowi łazienek, który przeprowadzimy w czasie wakacji. Remont,

którego głównym celem jest poprawienie warunków higienicznych (usunięcie zagrzybienia), polega na zainstalowaniu nowoczesnych energooszczędnych systemów oświetleniowych oraz oszczędzającej wodę armatury. W przyszłości chcielibyśmy zamontować na dachu internatu ogniwa fotowoltaiczne, co również pozwoliłoby na obniżenie kosztów i przyczyniłoby się do ochrony środowiska.

Poddziałanie 3.2.1.1 Otwarty Konkurs Ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu.

Szeroki wachlarz zadań publicznych ogłaszanego konkursu odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności co z kolei ma bardzo duży wpływ na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa, przeciwdziała wykluczeniu i aktywizuje lokalne społeczności. Wymiernym efektem realizacji zadań jest kształtowanie nawyków i potrzeb aktywnego trybu życia poprzez systematyczne uprawianie sportu. Ponadto zapobiega zjawiskom patologicznym wśród różnych grup społecznych poprzez zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom, młodzieży i osobom starszym. Zadania w otwartym konkursie ofert skierowane są również dla zawodników oraz mieszkańców niepełnosprawnych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom NGO w 2021 r. zostanie uruchomione wsparcie na dofinansowanie zakupu sprzętu sportowego dla klubów i stowarzyszeń kultury fizycznej z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Poddziałanie 3.2.1.2 Otwarty Konkurs Ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie edukacji.

Otwarty konkurs ofert odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności, wpływa to na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa. Przeciwdziała wykluczeniu, kształtuje nawyki i potrzeby różnych grup społecznych. Wpływa na zaangażowanie obywateli w proces decydowania o kierunkach rozwoju regionu – szczególnie partycypacja młodzieży, wzmocnienie potencjału intelektualnego, w tym nabycie nowych umiejętności ułatwiających funkcjonowanie we współczesnym świecie – kompetencje społeczne, umiejętności w zakresie uczenia się. Rozwija kreatywność i innowacyjność, umiejętności w zakresie przedsiębiorczości, myślenia krytycznego i rozwiązywania kompleksowego problemów. Kształtuje liderów społeczności lokalnej w kategoriach wiekowych, umiejętności przywódczych oraz kompetencji w zakresie myślenia krytycznego i rozwiązywania problemów.

Poddziałanie: 3.2.2.1 Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej.

Współorganizacja imprez sportowych to narzędzie wsparcia podmiotów które organizują imprezę sportową na terenie województwa zachodniopomorskiego. Organizacja imprez sportowych na zasadach współorganizacji ma bardzo duży wpływ na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa, przeciwdziała wykluczeniu i aktywizuje lokalne społeczności. Wydaje się, że w latach kolejnych nadal będzie udzielane wsparcie na współorganizację cyklicznie odbywających się imprez sportowych oraz nowych, które będą atrakcyjne dla lokalnych społeczności. Najważniejsze współorganizacje imprez w 2021 r.: Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka - Świdwin 2021, rozgrywki dzieci pn. „Pierwsza Piłka”, Plebiscyt na najlepszych sportowców i trenerów województwa zachodniopomorskiego.

Współorganizacja imprez to narzędzie wsparcia, które występuje incydentalnie (np. „Pierwsza piłka”, która na 2022 r. została przeniesiona do OKO) i tylko jedną imprezę - WUDO dofinansowujemy cyklicznie. Planuje się środki WUDO przenieść do OKO 3-letnich – w ramach zadania już realizowanego przez ZRO.

Poddziałanie: 3.2.2.2 Współorganizacja imprez sportowych - nagrody rzeczowe.

Forma ta cieszy się olbrzymim zainteresowaniem wśród beneficjentów, środki na ten cel wykorzystywane są w stu procentach. Sukcesywnie zwiększanie środków na ww. zadanie. Przyczyni się do aktywnego trybu życia oraz popularyzacji sportu.

Poddziałanie: 3.2.2.3 Współorganizacja imprez sportowych o charakterze ponadregionalnym ogólnopolskim, międzynarodowym.

Po wyłonieniu prowadzącego zadanie należy powołać komitety organizacyjny, honorowy, uruchomić biuro, ogłosić konkurs na logotyp wydarzenia, podjąć dialogi ze stowarzyszeniami, klubami, samorządowcami na temat miejsc organizacji poszczególnych sportów.

Poddziałanie 3.3.1.0 Nagrody Marszałka dla pedagogów.

Oświata to jedno z najważniejszych i podstawowych zadań samorządu. Jej jakość jest ważna dla nas wszystkich. Niestety zawód nauczyciela jest jednym z najbardziej niedocenianych zawodów, co przekłada się na niską wycenę jego pracy. W związku z powyższym przedstawiciele związków zawodowych zwrócili uwagę, aby ograniczyć ilość nagród dla dyrektorów, dzięki czemu będzie można zwiększyć liczbę nagradzanych nauczycieli.

Poddziałanie 3.3.1.1 Nagrody dla najlepszych sportowców i trenerów.

W dniu 21 września 2021 r. została uchwalona uchwały Nr XXVIII/324/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie określenia warunków i trybów przyznawania nagród i wyróżnień dla zawodników i trenerów, która kompleksowo porządkuje problematykę nagradzania zawodników i ich trenerów za osiągnięcia sportowe. Podwyższono między innymi wartość maksymalnej nagrody finansowej

Poddziałanie 3.3.1.2 Stypendia sportowe.

W dniu 28 października 2021 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr XXIX/340/21 w sprawie określenia szczegółowych zasad, trybu przyznawania, wstrzymywania lub pozbawiania stypendiów oraz wysokości stypendiów dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe, która porządkuje całościowo problematykę przyznawania stypendiów za osiągnięcia sportowe.

Poddziałanie: 3.3.1.3 Stypendia Marszałka dla studentów.

Stypendia Marszałka dla najzdolniejszych przyciągają spore grono najlepszych absolwentów szkół średnich, jednak głównie osoby pochodzące z województwa zachodniopomorskiego, przede wszystkim ze Szczecina i Koszalina. Warto byłoby podjąć działania mające na celu zwiększenie popularności ubiegania się o stypendium wśród uczniów z całej Polski, przyciągając ich do studiowania na uczelniach pomorza zachodniego. Wtedy cel zostałby w pełni osiągnięty. Rozwiązaniem mogłaby być zmiana warunków ubiegania się o stypendium – na przykład kandydat musiałby pochodzić z miejscowości innej niż uczelnia, na którą aplikuje.

Stypendium uzyskują przede wszystkim studenci Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego. Ten fakt nie dziwi, zważając na wymagania, jakie stawiane są w rekrutacji na tę uczelnię, w szczególności na kierunek lekarski. Powoduje to jednak duże rozbieżności w ilości stypendystów na pozostałych uczelniach, na które z pewnością chcielibyśmy również przyciągnąć najzdolniejszych, dzięki czemu uczelnie te mogłyby się rozwijać i zwiększać swój potencjał, co w perspektywie czasu skutkuje większym zainteresowaniem na daną uczelnię. Obecnie większość studentów szczecińskich uczelni to osoby pochodzące z województwa zachodniopomorskiego. Rozwiązaniem mogłyby być limity stypendystów rozpoczynających naukę na poszczególnych uczelniach (np. z PUM do 5 osób, USZ do 5 osób itd.).

Należy również podjąć się zmiany uchwały Sejmiku co do terminu obowiązkowego przedkładania przez stypendystów zaświadczenia o promocji na drugi semestr.

3.4.5 Polityka ekologiczna województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze ochrony środowiska i energetyki realizowane są na podstawie:

- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, (Dz.U. z 2021 r. poz. 2373, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, (Dz.U. z 2022 r. poz. 699);
- Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, (Dz.U. z 2021 r. poz. 888, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, (Dz.U. z 2021 r. poz. 1420, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, (Dz.U. z 2022 r. poz. 503);
- Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, (Dz.U. z 2021 r. poz. 716, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, (Dz.U. z 2021 r. poz. 610, z późn. zm.).

Samorząd województwa zachodniopomorskiego realizuje zadania obejmujące:

1. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie programów ochrony powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza; przekazanie projektów programów ochrony powietrza do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, starostom oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu; monitorowanie realizacji działań naprawczych przez podmioty i organy wskazane w programach ochrony powietrza i programach działań krótkoterminowych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym;
- przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacji o uchwaleniu programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, a także sprawozdań okresowych z realizacji działań naprawczych, wynikających z programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz sprawozdania końcowego z realizacji tych programów.

Do zadań sejmiku województwa należy uchwalanie następujących dokumentów:

- programów ochrony powietrza, planów działań krótkoterminowych, tzw. uchwał antysmogowych, programów ochrony środowiska przed hałasem.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska z zakładu; opracowanie dla obszaru województwa projektu uchwały w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem;
- przekazanie projektu programu ochrony środowiska przed hałasem do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania: prezydentom miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzającym głównymi drogami, zarządzającym głównymi liniami kolejowymi lub liniami kolejowymi innymi niż główne linie kolejowe położonymi na terenie miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz zarządzającym głównymi lotniskami lub lotniskami, które zasięgiem emisji hałasu oddziałują na miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys., a także Głównemu Inspektorowi Ochrony

Środowiska (w zakresie zgodności programu ochrony środowiska przed hałasem ze strategicznymi mapami hałasu);

- przekazanie Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a także podmiotom i organom, o których mowa w art. 119a ust. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu, informacji o uchwaleniu programu ochrony środowiska przed hałasem.

2. W zakresie gospodarki odpadami:

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym;
- opracowanie Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami;
- monitoring realizowanych działań poprzez kontrolę instalacji komunalnych;
- prowadzenie baz danych na podstawie przekazywanych informacji przez gminy i podmioty;
- sporządzanie sprawozdań (na podstawie prowadzonych baz) i przekazywanie ich ministrowi właściwemu do spraw klimatu.

3. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych:

Do kompetencji sejmiku województwa należy:

- podejmowanie uchwał w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, w tym wyznaczanie nowych obszarów, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących, wskazanie zakazów obowiązujących na danym obszarze;
- podejmowanie uchwał w sprawie parków krajobrazowych w tym: wyznaczanie nowych parków, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących parków, wskazanie zakazów obowiązujących na terenie poszczególnych parków oraz określenie szczególnych celów ich ochrony;
- podejmowanie uchwał w sprawie ustanowienia planów ochrony dla parków krajobrazowych.

Do zadań Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego należy:

- realizacja zadań ustawowych wynikających z art. 19 ust. 1 pkt 3, art. 105 ust. 4 oraz art. 107 ustawy o ochronie przyrody;

Zadania dotyczą: szeroko pojętej ochrony przyrody, walorów krajobrazowych i kulturowych, w tym inwentaryzacji i monitoringu zasobów przyrodniczych (gatunków i siedlisk), prowadzenia działalności w zakresie nadzoru nad obszarami parków, między innymi poprzez lustracje i patrole (w tym łodzią na wodzie), informowania o zakazach obowiązujących w parkach, organizacji działalności turystycznej i rekreacyjnej, prowadzenia edukacji i upowszechniania informacji o walorach parków krajobrazowych, współpracy w powyższym zakresie z jednostkami organizacyjnymi, osobami prawnymi i fizycznymi (w praktyce głównie na bazie podpisanych porozumień), współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy międzynarodowej z partnerami z Niemiec, opracowywania planów ochrony dla parków, składania wniosków do miejscowych planów zagospodarowania oraz organizacji Rady Parków.

4. W zakresie geologii i zrównoważonego użytkowania zasobów:

Do zadań marszałka województwa jako organu pierwszej instancji administracji geologicznej należy:

- zatwierdzanie projektów i dokumentacji geologicznych dotyczących koncesji związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż, ustanawianie użytkowania górniczego dla złóż wód termalnych, wód leczniczych i solanek oraz nadzór nad ustalaniem wielkości opłat eksploatacyjnych za wydobyte kopaliny ze złóż;

- kontrola i nadzór w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych, a także przestrzegania warunków udzielonych koncesji oraz udzielanie informacji geologicznej;
 - prowadzenie Wojewódzkiego Archiwum Geologicznego;
 - opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów kierunków zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy.
5. W zakresie edukacji ekologicznej działalność samorządu województwa zachodniopomorskiego nakierowana jest na podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa i promocję ekologicznego stylu życia oraz edukację przyrodniczą ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną.
6. W zakresie systemu zarządzania opłatami środowiskowymi samorząd województwa bierze aktywny udział w gromadzeniu, podziale i przepływie środków między organami. Zarząd województwa prowadzi wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w art. 401 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunkach bankowych, są przekazywane na rachunki bankowe Narodowego Funduszu, wojewódzkiego funduszu (ochrony środowiska i gospodarki wodnej) oraz na rachunki budżetów powiatów i budżetów gmin.
7. W zakresie energetyki samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie:

Zgodnie z art. 106 § 5 Kpa prowadzone są postępowania administracyjne w zakresie zadań przypisanych samorządom województw ustawą Prawo energetyczne (dalej: PE) tj.:

- badanie zgodności gminnych planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa (art. 17 PE);
- opiniowanie opracowywanych przez organ wykonawczy gminy projektów założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, sporządzanych dla obszaru gminy lub jej części w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa (art. 19 ust. 5 PE);
- opiniowanie w sprawach dotyczących udzielania i cofania koncesji na wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucję i magazynowanie paliw, en. elektrycznej i ciepła (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- uzgadnianie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE).

Realizacja powyższych zadań wymaga współpracy z:

- ministerstwem właściwym ds. energii w sprawach planowania i realizacji systemów zaopatrzenia w paliwa i energię na obszarze (art. 12 PE);
- przedsiębiorstwami energetycznymi zajmującymi się przesyłaniem paliw gazowych lub energii elektrycznej w zakresie zapewnienie spójności planów przedsiębiorstw energetycznych z założeniami, strategiami i planami sporządzanymi przez samorząd województwa (art. 16 ust. 12 PE);
- Urzędem Regulacji Energetyki w zakresie wydawania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych oraz opiniowania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- gminami w zakresie planowania zaopatrzenia w paliwa i energię (art. 17 oraz art. 19 ust. 5 PE).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka ekologiczna województwa zachodniopomorskiego

Jej rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego, poprzez racjonalne planowanie rozwoju województwa pomagającego chronić zarówno mieszkańców m.in. przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, suszami i powodzią oraz stratami przez nie powodowanymi, jak i przyrodę przed nadmierną presją.

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Jego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska

Program dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu), a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie aglomeracji.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu), a także wskazujący odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie miasta Koszalin.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 oraz stężenia docelowego benzo(a)pirenu), a także wskazujący odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie strefy zachodniopomorskiej.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy aglomeracja szczecińska

Wskazuje działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy miasto Koszalin

Wskazuje działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Uchwała antysmogowa

Wprowadza na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego

Jego głównym zadaniem jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Jego głównym celem jest wskazanie sposobów gospodarowania odpadami na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie z hierarchią określoną w ustawie o odpadach oraz KPGO 2022.

Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.

Charakteryzuje obecny stan energetyki na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz trendy i kierunki rozwojowe łącznie z celami głównymi i szczegółowymi, jak również ramy finansowe przewidywanych zmian.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Niskoemisyjne zachodniopomorskie

Cel kierunkowy 1.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 o w ramach osi II Gospodarka niskoemisyjna realizowano:

- Działanie 2.5 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej. Działanie to jest realizowane poprzez głęboką modernizację energetyczną budynków publicznych. W ramach działania 2.5 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 9 435 687,46 zł. W 2021 r. zakończonych zostało 7 projektów, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 20 budynkach użyteczności publicznej na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.6 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Dofinansowanie w ramach środków skierowane jest na realizację projektów na obszarze Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. W ramach działania 2.6 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 9 771 713,16 zł. W 2021 r. zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 4 budynkach użyteczności publicznej na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.7 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych. Działanie to jest realizowane poprzez głęboką modernizację energetyczną budynków wielomieszkaniowych. W ramach działania 2.7 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 2 241 874,52 zł. W 2021 r. zakończonych zostało 8 projektów, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 40 budynkach na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.8 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Dofinansowaniem objęte są projekty polegające na przeprowadzeniu głębokiej modernizacji energetycznej budynków wielomieszkaniowych na obszarze Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. W ramach działania 2.8 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 2 337 152,82 zł. W 2021 r. zakończonych zostało 5 projektów, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 20 budynkach na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.9 Zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi. Przedmiotowe działanie obejmuje zastępowanie starych jednostek wytwarzających energię ze źródeł powodujących emisję zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych jednostkami wytwarzającymi energię z odnawialnych źródeł. Efektem realizacji projektów jest przede wszystkim zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych;
- Działanie 2.10 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł. Wspierane inwestycje dotyczą budowy, przebudowy, rozbudowy jednostek wytwarzających energię z odnawialnych źródeł. Preferowanymi źródłami energii odnawialnej są biomasa, biogaz i energia słoneczna. W 2021 r. podpisano 23 umowy na kwotę dofinansowania w wysokości 27 468 588,81 zł. Ponadto, zakończono realizację 15 projektów, z których dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych [MW] wynosi 5,24. W ramach działania 2.10 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 25 875 739,51 zł;
- Działanie 2.12 Rozwój kogeneracyjnych źródeł energii. Działanie polega na budowie, rozbudowie, przebudowie jednostek wytwarzających energię w wysokosprawnej kogeneracji z konwencjonalnych źródeł energii lub odnawialnych źródeł energii. Realizacja instalacji kogeneracyjnych wpływa na zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, przez co ograniczona zostaje emisja zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza. W ramach działania 2.12 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 430 400,13 zł;
- Działanie 2.13 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej samorządu województwa. W ramach przedmiotowego działania realizowany jest projekt, którego przedmiotem jest przeprowadzenie kompleksowej głębokiej termomodernizacji budynku przy ul. Piłsudskiego 40-42 w Szczecinie na potrzeby konsolidacji siedziby Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Zachodniopomorskiego w Szczecinie. W ramach działania 2.13 w 2021 r. wydatkowano łączną kwotę w wysokości 26 287 171,18 zł, z czego: ze środków EFRR – 23 002 017,68 zł, ze środków budżetu państwa – 3 285 153,50 zł.

2. W ramach pilotażu Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego, współfinansowanego z RPO WZ 2014-2020:
 - Działanie 2.14 Poprawa jakości powietrza – Zachodniopomorski Program Antysmogowy. Dofinansowane są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu likwidacji „niskiej emisji”, obejmujące wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych oraz realizację przyłączy do sieci ciepłowniczej (jedynie w przypadku opłacalności ekonomicznej przyłączenia). W 2021 r. Beneficjenci projektów (Gminy) podpisali 960 umów z grantobiorcami na wymianę źródeł ciepła. Łączna kwota wypłaconych środków dotacji dla Gmin w 2021 r. wyniosła 7 907 338,17 zł. W wyniku realizacji inwestycji z Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego udało się w 2021 r. wymienić 391 źródeł ciepła;
 - Działanie 2.15 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych – Zachodniopomorski Program Antysmogowy. Dofinansowane w ramach działania są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu modernizacji energetycznej budynków jednorodzinnych wraz z wymianą źródła ciepła na mniej emisyjne. W ramach środków zostało podpisanych 25 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 35 450 090 zł. Beneficjenci (Gminy) w 2021 r. podpisali 180 umów z grantobiorcami na przeprowadzenie pełnej lub częściowej termomodernizacji oraz wymianę źródeł ciepła. Łączna kwota wypłaconych środków dotacji dla Gmin w 2021 r. wyniosła 6 198 970,91 zł. W wyniku realizacji inwestycji z Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego udało się w 2021 r. wymienić 27 źródeł ciepła.

Cel II – Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu

1. W ramach RP WZ 2014-2020, Oś III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu realizowane są działania:
 - Działanie 3.2 Zarządzanie ryzykiem powodziowym. W ramach Działania w 2021 r. wydatkowano kwotę dofinansowania w wysokości 8 764 703,19 zł. W wyniku realizacji projektów w 2021 r. dokonano przebudowy 3 urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej;
 - Działanie 3.3 Poprawa stanu środowiska miejskiego. Działanie ukierunkowane jest na minimalizowanie skutków (np. susze, podtopienia, zalania) niekorzystnych zjawisk pogodowych takich jak np. długotrwałe występowanie wysokich temperatur, intensywne opady atmosferyczne na obszarach miast o ludności mniejszej niż 100 tys. mieszkańców lub gmin miejsko-wiejskich. W ramach Działania 3.3 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 3 137 395,53 zł. Zakończono realizację jednego projektu polegającego na budowie i remoncie sieci kanalizacji deszczowej;
 - Działanie 3.4 Adaptacja do zmian klimatu. Działanie nakierowane na wsparcie rozwoju systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń związanych z wystąpieniem nagłych zjawisk meteorologicznych lub hydrologicznych, które przyczynią się do ograniczenia strat oraz pozwolą na efektywne planowanie działań. W ramach Działania 3.4 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 1 387 058,08 zł.

Cel III – Zrównoważona gospodarka surowcowa drogą do zielonego rozwoju

Cel kierunkowy 3.1 Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

1. W ramach RPO WZ 2014-2020, Oś III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu Działanie 3.7 Rozwój gospodarki odpadami komunalnymi, realizowane są inwestycje dotyczące poprawy systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, polegające m.in. na budowie (przebudowie) zakładów oraz instalacji i urządzeń odzysku, unieszkodliwiania odpadów. W ramach Działania 3.7 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 1 402 400,33 zł.

2. Zweryfikowano roczne sprawozdania sporządzone przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.
3. Na bieżąco weryfikowano sprawozdania składane przez przedsiębiorców w systemie BDO w zakresie wytwarzanych odpadów oraz danych o produktach i opakowaniach.

Cel kierunkowy 3.2 Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin

1. Zatwierdzono 57 projektów robót geologicznych oraz 38 dokumentacji geologicznych.
2. Udzielono 19 koncesji na wydobywanie kopalin.
3. Zaopiniowano i uzgodniono 852 dokumentacje, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, decyzje o lokalizacji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy, w zakresie udokumentowanych kopalin i wód podziemnych.
4. Zaopiniowano 2 decyzje starostów udzielających koncesji.
5. Wydano 91 decyzji ustalających opłaty eksploatacyjne za wydobytą kopalinę, w 299 prowadzonych sprawach.
6. Nadzorowano i kontrolowano 77 badań i prac nad wydaniem dokumentacji geologicznych oraz wykonywaniem uprawnień z tytułu koncesji geologicznych.
7. Udzielono 785 informacji geologicznych, w tym 7 na podstawie umów o korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem.

Cel kierunkowy 3.3 Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i wodno-ściekowej

1. W ramach RPO WZ 2014-2020, Oś III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu:
 - Działanie 3.5 Wsparcie rozwoju sieci wodociągowych – inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę dotyczą m.in. budowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej (ujęć wody, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowych) a także zakupu sprzętu do wykrywania niekontrolowanych przecieków z sieci wodociągowej. W ramach działania 3.5 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 1 595 457,42 zł;
 - Działanie 3.6 Wsparcie rozwoju systemów oczyszczania ścieków – realizowane są inwestycje w zakresie wsparcia systemów oczyszczania ścieków niezbędnych do osiągnięcia celów dyrektywy 91/271/EWG. W 2021 r. zakończono realizację dziewięciu projektów, w wyniku których jedna oczyszczalnia ścieków została wybudowana, a trzy przebudowano. Ponadto 17,44 km sieci kanalizacyjnej zostało wybudowanych i 1,31 km poddane przebudowie. W wyniku realizacji powyższych inwestycji 9 267 osób korzysta z ulepszanego oczyszczania ścieków. W ramach działania 3.6 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 19 394 936,82 zł.

Cel IV – Zachowanie i przywracanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przywracanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu

Cel kierunkowy 4.1 Ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych ochroną prawną

1. W ramach RPO WZ 2014-2020, Oś IV Naturalne otoczenie człowieka, realizowano:
 - Działanie 4.8 Podnoszenie jakości ładu przestrzennego – w trakcie realizacji są projekty dotyczące inwentaryzacji przyrodniczych gmin. W ramach działania 4.8 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 1 784 894,48 zł.

Cel kierunkowy 4.2 Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem przywracania różnorodności biologicznej

1. W ramach INTERREG V A realizowano projekt pod nazwą „Przyroda bez granic w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry”. W ramach projektu:
 - zamontowano 100 szt. sztucznych platform lęgowych dla ptaków drapieżnych w Dolinie Dolnej Odry;
 - odebrano pierwszy etap zadania polegającego na przeprowadzeniu analizy możliwości utworzenia płytkich zbiorników wodnych.
2. Zrealizowano projekt w ramach działania 4.4 RPO WZ 2014-2020 „Wzmacnianie ochrony bociana białego i nietoperzy oraz realizacja zadań czynnej ochrony w rezerwatach przyrody na obszarach parków krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego”. W ramach projektu:
 - wykonano wszystkie zaplanowane działania ochrony czynnej w Rezerwatach Przyrody: Bórbagno Miałka, Dolina Pięciu Jezior, Wrzosowiska Cedyńskie im. inż. Wiesława Czyżewskiego, Kanał Kwiatowy, Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem, Dąbrowa Krzymowska, Słoneczne Wzgórza, Bielinek;
 - oznakowano tablicami informacyjnymi miejsca realizacji ww. zadań.

Cel kierunkowy 4.3 Aktywizowanie działań społeczno-gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo

1. W ramach współpracy międzynarodowej z niemieckim Parkiem Narodowym Doliny Dolnej Odry oraz Gminą Miastem Schwedt realizowano ze środków INTERREG V projekt „Zrównoważona turystyka wodna w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry”:
 - zakończono budowę i uzyskano pozwolenie na użytkowanie dla ostatniego miejsca odpoczynku w Moczyłach;
 - odebrano zadanie polegające na wykonaniu aplikacji panoram sferycznych 360 stopni;
 - przeprowadzono trzy polsko-niemieckie szkolenia dla przewodników przyrodniczych po Dolinie Dolnej Odry.

Cel V – Edukacja i promocja dla środowiska

Cel kierunkowy 5.1 Podniesienie wiedzy i kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Promocja ekologicznego stylu życia

1. W ramach RPO WZ 2014-2020, Oś IV Naturalne otoczenie człowieka, Działanie 4.5 Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację realizowane są projekty polegające na przeprowadzeniu działań informacyjno-edukacyjnych (z wyłączeniem finansowania emisji spotów reklamowych w TV) w zakresie ochrony środowiska, promocji walorów przyrodniczych regionu oraz efektywnego wykorzystania jego zasobów, skierowane do szerokiego grona odbiorców np. poprzez szkolenia, edukację ekologiczną, kampanie edukacyjne. W ramach Działania 4.5 w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości 326 920,13 zł;
2. Przeprowadzono kampanię edukacyjno-informacyjną upowszechniającą zapisy Uchwały Antysmogowej „Nie truję – reaguję”. Efekty przeprowadzonej kampanii to:
 - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego;
 - obniżenie emisji powierzchniowej generowanej przez nieekologiczne źródła ciepła;
 - poprawa jakości powietrza poprzez redukcję obszarów przekroczeń wskazywanych w rocznych ocenach jakości powietrza;
 - umocnienie wizerunku Pomorza Zachodniego – jako regionu czystego powietrza.
3. Udzielono dotacji w trybie otwartych konkursów ofert na realizację następujących zadań:
 - „Warsztaty internetowe w służbie ekologii”. W ramach zadania powstała ogólnopolska platforma internetowa z warsztatami, która w swojej tematyce dotyka najważniejszych zagadnień związanych z ochroną powietrza oraz tematami związanymi z termomodernizacją, budownictwem energooszczędnym, jak również wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na potrzeby własne;

- „Budowa postaw proekologicznych i świadomości ekologicznej mieszkańców województwa poprzez przeprowadzenie misji smogowych”. Projekt zwrócił uwagę społeczności lokalnych na temat smogu i metod walki z nim – zarówno tych systemowych, jak i takich, które może podjąć każdy z nas. Jest to istotne w kontekście występowania w naszym województwie w okresie jesienno-zimowym incydentów smogowych powodujących lokalne zanieczyszczenia powietrza miast i miasteczek. Misje smogowe zostały przeprowadzone w 6 powiatach w dwóch turach co łącznie dało 12 misji smogowych. Misja miała charakter prewencyjny, badawczy, nie mający na celu karania mieszkańców, ale pokazanie im w jakim środowisku żyją i do czego może prowadzić spalanie śmieci.
4. Przekazano dotacje w trybie małych grantów na realizację następujących zadań:
- „Ekokonsument”;
 - „Konferencja – ekologia w kulturze”;
 - „Warsztaty ekologiczne Chronimy ptaki”;
 - „Razem dla zdrowego środowiska”;
 - „Szkolna wiejska zagroda edukacyjna”.
5. Współorganizowano następujące przedsięwzięcia:
- II Ogólnopolski Konkurs „Energia a Środowisko”;
 - VI Wojewódzki Konkurs „Mistrz OZE”;
 - Ogólnopolska XXXVI Olimpiada Wiedzy Ekologicznej – etap wojewódzki;
 - „I znów będą śpiewały ryby w jeziorze Głębokim” – edukacja ekologiczna wśród najmłodszych, w ramach projektu „Ekoprzedszkolak”;
 - XX Konkurs Wiedzy Ekologicznej.
6. W ramach projektu Pomorze Zachodnie – Zielony Region (współfinansowany z RPO WZ 2014-2020), którego celem jest kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację:
- zorganizowano cykl 12 tematycznych warsztatów ekologicznych dla mieszkańców Pomorza Zachodniego na terenie całego województwa zachodniopomorskiego. Warsztaty miały charakter teoretyczno-praktyczny, prowadzono działania uświadamiające i przybliżające tematykę ochrony przyrody, jak i w praktyce pokazano wzorce zachowań proekologicznych;
 - wykonano 2 murale ekologiczne w Szczecinie i w Szczecinku, które stały się artystyczną realizacją idei proekologicznych;
 - nagrano cykl materiałów filmowych będących częścią kampanii informacyjno-edukacyjnej nastawionej na walory podnoszące świadomość społeczną w zakresie ochrony środowiska, materiały propagowane były w mediach społecznościowych;
 - przeprowadzono kampanię informacyjno-edukacyjną podczas wydarzenia Pol and Rock;
 - przeprowadzono akcję sadzenia drzew na terenie Pomorza Zachodniego oraz akcję rozdawania mieszkańcom sadzonek drzew, które sami mogą zasadzić.

Cel kierunkowy 5.2 Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii

1. Zorganizowano konferencję pt.: **„OZE w województwie zachodniopomorskim – środowisko, technologie, społeczeństwo”**.
2. Zorganizowano II edycję międzynarodowego konkursu pn. **„Trendy i wizje rozwojowe morskich elektrowni wiatrowych”**.
3. Przyznano, w ramach II edycji, **Regionalne Nagrody Zielonego Feniksa**, które są wręczane pod auspicjami Fundacji Zielony Feniks z siedzibą w Katowicach. Nagrody przyznano osobom i firmom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie całego województwa.

Cel kierunkowy 5.3 Edukacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną

Prowadzona była przez ZPKWZ w poniższym zakresie:

1. Zorganizowano konkurs pn.: „**Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski**”, edycja XX (w formule zdalnej):
 - przeprowadzono etap ogólnopolski;
 - zakupiono i przekazano zwycięzcom nagrody;
 - rozesłano zaproszenia do zgłoszenia udziału szkół w XXI edycji konkursu.
2. Przeprowadzono etapy terenowe oraz finały 5 konkursów wojewódzkich dotyczących parków krajobrazowych.
3. Przeprowadzono cykl otwartych zajęć terenowych połączonych z wieczorną obserwacją ptaków oraz zajęcia edukacyjno-plastyczne w 4 szczecińskich przedszkolach w ramach Tygodnia Żurawia.
4. Zorganizowano spotkania poświęcone roli drzew w ramach programu Społecznik.
5. Zorganizowano zajęcia terenowe na obszarze Rezerwatu Przyrody „Wrzosowiska Cedyńskie” dla uczniów SP w Piasku oraz na obszarze Ińskiego Parku Krajobrazowego dla Uniwersytetu III wieku z Bornego Sulimowa.
6. Zorganizowano zajęcia w Szkole Podstawowej w Kołbaczu oraz Przedszkolu w Kołbaczu poświęcone tematyce zwierząt egzotycznych.
7. Przeprowadzono warsztaty w Ińskim i Cedyńskim Parku Krajobrazowym (w ramach współpracy z Sekretariatem ds. Młodzieży WZ w sprawie realizacji cyklu spotkań „Świadomy Europejczyk”).
8. Objęto honorowym patronatem konkurs pn. „**Ekosystem w oczach dziecka – Las**”, który został zorganizowany przez Przedszkole Publiczne nr 3 w Szczecinie „Pentliczek”.
9. Zorganizowano stoiska edukacyjno-informacyjne w wydarzeniach dla społeczności lokalnych takich jak: otwarcie mostu w Siekierkach, otwarcie platformy widokowej w Widuchowej, Eko-Dzień Dziecka na Sportowo, 40. Pyrzyckie Spotkania z Folklorem, Jarmark Jakubowy, Dożynki Wojewódzkie w Przelewicach, Dzień Pszczelarza.
10. Zorganizowano wyprawę edukacyjno-terenową w Cedyńskim Parku Krajobrazowym w ramach współpracy z Ludowymi Zespołami Sportowymi Podróżnicy.
11. Przeprowadzono działania edukacyjne polegające na przygotowaniu spotu emitowanego na stronie internetowej w ramach Światowego Dnia Mokrdeł.
12. Przeprowadzono otwarte wykłady w ramach cyklu Dziedzictwo Przyrodnicze Pomorza Zachodniego w Książnicy Pomorskiej.

Cel VI – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie

Cel kierunkowy 6.1 Zarządzanie paliwami i energią

1. Zrealizowano scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu organizowane przez Województwo Zachodniopomorskie wspólnie z jednostkami organizacyjnymi województwa działającymi na terenie Stanomina, Koszalina, Tuczna, Gryfic, Kołobrzegu i Świnoujścia, które od wielu lat przynoszą korzyści ekonomiczne.

Cel kierunkowy 6.2 Planowanie rozwoju sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim

1. Wydano 35 postanowień w zakresie opiniowania koncesji.
2. Wydano 15 postanowień w zakresie planowania energetycznego.

Cel VII – Zarządzanie środowiskiem. Zapewnienie ciągłości i skuteczności realizacji zadań w obszarze środowiska

Cel kierunkowy 7.1 Opracowywanie, ewaluacja, raportowanie i opiniowanie dokumentów programowych

1. Opracowano Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r.
2. Opracowano Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego 2030 wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko skutków realizacji tego Programu, przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr XXIX/339/21 z dnia 28 października 2021 r.
3. Opracowano Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy aglomeracja szczecińska wskazujący działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.
4. Opracowano Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy miasto Koszalin wskazujący działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.
5. Opracowano sprawozdania końcowe z realizacji działań wpisanych w programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych.
6. Opracowano sprawozdania okresowe za 2020 r. z realizacji działań wpisanych w programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych.
7. Zaopiniowano powiatowe programy ochrony środowiska dla starostw: Białogard, Drawsko Pomorskie, Szczecin, Gryfino, Gryfice, Kołobrzeg, Choszczno.
8. Kontynuowano prace nad sporządzeniem projektu audytu krajobrazowego (zrealizowano w zakresie: rozbudowy bazy danych GIS, opracowania metodyki wyznaczania jednostek krajobrazowych, wyznaczenia jednostek krajobrazowych, wytypowania krajobrazów priorytetowych, weryfikacji granic krajobrazów priorytetowych podczas wizji terenowych, korekty granic krajobrazów priorytetowych, formułowania zagrożeń, rekomendacji i wniosków dla krajobrazów priorytetowych).
9. Kontynuowano realizację projektu pn. „**Opracowanie projektów planów ochrony 5 parków krajobrazowych oraz aktualizacja planów ochrony 2 parków krajobrazowych**” w zakresie sporządzenia planu ochrony dla Drawskiego Parku Krajobrazowego oraz planu ochrony Barlineckiego Parku Krajobrazowego (zawiadomienie interesariuszy oraz społeczeństwa, w drodze obwieszczenia, o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu ochrony dla Drawskiego Parku Krajobrazowego oraz projektu planu ochrony Barlineckiego Parku Krajobrazowego, odbiór I etapu dokumentacji oraz weryfikacja etapu II dokumentacji do planu ochrony dla Drawskiego Parku Krajobrazowego oraz I i II etapu dokumentacji do planu ochrony dla Barlineckiego Parku Krajobrazowego).

Cel kierunkowy 7.2 Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

1. 14 pracowników Wydziału Ochrony Środowiska w 16 szkoleniach tematycznie związanych z ochroną środowiska.
2. Wykonano 14 ekspertyz dendrologicznych pomocnych w podjęciu właściwej merytorycznie decyzji w postępowaniach administracyjnych w sprawach dotyczących usunięcia drzew lub krzewów na wniosek właścicieli lub posiadaczy nieruchomości.

Cel kierunkowy 7.3 System zarządzania opłatami środowiskowymi

1. Zweryfikowano 9 459 wykazów dotyczących opłat środowiskowych.

2. Wymierzono w formie decyzji administracyjnych 31 opłat za korzystanie ze środowiska.
3. Udzielono 80 informacji o środowisku.
4. Wystawiono 70 zaświadczeń o obowiązku regulowania opłat za korzystanie ze środowiska.
5. Zweryfikowano 491 wniosków o usunięcie drzew lub krzewów (UDiK).
6. Zaimportowano 1 270 wyciągów bankowych z aplikacji bankowych do systemów.
7. Wystawiono 7 decyzji ratalnych, odroczeniowych, umarzających.
8. Wystawiono 72 upomnienia.
9. Wystawiono 36 tytułów wykonawczych.
10. Zweryfikowano 134 sprawozdania roczne OŚ;
11. Zakupiono 16 monitorów dla pracowników realizujących zadania z zakresu opłat środowiskowych.

Cel kierunkowy 7.4 Zapewnienie zgodnego z przepisami rozwoju gospodarczego województwa poprzez działania administracyjne

1. Zweryfikowano 737 wniosków i pozostałych dokumentów dotyczących działalności gospodarczej.
2. 250 pozytywnych rozstrzygnięć administracyjnych w zakresie nowych inicjatyw gospodarczych.

Wydatki na realizację zadań

Cel 3. Zrównoważona gospodarka surowcowa drogą do zielonego rozwoju

3.1 Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Zadania jednoroczne

Suma: 1 597,27 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 140,08 zł;
- Środki z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych: 1 457,19 zł.

Cel 4. Zachowanie i przywracanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przywracanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu

4.2 Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem przywracania różnorodności biologicznej

Zadania wieloletnie

Suma: 1 036 203 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 155 430 zł;
- Prefinansowanie środkami własnymi dotacji celowych: 399 501 zł;
- Dotacja celowa (RW)/płatności wkład unijny: 481 272 zł.

4.3 Aktywizowanie działań społeczno-gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo

Zadania wieloletnie

Suma: 590 834 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 88 625 zł;
- Prefinansowanie środkami własnymi dotacji celowych: 502 209 zł.

Cel 5. Edukacja i promocja dla środowiska

5.1 Podniesienie wiedzy i kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Promocja ekologicznego stylu życia

Zadania jednoroczne

Suma: 262 217,39 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 262 217,39 zł.

Zadania wieloletnie

Suma: 660 847 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 99 128 zł;
- Prefinansowanie środkami własnymi dotacji celowych: 561 719 zł.

5.2 Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii

Zadania jednoroczne

Suma: 6 000 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 6 000 zł.

5.3 Edukacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną

Zadania jednoroczne

Suma: 29 090,41 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 108,23 zł;
- Środki z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych: 28 982,18 zł.

Cel 6. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie

6.1 Zarządzanie paliwami i energią

Zadania jednoroczne

Suma: 4 000 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 4 000 zł.

Cel 7. Zarządzanie środowiskiem. Zapewnienie ciągłości i skuteczności realizacji zadań w obszarze środowiska

7.1 Opracowywanie, ewaluacja, raportowanie i opiniowanie dokumentów programowych

Zadania jednoroczne

Suma: 145 140 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 36 285 zł;
- Dotacja z WFOŚiGW w Szczecinie: 108 855 zł.

Zadania wieloletnie

Suma: 1 064 793,10 zł

W podziale na źródła:

- Środki z budżetu województwa: 159 731 zł;
- Dotacja celowa / płatności wkład unijny: 765 546,53 zł;
- Prefinansowanie środkami własnymi dotacji celowych: 139 515,57 zł.

7.2 Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

Zadania jednoroczne

Suma: 28 998,50 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 28 998,50 zł.

7.3 System zarządzania opłatami środowiskowymi

Zadania jednoroczne

Suma: 852 009,78 zł

W podziale na źródła:

- Wydatki finansowane dochodami: 852 009,78 zł.

Zadania wieloletnie

Suma: 349 506,50 zł

W podziale na źródła:

- Wydatki finansowane dochodami: 349 506,50 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **ochrona środowiska** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 40 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła ponad 48,8 mln zł.

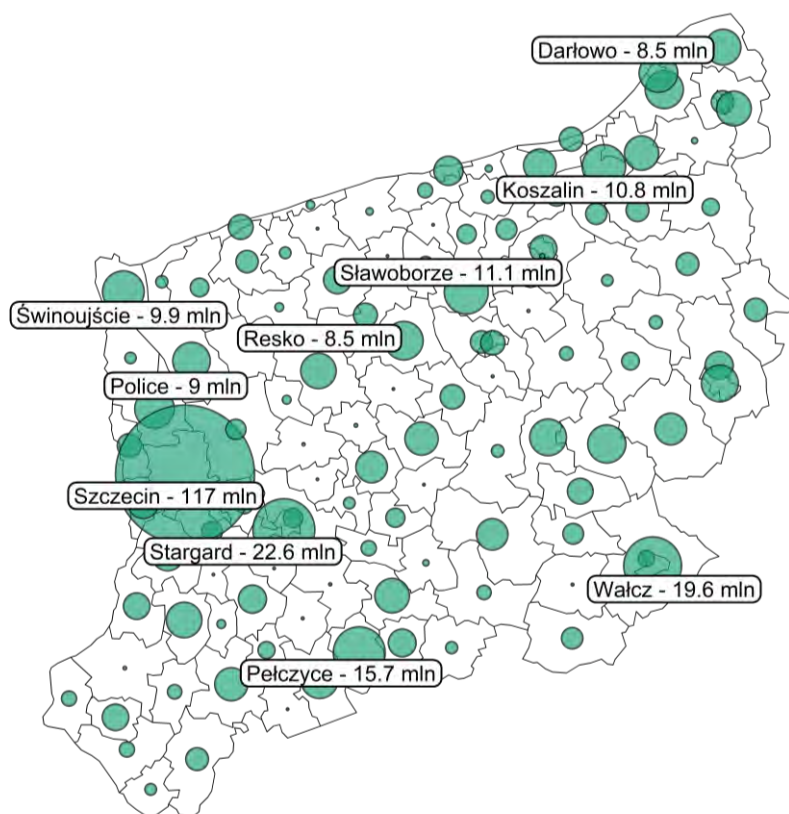
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2021 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 16 189 tony równoważnika CO₂;
- Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – 59 szt.;
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 4 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 461 umów na łączną kwotę wsparcia 698,8 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 39. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 40. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Sławoborze	świdwiński	2 797
Pełczyce	choszczeński	2 025
Stepnica	goleniowski	1 642
Krzęcin	choszczeński	1 169
Banie	gryfiński	1 137
Resko	łobeski	1 070
Postomino	ślawieński	1 045
Darłowo (g. wiejska)	ślawieński	1 042
Chociwel	stargardzki	959
Węgorzyno	łobeski	903

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Obserwuje się systematyczną poprawę stanu powietrza w województwie zachodniopomorskim. Wyniki wykonywanych w ostatnich latach ocen wskazują na występowanie w naszym regionie przekroczeń stężeń wartości dobowych pyłu zawieszonego PM10 oraz wartości średniorocznych benzo(a)pirenu, jednakże z roku na rok wzrasta jakość powietrza. Wskazana jest intensyfikacja działań informacyjnych w obszarze ochrony powietrza, w tym upowszechnienie wiedzy na temat zapisów uchwały antysmogowej.

Proces transformacji Pomorza Zachodniego do województwa niskoemisyjnego opiera się na zapewnieniu województwu pozycji lidera w zakresie jakości powietrza, które jest determinowane przez emisję zanieczyszczeń

z urządzeń grzewczych oraz źródeł wytwórczych energii elektrycznej i ciepła. Przekształcenie województwa w region niskoemisyjny zakłada dalszy rozwój sektora energetycznego oraz zwiększenie potencjału wytwórczego OZE z uwzględnieniem zapewnienia finansowania w tym zakresie dla gmin i podmiotów energetycznych oraz prosumentów. Proces transformacji województwa zachodniopomorskiego do województwa niskoemisyjnego realizowany będzie w perspektywie do 2030 r. i będzie wsparciem dla osiągnięcia krajowego celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych GHG o 30% (w stosunku do 1990 r.) określonego w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r.

Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem w produkcji zielonej energii. Odnawialne źródła pozwalają wyprodukować około 5 tysięcy gigawatogodzin energii elektrycznej. Stanowi to ponad 82% regionalnego zapotrzebowania na energię. Do końca września 2021 r. łączna moc instalacji OZE na Pomorzu Zachodnim przekroczyła 2000 MW, co stanowi 18,5% mocy zainstalowanej w kraju. Zachodniopomorskie efektywnie wykorzystuje warunki naturalne, ale również instrumenty finansowe, przede wszystkim fundusze unijne, by rozwijać energetykę z odnawialnych źródeł. Moc elektryczna instalacji OZE na Pomorzu Zachodnim wynosiła (na dzień 30 września 2021 r.) dokładnie 2 001 MW. Dla porównania – w Wielkopolsce 1 211 MW, a w Kujawsko-Pomorskiem 1 161 MW (te dwa regiony zajmują kolejne miejsca na podium krajowego rynku zielonej energii). W ubiegłym roku w województwie zachodniopomorskim powstało 21 nowych instalacji, nie licząc mikroinstalacji, w tym 15 farm fotowoltaicznych o łącznej mocy 13,7 MW, 5 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 14,8 MW i jedna biogazownia rolnicza o mocy 0,5 MW. Najwięcej energii z OZE powstaje w powiecie sławieńskim, z mocą zainstalowaną 638,9 MW. Kolejne miejsca zajmują powiaty: kołobrzeski (240,8 MW), kamieński (172,8 MW) i pyrzycki (112 MW). W rankingu gmin – co zrozumiałe – liderują nadmorskie: gmina wiejska Darłowo (258,6 MW), Malechowo (192,4 MW) i Postomino (137,9 MW). Najwięcej prądu i ciepła z biomasy pozyskuje gmina Szczecin, a z fotowoltaiki – gmina miejska Wałcz (15,7 MW). Pomimo pandemii w 2021 r. utrzymał się bardzo dynamiczny rozwój instalacji fotowoltaicznych. Na Pomorzu Zachodnim osiągnęły one łączną moc 174,8 MW (wzrost o 62%). W całej Polsce fotowoltaika przekroczyła już 4 800 MW. A wzrost – rok do roku – wyniósł 59%. W Zachodniopomorskiem moc zainstalowanych mikroinstalacji wyniosła: w Szczecinie – 18,1 MW, powiecie koszalińskim – 14,41 MW i polickim – 14,40 MW.

Zmiany jakie zachodzą w obszarze gospodarki odpadami na terenie województwa należy oceniać pozytywnie. Systematyczny wzrost selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz odzysk i recykling materiałowy są wyznacznikiem właściwie podjętych decyzji inwestycyjnych zabezpieczających racjonalne gospodarowanie odpadami, co daje szansę na osiągnięcie wyznaczonych celów. Funkcjonujący system logistyczny pozwala na sprawny i bezpieczny transport odpadów. Wszystkie gminy z terenu województwa osiągnęły wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Udało się uzyskać większy od zakładanego stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji i co za tym idzie mniejszą, niż dopuszczalna, ilość tych odpadów kierowanych do składowania oraz mniejszą od zakładanej liczbę składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne. Nastąpiło również znaczne ograniczenie składowania odpadów komunalnych oraz wzrost odzysku i recyklingu odpadów budowlanych. Województwo zachodniopomorskie zmierza we właściwym kierunku w zakresie gospodarki odpadami i sukcesywnie dąży do osiągnięcia i utrzymania określonych wymogami prawa wskaźników. Należy zintensyfikować działania nakierowane na:

- wzrost masy odpadów komunalnych poddawanych recyklingowi i przygotowaniu do ponownego użycia z uwagi na coraz wyższe do osiągnięcia poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz odpadów budowlanych i poremontowych;
- zmniejszenie masy wytwarzanych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co powinno przełożyć się na zwiększenie masy odpadów odbieranych i zbieranych w sposób selektywny;
- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów „u źródła”;
- prowadzenie kampanii promujących zapobieganie powstawaniu odpadów;
- prowadzenie kampanii wspomagających przeciwdziałanie marnowaniu żywności oraz negatywnym skutkom społecznym, środowiskowym i gospodarczym wynikającym z marnowania żywności;
- promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia;

- przyspieszenie działań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- wzrost poziomu selektywnego zbierania zużytych baterii i akumulatorów poprzez zwiększenie świadomości mieszkańców województwa w zakresie możliwości właściwego zagospodarowania zużytych baterii i akumulatorów;
- wdrażanie efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

W racjonalnej gospodarce zasobami złóż kopalin bardzo ważne jest, aby eksploatacja złóż prowadzona była w sposób gospodarczo uzasadniony. Eksploatację złóż kopalinę prowadzić należy w taki sposób, aby możliwie maksymalnie je wykorzystać, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, minimalizowaniu strat w środowisku, sukcesywnym prowadzeniu rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, a także o przywróceniu do właściwego stanu pozostałych elementów przyrodniczych środowiska. Złóża niezagospodarowane oraz tereny perspektywiczne należy chronić przed zabudową na powierzchni terenu, która w przyszłości uniemożliwi wydobywanie kopalin i dostęp do złóż. Ważne jest, aby w dokumentach planistycznych tj. w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny te były odpowiednio wskazane i zabezpieczone. Zalecany jest dalszy rozwój badań nad poszerzaniem bazy surowcowej województwa.

W ramach realizacji celu sformułowanego jako zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie, zaplanowano rozwój sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim. W tym obszarze Samorząd Województwa skupia się przede wszystkim na zachęceniu podmiotów publicznych działających w regionie do organizowania przetargów na zakup energii elektrycznej i gazu. Wraz ze swoimi jednostkami organizacyjnymi od 2011 r. prowadzi scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu, co pozwala na uzyskanie oszczędności w zakupie tych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania mediów. W ramach realizacji zadań ustawowych przypisanych samorządom województw ustawą PE wydawane są opinie w formie postanowień w zakresie udzielania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych związaną z wytwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją paliw i energii, w zakresie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych dotyczących obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa i energię oraz planów gminnych dot. zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię. Opiniowanie dokumentów koncesyjnych i planistycznych nie daje samorządowi województwa wystarczających środków by kreować politykę bezpieczeństwa energetycznego w województwie.

3.4.6 Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze turystyki

Obowiązki samorządu województwa w obszarze turystyki wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547)

W art. 14 ust. 1 pkt 11 Ustawy o samorządzie województwa określono, że samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie: kultury fizycznej i turystyki. Ponadto w art. 11 ust. 2 tejże Ustawy zapisano, że samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się m.in.:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim (art. 11 ust. 2 pkt 2 Ustawy);
- promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa (art. 11 ust. 2 pkt 8 Ustawy).

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.)

Zgodnie z art. 105 ust. 4 pkt 2 Ustawy do zadań dyrektora parku krajobrazowego należy organizacja działalności edukacyjnej, turystycznej oraz rekreacyjnej. Natomiast w art. 107 ust. 2 pkt 6 określono, że do zadań Służby Parku Krajobrazowego należy prowadzenie edukacji przyrodniczej w szkołach i wśród miejscowego społeczeństwa, a także promowanie wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i turystycznych parku krajobrazowego.

- Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz. U. 2022 poz. 511)

Zgodnie z Ustawą o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub jego miejsce zamieszkania jest organem właściwym do prowadzenia rejestru przedsiębiorców turystycznych. Ponadto marszałek województwa:

- dokonuje wpisu przedsiębiorcy turystycznego do rzeczowego rejestru lub zmian danych we wpisie;
- wydaje decyzję o wykreśleniu przedsiębiorcy w związku z zaprzestaniem wykonywania przez niego działalności objętej wpisem;
- wydaje decyzję o 3-letnim zakazie wykonywania działalności jw. oraz o zakazie uzyskania wpisu do rejestru, w tym decyzję dotyczącą stwierdzenia wykonywania działalności organizatora turystyki lub przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych bez wymaganego wpisu,
- wydaje decyzję o wykreśleniu przedsiębiorcy z rejestru oraz o zakazie wykonywania działalności objętej wpisem na okres 3 lat na wniosek Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego;
- na podstawie zawiadomień dokonuje:
 - o zawieszenia działalności objętej wpisem w rejestrze;
 - o wznowienia działalności objętej wpisem w rejestrze;
 - o przedłużenia terminu zawieszenia działalności objętej wpisem w rejestrze.

Marszałek województwa jest upoważniony także do kontroli prowadzonej przez przedsiębiorcę turystycznego działalności zgodnie z uzyskanym wpisem do rejestru oraz osób nieposiadających wpisu do rejestru w zakresie niezbędnym do ustalenia, czy prowadzona działalność wymaga uzyskania wpisu, a także agentów turystycznych i innych osób zawierających z podróżnymi umowy o udział w imprezie turystycznej w imieniu organizatorów turystyki w zakresie spełniania przez nich obowiązków określonych ustawą.

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2211)

Na podstawie ustawy o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych marszałek województwa, realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, dokonuje zaszeregowania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów, nadaje kategorie oraz prowadzi ich ewidencję. Na wniosek przedsiębiorcy, który zamierza rozpocząć świadczenie usług hotelarskich w obiekcie hotelarskim marszałek województwa wydaje przyrzeczenie zaszeregowania obiektu hotelarskiego do danego rodzaju obiektu i kategorii tzw. promesę. Ponadto w ramach prowadzonego nadzoru nad obiektami hotelarskimi (hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska), marszałek województwa prowadzi okresowe kontrole ww. obiektów w zakresie przestrzegania wymagań m.in. co do wielkości obiektu, wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług.

Również na podstawie ustawy o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych marszałek województwa, realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, nadaje uprawnienia przewodnika górskiego oraz prowadzi ewidencję uprawnień przewodników górskich nadanych na podstawie niniejszej ustawy. Uprawnienia te nadaje marszałek właściwy dla miejsca zamieszkania osoby składającej wniosek o nadanie uprawnień w dniu złożenia tego wniosku.

- Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 563, z późn. zm.)

Zgodnie z Ustawą o Polskiej Organizacji Turystycznej do zadań regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych, do których należy Województwo Zachodniopomorskie należy m.in.:

- promocja turystyczna obszaru ich działania;
- wspomaganie funkcjonowania i rozwoju informacji turystycznej;
- inicjowanie, opiniowanie i wspieranie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki

Samorząd województwa zachodniopomorskiego, ustanawiając politykę w sektorze turystyki, określił kierunki swoich działań podejmowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarki turystycznej jako jednego z zasadniczych elementów rozwoju regionu. Główne cele polityki samorządu województwa w sektorze turystyki koncentrują się na wzmocnieniu rozwiązań sprzyjających sprowadzaniu i obsłudze turystów, podnoszeniu stopnia komercjalizacji i profesjonalizacji oferty turystycznej, uwolnieniu potencjału turystycznego większego obszaru województwa, dostosowaniu samorządu lokalnego i regionalnego do działań w realiach postępującej komercjalizacji oraz usieciowieniu rynku turystycznego. Priorytety rozwojowe sformułowane w ramach polityki dotyczą przede wszystkim rozwoju takich form turystyki jak: turystyka wodna oraz inne formy turystyki aktywnej, turystyka uzdrowiskowa, turystyka poznawcza i kulturowa, a także powiązana z powyższymi obszarami turystyka rodzinna. Ponadto za szczególnie istotną dla rozwoju sektora turystycznego na Pomorzu Zachodnim uznano profesjonalizację marketingu ofert turystycznych, obejmującą m.in. tworzenie sieciowych struktur produktowych oraz wzmacnianie systemu zbierania i przetwarzania danych.

Dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym

W obszarze zarządzania turystyką na poziomie regionu funkcjonują następujące dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym:

- Program rozwoju infrastruktury portów i przystani żeglarskich województwa zachodniopomorskiego w regionie Odry, Zalewu Szczecińskiego i wybrzeża Morza Bałtyckiego;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze Pojezierza Drawskiego, Myśliborskiego i Wałeckiego oraz w dorzeczu Parsęty i Regi;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze dorzecza rzeki Odry oraz jeziora Dąbie i jeziora Miedwie;
- Strategia promocji turystyki wodnej w województwie zachodniopomorskim na lata 2013-2020;
- Program rozwoju i promocji produktów turystycznych na obszarze rzeki Drawy na lata 2013-2020;

- Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego;
- Program promocji zachodniopomorskich produktów turystycznych na lata 2014-2020;
- Koncepcja rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz z programem ich wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja utworzenia, rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskiego szlaku „Parki, ogrody, krajobrazy, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznania regionu” wraz z programem wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Profesjonalizacja programowania i zarządzania turystyką

Cel kierunkowy 1.1 Wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki

1. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego, przy wykorzystaniu narzędzi do komunikacji online, brali udział w licznych szkoleniach konferencjach i forach dot. trendów w turystyce, programów unijnych w tym współpracy transgranicznej i międzynarodowej, a także organizowali spotkania branżowe z partnerami zagranicznymi – działania bezkosztowe.
2. Województwo Zachodniopomorskie w ramach realizacji projektu Baltic Stories zorganizowało webinar „Tradycje winiarskie szansą rozwoju turystyki regionu”. Projekt zakończył się 30 kwietnia 2021 r.
3. W ramach projektu ForHeritage – Doskonałość w zintegrowanym zarządzaniu dziedzictwem kulturowym w Europie Środkowej zlecono przeprowadzenie analizy działalności Zamku Księżąt Pomorskich w Szczecinie oraz określenie dotychczas używanych narzędzi finansowo-zarządczych, zdiagnozowanie stopnia ich efektywności oraz możliwości ich ewentualnych modyfikacji i udoskonalenia, a także określenia możliwych kierunków rozwoju działań instytucji. W ramach analizy ustalono i wskazano wszystkie możliwe główne i dodatkowe źródła finansowania oraz dobór najbardziej efektywnych instrumentów finansowych jakie można wykorzystać w prowadzeniu działalności Zamku. Odbyło się również spotkanie online z regionem Piemont, partnerem wiodącym projektu FINCH, który koncentruje się na poprawie polityk publicznych, które umożliwiają wykorzystanie instrumentów finansowych w celu zwiększenia udziału podmiotów prywatnych w sektorze dziedzictwa kulturowego.
4. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zespołu ds. mobilności rowerowej przy Konwencie Marszałów RP. Efektem działań Zespołu w 2021 r. było m.in. współdziałanie z Posłami RP zrzeszonymi w Parlamentarnym Zespole ds. Transportu Rowerowego polegające na zabieganiu o zmiany prawne ułatwiające budowę tras rowerowych oraz umożliwienie finansowania tras rowerowych w ramach Krajowego Programu Odbudowy.
5. Przeprowadzono kilka prezentacji na temat działań Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie budowy tras rowerowych jako modelowego projektu na skalę europejską. Prezentacje były prowadzone na terenie kraju i zagranicą, w tym na prestiżowej konferencji Velo City w Lizbonie.
6. Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło w roli Lidera do projektu „Szlaki turystyczne polsko-niemieckiego pogranicza (budowa bazy danych)” w ramach naboru specjalnego COVID-19 z Funduszu Małych Projektów w ramach Programu Współpracy Interreg V A Meklemburgia – Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska w Euroregionie Pomerania. W ramach projektu w 2022 r. zostanie przeprowadzona transgraniczna inwentaryzacja szlaków turystycznych z obszaru polsko-niemieckiego pogranicza, zostanie stworzona baza szlaków, w szczególności w postaci wektorowej ilustrującej przebieg szlaków oraz w postaci opisowej/informacyjnej, Projekt skierowany będzie głównie do podmiotów publicznych, jednostek samorządu terytorialnego i innych uczestników związanych z programowaniem rozwoju turystyki i które będą korzystać z bazy danych. Zrealizowany projekt, czyli baza szlaków będzie platformą dla tworzenia

w przyszłości ogólnodostępnych produktów mapowych w dowolnych formatach publikacji – drukowanej papierowej, cyfrowej rastrowej (np. w formacie PDF), cyfrowej interaktywnej (http).

7. Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki poprzez współorganizację Edukacyjnego Sejmiku Krajoznawczego PTTK w Choszcznie oraz współorganizację jubileuszu 25-lecie Pomorskie Oddziału Wojskowego PTTK z siedzibą w Wałczu.

Cel kierunkowy 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych

1. Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na rozwój poszczególnych produktów turystycznych oraz budowy ofert i sieciowania produktów turystycznych poprzez realizację działań związanych z: upowszechnianiem walorów uzdrowiskowych i atrakcji turystycznych województwa zachodniopomorskiego podczas wydarzenia plenerowego pn. **„Miasteczko Uzdrawiskowe – Sympatyczne Uzdrawisko”**, upowszechnianiem walorów i atrakcji turystycznych województwa zachodniopomorskiego podczas **„Międzynarodowego Dnia Latarni Morskich”**, upowszechnianiem walorów turystycznych województwa zachodniopomorskiego podczas wydarzenia **„Fiesta Rybna”**, współorganizacją wydarzenia pn. **„Warsztaty Słowian i Wikingów”**, współorganizacją imprezy: **„Jarmark nad Jeziorem Ogórkowym”**, współorganizacją imprezy pod nazwą **„Zamkowe Historie – średniowieczne spotkania w Moryniu”**.
2. Kontynuowano współpracę z Województwem Kujawsko-Pomorskim oraz Województwem Pomorskim – w ramach realizacji formalnego porozumienia (podpisanego przez Marszałków trzech województw) dotyczącego współpracy na rzecz rozwoju i promocji Dróg Św. Jakuba w województwach: Kujawsko-Pomorskim, Pomorskim i Zachodniopomorskim. W ramach współpracy Województwo Zachodniopomorskie zleciło kampanię promocyjną dotyczącą Pomorskiej Drogi Świętego Jakuba.
3. W ramach projektu „Bałtyckie trasy dziedzictwa” zlecono realizację filmu promocyjnego prezentującego walory regionu na międzynarodowym turystycznym szlaku kulturowym opartym na dziedzictwie dynastii Gryfitów. Projekt zakończył się 31 marca 2021 r.
4. Zakupiono powierzchnię w czasopiśmie branżowym „Wiadomości Turystyczne”, zamiarem zamieszczenia informacji mających na celu upowszechnianie turystyki rowerowej i aktywnej na Pomorzu Zachodnim w ramach kampanii #CzasNaPolskę oraz w czasopiśmie branżowym „Rynek Turystyczny”, „Świat Biznesu”.
5. Zorganizowano we współpracy z Polską Organizacją Turystyczną wizytę studyjną czeskich dziennikarzy, prezentującą atrakcje turystyczne Pomorza Zachodniego. Program obejmował najciekawsze miejsca i atrakcje w Szczecinie, Świnoujściu, Międzyzdrojach oraz w Centrum Słowian i Wikingów w Wolinie.

Cel II – Budowa marki turystycznej regionu

Województwo Zachodniopomorskie jest regionem, w którym turystyka jest ważną gałęzią gospodarki. Wydarzenia turystyczne w regionie zawsze przyciągają rzesze turystów z Polski, Europy i świata, dlatego są jednym z najważniejszych narzędzi promocji walorów turystycznych regionu i budowy marki województwa. Obostrzenia wprowadzone w Polsce i w pasażerskim ruchu międzynarodowym w 2021 r. w związku z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19, znacznie ograniczyły liczbę organizowanych imprez.

Cel kierunkowy 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego

1. W ramach współpracy z operatorami atrakcji i produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego zlecono promocję walorów turystycznych regionu poprzez ekspozycję reklam zewnętrznych, umieszczanie logo województwa na materiałach promujących wydarzenia (plakaty, ulotki, zaproszenia), a także promocję w mediach społecznościowych. Ważnym elementem budowy marki turystycznej regionu była promocja regionu poprzez promocję produktów regionalnych – miody, wina, winnice, lokalne wyroby czekoladowe.

2. Województwo Zachodniopomorskie wraz ze Stowarzyszeniem „Winnice Pomorza Zachodniego” oraz Zamkiem Książąt Pomorskich zorganizowało I Festiwal Wina Pomorza Zachodniego, który odbył się na Zamku Książąt Pomorskich w dniach 6-7 listopada 2021 r. W ramach współorganizacji imprezy Województwo wyłoniło firmę eventową, zapewniło domki wystawiennicze, zleciło przygotowanie filmu promującego wydarzenie, natomiast Zamek udostępnił dziedzińce wraz ze sceną oraz salę kinową na przeprowadzenie prelekcji, zapewnił media oraz obsługę techniczną wydarzenia. Festiwal odwiedziło ok. 5 tysięcy gości. Dziewięciu producentów wina rozlało 15 tysięcy kieliszków degustacyjnych (co odpowiada około 1 000 butelek wina) i sprzedało kolejnych 2 tysiące butelek. W prelekcjach o winie, które przeprowadzili pracownicy naukowcy ZUTu pojawiło się łącznie 300 osób.
3. W ramach projektu „**Bałtyckie trasy dziedzictwa**” zlecono kompleksowe opracowanie Systemu Identyfikacji Wizualnej wraz z opracowaniem logotypu dla Szlaku Gryfitów będącego sieciowym produktem turystycznym. Głównym celem stworzenia Systemu Identyfikacji Wizualnej była potrzeba ujednolicenia i ulepszenia komunikacji z potencjalnymi odbiorcami produktu turystycznego pn. „**Szlak Gryfitów**”. Projekt zakończył się 31 marca 2021 r.
4. W ramach projektu: „**Na dwóch kółkach wokół Zalewu Szczecińskiego – polsko-niemiecki produkt turystyczny**” Przygotowano i zaprezentowano Strategię Rozwoju Produktu Turystycznego wraz z logo trasy rowerowej i zorganizowano polsko-niemiecką konferencję dotyczącą trasy rowerowej wokół Zalewu Szczecińskiego.

Cel kierunkowy 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej

1. W ramach projektu „Bałtyckie trasy dziedzictwa” przeprowadzono procedurę wyłonienia wykonawców na opracowanie regulaminu i realizację odznak turystycznych „**Zdobycy Skarbu Gryfitów**” oraz opracowanie Questów dla wskazanych miejsc na Szlaku Gryfitów. Prowadzone były także działania promocyjne w mediach społecznościowych na profilach Facebook i Instagram: Szlak Gryfitów oraz Baltic Dreams.
2. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem dwóch lokalnych organizacji turystycznych o charakterze produktowym: Lokalna Organizacja Turystyczna „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski” oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Wokół Drawy”. Województwo wspiera LOTy, których celem jest budowa i promocja flagowych produktów turystycznych Województwa Zachodniopomorskiego, a przy tym kreowanie wizerunku regionu zachodniopomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie; integrowanie środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem produktów turystycznych; tworzenie systemu informacji turystycznej.
3. Prowadzono profil i grupę w mediach społecznościowych „Rowerem przez Pomorze Zachodnie” gdzie informuje się o trasach rowerowych, atrakcjach turystycznych oraz prowadzi na bieżąco usługi informacyjne dla rowerzystów; stworzono nową elektroniczną mapę tras rowerowych trasyrowerowe.wzp.pl, z pełną wizualizacją standardu dróg i dodatkowymi funkcjami.
4. Przeprowadzono uroczyste otwarcie trasy rowerowej na zmodernizowanym moście w Siekierkach.
5. Prowadzono i aktualizowano mapy sieci tras rowerowych oraz infrastruktury rowerowej. Wprowadzano aktualne dane do map i aplikacji turystycznych. Opracowano i aktualizowano ślady GPX dla wszystkich tras rowerowych.
6. Województwo Zachodniopomorskie promowało wykonane wydawnictwa związane z realizacją Szlaku Gryfitów: „Szlak Gryfitów. Bałtycki przewodnik turystyczny śladami dynastii książąt pomorskich w Polsce, Niemczech, Danii i Szwecji” oraz „Wakacje z Gryfami” poprzez udział w 29 Ogólnopolskim Przeglądzie Książki Krajoznawczej i Turystycznej, gdzie wskazane wydawnictwa okazały się laureatami i zdobyły główne nagrody.
7. W ramach inwestycji „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Iny, wale Skoszewo i wale Skoszewo-Czarnocin” realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu abonamentu do przesyłu danych z licznika rowerowego w Czarnocinie

oraz informowania opinii publicznej o danych z licznika rowerowego dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasie rowerowej Blue Velo (3) w postaci: podsumowanie za 2020 r., podsumowanie wakacji w 2021 r., podsumowanie roku działania licznika rowerowego w Czarnocinie, podsumowanie za 2021 r.

8. Realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu abonamentów do przesyłu danych z liczników rowerowych w Świnoujściu, Rogowie, Darłowie zakupionych w ramach projektu „Biking South Baltic! Promocja i rozwój Trasy Rowerowej Morza Bałtyckiego (EuroVelo 10) w Danii, Niemczech, Litwie, Polsce i Szwecji”.
9. Informowano opinię publiczną o danych z liczników rowerowych dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasach rowerowych:
 - Blue Velo (3) – w Chwarstnicy i Czarnocinie;
 - EuroVelo 10 i 13 – w Świnoujściu, Kołczewie, Rogowie, Sarbinowie, Darłowie;
 - Trasie Pojezierzy Zachodnich (20) – w Mostkowie/Dzikowie, Nowym Objezierzu;
 - Starym Kolejowym Szlaku – w Toporzyku.

w postaci: podsumowania za 2020 r., podsumowania wakacji w 2021 r., podsumowania kolejnych lat działania liczników rowerowych w Świnoujściu, Rogowie i Darłowie, podsumowania za 2021 r.;

10. Wykonano 3 projekty folderów oraz zlecono druk folderów „Rowerem wzdłuż wybrzeża Bałtyku”, zawierającym mapy tras rowerowych EuroVelo 10 i 13, opisy latarni oraz przykłady pakietów pobytowych dla rowerzystów na Pomorzu Zachodnim – wzdłuż Morza Bałtyckiego (1 000 szt. PL, 500 szt. ENG, 500 szt. DE).
11. Wykonano projekt ulotki oraz zlecono druk 16 500 szt. ulotek dot. systemu rekomendacji „Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim”.
12. W ramach realizacji projektu: „Na dwóch kółkach wokół Zalewu Szczecińskiego – polsko-niemiecki produkt turystyczny” (INT 138) zlecono przetłumaczenie na język niemiecki i język angielski 344 stron tekstu z atrakcjami turystycznymi województwa zachodniopomorskiego, znajdującymi się na trasie rowerowej Wokół Zalewu Szczecińskiego, które w 2022 r. zostaną zamieszczone na stronie pomorzezachodnie.travel., promowano produkt turystyczny podczas wydarzeń organizowanych przez Fundację Szczeciński Klub Rowerowy Gryfus, zorganizowano 4 rajdy rowerowe, przeprowadzono promocję trasy rowerowej w National Geographic, przeprowadzono działania informacyjno-promocyjne w Internecie oraz wydrukowano 18 000 szt. mapy Trasy Rowerowej Wokół Zalewu Szczecińskiego.
13. Przeprowadzono promocję potencjału turystycznego Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego na antenie Radia Łódź podczas audycji pt. „Magazyn żeglarski Kilwater” (6 audycji).
14. Zlecono opracowanie trzech artykułów promujących walory turystyczne województwa zachodniopomorskiego: jednego artykułu promującego turystykę wodną, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału regionu w zakresie uprawiania sportów wodnych i wszelkiej aktywności nad wodą oraz dwóch artykułów promujących produkty kulinarne regionu obejmujące zakresem dania z ryb bałtyckich i słodkowodnych występujących w śródlądowych akwenach województwa zachodniopomorskiego oraz wina produkowane w zachodniopomorskich winnicach.
15. Zawarto 24 umowy na upowszechnianie walorów turystycznych regionu.

Cel III – Rozwój i wzmocnienie zasobów infrastrukturalnych turystyki

Cel kierunkowy 3.1 Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach

Udzielono pomoc finansową Gminie Manowo w formie dotacji celowej z przeznaczeniem na rewitalizację linii kolei wąskotorowej. Środki przeznaczone zostały na zabezpieczenie torowiska na terenie Gminy Manowo przed niespodziewanymi zdarzeniami (np. wykołnienie pociągu spowodowane złym stanem podkładów), tj. wymianę podkładów kolejowych w km 9,752 – 10,052. Pomocy udzielono w latach 2020-2021. W 2022 r. również planowane jest przyznanie dotacji celowej na ten cel.

Cel kierunkowy 3.2 Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych

1. Województwo Zachodniopomorskie konsekwentnie realizuje inwestycje wynikające z Koncepcji sieci tras rowerowych. Samorząd Województwa jest inwestorem dla budowanych tras, a w nielicznych przypadkach gdy odcinki wchodzące w skład tras są budowane przez gminy i powiaty, koordynuje proces włączenia tych odcinków do sieci poprzez spójne oznakowanie. Na mocy podpisanych z gminami i powiatami listów intencyjnych samorząd województwa jako inwestor odpowiada za przygotowanie dokumentacji budowlanej oraz organizacji ruchu, pozyskuje środki finansowe do realizacji zadania oraz realizuje inwestycje. Samorząd gminny/powiatowy jest zaś zobowiązany do pozyskania nieruchomości gruntowych oraz utrzymanie trasy po jej powstaniu. Działania promocyjne są prowadzone przez wszystkie JST zaangażowane w proces, z dominującą rolą samorządu województwa. Samorząd województwa jest jedynym podmiotem w regionie, który na taką skalę wpływa na rozwój turystyki rowerowej, zmieniając jej założenia i kształtując produkty turystyczne. Wiodąca rola Województwa jest ugruntowana ponadlokalnym charakterem powstającej infrastruktury, co jest wymogiem dla rozwoju turystyki rowerowej.
2. Do końca 2021 r. oddano do użytkowania 524,02 km tras z czego odcinki inwestycyjne stanowiły 212,71 km, na etapie realizacji są odcinki tras rowerowych o długości całkowitej 304,40 km, z czego odcinki inwestycyjne stanowią 116,34 km, w przygotowaniu (na etapie opracowania dokumentacji projektowej lub uzgodnień z partnerami projektów) są odcinki o długości całkowitej 358,55 km, z czego odcinki inwestycyjne stanowią 111,47 km.
3. Kontynuowano prace związane z budową szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęlszcząca i Jeziora Dąbie". Termin realizacji projektu przedłużono do 30 czerwca 2023 r.
4. W ramach utrzymania trwałości inwestycji „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Iny, wale Skoszewo i wale Skoszewo-Czarnocin” przekazano na stan gmin Stepnica, Goleniów i Wolin tablice dot. realizacji inwestycji wykonanych w ramach realizacji projektu, natomiast w ramach utrzymania trwałości projektu „Biking South Baltic!” przekazano gminie Trzebiatów 4 boksy rowerowe oraz 15 parkingów rowerowych wykonanych w ramach projektu.
5. W 2019 r. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego rozpoczął w roli Lidera realizację projektu, w ramach współpracy międzynarodowej INTERREG V A z Urzędem Gmin Barnim-Oderbruch pn: **„Przystosowanie europejskiego mostu Siekierki-Neuruednitz do ruchu turystycznego”**. Most będzie transgraniczną ścieżką pieszo-rowerową wchodzącą w skład tworzonych obecnie systemowych tras rowerowych województwa zachodniopomorskiego łącząc polskie trasy z systemem niemieckich i międzynarodowych tras rowerowych. Dla uatrakcyjnienia turystycznego powstała dwupoziomowa platforma widokowa nad przęsłem mostu pozwalająca również na podziwianie całości mostu jako zabytku techniki. Most został wyposażony w infrastrukturę służącą turystom i edukacji, na nasypie (granicy państw) powstała symboliczna wspólna przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa. Most znajduje się nad terenami starorzeczka Odry nazywanego Kostrzyneckim Rozlewiskiem w granicach Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Pod względem wartości przyrodniczych to ostatni taki obszar w Europie, gdzie na tak dużym obszarze naturalne fluktuacje poziomu rzeki nie są regulowane sztucznie, a gospodarka człowieka ma wiele z charakteru ekstensywnego, koegzystującego z otaczającą ją naturą. Takie wykorzystanie mostu pozwala na realizację polityki zrównoważonego rozwoju turystyki. W 2021 r. zakończono, odebrano i rozliczono przebudowę mostu kolejowego w Siekierkach na ścieżkę pieszo-rowerową.
6. W ramach współpracy międzynarodowej z Parkiem Narodowym Unteres Odertal i Gminą i Miastem Schwedt ZPKWZ realizuje projekt INTERREG V A pn.: **„Zrównoważona turystyka wodna w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry”**. Głównymi zamierzeniami projektowymi są: stworzenie polsko-niemieckiej sieci naturalnych miejsc odpoczynku, budowa tarasu widokowego w Widuchowej, udostępnienie zwiedzającym bogatej oferty multimedialnej oraz wydanie publikacji. W 2021 r. zakończono budowę i uzyskano pozwolenie na użytkowanie dla ostatniego miejsca odpoczynku w Moczyłach. Odebrano zadanie polegające na wykonaniu aplikacji panoram sferycznych 360 stopni. Przeprowadzono trzy polsko-niemieckie szkolenia

dla przewodników przyrodniczych po Dolinie Dolnej Odry. Na 2022 r. zaplanowano ostatnie szkolenie przewodników, opracowanie i wydanie map turystycznych oraz organizację konferencji zamykającej projekt. Opracowanie i wydanie map turystycznych oraz organizacja konferencji zamykającej jest zależne od zakończenia zadań przez niemieckich partnerów projektu co ma nastąpić w I połowie 2022 r.

7. W ramach realizacji projektu: **„Na dwóch kółkach wokół Zalewu Szczecińskiego – polsko-niemiecki produkt turystyczny”** (INT 138) wykonano i zamontowano tablice promocyjno-informacyjne usytuowane przy trasie Wokół Zalewu Szczecińskiego, rozpoczęto prace nad szczegółowym przeglądem trasy rowerowej, oznakowano trasę rowerową zgodnie z przepisami ruchu drogowego.

Cel kierunkowy 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce

1. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, poprzez którą odbywa się w dużej części zarządzanie informacją turystyczną, do jej zadań statutowych należy tworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem „it”. W 2021 r. przeprowadzone zostało szkolenie on-line dla przedstawicieli informacji turystycznej i podmiotów nimi zarządzających.
2. W 2021 r. istniało i funkcjonowało 10 certyfikowanych zgodnie z Polskim Systemem Informacji Turystycznej (PSIT) punktów/centrów informacji Turystycznej. ZROT zgodnie z założeniem systemu – pełnił funkcję regionalnego koordynatora, monitorował system informacji turystycznej na obszarze swojego działania, współpracował z IT w sferze dostarczania i aktualizacji informacji. W grudniu 2021 r. rozpoczął się proces E-Certyfikacji Informacji Turystycznej w ramach rozwoju Polskiego Systemu Informacji Turystycznej, który trwać będzie do czerwca 2022 r.
3. Zaktualizowana została baza wydzielonej infrastruktury rowerowej. Dane przestrzenne zostały udostępnione publicznie na stronie www.drogirowerowe.wzp.pl, oraz mapach renderujących infrastrukturę rowerową opartych na OpenStreetMap np. www.mapaszlakow.eu aplikacje np. OSMAnd. Ponadto w 2021 r. przeprowadzono szczegółową inwentaryzację dotyczącą istniejącej infrastruktury rowerowej poprzez ankietyzację wszystkich zarządców dróg.
4. Poza rozpowszechnianiem informacji gdzie są trasy (np. zainteresowanym turystom), dzięki inwentaryzacji można planować dalszy rozwój infrastruktury rowerowej, ale także małej infrastruktury turystycznej. Przedsiębiorcy zainteresowani inwestycjami w branży turystycznej mogą obserwować stan rozwoju dróg rowerowych w okolicy.
5. Zaprezentowano atrakcyjność sieci tras rowerowych oraz walory regionu na targach Market Tour w Poznaniu.

Cel IV – Budowa i umacnianie pozycji rynkowej turystyki regionu

Cel kierunkowy 4.1 Wzrost nakładów inwestycyjnych sektora prywatnego na rozwój oferty turystycznej

1. Województwo Zachodniopomorskie przyjęło Regulamin Systemu Rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim, którego celem jest rozwój i promocja systemu obsługi turystów rowerowych, inspirowanie i wspieranie lokalnego biznesu w tworzeniu oferty przyjaznej dla rowerzystów, wzmacnianie ich konkurencyjności, stworzenie platformy współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami biorącymi udział w Systemie, podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu.
2. W ramach systemu rekomendacji obiekty i usługi spełniające potrzeby turystów rowerowych uzyskują prawo do posługiwania się rekomendacją Miejsc Przyjaznych Rowerzystom. Ich oferta jest systematycznie weryfikowana, a przyjęte standardy dostosowywane do wymogów rynku turystycznego. Rekomendacja oznacza, iż objęty nią obiekt lub usługa spełnia kryteria właściwe dla oferty godnej polecenia turystom rowerowym. System rekomendacji ma charakter otwarty i nieodpłatny dla wszystkich podmiotów, które wypełnią określone w regulaminie wymogi formalne oraz zapewnią spełnienie wszystkich

obowiązkowych kryteriów. System rekomendacji obejmuje obiekty świadczące usługi na rzecz rowerzystów, podzielone na następujące kategorie: obiekty noclegowe, obiekty gastronomiczne, atrakcje turystyczne, punkty informacji turystycznej oraz pozostałe obiekty handlowe i usługowe.

3. W ramach zadania ogłoszono nabór, zlecono wykonanie roll-upów, grafik Modelowych Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim oraz mapy województwa zachodniopomorskiego.
4. W 2021 r. przeprowadzono nabór wniosków do RPO WZ 2014-2020 w konkursie ogłoszonym w ramach działania 1.5, w którym o dofinansowanie mogły ubiegać się przedsiębiorstwa z sektora MŚP realizujące projekty polegające na realizacji inwestycji w sektorze turystyki przyczyniającej się do utrzymania miejsc pracy w okresie kryzysu gospodarczego wywołanego skutkami pandemii COVID-19. Wsparciem objęte zostały projekty wpływające na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu. łącznie dofinansowano 39 projektów łączną kwotą 72,5 mln zł.

Cel kierunkowy 4.2 Podniesienie parametrów ruchu turystycznego w regionie

1. Ze względu na sytuację pandemiczną oraz liczne ograniczenia w przemieszczaniu się, w tym obostrzenia dotyczące branży turystycznej oraz dostępności do atrakcji turystycznych Województwo nie miało możliwości prowadzenia działań na rzecz podniesienia parametrów ruchu turystycznego w regionie.
2. Województwo zleciło wykonanie raportu dotyczącego turystyki polskiej (z wyszczególnieniem województwa zachodniopomorskiego) w 2020 r. W dokumencie zebrane zostały dane obrazujące stan turystyki i dziedziny mające na nią wpływ w ujęciu wojewódzkim w latach 2018-2020. Zakres raportu został rozszerzony o informacje w zakresie obowiązującej pandemii. Opisanie w raporcie informacji oraz dane są istotnym elementem w ocenie i analizie stanu turystyki.

Wydatki na realizację zadań

Na realizację zadań z obszaru turystyki poniesiono w 2021 r. kwotę 45 655 248 zł, z czego na zadania bieżące jednoroczne 1 126 170 zł, na wieloletnie zadania „miękkie” 1 532 696 zł oraz na wieloletnie zadania inwestycyjne 42 996 382 zł, z tego na realizację zadań związanych z budową tras rowerowych w województwie zachodniopomorskim poniesiono 40 957 117 zł (z UE 31 511 964 zł, z innych JST 3 887 764 zł, 3 276 530 zł środki własne Województwa, 2 280 859 zł z dotacji celowej na wkład własny z budżetu państwa). Wydatki w ramach zadań współfinansowanych ze środków unijnych zawierają także rozliczone wydatki pośrednie.

Kwotę 2 039 265 zł poniesiono na realizację projektów na terenie parków krajobrazowych, 1 733 375 zł w ramach dotacji ze środków Unii Europejskiej, a 305 890 zł ze środków własnych Województwa, z tego:

- 240 404 zł przeznaczono na realizację priorytetu 1.1 Wzmacnianie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki;
- 501 073 zł wykorzystano na realizację priorytetu 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych;
- 211 589 zł przeznaczono na realizację priorytetu 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego;
- 642 716 zł przeznaczono na realizację celu priorytetowego 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej;
- 112 595 zł przeznaczono na realizację priorytetu 3.1 Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach;
- 43 386 939 zł przeznaczono na realizację celu priorytetowego nr 3.2 - Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych, z tego 33 593 933 zł ze środków Unii Europejskiej, 3 887 764 zł z dotacji celowych innych JT, na terenie których prowadzone są inwestycje, 3 624 383 zł ze środków własnych Województwa i 2 280 859 zł z dotacji celowych na wkład własny pozyskanych z budżetu państwa;
- 550 000 zł przeznaczono na realizację celu priorytetowego nr 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą;

- 7 410 zł przeznaczono na realizację celu priorytetowego nr 4.1 Wzrost nakładów inwestycyjnych sektora prywatnego na rozwój oferty turystycznej. W zestawieniu nie ujęto środków opisanych w cz. 7 cel 4.1 sprawozdania realizowanych przez RPO WZ obejmujących dofinansowanie 39 projektów na łączną kwotę 72,5 mln zł;
- 2 522 zł na realizację celu priorytetowego nr 4.2 Podniesienie parametrów ruchu turystycznego w regionie.

W zrealizowanych wydatkach bieżących wynoszących 1 126 170 zł stanowią wydatki na **zadania jednoroczne** w całości finansowane ze środków własnych Województwa: 1 009 247 zł, z tego na:

- cel 1.1: 12 800 zł;
- cel 1.2: 80 099 zł;
- cel 2.1: 80 104 zł;
- cel 2.2: 313 235 zł;
- cel 3.1: 80 000 zł;
- cel 3.3: 550 000 zł;
- cel 4.1: 7 410 zł;
- cel 4.2: 2 522 zł.

Zadania wieloletnie o wartości 44 526 126 zł związane są z realizacją projektów współfinansowanych ze środków unijnych:

- infrastrukturalnych na łączną kwotę 42 993 430 zł – z czego 33 245 339 zł stanowią środki z Unii Europejskiej, 3 579 468 zł to środki własne Województwa, 3 887 764 zł dotacje celowe na współfinansowanie inwestycji przez inne JST oraz 2 280 859 zł dotacje z budżetu państwa na wkład własny – cel priorytetowy 3.2 (99,92%) – Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych oraz cel 3.1 (0,08%) – Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach:
 - 40 954 165 zł – na projekty inwestycyjne na rzecz rozwoju sieci tras rowerowych w WZP:
 - o Dokumentacje techniczne na budowę sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego w ramach Osi IV RPO WZ 2014-2020: 186 960 zł;
 - o Budowa trasy rowerowej wzdłuż rzeki Chelszcząca i jeziora Dąbie w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 1 310 389 zł;
 - o Na dwóch kółkach wokół Zalewu Szczecińskiego w ramach PW Interreg V A – wydatki majątkowe: 32 595 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap II w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 2 994 111 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap III w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 2 952 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Velo Baltica etap IV w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 2 846 076 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap V w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 6 586 624 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap VI w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 7 150 494 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 5 394 439 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Velo Baltica etap V - VII w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 8 041 592 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap VII w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020: 5 735 365 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Stary Kolejowy Szlak etap II w ramach FEdPZ 2021-2027: 167 280 zł;

- o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap IX w ramach FEdPZ 2021-2027: 208 656 zł;
 - o Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Velo Baltica etap V - VIII w ramach FEdPZ 2021-2027: 136 130 zł.
- 2 039 265 zł projekty inwestycyjne w parkach krajobrazowych:
 - o Przystosowanie mostu europejskiego Siekierki-Neurudnitz do ruchu turystycznego w ramach PW INTERREG V A – wydatki majątkowe: 1 448 430 zł;
 - o Zrównoważona turystyka wodna w unikalnej Dolinie Dolnej Odry w ramach PW INTERREG V A – wydatki majątkowe: 590 835 zł.
- „miękkich” – na łączną kwotę 1 532 696 zł (w tym 1 317 097 zł stanowi dotacja z Unii Europejskiej, 208 910 zł stanowi wkład własny Województwa, a 6 689 zł dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie wkładu własnego).

Realizacja projektów „miękkich” związana jest z osiągnięciem celów priorytetowych:

- o cel 1.1: 227 604 zł;
- o cel 1.2: 420 973 zł;
- o cel 2.1: 131 485 zł;
- o cel 2.2: 329 481 zł;
- o cel 3.2: 423 152 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **turystyka** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 8 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 43,4 mln zł.

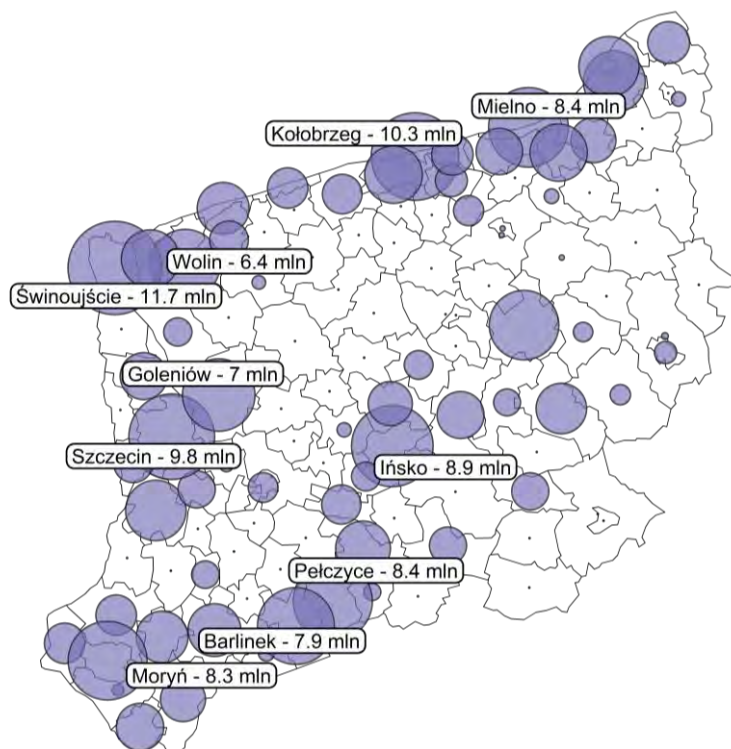
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2021 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 8 szt.;
- Długość szlaków turystycznych – 133 km.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 66 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 274,9 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 40. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 41. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Ińsko	stargardzki	2 655
Moryń	gryfiński	1 947
Mielno	koszaliński	1 714
Pelczyce	choszczeński	1 079
Boleszkowice	myśliborski	1 028
Dziwnów	kamieński	892
Międzyzdroje	kamieński	692
Trzcińsko-Zdrój	gryfiński	666
Darłowo (g. wiejska)	ślawieński	632
Ustronie Morskie	kołobrzeski	602

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja polityki samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki w 2021 r. była poważnie ograniczona w związku z pandemią COVID-19. Wiele wysiłków pracownicy Urzędu Marszałkowskiego włożyli w bieżące monitorowanie i raportowanie sytuacji na rynku usług turystycznych jak i okołoturystycznych. Wprowadzane i łagodzone obostrzenia uniemożliwiały planowanie i organizowanie większych imprez, zamknięcie obiektów turystycznych, w tym instytucji przemysłu czasu wolnego znacząco ograniczyło możliwości promocji marki.

Mimo tego przy wsparciu komunikacji on-line przeprowadzono wiele działań niewymagających osobistych spotkań i przemieszczania się. Większość celów była realizowana zgodnie z planem, kontynuowane były rozpoczęte wcześniej projekty i inwestycje. Było to możliwe dzięki finansowaniu wielu działań ze środków europejskich w ramach różnych projektów i instytucji finansujących.

Równie konsekwentnie, z niezmiennymi założeniami jest realizowana Koncepcja sieci tras rowerowych. Podejmowane działania są przejrzyste dla interesariuszy i prowadzą do osiągnięcia z góry określonego rezultatu.

Branża turystyczna i okołoturystyczna (w tej grupie w szczególności gastronomiczna i transportowa), obok instytucji kultury i branży fitness były najbardziej poszkodowane w wyniku obostrzeń związanych z walką z pandemią. Rządową formą wsparcia dla przedsiębiorców z branży turystycznej były kolejne tarcze antykryzysowe i Polski Bon Turystyczny, niestety najbardziej skorzystały z niego giganci na rynku turystycznym, niewiele pomógł drobnym rodzimym przedsiębiorcom. Polska Organizacja Turystyczna, która odpowiada za realizację tego programu, zasłaniając się tajemnicą handlową, odmawia udzielenia informacji o ostatecznych beneficjentach programu. Dane przekazane przez ZUS dotyczą tylko I półrocza 2021 r.

Prognozowane zmniejszone dochody przedsiębiorców, a także jednostek samorządu terytorialnego, w tym samorządu województwa, każą objąć szczególną troską zaplanowane i rozpoczęte inwestycje.

Pandemia pokazała także jak ważne jest budowanie szerokiego wachlarza oferty turystycznej. Polityka Samorządu Województwa w sektorze turystyki zakłada rozwój turystyki w regionie przy wykorzystaniu wszystkich walorów regionu poczynając od piaszczystych plaż morskich, bogactwa pojezierzy przez infrastrukturę do uprawiania turystyki aktywnej, turystykę rehabilitacyjną, po dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Budowa turystycznej marki regionu łącząca wszystkie atuty pozwala budować przewagi i utrzymać pozycję lidera turystyki na poziomie kraju, mimo bardzo trudnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

3.4.7 Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze kultury

Obowiązki samorządu województwa w obszarze kultury wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547);
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 194);
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479);
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r. poz. 385);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535, 2490);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710, 954).

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami oraz zadania własne, realizowane na podstawie przepisów prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Jednocześnie Województwo Zachodniopomorskie realizuje politykę kulturalną m.in. poprzez wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu kultury przyznawane podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w trybie otwartego konkursu ofert oraz w trybie wskazanym w art. 19 a, tj. w trybie tzw. małego grantu), a także realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przeznacza środki finansowe w ramach naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Na podstawie przepisów ustawy o samorządzie województwa samorząd województwa wspiera, w trybie pomocy finansowej, działalność instytucji kultury, dla których organizatorem są inne samorządy. Ponadto, na podstawie zapisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej samorząd województwa sprawuje mecenat nad działalnością twórczą i artystyczną poprzez system stypendiów i nagród w dziedzinie kultury.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego

Polityka samorządu województwa w zakresie kultury jest oparta na przekonaniu, że dziedzina ta stanowi ważny element łączący i scalający wspólnotę mieszkańców Pomorza Zachodniego, a także jest kluczowym czynnikiem wpływającym na rozwój i atrakcyjność regionu. Strategicznym priorytetem polityki kulturalnej Województwa Zachodniopomorskiego jest stały rozwój intelektualny i cywilizacyjny społeczności Pomorza Zachodniego oraz systematyczny wzrost potencjału kulturalnego regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze

Cel Kierunkowy 1 Upowszechnianie kultury i poprawa dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego

1. Rozwój programów i projektów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego skierowanych do mieszkańców regionu

W 2021 r. instytucje kultury pracowały w zmienionych warunkach, na które wpływ miały i w dalszym ciągu obowiązywały obostrzenia wynikające z pandemii COVID-19. W minionym roku instytucje kultury dostosowały swoją działalność do obostrzeń dotyczących uczestnictwa w wydarzeniach związanych z trwającą pandemią ograniczenia wpłynęły realizacją części zadań statutowych.

Wprowadzane obostrzenia związane były i w dalszym ciągu są związane ze wzrostem liczby zakażeń COVID-19. Ograniczenia wynikające z wprowadzanych obostrzeń, dotyczące instytucji kultury, miały swoje przełożenia na spadek liczby widzów, spektakli oraz przychodów własnych.

Instytucje kultury w roku ubiegłym zrezygnowały z części wydarzeń ze względu pandemię COVID-19, natomiast część nich została udostępniona online.

W odniesieniu do roku poprzedniego w 2021 r. zwiększeniu uległy środki przekazywane z budżetu województwa na dotacje podmiotowe dla instytucji kultury.

Dotacje podmiotowe łącznie udzielone dla instytucji kultury (wykonanie):

- Rok 2020 – 58 789 481 zł;
- Rok 2021 – 63 093 490 zł.

Frekwencja w instytucjach kultury oraz ilość wydarzeń w 2021 r.:

- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 239 w tym 54 online;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 14 764 w tym 8 116 online;
 - Liczba użytkowników biblioteki – 25 281;
 - Odwiedziny – 3 937 771;
 - W tym w bibliotece – (czytelnicy i wydarzenia) 75 008.
- Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 9;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 6 000.
- Muzeum Narodowe w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń ogółem – 320;
 - Liczba odwiedzających ogółem – 46 082.
- Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 135;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 6 147.
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 551;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 93 234.
- Opera na Zamku w Szczecinie:

- Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 115 (w tym 5 premier);
 - Liczba widzów/odwiedzających – 26 962.
 - Teatr Polski w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 185 (w tym 3 premiery);
 - Liczba widzów/odwiedzających – 23 647.
 - Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 21;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 15 000;
 - Liczba sprzedanych biletów do ogrodu – 31 160.
2. Digitalizacja, cyfryzacja i upowszechnianie zbiorów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W 2021 r. instytucje kultury w dalszym ciągu prowadziły prace związane z digitalizacją zasobów w tym m.in.:

Muzeum Narodowe w Szczecinie w zakresie dokumentacji zbiorów

- liczba obiektów, do których wykonano dokumentację wizualną – 502;
- liczba kart ewidencji ogółem – 81 021, co stanowi 51,55% zbiorów MNS;
- liczba dokumentacji wizualnych – 78 122, co stanowi 49,71%;
- liczba rekordów w elektronicznej bazie inwentarzowej muzealiów (MUSNET) – 121 473;
- z tego dokumentację wizualną posiada 34 220 pozycji – system został zamknięty we wrześniu 2020 r.

Digitalizacja zasobów Muzeum Narodowego w Szczecinie

- prowadzono dalsze prace wdrożeniowe nowego systemu ewidencjonowania i zarządzania zbiorami iArt.

Zrealizowano następujące zadania:

- dostosowano model API eksportujący dane z systemu iArt do wymagań Multiwyszukiwarki (projekt POPC);
- utworzono konta Użytkownikom i grupom Użytkowników, nadając uprawnienia do edycji ksiąg lub pól w systemie; aktywny dostęp do systemu ma obecnie 29 pracowników z 7 działów MNS;
- kontynuowano prace redaktorskie przy słownikach systemowych;
- uruchomiono skrypt aktualizujący na stronach internetowych zmiany w systemie iArt.

Ponadto, przez cały 2021 r., trwały intensywne prace wdrożeniowe nowego systemu ewidencjonowania i zarządzania zbiorami iArt w ramach Zespołu Projektowego (Partnerzy, Wykonawca), tj. opracowywanie kolejnych zleceń i wytycznych procesów, ich implementowania, testowania itd.

Muzeum Narodowe w Szczecinie kontynuowało udział w projekcie konsorcjum www.muzea.pl, dofinansowanym ze środków Unii Europejskiej oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa POPC. W ramach projektu na koniec 2021 r. zrealizowano:

- liczba zdigitalizowanych muzealiów w 2021 r. – 1 057 (1,003 TB);
- liczba zdigitalizowanych muzealiów na koniec 2021 r. – 1 897 (1,633 TB);
- liczba muzealiów z zestandaryzowanymi metadanymi na koniec 2021 r. – 1 256;
- liczba muzealiów, dla których opracowano zestandaryzowany zestaw metadanych w 2021 r. – 1 101;
- liczba muzealiów z notą popularyzatorską na koniec 2021 r. – 1 592;
- liczba muzealiów, dla których opracowano notę popularyzatorską w 2021 r. – 1 106;
- liczba muzealiów gotowych do publikacji na koniec 2021 r. – 1 897;

- liczba obiektów opublikowanych online na koniec 2021 r. – 1 897.

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie – w ramach digitalizacji zasobów bibliotecznych w 2021 r. wykonano łącznie 32 472 skanów.

3. Rozwój instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego w ramach niniejszego priorytetu podjęte zostały działania nakierowane na modernizację i rozbudowę istniejących instytucji kultury, dla których samorząd województwa zachodniopomorskiego jest organizatorem.

- **Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie** – projekt dotyczy rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie i stworzenia nowoczesnego ośrodka rozwoju sztuki teatralnej w basenie Morza Bałtyckiego, jako centrum wymiany najnowszych myśli w dziedzinie działań teatralnych, nastawionego na współpracę z twórcami reprezentującymi różne dziedziny sztuki. W nowej części usytuowane będą: Teatr Letni Szekspirowski, sala eksperymentalna i nowa sala teatralna z profesjonalnym zapleczem sceny.
 - Wartość zadania: 153 757 825 zł;
 - Środki z budżetu UE: 43 307 000 zł;
 - Środki z budżetu województwa: 110 450 825 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 17 960 150 zł.

W 2021 r. wykonano ściany szczelinowe oraz płyty fundamentowe, zamontowano kopułę stalową nad teatrem szekspirowskim, wykonano roboty zbrojarskie i żelbetowe, prowadzenie instalacji centralnego ogrzewania i ciepła technicznego oraz wody lodowej, instalacji wodno-kanalizacyjnej, instalacji tryskaczowej, instalacji wentylacji bytowej, instalacji wentylacji ppoż., układanie okablowania zasilającego do oświetlenia, dla instalacji teletechnicznych, tras kablowych, wykonanie dokumentacji projektowej. Wykonanie rzeczowe inwestycji wynosi około 40%.

- **Modernizacja zabytkowego budynku Teatru Polskiego w Szczecinie wraz z infrastrukturą** – projekt dotyczy przeprowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu historycznego budynku.
 - Wartość zadania: 56 242 173 zł;
 - Środki z budżetu UE: 38 774 306 zł;
 - Środki z budżetu województwa: 17 467 867 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 3 631 617 zł.

W 2021 r. wykonano ściany dociskowe w ryzalicie, naprawa murów, ubytków ścian murowanych, dołączono prace rozbiórkowe, wykonano poziomą izolację istniejących fundamentów, wykonano wzmocnienia i naprawę belek żelbetowych i stropów ceramicznych, zasypało kanały i piwnice, częściowy montaż instalacji wewnętrznych sanitarnych i elektrycznych, wykonano tynki na ścianach, wykonano natrysk ppoż., wewnętrzne ocieplenie ścian wewnętrznych, wykonano podszybie windy oraz otwór nad windę okrągłą, rozpoczęto prace z branży mechaniki scenicznej i elektroakustyki, wykonanie dokumentacji projektowej. Wykonanie rzeczowe inwestycji wynosi około 44%.

- **Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (2015-2024)** – projekt dotyczy wykonania nowego zagospodarowania terenu wokół budynku Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz odbudowę skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.
 - Wartość zadania: 55 389 512 zł;
 - Środki z budżetu UE: 524 900 zł;
 - Środki z budżetu województwa: 54 840 712 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 1 583 565 zł.

Inwestycja polegać ma na wykonaniu nowego zagospodarowania terenu wokół budynku Zamku, budowie nowej infrastruktury technicznej, wymianie i wykonaniu instalacji odprowadzania wód opadowych z tarasów, wykonaniu izolacji przeciwwodnej i przeciwwilgociowej, wykonaniu nowych warstw izolacji termicznej, przeciwwilgociowej i przeciwwodnej pomieszczeń znajdujących się pod tarasem południowym oraz odbudowie skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich. W związku z odkryciem podziemnych tuneli zlecono wykonanie badań geotechnicznych podłoża w obrębie wzgórza zamkowego wraz z opracowaniem ekspertyzy technicznej dotyczącej stanu konstrukcji i warunków posadowienia konstrukcji podziemnych (tuneli). Po dokonaniu kontroli stanu technicznego tuneli zaistniała konieczność wykonania prac rozpoznawczo-zabezpieczających. Zamek niezwłocznie przystąpił do przeprowadzenia przetargu na wykonanie prac związanych z udrożnieniem podziemnych tuneli na skarpie północnej i pod skrzydłem północnym wraz z zabezpieczeniem odkrytych tuneli Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w formule „zaprojektuj i wybuduj”. W związku przedłużającymi się terminami postępowań przetargowych wybór wykonawcy na realizację robót budowlanych nastąpił po ogłoszeniu trzeciego przetargu. Podpisanie umowy nastąpiło 22 października 2021 r. Prace podzielone zostały na III etapy. Do końca 2021 r. zrealizowano Etap I prac. W celu optymalizacji rozwiązań i kosztów planowanej inwestycji kompleksowego zagospodarowania tarasów zlecono wykonanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego wraz z szacunkowym kosztem wykonania zadania inwestycyjnego pn. **"Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie"** w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Opracowanie Wykonawca dostarczył 7 grudnia 2021 r. Wykonanie rzeczowe inwestycji wynosi 5,71%.

- **Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich (2017-2022)** – projekt dotyczy przywrócenia odpowiedniego stanu technicznego dziedzińców zamkowych.

- Wartość zadania: 1 813 918 zł;
- Środki z budżetu UE: 0 zł;
- Środki z budżetu województwa: 1 813 918 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 56 296 zł.

W ramach zadania planowana jest modernizacja nawierzchni obu dziedzińców wraz z dostosowaniem do wymogów nośności podłoża i wykonaniem izolacji systemowej odkrytych ścian. Planuje się wykonanie systemu zadaszenia sceny na dużym dziedzińcu, dostosowanie wejść od strony dziedzińców do potrzeb osób z niepełnosprawnością, wymianę przyłączy wodno-kanalizacyjnych, wymianę pionów i poziomów kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz instalacji centralnego ogrzewania i ciepła technicznego, wykonanie systemu drenażowego, instalacji hydrantowej oraz instalacji elektrycznej a także innych systemów technologicznych przebiegających przez dziedzińce. W dniu 9 sierpnia 2021 r. podpisana została umowa na wykonanie dokumentacji projektowej dla zadania: „Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego”. Do końca 2021 r. opracowano koncepcję ekonomiczno-techniczną wraz z szacunkowym kosztem wykonania działań modernizacyjnych mających na celu zabezpieczenie dostaw ciepła w ramach realizacji umowy na wykonanie dokumentacji projektowej dla zadania: „Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie” wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego. Zlecono również weryfikację elementu składowego dokumentacji "Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie" pod tytułem "Koncepcja ekonomiczno-techniczna wraz z szacunkowym kosztem". Wykonanie rzeczowe inwestycji wynosi około 24,48%.

- **Ogrody Przelewice – modernizacja i rozbudowa historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą** – wydatki majątkowe.

- Wartość zadania: 13 530 000 zł;
- Środki z budżetu UE: 0 zł;

- Środki z budżetu województwa: 13 530 000 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 1 650 000 zł.

Dotację wykorzystano na kompleksową wymianę technologii kotłowni w Oranżerii, zgodnie z dokumentacją projektową, opracowanie dokumentu MASTER PLAN dla rewitalizacji nieruchomości zabudowanych, wchodzących w skład Folwarku i Ogrodu Dendrologicznego w Przelewicach, montaż pompy głębinowej w studni 12,5 m, zakup maszyny do rozdrabniania kawałków drewna lub gałęzi, zakup pompy do szlamu, która znajdzie zastosowanie w osuszaniu budynków po deszczach i ulewach, zakup kosiarki samojezdnej wraz z osprzętem, zakup urządzeń do prac konserwatorskich i remontowych oraz zakup sprzętu do Ogrodu (kosiarki żyłkowe oraz kosiarka z własnym napędem, dmuchawa do liści).

- **Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie** – ma być nowoczesną placówką naukowo-edukacyjną, mającą na celu pobudzanie u zwiedzających naturalnej ciekawości, kreatywności oraz zainteresowanie różnymi aspektami nauki. Zgodnie z założeniami główną atrakcją nowej instytucji będą interaktywne eksponaty symulujące zjawiska przyrodnicze oraz urządzenia techniczne, spełniające rolę edukacyjną.

- Wartość zadania: 155 290 218 zł;
- Środki z budżetu UE: 105 677 241 zł;
- Środki z budżetu województwa: 49 612 977 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 17 209 769 zł.

W ramach realizacji zadania w 2021 r. wykonano prace budowlane zewnętrzne (elewacja, krycie dachu, wycinka i montaż okien), prace budowlane wewnętrzne (postawienie ścian i ścianek, położenie tynków i podłogi pod posadzki, montaż wind osobowych i towarowej), zagospodarowanie terenu (przygotowanie nawierzchni z podbudową), prace instalacyjne branży elektrycznej, teletechnicznej i sanitarnej. Wykonanie rzeczowe prac budowlanych wynosi 84%. Ponadto wykonano prace związane z produkcją wystawy stałej (przygotowano 213 projektów, 115 prototypów oraz 43 gotowe eksponaty). Wykonanie rzeczowe wystawy stałej wynosi 30%. Rozpoczęto prace związane z produkcją planetarium. Wykonanie rzeczowe planetarium wynosi 6%.

Cel Kierunkowy 2 Wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu

1. Rozwój działalności edukacyjnej w obszarze kultury realizowanej przez instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego

W 2021 r. instytucje kultury pracowały w zmienionych warunkach, na które wpływ miały i w dalszym ciągu obowiązywały obostrzenia wynikające z pandemii COVID-19. W minionym roku instytucje kultury dostosowały swoją działalność do obostrzeń dotyczących uczestnictwa w wydarzeniach związanych z trwającą pandemią, a ograniczenia wpłynęły na realizację części zadań statutowych.

Wprowadzane obostrzenia związane były i w dalszym ciągu są związane ze wzrostem liczby zakażeń COVID-19. Ograniczenia wynikające z wprowadzanych obostrzeń, dotyczące instytucji kultury, miały swoje przełożenie na spadek liczby widzów, spektakli oraz przychodów własnych.

Instytucje kultury w roku ubiegłym zrezygnowały z części wydarzeń ze względu na pandemię COVID-19, natomiast część nich została udostępniona online.

2. Rozwój systemu pomocy finansowych dla gmin z przeznaczeniem na upowszechnianie kultury w regionie

W ramach niniejszego priorytetu przekazano środki finansowe w trybie pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin na dofinansowanie bieżącej działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie w wysokości 500 000 zł oraz Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki

w wysokości 300 000 zł z przeznaczeniem na organizację wydarzeń artystycznych w regionie. Dodatkowo w ww. trybie przekazano środki finansowe w wysokości 400 000 zł Gminie Miastu Szczecin z przeznaczeniem na wsparcie działalności Teatru Lalek „Pleciuga”, która ma charakter regionalny.

Dodatkowo powołano nowy konkurs pn. **„Port Kultury Pomorza Zachodniego”**, skierowany do wszystkich powiatów województwa zachodniopomorskiego, którego założeniem jest aktywizacja mniejszych ośrodków, co przyczyni się do lepszego poznania potencjału kulturalnego lokalnych twórców, pozwoli przeciwdziałać wykluczeniom społecznym i kulturowym oraz zapewni wsparcie w dostępie do usług publicznych w zakresie kultury wszystkim mieszkańcom województwa. Na realizację zadania przekazano środki finansowe w wysokości 99 931 zł w formie pomocy finansowej, z przeznaczeniem na organizację rocznego cyklu wydarzeń kulturalnych.

Cel Kierunkowy 3 Wsparcie twórców indywidualnych

Działania ukierunkowane na wsparcie zachodniopomorskich twórców dotyczyły wsparcia finansowego oraz promocyjnego m.in. poprzez system stypendialny dla młodych artystów z regionu (w tym: stypendia w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. **„Janko Muzykant”**), nagród finansowych dla laureatów konkursów artystycznych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, Nagród **„Pro Arte”** Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, jak również wsparcia instytucjonalnego. W 2021 r. przeznaczono środki w wysokości 113 000 zł na nagrody finansowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla laureatów 25 konkursów, 60 000 zł na cztery finansowe Nagrody **„Pro Arte”** Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, 90 000 zł na sześć stypendiów w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną (liczba stypendiów została zwiększona o 100% z dotychczasowych 3 do 6) oraz 92 680 zł na 39 stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. **„Janko Muzykant”**.

Cel Kierunkowy 4 Rozwój wspólnotowości w obszarze kultury

Wsparcie najważniejszych wydarzeń artystycznych i kulturalnych regionu

Istotna dla realizacji niniejszego priorytetu była działalność organizacji pozarządowych, która przyczyniła się do wsparcia aktywnego uczestnictwa w kulturze dzięki uzupełnieniu/wzbogaceniu oferty wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w szczególności poprzez realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w mniejszych miejscowościach regionu. W 2021 r. na realizację zadania przeznaczono środki w łącznej kwocie 655 857 zł, które przyznano 56 podmiotom. Dodatkowo, w ramach zadania Promocja województwa poprzez kulturę i naukę wsparto 35 wydarzeń artystycznych poprzez zlecenie realizacji usługi promocyjnej w ramach organizowanych przedsięwzięć na łączną kwotę 925 100 zł, w tym podczas projektu artystycznego pn. **„Fryderyk Festiwal 2021”** w Szczecinie.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

Cel Kierunkowy 1 Rozwój współpracy kulturalnej na obszarze Euroregionu Pomerania

W ramach drugiego celu głównego polityki w 2021 r. kontynuowano realizację dwóch projektów rozpoczętych w 2018 r. i wpisanych do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Pierwszym z nich był projekt Muzeum Narodowego w Szczecinie realizowany we współpracy z Pomorskim Muzeum Krajowym (Pommersches Landesmuseum) w Greifswaldzie pn. **„Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość”** w ramach programu INTERREG V A. W ramach projektu w Muzeum Narodowym zrealizowane zostaną trzy wystawy stałe: prehistorii Pomorza, sztuki średniowiecznej na Pomorzu oraz sztuki XVII i XVIII w. na Pomorzu i w Europie. Wartość projektu wynosi 7 539 897 zł, z czego wkład własny beneficjenta i podatek VAT (finansowane ze środków WZ) to 2 252 747 zł.

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 278 436 zł.

Dotacja celowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie (w części bieżącej) została przeznaczona na: wynajem rusztowań umożliwiających montaż obiektów na wystawach, zakup nawilzaczy, skład i druk plakatów reklamowych dot. wystaw, wykonanie i dostawę specjalistycznych gablot z klimatyzacją pasywną wraz z częściowym montażem elementów wyposażenia wystaw oraz ich montaż w przestrzeni 2 wystaw, organizację uroczystego otwarcia 2 z 3 wystaw realizowanych w ramach projektu. Sfinalizowano zakup i dostawę nawilzaczy. Niewykorzystanie części dotacji spowodowane było przede wszystkim pandemią COVID-19, która uniemożliwiła realizację większości z zaplanowanych wyjazdów służbowych pracowników na spotkania studyjne do Berlina i Greifswaldu. Wykonanie rzeczowe części bieżącej zadania wyniosło: 59%.

W części majątkowej zadania poniesiono wydatki na wykonanie i dostawę specjalistycznych gablot z klimatyzacją pasywną wraz z częściowym montażem elementów wyposażenia wystaw oraz ich montaż w przestrzeni 2 wystaw. Sfinalizowano zakup i dostawę nawilzaczy. Wykonanie rzeczowe części majątkowej zadania wyniosło: 55%.

Drugim projektem jest zadanie Opery na Zamku w Szczecinie pn. „**Polsko-niemiecka sieć teatralna (theater-pom.net)**” w ramach Programu INTERREG V A (2017-2022), realizowane we współpracy z Teatr Uckermarkische Bühnen Schwedt i Teatr Vorpommern Stralsund/Greifswald/Putbus, którego głównym celem jest wzrost atrakcyjności i dostępności teatrów w regionie dla widzów na terenie obszaru wsparcia po obu stronach granicy. Dzięki rozszerzeniu oferty teatrów i likwidacji bariery językowej, ułatwiony zostanie dostęp do wspólnego dziedzictwa kulturowego dla wszystkich grup wiekowych, dla mieszkańców regionu i turystów, dla osób z obu krajów bez względu na język, którym się posługują. Wartość projektu wynosi 3 014 748 zł, w tym 596 535,10 euro/ 2 562 535,83 zł (85% kosztów zadania) z Programu Współpracy Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska w ramach celu „Europejska Współpraca Terytorialna” Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). W ramach zadania zrealizowany zostanie zakup inwestycyjny otwartego sprzętu open-air, sprzętu video i do projekcji (o wartości 557 000 euro / 2 392 705 zł).

W 2021 r. wykorzystano kwotę w wysokości 10 495 zł.

W części bieżącej zadania poniesiono wydatki na wynagrodzenia koordynatorów zadania w formie dodatku specjalnego za prace związane z realizacją projektu oraz koszty podróży służbowych dotyczące spotkań z liderem i partnerami projektu. Wykonanie rzeczowe części bieżącej zadania wyniosło: 73%.

W części majątkowej zadania poniesiono wydatki na: zakup przenośnego ekranu do projekcji tylnej i przedniej 4:3 Opera wraz z ramą aluminiową Vario 32 (szt. 1), zakup przenośnych ekranów do projekcji tylnej i przedniej 16:9 Opera wraz z ramą aluminiową Vario 32 (szt. 2) oraz zakup ekranu do projekcji tylnej i przedniej do montażu na sztankiecie Optiblack 2.2 (szt.1). Wykonanie rzeczowe części majątkowej zadania wyniosło: 53%.

W związku z sytuacją epidemiczną również termin zakończenia projektu został wydłużony do dnia 30 czerwca 2022 r.

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Cel kierunkowy 1 Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego regionu

W ramach realizacji celu realizowane były działania nakierowane na ochronę i rozwój rodzimego dziedzictwa materialnego oraz niematerialnego, mającego wysoką wartość historyczną i kulturową, przyczyniającego się pośrednio do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W 2021 r. przyznano 72 podmiotom dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego na łączną kwotę 1 807 472 zł. W ramach ww. kwoty udzielono

45 dotacji na obiekty sakralne na łączną kwotę 1 044 000 zł oraz 26 dotacji na obiekty świeckie, na łączną kwotę 756 000 zł.

Cel kierunkowy 2 Badanie, dokumentowanie i promocja zachodniopomorskiego dziedzictwa kulturowego

W ramach powyższego celu Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie zorganizował spotkania i dyskusje z historykami dotyczące historii, sztuki Pomorza Zachodniego poświęcone m.in. kronice Paula Friedeborna „Historyczny opis miasta Starego Szczecina na Pomorzu”. Instytucja wydała także broszurę edukacyjną z zagadkami poświęconymi Sydonii von Borck („Sydonia von Borck – Między prawdą a Legendą”). Wydano także „Zagadkowy Zamek”, publikację skierowaną do najmłodszych pasjonatów historii oraz serię Elementarzy Gryfity, która jest publikacją poświęconą książętom panującym na Pomorzu Zachodnim – Bogusławowo X i Annie Jagiellonce. Najważniejszą ubiegłoroczną publikacją było wydanie II tom wydawnictwa prezentującego historię zamku książęcego w Szczecinie.

Muzeum Narodowym w Szczecinie realizowało w 2021 r. jeden z priorytetów naukowych, którym jest prowadzenie pracy nad zagadnieniem „Świtu Pomorza”, którego podstawę stanowią zbiory archeologiczne obrazujące najstarsze dzieje osadnictwa oraz kultur – od pradziejów do wczesnego średniowiecza. Obszar priorytetu ukazuje złożoność najdawniejszej historii regionu i jego związki z kulturą niżu bałtyckiego – od pierwszych śladów osadniczych, przez okres nawarstwień kulturowych, po kształtowanie się słowiańskich organizmów politycznych, wyłonienie się księstwa Gryfitów, oraz wejście w krąg monarchii europejskich piastowskiej Polski.

Wydatki na realizację zadań

Suma: 112 289 350 zł, w tym:

- Wydatki bieżące: 68 805 322 zł;
- Wydatki majątkowe: 42 484 028 zł.

Cel I – Dostęp do kultury i uczestnictwo w kulturze

Zadania jednoroczne:

- Pomoce finansowe dla JST, w tym:
- Dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie: 500 000 zł;
- Dofinansowanie Teatru Lalek „Pleciuga” w Szczecinie: 400 000 zł;
- Dofinansowanie działalności Filharmonii w Koszalinie: 350 000 zł;
- „Port Kultury” Pomorza Zachodniego: 99 932 zł;
- Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego: 665 857 zł;
- Stypendia i nagrody Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, w tym:
 - Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń: 60 000 zł;
 - Stypendia różne: 184 950 zł;
 - Nagrody konkursowe: 113 000 zł.
- Promocja jednostek samorządu terytorialnego: 925 100 zł.

Zadania wieloletnie:

- WPF – Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie w ramach RPO WZ 2014-2020: 17 960 150 zł;
- WPF – Modernizacja zabytkowego budynku Teatru Polskiego w Szczecinie wraz z niezbędną infrastrukturą w ramach RPO WZ 2014-2020: 3 631 617 zł;
- WPF – Budowa Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie w ramach osi IX RPO WZ 2014-2020 – wydatki majątkowe: 17 209 769 zł;

- WPF – Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie: 1 583 565 zł;
- WPF – Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie: 56 296 zł;
- WPF – Ogrody Przelewice – modernizacja i rozbudowa historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą: 438 098 zł.

Zadania roczne finansowane z budżetu województwa

- Dotacja celowa dla Teatru Polskiego w Szczecinie z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania pn. Widowisko multimedialne „**Bałuka, człowiek z W-3**” oraz rozmowa nt. życia Edmunda Bałuki i książki o jego działalności „**Bałuka jestem**”: 85 000 zł;
- Dotacje celowe dla Opery na Zamku w Szczecinie na: Organizację letnich koncertów Opery na Zamku w Szczecinie typu open-air w 2021 r., Realizację prapremiery wieczoru baletowego w choreografii Roberta Glumbka i Kevina O'Daya dofinansowanego ze środków Instytutu Muzyki i Tańca w ramach programu Taniec 2021 oraz na rejestrację opery "Issipile" Antonio Bioni wraz z późniejszą premierą online, dofinansowaną ze środków narodowego Centrum Kultury w ramach programu Kultura-Interwencje 2021: 337 500 zł;
- Dotacja celowa dla Opery na Zamku w Szczecinie na modernizację zbiornika przeciwpożarowego związaną z przywróceniem pełnej funkcjonalności instalacji przeciwpożarowej: 283 037 zł;
- Dotacja celowa dla Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie na wykonanie remontu dachu wraz z attyką Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie: 171 657 zł;
- Dotacje celowe dla Ośrodka Teatralnego Kana w Szczecinie na dofinansowanie 3 zadań realizowanych ze środków MKDniS oraz programu INTERREG: "Okno – Zbliżenia 2021. Przepływy" (34 315 zł), "TransMisja – pilotatażowy program współpracy kulturalnej on-line pomiędzy Ośrodkiem Teatralnym Kana i Schloss Bröllin e.V." (18 218 zł) oraz "Wokół tradycji 2021" (10 500 zł): 63 033 zł;
- Dotacja celowa dla Ogrodów Przelewice na zakup od Gminy Przelewice majątku ruchomego pozostałego po zlikwidowanym Ogrodzie Dendrologicznym Samorządowym Zakładzie Budżetowym w Przelewicach: 180 826 zł;
- Dotacja celowa dla Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie na zakup eksponatów do kolekcji marynistycznej MCN przywołującej osiągnięcia osób i instytucji związanych z tradycjami morskimi regionu: 300 000 zł;
- Dotacje celowe dla Książnicy Pomorskiej w Szczecinie na przeprowadzenie prace konserwatorskie dwóch ikunabułów: dzieła Robertusa Holkota oraz księgi Joannesa Dunsza Scotusa celem przywrócenia księgom jak najlepszego stanu i pierwotnego wyglądu (40 000 zł) oraz zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych (45 235 zł): 85 235 zł;
- Dotacja celowa dla Książnicy Pomorskiej w Szczecinie na zakup samochodu osobowo-dostawczego na potrzeby transportu osób i zbiorów bibliotecznych: 140 000 zł;
- Dotacja celowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie na wykonanie niezbędnych prac remontowych i dokumentacyjnych, takich jak m.in.: remont poszycia dachu wraz z obróbkami blacharskimi Pawilonu Konserwacji (Wały Chrobrego 3), modernizację 2 dźwigów w Gmachu głównym Muzeum: 260 000 zł;
- Dotacja celowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie na realizację projektu "Pierwsze muzeum morskie w Odrodzonej Rzeczypospolitej. Warszawskie muzeum S. hr Ledóchowskiego": 90 000 zł;
- Dotacja celowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie na zakup macierzy dyskowej: 200 000 zł;
- Dotacja celowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie na wykonanie projektu koncepcji rewitalizacji Placu Solidarności w Szczecinie: 85 000 zł;
- Dotacje celowe dla Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie.

Środki z dotacji wydatkowano na dofinansowanie 2 zadań realizowanych ze środków MKDniS: "Wirtualny skansen przy drodze. Od Starego Krakowa do Nowego Warpna" (24 500 zł) i "Kolegiata w Stargardzie – perła gotyku zachodniopomorskiego" (97 900 zł): 122 400 zł.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

Zadania wieloletnie:

- WPF – „Wspólne dziedzictwo wspólna przyszłość” w ramach programu INTERREG V A, w tym: wydatki majątkowe: 191 094 zł, wydatki bieżące: 87 342 zł;
- WPF – „Polsko-niemiecka sieć teatralna (theater-po.net)” w ramach programu INTERREG V A: wydatki majątkowe: 5 401 zł, wydatki bieżące: 5 094 zł.

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Zadania jednoroczne:

- Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami – Dotacje celowe na dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych: 1 807 472 zł.

Wszystkie trzy powyższe cele są realizowane również przez instytucje kultury samorządu województwa zachodniopomorskiego, w ramach dotacji podmiotowych, na które przeznaczono w 2021 r. następujące kwoty:

- Dotacja podmiotowa dla Teatru Polskiego w Szczecinie: 7 448 025 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Opery na Zamku w Szczecinie: 14 091 759 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie: 9 927 513 zł;
- Współprowadzenie Ośrodka Teatralnego Kana jako wspólnej instytucji Kultury Województwa Zachodniopomorskiego i Miasta Szczecin: 405 000 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie: 1 647 400 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Książnicy Pomorskiej w Szczecinie: 14 028 062 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie: 12 077 036 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie: 968 695 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej: 2 500 000 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W związku z zaawansowanym etapem wdrażania programu, w obszarze **kultura** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 nie podpisano żadnych nowych umów o dofinansowanie.

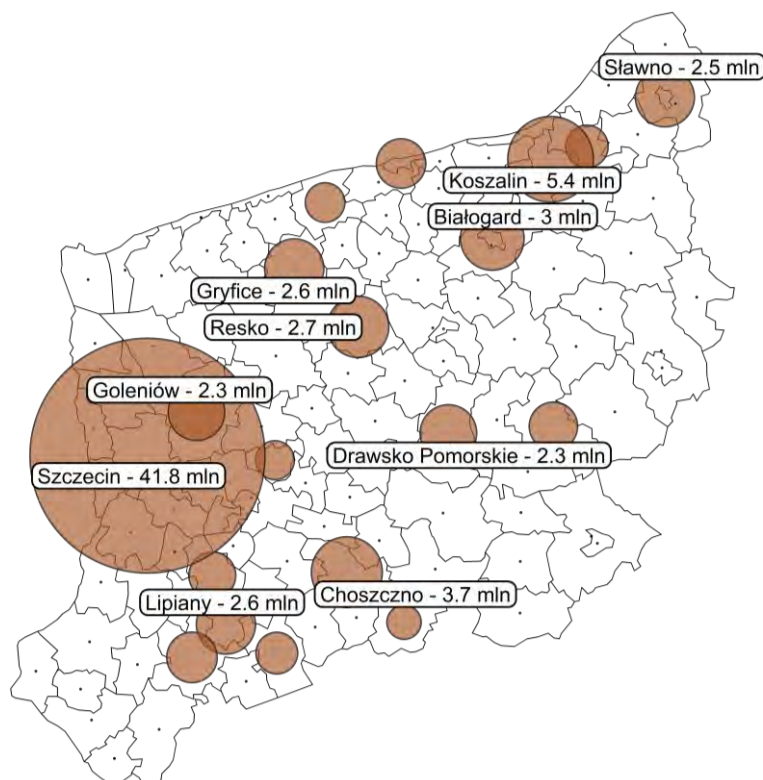
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 23 umowy na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości niemal 126,0 mln zł.

Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2021 r.m.in. następujących efektów:

- Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 394 029 osoby;
- Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 23 szt.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 41. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 42. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Lipiany	pyrzycki	439
Resko	łobeski	346
Stara Dąbrowa	stargardzki	289
Sławno	sławieński	204
Bierzwnik	choszczeński	177
Choszczno	choszczeński	172
Czaplinek	drawski	142
Drawsko Pomorskie	drawski	136
Białogard	białogardzki	123
Gryfice	gryficki	108

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

W Polityce kulturalnej województwa zachodniopomorskiego założono, iż działania Samorządu Województwa będą realizowane w wielu obszarach i przyczynią się do tego, aby Pomorze Zachodnie stało się jednym z najsilniejszych regionów pod względem jakości życia, którego wyznacznikiem jest m.in. dostęp mieszkańców do kultury oraz atrakcyjna i różnicowana oferta kulturalna. Jednocześnie Samorząd Województwa wyznaczył sobie rolę inspiratora działań wpływających na powszechne, aktywne oraz świadome uczestnictwo w kulturze, które jest jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój mieszkańców Pomorza Zachodniego. Powyższe cele były realizowane przez Samorząd Województwa w sposób bezpośredni za pomocą jego jednostek organizacyjnych oraz współpracujących z nim instytucji kultury.

Konsekwentna realizacja celów Polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego w przyjętych obszarach oraz sukcesywne zwiększanie środków finansowych na poszczególne działania sprawiają, że już teraz efekty są wymierne i zauważalne na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Kluczowymi projektami w 2021 r. była kontynuacja budowy Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie oraz realizacja projektu rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie połączonego z modernizacją obecnej siedziby instytucji, obejmującej przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu istniejącego budynku wpisanego do rejestru zabytków.

W roku ubiegłym Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie kontynuowano prace związane z udrożnieniem podziemnych tuneli na skarpie północnej i pod skrzydłem północnym wraz z ich zabezpieczeniem. W 2021 r. rozpoczęto przygotowania do realizacji nowego zadania inwestycyjnego mającego na celu poprawę infrastruktury kulturalnej w Ogrodach Przelewice zadanie dotyczy modernizacji i rozbudowy historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą.

Jedną z przeszkód w realizacji polityki, mającą negatywny wpływ na równomierny dostęp do kultury na terenie naszego województwa, jest lokalizacja wszystkich (poza Ogrodami Przelewice) wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w stolicy Pomorza Zachodniego, Szczecinie. Dlatego istotnym obszarem skutecznej polityki kulturalnej samorządu regionalnego powinno być kierowanie licznymi działaniami i środkami finansowymi do ośrodków, na terenie których wojewódzkie samorządowe instytucje kultury nie oddziałują.

W 2021 r. te działania były ograniczone ze względu na pandemię COVID-19.

Należy również wskazać, iż istnieje wiele zmiennych generujących liczne ryzyka, mających wpływ na realizację polityki kulturalnej, które są niezależne od Samorządu Województwa. Należy do nich zaliczyć:

- trwającą od marca 2020 pandemię COVID-19, która przyczynia się do spadku liczby wydarzeń kulturalnych oraz publiczności w nich uczestniczących;
- zmianę sposobu uczestnictwa w wydarzeniach m.in. poprzez udział online;
- szybki wzrost kosztów prowadzenia działalności kulturalnej wynikający m.in. ze wzrostu płacy minimalnej, wyłączenia dodatku stażowego oraz kosztów usług obcych, co zmusza organizatora do zwiększenia dofinansowania, aby instytucje nie traciły płynności finansowej. Jednocześnie przekazywane instytucjom większe środki z przeznaczeniem na powyższe cele nie przyczyniają się do uatrakcyjnienia i zwiększenia dostępności oferty kulturalnej;
- często zmieniające się otoczenie prawne.

3.4.8 Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze ochrony zdrowia

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 547), województwo wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim w zakresie promocji i ochrony zdrowia, na podstawie następujących regulacji ustawowych:

- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 633);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1956);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285);
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2020 r. poz. 849);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2020 r. poz. 685);
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2021 r. poz. 2053);
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2019 r. o Narodowej Strategii Onkologicznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 969);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2021 r. poz. 2069);
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2095);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2021 r. poz. 790);
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 551);
- Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U. z 2022 r. poz. 168);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o diagnostyce laboratoryjnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 134);
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 437);
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz.U. z 2021 r. poz. 666);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119);
- Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1565).

Samorząd województwa w ramach ustawowego zadania „promocja i ochrona zdrowia” wykonuje zadania w zakresie organizacji i funkcjonowania systemu ochrony zdrowia na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie z posiadanymi kompetencjami wynikającymi z obowiązującego stanu prawnego.

Samorząd województwa zachodniopomorskiego realizuje zadania obejmujące:

- pełnienie funkcji podmiotu tworzącego dla 13 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, do których należy m.in. nadzorowanie ich działalności, nadawanie statutów podmiotom, przekształcanie, łączenie i likwidacja podmiotów leczniczych, kontrola i ocena działalności, dokonywanie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej, zatwierdzanie programów naprawczych;
- prowadzi wojewódzki ośrodek medycyny pracy, wykonujący zadania w zakresie udzielania świadczeń na rzecz osób pracujących, finansowania zadań profilaktycznej opieki zdrowotnej, m.in. diagnostyki i orzecznictwa dla dorosłych i młodzieży oraz diagnostyki, orzecznictwa i konsultacji w zakresie chorób zawodowych;
- opiniuje projekty i aktualizacje Planu Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego;
- udziela dotacji budżetowych na realizację inwestycji i modernizacji oraz zakupy aparatury i sprzętu medycznego;

- inicjuje oraz koordynuje rozwój e-usług w obszarze ochrony zdrowia, w tym wdraża projekt „Zachodniopomorskie e-Zdrowie”;
- podejmuje działania zapobiegawcze w szerzeniu zakażeń i chorób zakaźnych w podległych podmiotach leczniczych, w tym związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19;
- opracowuje programy polityki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców województwa, w tym regionalne programy zdrowotne współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- powierza zadania w zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej, udziela dotacji podległym podmiotom leczniczym i pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego;
- organizuje i zapewnia odbycie stażu podyplomowego dla absolwentów studiów lekarskich i lekarsko-dentystycznych;
- prowadzi współpracę z ministrem zdrowia oraz samorządami zawodów medycznych w zakresie kształcenia zawodowego i podyplomowego w zawodach medycznych, w tym ustala priorytetowe dziedziny specjalizacji dla pielęgniarek i położnych niezbędnych do realizacji zadań opieki zdrowotnej;
- organizuje i zapewnia transport pacjentów do szpitala psychiatrycznego zgodnie z postanowieniem sądowym oraz upoważnia lekarzy specjalistów w dziedzinie psychiatrii do oceny zasadności zastosowania przymusu bezpośredniego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi przez innych pracowników medycznych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i ratownictwa medycznego;
- bierze udział w formułowaniu stanowisk Konwentu Marszałków Województw RP i opiniowaniu projektów aktów prawnych dotyczących ochrony zdrowia kierowanych do Rządu RP.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Podstawę realizacji celów i działań w obszarze ochrony zdrowia zdefiniowanych w Polityce ochrony zdrowia regionu, oprócz obowiązujących regulacji prawnych, stanowią następujące dokumenty programowe krajowe i regionalne:

Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego³⁰, która jest komplementarna z celami kierunkowymi Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 w obszarach priorytetowych dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców regionu. Głównymi celami polityki ochrony województwa zachodniopomorskiego zdrowia jest: dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych, promocja zdrowia i profilaktyka zagrożeń zdrowotnych oraz wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia.

Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2018-2022³¹, w którym wskazano kierunki działań w zakresie zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów opieki psychiatrycznej w regionie, m.in. poprzez wprowadzanie środowiskowej opieki psychiatrycznej i tworzenie centrów zdrowia psychicznego.

Priorytety dla regionalnej polityki zdrowotnej dla lecznictwa szpitalnego dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2019-2021³², które wyodrębniły 11 priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej dot. lecznictwa szpitalnego, zawierających łącznie 52 obszary interwencji z uwzględnieniem krajowych priorytetów zdrowotnych.

W 2021 r. został opracowany i opublikowany **Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 i Wojewódzki Plan Transformacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2022-2026**. Dokumenty obejmują najważniejsze potrzeby i wyzwania organizacji systemu opieki zdrowotnej wymagające podjęcia działań koordynowanych na poziomie kraju i województwa, a także zawierają dedykowane rekomendacje dla poszczególnych województw w ochronie zdrowia.

³⁰ http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/polityka_ochrony_zdrowia_2021_0.pdf

³¹ <http://bip.rbip.wzp.pl/arttykul/uchwala-nr-22292018-zarzadu-wojewodztwa-zachodniopomorskiego-z-dnia-11-grudnia-2018-roku>

³² [http://www.szczecin.uw.gov.pl/systemfiles/articlefiles/6575/\(20180831.145932\).wersja_do_publicacji.doc.pdf](http://www.szczecin.uw.gov.pl/systemfiles/articlefiles/6575/(20180831.145932).wersja_do_publicacji.doc.pdf)

Narodowy Program Zdrowia na lata 2021–2025, którego celem strategicznym jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Cele operacyjne ukierunkowane są na profilaktykę nadwagi i otyłości, uzależnień, promocję zdrowia psychicznego, zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne oraz na wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020–2030, której celami jest:

- Poprawa sytuacji kadrowej i jakości kształcenia w dziedzinie onkologii;
- Ograniczenie zachorowalności na nowotwory poprzez redukcję czynników ryzyka, inwestycje w edukację i profilaktykę pierwotną;
- Zwiększenie poziomu zgłaszalności na badania przesiewowe oraz poprawa jakości badań;
- Zwiększenie potencjału badań naukowych i projektów innowacyjnych w Polsce w celu umożliwienia pacjentom korzystania z najskuteczniejszych rozwiązań diagnostyczno-terapeutycznych;
- Poprawa organizacji systemu opieki onkologicznej przez zapewnienie pacjentom dostępu do najwyższej jakości procesów diagnostyczno-terapeutycznych oraz opieki koordynowanej w ramach tzw. „ścieżce pacjenta”.

Program Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego POLKARD na lata 2017–2021, którego celem jest zmniejszenie liczby zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia poprzez doposażenia podmiotów w sprzęt medyczny oraz prowadzenie rejestrów medycznych, które umożliwią ocenę skuteczności leczenia, jak również zwiększenie dostępu do nowych terapii, opieki oraz nowoczesnych programów badań przesiewowych.

Mapy potrzeb zdrowotnych 2020 – dokumenty określające potrzeby zdrowotne poszczególnych regionów i całego kraju. Zawierają dane demograficzne i epidemiologiczne, dane dotyczące realizowanych świadczeń, a także wykorzystania zasobów kadrowych i sprzętowych. Na ich podstawie sporządzono prognozę przyszłych potrzeb w zakresie świadczeń zdrowotnych dla poszczególnych województw i całego kraju. Od 2019 r. kolejne aktualizacje map i analizy są udostępniane wyłącznie na ogólnodostępnej platformie cyfrowej Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych (BASiW).

W 2021 r. opracowano **Mapę Potrzeb Zdrowotnych 2022–2026** w nowej formule, która określa wyzwania dla systemu opieki zdrowotnej i rekomendowane kierunki działań na terenie kraju i poszczególnych województw.

Krajowe ramy strategiczne Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014–2020, to dokument strategiczno-wdrożeniowy, określający bazowe wytyczne dla wszystkich potencjalnych realizatorów przedsięwzięć w sektorze zdrowia, ubiegających się o dofinansowanie z funduszy unijnych.

W 2021 r. został opublikowany nowy dokument strategiczny **Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030 r.**, który identyfikuje główne wyzwania oraz kierunki zmian i rozwoju systemu ochrony zdrowia, opracowany w związku z obowiązkiem spełniania warunków podstawowych umożliwiających korzystanie ze środków unijnych na realizację działań w ramach funduszy polityki spójności.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

Cel kierunkowy 1.1 Uzupełnianie istniejących niedoborów, podnoszenie jakości i ulepszanie warunków świadczenia usług zdrowotnych

W okresie sprawozdawczym realizowano zróżnicowane przedsięwzięcia ukierunkowane na dostosowanie i poprawę warunków działalności podmiotów leczniczych oraz dostępności i jakości ochrony zdrowia z wykorzystaniem możliwości własnych samorządu województwa i podmiotów leczniczych oraz finansowania zewnętrznego, w tym wsparcie podmiotów leczniczych w zakresie wyposażenia w sprzęt i środki do dezynfekcji i ochrony osobistej oraz aparaturę do diagnozowania i leczenia w związku z pandemią COVID-19.

1. Przedsięwzięcia inwestycyjne finansowane z udziałem środków unijnych

Siedem przedsięwzięć inwestycyjnych współfinansowanych w ramach RPO WZ 2014-2020 o łącznej wartości 282 126 835,45 zł:

- Podniesienie jakości i dostępności usług medycznych SPWSZ w Szczecinie poprzez budowę budynku na potrzeby Oddziału Nefrologii i Transplantacji Nerek, Stacji Dializ, Oddziału Neurologii wraz z Oddziałem Udarowym oraz Oddziału Chorób Wewnętrznych i Nadciśnienia Tętniczego wraz z wyposażeniem – 66 139 449,95 zł;
- Rozbudowa wraz z przebudową budynku szpitala SPZZOZ w Gryficach dla bloku operacyjnego, oddziałów zabiegowych, ortopedyczno-urazowego i chirurgicznego, apteki centralnej, sterylizatorni wraz z wyposażeniem – 36 726 000 zł;
- Podniesienie standardów opieki pediatrycznej poprzez zakup sprzętu medycznego i modernizację oddziałów zlokalizowanych w Pawilonie Dziecięcym w Szpitalu Wojewódzkim im. M. Kopernika w Koszalinie – 20 452 309,35 zł;
- Przebudowa i doposażenie infrastruktury Szpitala Wojewódzkiego im. M. Kopernika w Koszalinie służącej leczeniu chorób będących przyczyną dezaktywizacji zawodowej – 20 282 662,27 zł;
- Centrum Opieki Długoterminowej przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie – 23 694 815,10 zł;
- Przebudowa i dostosowanie do aktualnych wymogów Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu wraz z niezbędnym wyposażeniem – 46 744 013,78 zł;
- Budowa budynku na potrzeby Oddziałów Zakaźnych oraz Poradni Specjalistycznych wraz z wyposażeniem na terenie SPWSZ w Szczecinie 68 087 585 zł.

W 2021 r. na dofinansowanie wkładu własnego SPZOZ do wyżej wymienionych 7 projektów udzielono dotacji z budżetu województwa w łącznej wysokości 1 341 924,21 zł.

2. Przedsięwzięcia inwestycyjne finansowane z budżetu państwa

Rozbudowa i przebudowa instalacji tlenu medycznego w podmiotach medycznych z terenu województwa zachodniopomorskiego w ramach zadania pn. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wywołującym COVID-19. Dotacje z budżetu państwa o łącznej wysokości 1 070 188,48 zł otrzymały:

- Regionalny Szpital w Kołobrzegu: 200 000 zł;
- Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie: 300 000 zł;
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach: 200 000 zł;
- Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Koszalinie: 195 790,50 zł;
- SP Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROJE” w Szczecinie: 174 397,98 zł.

3. Zadania inwestycyjne SPZOZ finansowane z budżetu województwa

Na zadania inwestycyjne w szpitalach wojewódzkich dotyczące modernizacji, remontów, przebudowy i zakupu sprzętu i aparatury medycznej wydatkowano łącznie: 5 622 488 zł, w tym z budżetu województwa 5 452 488 zł i z pomocy finansowej udzielonej przez inne JST kwotę 170 000 zł, realizując zadania:

- Zakup systemu nawigacji neurochirurgicznej z rentgenowskim systemem obrazowania wraz z wyposażeniem (Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie) – kwota 2 092 706 zł
- Prace modernizacyjne i remontowe obiektów mających na celu poprawę stanu sanitarno-epidemiologicznego i higieny pracy (Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje”) – kwota 750 000 zł;
- Modernizacja instalacji wody zimnej, ciepłej i cyrkulacji na terenie SPSZOZ ZDROJE przy ul. Mącznej 4 w Szczecinie (Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje”) – kwota 450 000 zł;
- Przebudowa wraz z niezbędnym wyposażeniem Oddziału Psychiatrii (Regionalny Szpital; w Kołobrzegu) – kwota 1 200 000 zł;

- Zakup ambulansu typu C wraz z wyposażeniem (Regionalny Szpital w Kołobrzegu) – kwota 100 000 zł;
- Zakup przystawki do wykonywania biopsji stereotaktycznej (Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie) – kwota 219 582 zł;
- Wykonanie instalacji tlenu do budynku K (Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie) – kwota 55 250 zł;
- Remont pomieszczeń w celu utworzenia Pracowni Tomografii Komputerowej (Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie) – kwota 499 950 zł;
- Zakup aparatu nerkozastępczego dla Oddziału Chirurgii Onkologicznej (Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie) – kwota 85 000 zł.

Ponadto w ramach WPF, rozpoczęto przygotowania do przyjęcia rezonansu magnetycznego z fundacji WOŚP w SPSZOZ ZDROJE. Wobec czego udzielono dotacji w wysokości 49 000 zł na zadanie pn. Modernizacja części pomieszczeń przyziemia pawilonu nr 1 dla potrzeb rezonansu magnetycznego. Dalszy etap prac w 2022 r.

Cel kierunkowy 1.2 Optymalizacja systemu ratownictwa medycznego

Kontynuowano realizację budowy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie o wartości całkowitej: 52 318 400,71 zł, w tym:

- przy ul. Twardowskiego w Szczecinie o łącznej wartości: 34 928 540,71 zł;
- przy ul. Duńskiej o łącznej wartości: 17 389 860 zł.

W 2021 r. na budowę Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego przy ul. Twardowskiego w Szczecinie wydatkowano 5 323 787,40 zł, w tym z budżetu województwa: 3 057 947,06 zł, a z budżetu państwa: 2 265 840,34 zł.

Cel kierunkowy 1.3 Rozwijanie e-usług w ochronie zdrowia

Realizowano projekt „Zachodniopomorskie e-Zdrowie” w ramach RPO WZ 2014-2020, którego celem jest wsparcie tworzenia usług elektronicznych przez jednostki medyczne na rzecz pacjentów oraz personelu medycznego. W 2021 r. dokonano aktualizacji dokumentacji technicznej Projektu (Model Realizacyjny), dostosowując kształt jego planowanych usług do nowych uwarunkowań, wynikających z dynamicznych zmian w programie informatyzacji ochrony zdrowia w Polsce. Z udziałem Inżyniera Kontraktu zrealizowano Wstępne Konsultacje Rynkowe oraz opracowano dokumentację przetargową do realizowanych postępowań. Dodatkowo, opracowana została przez Inżyniera Kontraktu dokumentacja stanowiąca „Ocenę skutków dla ochrony danych osobowych w Projekcie ZeZ”. Z uwagi na zdarzenia wynikające z sytuacji epidemicznej, w szpitalach partnerskich przeznaczonych do walki z COVID-19 nastąpiło przesunięcie w czasie realizacji niektórych zadań. Wydatkowano łącznie 521 900 zł.

Cel II – Promocja zdrowia i profilaktyka zagrożeń zdrowotnych

Cel kierunkowy 2.1 Wzmacnianie zdrowia publicznego w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych

W 2021 r. zrealizowano następujące zadania finansowane z budżetu województwa o łącznej wartości: 689 181 zł

1. Zadania w zakresie promocji zdrowia realizowane w podmiotach leczniczych – wartość: 51 535 zł.

- Zrealizowano kolejny etap założenia ogrodu terapeutycznego dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie. Prowadzenie hortiterapii (ogrodolecznictwa) umożliwia poszerzenie oddziaływań terapeutycznych jako jednej z form poprawiających funkcjonowanie i jakość życia osób z zaburzeniami psychicznymi. Z przyznanych środków zostały zakupione i postawione na terenie ogrodu elementy małej architektury ogrodowej oraz wykonano ścieżkę ogrodową. Kwota dotacji: 22 300 zł;
- Zadanie „Od brzuszka do maluszka”, realizowane przez Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie. Jednostka zakupiła urządzenia do prowadzenia

muzykoterapii dla kobiet rodzących oraz olejki eteryczne do aromatoterapii jako naturalnej metody wspomagania porodu. Kwota dotacji: 4 395 zł;

- Zadanie „Zdrowie psychiczne medyka” realizowane przez Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie. Celem zadania było wsparcie psychoedukacyjne personelu medycznego ZCO w Szczecinie w związku z wystąpieniem stanu epidemii i stresujących sytuacji zawodowych. Zrealizowano wykłady i zajęcia warsztatowe dla 66 pracowników medycznych. Kwota dotacji: 24 840 zł.

2. Konkurs pn. „Zachodniopomorski Lider Szczepień” wartość: 400 000 zł.

W lipcu 2021 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie organizacji Konkursu pn. „Zachodniopomorski Lider Szczepień”. Celem Konkursu było premiowanie gmin z obszaru Pomorza Zachodniego, które uzyskają wśród swoich mieszkańców najwyższy wzrost wskaźnika wyszczenia przeciwko chorobie COVID-19. Wskaźnik wakcynacji weryfikowany był we wszystkich gminach według stanu na dzień ogłoszenia konkursu, a następnie według stanu na 31 sierpnia 2021 r. (dzień zakończenia Konkursu). Źródłem danych były informacje publikowane na www.gov.pl/szczepienia-gmin. Uczestnicy Konkursu osiągnęli powyższy cel poprzez: budowanie motywacji wśród społeczeństwa do podjęcia decyzji o przystąpieniu do szczepienia, wspieranie promocji szczepień przeciw COVID-19 w społecznościach lokalnych i maksymalne zwiększenie poziomu wyszczepialności mieszkańców. Wyłoniono 4 laureatów, tj.: gmina powyżej 14 tys. mieszkańców: Choszczno – wzrost wskaźnika o 6,38%; gmina 7 tys. – 14 tys. mieszkańców: Pełczyce – wzrost o 7,86%; gmina 4,5 tys.-7 tys. mieszkańców: Świdwin – wzrost o 7,81%; gmina do 4,5 tys. mieszkańców: Ustronie Morskie – wzrost o 9,46%. Laureaci otrzymali tytuł „Zachodniopomorski Lider Szczepień” oraz nagrodę finansową w wysokości po 100 000 zł.

3. Udzielono pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego z przeznaczeniem na dofinansowanie programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro). Wsparcie na rzecz ochrony i promocji zdrowia rozrodczego miało na celu głównie zwiększenie dostępności do metod leczenia niepłodności. Programy obejmują procedury rozrodu wspomagającego medycznie, które nie są aktualnie finansowane ze środków publicznych będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia i Ministra Zdrowia. W 2021 r. z wnioskiem o udzielenie pomocy finansowej zwróciły się 4 JST na łączną kwotę 273 333,33 zł.

- Gmina Miasto Szczecin – Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2019-2021 dla mieszkańców Szczecina, kwota: 140 000 zł;
- Gmina Miasto Kołobrzeg – Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Kołobrzeg w latach 2019-2023, kwota: 50 000 zł;
- Gmina Nowogard – Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców Gminy Nowogard w latach 2020-2022, kwota: 33 333,33 zł;
- Gmina Miasto Koszalin – Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2021-2023: 50 000 zł.

Rzeczywista kwota dofinansowania wyniosła 237 646 zł. Dzięki wsparciu województwa dofinansowano łącznie 69 procedur zapłodnienia pozaustrojowego.

Cel kierunkowy 2.2 Rozwijanie samorządowych programów polityki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców regionu

1. Zakończono realizację „Zachodniopomorskiego Programu Monitorowania i Prewencji Epidemii Corona-wirusa SARS-CoV-2 i Choroby COVID-19”. Wartość wydatków kwalifikowalnych wyniosła: 13 178 241,62 zł.

Program był realizowany w ramach RPO WZ 2014-2020 (ze środków EFS), działanie 6.8 Wdrożenie kompleksowych programów zdrowotnych dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, ułatwiających powroty do pracy, umożliwiające wydłużenie aktywności zawodowej oraz zwiększenie zgłaszalności na badania profilaktyczne.

Rzeczywista końcowa populacja docelowa Programu wyniosła 56 068 (przy planowanej 50 000 osób, wzrost o 6 068 osób z uwagi na popularność badań). Realizowano działania informacyjno-promocyjne, wykonano testy serologiczne na obecność przeciwciał klasy IgG i IgM i testy molekularne typu PCR. Realizatorami Programu były tzw. szpitale covidowe: Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie (lider Programu), SPS ZOZ „Zdroje” w Szczecinie, Szpital Wojewódzki w Koszalinie, Zespół Gruzlicy i Chorób Płuc w Koszalinie, SP ZZOZ w Gryficach, które wykonywały badania stacjonarnie w 10 punktach oraz dodatkowo organizowały punkty wyjazdowe, m.in. w Myśliborzu, Barlinku, Łobzie, Gryfinie, Pyrzycach, Kołobrzegu, co pozwoliło na zwiększenie dostępności programu dla mieszkańców mniejszych miejscowości.

Badanie populacyjne obejmujące grupę ponad 56 000 osób w wieku produkcyjnym rozpoczęto w listopadzie 2020 r. (szczytowym miesiącu, gdzie odnotowano 10-krotnie więcej dziennych zakażeń i 3-krotnie więcej zgonów), a zakończono z końcem kwietnia 2021 r., czyli w momencie zwiększenia dostępności programu szczepień dla obywateli. Wyniki podsumowujące: 1) odporność populacyjna wzrastała o 5% miesięcznie; 2) 30% badanych było po kontakcie z SARS-CoV-2; 3) na 1 wykryte zakażenie przypadały 3 niewykryte; 4) wbrew pozorom więcej osób po kontakcie z wirusem było w małych miejscowościach i wsiach; 5) zaskakującym był wynik testów w grupie młodych dorosłych (18-20 lat), 1/3 populacji była już po przechorowaniu, byli bardziej narażeni i niebezpieczni dla innych.

Zachodniopomorski Program Monitorowania i Prewencji Epidemii Coronawirusa SARS-CoV-2 i Choroby COVID-19 został dostrzeżony przez autorów Raportu naukowego opracowanego w ramach projektu ProME: Analiza danych naukowych z badań dotyczących seroprewalencji SARS-CoV-2 w Polsce i na świecie (Warszawa 29 grudnia 2020 r.), cyt. „Badanie realizowano wśród osób bezobjawowych, a wykrycie aktywnych zakażeń wskazuje na fakt, że realna liczba zachorowań jest wyższa, niż wykrywana laboratoryjnie. W przypadku badań seroprewalencji wydaje się, że zasadnym jest prowadzenie badań w populacji ogólnej lub w populacji osób pracujących (przykład województwo zachodniopomorskie)”. Ponadto, wyniki programu stały się przyczynkiem do organizacji Zachodniopomorskiego Lidera Szczepień, konkursu dla wszystkich gmin w regionie w celu zwiększenia poziomu wyszczepialności anty-SARS CoV-2 wśród mieszkańców. Program został dwukrotnie nagrodzony: statuetką Zachodniopomorskie Magnolie EFS oraz ogólnopolską nagrodą Zdrowy Samorząd wśród pozostałych województw RP.

2. Kontynuowano wdrażanie 5 regionalnych programów zdrowotnych w ramach RPO WZ 2014-2020 z udziałem 85% dofinansowania z EFS o łącznej wartości docelowej: 27 843 674 zł:

- Profilaktyka wad postawy wśród uczniów szkół podstawowych na lata 2020-2022;
- Profilaktyka zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego na lata 2020-2022;
- Prewencja chorób sercowo-naczyniowych u pacjentów onkologicznych na lata 2020-2022;
- Rehabilitacja lecznicza pacjentów onkologicznych na lata 2020-2022;
- Rehabilitacja medyczna po przebytym udarze mózgowym na lata 2020-2022.

Cel kierunkowy 2.3 Zapewnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej osobom w wieku aktywności zawodowej

W 2021 r. w zakresie medycyny pracy finansowano badania profilaktyczne dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo z terenu województwa oraz działalność diagnostyczną i orzeczniczą w zakresie chorób zawodowych, a także wykonywanie zadań wynikających z trybu odwoławczego od orzeczeń. Zadania medycyny pracy wykonywane były przez następujące podmioty:

- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Szczecinie;
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Koszalinie;
- Szczecińskie Centrum Zdrowia SPZOZ w Szczecinie;
- Przzychodnia Portowa Sp. z o.o. w Szczecinie.

Na finansowanie medycyny pracy wydatkowano z budżetu województwa łącznie kwotę 5 029 497 zł.

Cel III – Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia

Cel kierunkowy 3.1 Optymalizacja liczebności i rozmieszczenia kadr medycznych

Na podstawie zgromadzonych informacji z podmiotów leczniczych, ustalono priorytetowe dziedziny specjalizacji dla pielęgniarek i położnych, niezbędne do właściwej realizacji świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych województwa zachodniopomorskiego i przekazano do Ministra Zdrowia do uwzględnienia przy udzielaniu dofinansowania dla szkoleń specjalizacyjnych ze środków publicznych. Największe zapotrzebowanie na specjalizacje dla pielęgniarek zgłoszono w zakresie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki, internistycznego i chirurgicznego.

Cel kierunkowy 3.2 Doskonalenie kompetencji pracowników ochrony zdrowia

Organizowano i finansowano staże podyplomowe dla lekarzy i lekarzy dentystów. W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim staż podyplomowy odbywało 375 osób, w tym: 283 lekarzy medycyny i 92 lekarzy dentystów. Staż ukończyło 161 osób, w tym: 116 lekarzy medycyny i 45 lekarzy dentystów. Na przeszkolenie powyższej grupy wydatkowano 12 844 851,22 zł.

Inne zadania realizowane w obszarze ochrony zdrowia

W ramach obowiązków wskazanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego realizowano w 2021 r. zadania w dwóch zakresach. Pierwsze dotyczyło oceny zasadności zastosowania przymusu bezpośredniego wobec 10 osób z zaburzeniami psychicznymi, wykonywanej przez dwóch upoważnionych lekarzy specjalistów w dziedzinie psychiatrii. Drugim zadaniem była realizacja 19 postanowień sądowych o przyjęciu do szpitala psychiatrycznego osoby chorej bez jej zgody. Ponadto, do sądów przedłożono 13 wniosków o wydanie zarządzenia w sprawie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia do szpitala psychiatrycznego przez Policję osoby psychicznie chorej. Wydatkowano łącznie 47 950 zł.

Wydatki na realizację zadań

Zadania jednoroczne

- Wsparcie zadań inwestycyjnych wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia, w tym modernizacje, remonty oraz zakup sprzętu medycznego, suma: 5 622 488 zł

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 5 452 488 zł;
- Pomoc finansowa innych JST: 170 000 zł.

- Wsparcie projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony zdrowia realizowanych w ramach RPO WZ, suma: 1 341 924 zł

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 1 341 924 zł.

- Zapobieganie oraz zwalczanie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wywołującym chorobę COVID-19, suma: 1 070 188 zł

W podziale na źródła:

- Budżet państwa: 1 070 188 zł.

- Finansowanie zadań z zakresu medycyny pracy, suma: 5 029 497 zł

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 5 029 497 zł.

- Działania w zakresie promocji zdrowia, profilaktyka zagrożeń zdrowotnych, suma: 689 181 zł

- pomoc finansowa (in vitro): 237 646 zł;

- dotacje celowe na zadania z zakresu promocji zdrowia: 51 535 zł;
- nagrody dla Laureatów Konkursu Zachodniopomorski Lider Szczepień: 400 000 zł.

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 689 181 zł.
- Staże medyczne (zadanie zlecone), suma: 12 844 851 zł

W podziale na źródła:

- Budżet państwa: 12 844 851 zł.
- Zadania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego (zadanie zlecone), suma: 47 950 zł

W podziale na źródła:

- Budżet państwa: 47 950 zł.

Zadania wieloletnie:

- WPF – Modernizacja części pomieszczeń przyziemia pawilonu nr 1 dla potrzeb rezonansu magnetycznego w SPSZOZ Zdroje, suma: 49 000 zł

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 49 000 zł.

- WPF – Budowa Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie, suma: 5 323 787 zł

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 3 057 947 zł;
- Budżet państwa: 2 265 840 zł.

- WPF – Zachodniopomorskie e-Zdrowie, suma: 521 900 zł

W podziale na źródła:

- Budżet województwa: 42 721 zł;
- Środki z UE: 428 739 zł;
- Budżet państwa: 50 440 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **zdrowie** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 40 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 111,4 mln zł.

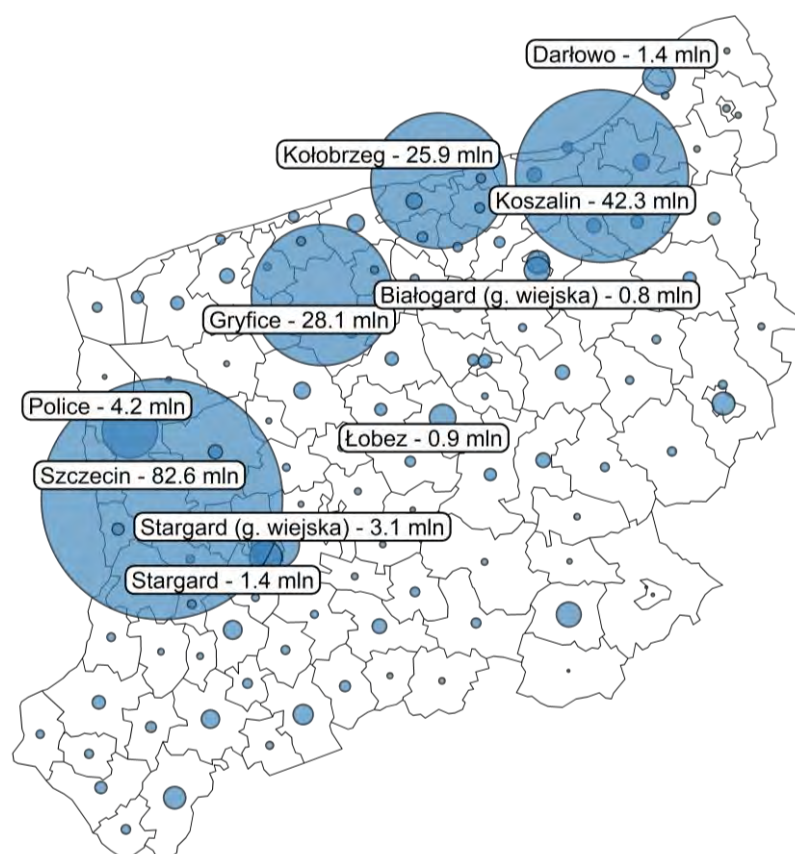
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2021 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 – 159 szt.,
- Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS – 1 900 os.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 100 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 434,2 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 42. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 43. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Gryfice	gryficki	1186
Kołobrzeg	kołobrzeczki	559
Koszalin	Koszalin	395
Stargard (g. wiejska)	stargardzki	221
Szczecin	Szczecin	206
Tuczno	wałeczki	157
Białogard (g. wiejska)	białogardzki	112
Police	policki	102
Darłowo	ślawieński	99
Łobez	łobeski	65

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja Polityki ochrony zdrowia w 2021 r. w zakresach poszczególnych celów polityki skupiała się na działaniach i przedsięwzięciach, polegających na dostosowaniu opieki zdrowotnej do uwarunkowań epidemiologicznych, ekonomicznych, demograficznych, na promocji zdrowia i profilaktyce chorób oraz na wzmacnianiu zasobów kadrowych w opiece zdrowotnej. W dalszym ciągu wiele przedsięwzięć było ściśle związanych z trwającą pandemią COVID-19.

Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych polegało głównie na uzupełnianiu istniejących niedoborów w placówkach medycznych, ulepszaniu warunków świadczenia usług zdrowotnych, utrzymaniu stabilnego systemu ratownictwa medycznego i na dalszym rozwijaniu e-usług w ochronie zdrowia.

Z budżetu województwa zostały sfinansowane przedsięwzięcia inwestycyjne obejmujące modernizacje, remonty, budowę oraz przebudowę infrastruktury medycznej i technicznej, przebudowę oddziałów szpitalnych w celu poprawy stanu sanitarno-epidemiologicznego i higieny pracy. Z przekazanych dotacji szpitale dokonały zakupu aparatury i sprzętu medycznego, m.in. systemu nawigacji neurochirurgicznej z rentgenowskim systemem obrazowania, przystawki do wykonywania biopsji stereotaktycznej, aparatu nerkozastępczego i ambulansu typu C do przewozu pacjentów. Pozyskano z Fundacji WOŚP cenny aparat diagnostyczny przeznaczony dla pionu pediatricznego.

Rozpoczęto realizację budowy budynku chorób zakaźnych przy ul. Arkońskiej w Szczecinie i poradni wyposażonych w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną oraz lądowisko dla śmigłowców ratowniczych. W okresie sprawozdawczym zaplanowano wykonanie poszczególnych etapów w zakresie prac konstrukcyjnych, instalacji kanalizacyjnych, robót ogólnobudowlanych i sporządzono koncepcję lądowiska na dachu budynku.

Kontynuowano działania związane z pandemią COVID-19, dotyczyły one organizacji i dostosowania podmiotów leczniczych do nowych wymagań i potrzeb. W ramach zapobiegania i zwalczania zakażenia wirusem SARS-CoV-2 realizowano zadania inwestycyjne w zakresie rozbudowy i przebudowy instalacji tlenu medycznego w szpitalach wojewódzkich.

Promocja zdrowia, profilaktyka zagrożeń zdrowotnych była ukierunkowana na wzmacnianie zdrowia publicznego w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych, rozwijanie samorządowych programów polityki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców regionu i zapewnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej osobom w wieku aktywności zawodowej.

Zakończono realizację „Zachodniopomorskiego Programu Monitorowania i Prewencji Epidemii Coronawirusa SARS-CoV-2 i Choroby COVID-19” zainicjowanego w 2020 r., który przyczynił się do zwiększenia dostępności do wczesnej diagnostyki wirusa SARS-CoV-2 dla mieszkańców województwa, a także do zwiększenia zdolności podmiotów leczniczych do wykonywania badań diagnostycznych na obecność wirusa SARS-CoV-2, a także do uzupełnienia wyposażenia medycznego i zabezpieczenia w środki ochrony osobistej.

Podjęto działania motywujące mieszkańców do szczepień przeciw COVID-19 poprzez premiowanie gmin, które zyskują znaczny wzrost liczby osób przystępujących do szczepienia. Najlepsze wyniki w konkursie „Zachodniopomorski Lider Szczepień” uzyskały gminy: Choszczno, Pełczyce, Świdwin i Ustronie Morskie.

Realizowano zadania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej dotyczące wsparcia metod terapeutycznych w psychiatrii, metod wspomaganego porodu oraz wsparcia psychoedukacyjnego dla personelu medycznego.

Wykonano kolejne etapy wdrażania regionalnych programów zdrowotnych w RPO WZ 2014-2020. Dokonano wyboru realizatorów programów w zakresie rehabilitacji medycznej i edukacji zdrowotnej osób po przebytym udarze mózgu i w chorobie nowotworowej, wczesnej diagnostyki i profilaktyki choroby sercowo-naczyniowej u pacjentów onkologicznych, profilaktyki wad postawy i szczepień przeciw HPV dla populacji dzieci i młodzieży. Kontynuowano dofinansowanie programów polityki zdrowotnej JST w zakresie leczenia niepłodności metodą in vitro.

Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia realizowano poprzez organizację, finansowanie oraz zapewnienie warunków odbywania stażu podyplomowego przez absolwentów studiów lekarskich i lekarsko-dentystycznych. Przeprowadzono coroczne rozpoznanie potrzeb w zakresie specjalizacji dla pielęgniarek i położnych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania opieki zdrowotnej.

Pozytywnym trendem jest sukcesywna poprawa stanu infrastruktury podmiotów leczniczych, efektywna realizacja projektów z dofinansowaniem z funduszy unijnych oraz dalsze wdrażanie technologii z zakresu e-usług i zapewnienie nowoczesnych warunków do specjalistycznej diagnostyki i terapii chorób.

Trwająca pandemia COVID-19 była przyczyną występowania wielu problemów w funkcjonowaniu szpitali, m.in. takich jak: obciążenie ciągłym wprowadzaniem zmian w zakresie reorganizacji podstawowych funkcji szpitali, polegających na dostosowywaniu działalności jednostek do kolejnych fal epidemii, co powodowało okresowe zmniejszenie leczonych liczby pacjentów z innymi chorobami, przerwy w działalności oddziałów z powodu występowania ognisk epidemicznych, znaczne niedobory personelu medycznego z powodu deficytu na rynku pracy, odbywanych izolacji i kwarantann, wzrost kosztów, brak stabilizacji sytuacji finansowej.

Pomimo obiektywnych trudności, wynikających z uwarunkowań zewnętrznych, związanych z licznymi zmianami obowiązującego prawa, a także z trwającą pandemią COVID-19, samorząd województwa w 2021 r. realizował swoje zadania w sposób zorganizowany i skoordynowany, czego efektem jest utrzymanie stabilnej dostępności do opieki zdrowotnej w regionie.

3.4.9 Polityka transportowa województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze infrastruktury i transportu:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547);
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 202 r. poz. 32);
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 176);
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1371, 2445);
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 180, 209);
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295);
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1984);
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 146.).

Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i śródlądowego wynika z przyjętej przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego „Polityki Transportowej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030”(PTWZ2030), stanowiącej jednocześnie kontynuację zadań wynikających z „Planu Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego” (PIT WZ). Realizacja przedsięwzięć ujętych w PTWZ2030 oraz PIT WZ ma na celu utworzenie zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę m.in. sieci drogowej i kolejowej oraz działań o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym podejmowanych na rzecz rozwoju transportu wodnego. Zgodnie z kompetencjami samorząd województwa w ramach Polityki Transportowej realizuje działania w zakresach:

dróg wojewódzkich: zgodnie z ustawą o drogach publicznych zarządcą dróg wojewódzkich jest zarząd województwa, odpowiedzialny za działania z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa. Obowiązki zarządcy dróg wojewódzkich na terenie Województwa Zachodniopomorskiego wykonuje Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie przy czym ruchem na drogach wojewódzkich zarządza marszałek województwa, z wyjątkiem dróg położonych w miastach na prawach powiatu, gdzie zarządza nimi prezydent miasta.

tras rowerowych: samorząd województwa jest koordynatorem, realizatorem i inwestorem budowy sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Samorządy lokalne współfinansują realizację tras poprzez zapewnienie nieruchomości niezbędnych do ich realizacji oraz środków na pokrycie 50% wkładu własnego w dany projekt. Samorządy lokalne przejmują również trasę w utrzymanie po jej wybudowaniu, a Województwo pozostaje zarządcą trasy. Rola samorządu województwa jest więc dominująca i prowadzi do osiągnięcia efektów i zamierzeń Polityki.

publicznego transportu zbiorowego: zgodnie z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym Województwo jest organizatorem regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich, wykonywanie przewozów na podstawie umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich, dla których organizatorem jest Województwo Zachodniopomorskie w okresie obowiązywania dziesięciu kolejnych Rocznych Rozkładów Jazdy Pociągów od 13.12.2020 r. do 14.12.2030 r.) zostało powierzone na okres 10 lat (do 2030 r.) przewoźnikowi POLREGIO S.A.

Samorząd województwa realizując cel zwiększenia udziału transportu publicznego w przewozie osób poprzez podstawową oś systemu publicznego transportu zbiorowego jakim jest kolejowy transport pasażerski realizuje wieloletni program zakupu nowoczesnego taboru kolejowego, który to tabor na podstawie umowy dzierżawy udostępnia przewoźnikowi tj. Polregio S.A. Tak przyjęty model organizacji przewozów zabezpiecza potrzeby taborowe województwa w zakresie niezbędnym do realizacji przewozów a w przyszłości umożliwia wybór dowolnego operatora przewozów w drodze przetargu i udostępnienie mu posiadanego taboru do realizacji

usług przewozowych. Ponadto, wybrany model organizacji regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich pozwala województwu jako organizatorowi na bezpośredni wpływ na standard wykonywanych przewozów i komfort podróży przy zachowaniu udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, podróżującymi z małymi dziećmi oraz turystów z rowerami. Na odcinkach linii komunikacyjnych częściowo zelektryfikowanych Województwo jako prekursor nowoczesnej i przyjaznej dla środowiska kolei, wprowadziło do eksploatacji nowoczesne hybrydowe zespoły trakcyjne – pojazdy dwunapędowe pozwalające na odłączenie silników spalinowych na odcinkach zelektryfikowanych.

Stan taboru województwa na koniec 2021 r. to 69 pojazdów (w tym 7 szt. dwunapędowych, 47 szt. elektrycznych, 15 szt. spalinowych), z czego w 2021 r. zakupiono 6 pojazdów dwunapędowych, a w 2022 r. planuje się zakup kolejnych 5 szt. takich pojazdów.

Wszystkie realizowane działania są procesem długofalowym, których rezultaty w zakresie poprawy dostępności transportowej województwa oddziałują na wszystkich mieszkańców regionu w sposób:

- Budowy nowych dróg, ścieżek rowerowych oraz linii kolejowych wpływa bezpośrednio na warunki życia mieszkańców poprzez poprawę jakości i wzrost bezpieczeństwa;
- Zakup taboru wpływa bezpośrednio na warunki życia mieszkańców poprzez wzrost jakości, bezpieczeństwa i dostępności – ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i turystyki rowerowej;
- Działania podejmowane w zakresie gospodarki wodnej poprzez usprawnienie połączeń wodnych i poprawę warunków żeglowności w tym bezpieczeństwa, na Odrze oraz torze wodnym Świnoujście-Szczecin;
- Działania podejmowane w zakresie portu lotniczego stwarzają warunki dla rozwoju rynku pasażerskiego zaspokajającego wzrost zapotrzebowania na przewozy lotnicze.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

- Plan Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego (PIT WZ);
- Polityka Transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030;
- Strategia rozwoju sektora transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020;
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Zachodniopomorskiego;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – stanowi podstawę budowy tras poziomu europejskiego (Euro Velo nr 10 i 13) i krajowego (Trasa Pojezierzy Zachodnich nr 20 i 20A, Stary Kolejowy Szlak nr 15 i 15A oraz Blue Velo i Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego nr 3 i 3A).

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Poprawa regionalnego i międzyregionalnego skomunikowania województwa poprzez rozbudowę sieci transportowej

Realizacja ww. celów realizowana jest poprzez działania inwestycyjne – budowa i rozbudowa istniejącej sieci dróg wojewódzkich oraz budowa tras rowerowych.

W 2021 r. w oparciu o finansowanie środkami zewnętrznymi w ramach RPO WZ na lata 2014-2020 oraz ze środków własnych zrealizowano:

- **w ramach RPO WZ 2014-2020 zakończono 1 zadanie o długości 4,34 km:**
 - Przebudowa obejścia Gryfic nr 110 (ul. Niechorska) i nr 105 (ul. Piastów).
- **w ramach RPO WZ 2014-2020 kontynuowano realizację 3 zadań o łącznej długości 35,69 km:**
 - Rozbudowa dr woj. nr 111 Reclaw-Stepnica;
 - Budowa obejścia m. Trzebiatów nr 103 i nr 102;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 163 Połczyn Zdrój – Czaplinek etap I.

na etapie dokumentacji projektowej było 10 zadań, które umożliwią w kolejnych latach przebudowę ponad 188 km dróg

Cel II – Zwiększenie udziału transportu lotniczego

Poprzez realizację działania – objęcie nowych udziałów w Spółce z o.o. „Port Lotniczy Szczecin-Goleniów” Województwo zobowiązało się do dokapitalizowania Spółki łączną kwotą 40 000 000 zł w latach 2020-2028. W 2021 r. Województwo Zachodniopomorskie objęło w Spółce z o.o. „Port Lotniczy Szczecin-Goleniów” 5 000 nowych udziałów o wartości 5 000 000 zł w kapitale zakładowym Spółki „Port Lotniczy Szczecin-Goleniów”. Po dokapitalizowaniu Portu Lotniczego w 2021 r. łączna liczba posiadanych przez Województwo Zachodniopomorskie udziałów w Spółce wynosi 57 500, o łącznej wartości nominalnej 57 500 000 zł.

Cel III – Rozwój transportu intermodalnego

1. Realizacja poprzez działania obejmujące dofinansowanie w ramach działania 5.7 RPO WZ 2014-2020 inwestycji z zakresu transportu wodnego realizowanych w ramach projektów:
 - Modernizacja oznakowania nawigacyjnego szlaków żeglownych na śródlądowych drogach wodnych Szczecińskiego Węzła Wodnego wraz ze sprzętem do obsługi, wartość projektu: 870 000 zł, w tym UE 730 593 zł – Beneficjent Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
 - Zakup jednostek pływających służących poprawie bezpieczeństwa na obszarze właściwości terytorialnej Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie, wartość projektu: 18 258 706 zł w tym UE 15 519 900 zł – Beneficjent – Urząd Morski w Szczecinie;
 - Poprawa infrastruktury dostępowej do portu w Stepnicy, wartość projektu: 6 300 000 zł, w tym UE 5 355 000 zł – Beneficjent – Urząd Morski w Szczecinie;
 - Poprawa infrastruktury dostępowej do portu w Policach, wartość projektu: 23 149 293 zł, w tym UE 19 670 099 zł – Beneficjent – Urząd Morski w Szczecinie;
 - Modernizacja systemu monitorowania ruchu statków w oparciu o system AIS, wartość projektu: 300 000 zł, w tym UE 255 000 zł – Beneficjent Skarb Państwa – Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie;
 - Modernizacja systemu monitoringu wizyjnego śródlądowych dróg wodnych systemu RIS, wartość projektu: 454 977 zł, w tym UE 386 729 zł – Beneficjent Skarb Państwa – Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie.
2. W ramach działań na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim prowadzono przedsięwzięcia polegające na usprawnieniu powiązań sieci dróg wodnych województwa z drogami wyższych kategorii i portami wchodzącymi w skład transeuropejskiej sieci drogowej TEN-T i innymi węzłami transportowymi oraz zapewnienia kompatybilności infrastruktury transportowej obszaru oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego (ŚKT).

Współpraca na rzecz działań ŚKT realizowana jest w ramach dwóch stowarzyszeń międzyregionalnych tj. Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością (ŚKT EUWT z o.o.) oraz Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, w ramach której prowadzone są działania zmierzające do podnoszenia świadomości instytucji unijnych, administracji rządowej i samorządowej oraz władz lokalnych na temat znaczenia EUWT jako instrumentu na rzecz spójności terytorialnej, zwłaszcza w odniesieniu do priorytetów transportowych m.in. działalność projektową obejmującą udział w projekcie REIF realizowanym w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg VB Europa Środkowa 2014-2020.

Projekt REIF ma na celu ulepszanie procesów planowania i koordynacji na rzecz modernizacji dotychczasowej lub rozwoju nowej infrastruktury i usług w zakresie transportu kolejowego, wzmacnianie nacisku politycznego na rozwój regionalnej infrastruktury kolejowej do celów transportu towarowego oraz międzyregionalną integrację transgranicznych sieci kolejowych w celu usprawnienia przepływów towarowych poza głównymi korytarzami sieci bazowej TEN-T. W 2021 r. w ramach projektu:

- przygotowano m.in. plan działania dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie kolejowego transportu towarowego, analizę dotyczącą zapewnienia finansowania i środków politycznych na rzecz inwestycji zidentyfikowanych w ramach planu działania;
- zorganizowano spotkania dla interesariuszy transportu kolejowego i współorganizowało konferencje dot. przyszłości polityki międzynarodowej oraz środków mających na celu przyspieszenie zmian struktury transportu;
- promowano konkurs „The REIF Shift to regional rail” dotyczący innowacyjnych rozwiązań na rzecz transportu kolejowego.

W ramach działań Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, w którym funkcję Wiceprezesa Zarządu kolejną kadencję pełni Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego Tomasz Sobieraj, podejmowane są działania:

- na rzecz przygotowania projektu załączkowego dedykowanego rozwojowi transportu intermodalnego w obszarze Południowego Bałtyku;
- na rzecz współpracy z Europejskimi Koordynatorami Korytarza Bałtyk-Adriatyk oraz Korytarza Morze Północne-Bałtyk, gdzie Województwo brało udział w pięciu spotkaniach międzynarodowych dedykowanych rozwojowi sieci TEN-T oraz specjalnym spotkaniu zorganizowanym dla interesariuszy z Pomorza Zachodniego dotyczącym interoperacyjności korytarza, jego dostępności oraz innowacyjności z punktu widzenia węzła miejskiego Szczecin, portu morskiego Szczecin i Świnoujście, portu lotniczego Szczecin oraz regionu – województwa zachodniopomorskiego, także w kontekście połączenia z korytarzem Morze Północne – Bałtyk.

Cel IV – Zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozie osób

Realizacja poprzez działania obejmujące zakup i modernizację taboru kolejowego na potrzeby regionalne oraz dofinansowanie modernizacji linii kolejowych o istotnym znaczeniu dla spójności i dostępności regionu. W 2021 r. w oparciu o dofinansowanie środkami zewnętrznymi w ramach RPO WZ 2014-2020 zrealizowano:

- na podstawie zawartej 16 lipca 2020 r. z NEWAG S.A umowy na dostawę 2 szt. dwunapędowych zespołów trakcyjnych – z możliwością skorzystania z prawa opcji na zakup kolejnych 10 szt.; w 2021 r. zakupiono i przekazano do eksploatacji 6 pojazdów. Do końca 2022 r. w ramach przedmiotowej umowy zakupionych zostanie kolejnych 5 pojazdów;
- PKP PLK S.A w ramach dofinansowania środkami RPO WZ 2014-2020 działanie 5.5 Budowa, przebudowa i rehabilitacja regionalnych linii kolejowych” zakończyło prace związane z rewitalizacją linii nr 210 na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie – w tym, modernizację toru nr 1 na odc. Jankowo Pomorskie – Węgorzyno oraz toru nr 2 na szlaku Czaplinek – Złocieniec. Ponadto przebudowano perony w obrębie kolejnych, wcześniej niezmodernizowanych przystanków osobowych. Wartość projektu 197 mln zł, z czego w 2021 r. wykonano prace o wartości około 26 mln zł;
- w ramach projektu budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej zakończono przebudowę peronu nr 3 w stacji Gryfino oraz rozpoczęto budowę przystanku kolejowego Goleniów Park Przemysłowy. Niestety nikome postępy odnotowano na linii nr 406 łączącej Szczecin z Policami. Szacuje się, że opóźnienie inwestycji wynosi około 18 miesięcy w stosunku do pierwotnego harmonogramu (grudzień 2021 r.);
- PKP PLK S.A kontynuowało prace w zakresie modernizacji linii kolejowej nr 351 na odc. Poznań Główny – Szczecin Dąbie oraz poprawy kolejowego dostępu do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu gdzie wykonano m.in. przebudowę układów torowych, zasilania i łączności oraz infrastruktury pasażerskiej na wszystkich stacjach w ciągu linii nr 351, elektryfikację dotychczas nieelektryfikowanych torów w obrębie stacji Szczecin Port Centralny i Świnoujście Przytór, budowę brakującego drugiego toru na odcinku Świnoujście Przytór – Świnoujście w ciągu linii nr 401 oraz modernizację infrastruktury stacji Świnoujście.

W listopadzie 2021 r. ruszyły prace związane z przebudową kolejowego, jednotorowego mostu zwodzonego nad Regalicą w Szczecinie Podjuchach na stałą przeprawę dwutorową oraz obejmujące przebudowę stacji Szczecin Podjuchy i przyległych do niej szlaków dla zapewnienia obsługi pociągów towarowych o długości do 750 metrów zgodnie z wymogami sieci TEN-T oraz dostosowujące niweletę tej stacji i jej układ torowy do połączenia z nowym mostem. Prace te według założeń mają zakończyć się do końca listopada 2023 r. i będą skutkowały m.in. czasowym, całkowitym wyłączeniem z eksploatacji przez okres minimum 12 miesięcy szlaku Szczecin Podjuchy – Szczecin Port Centralny na linii nr 273.

Cel V – rozwój regionalnej i lokalnej infrastruktury dla obsługi komunikacji rowerowej

Do końca 2021 osiągnięto następujące wskaźniki produktu: Długość zrealizowanych tras rowerowych:

- Trasa Velo Baltica: 167,54 km;
- Trasa Pojezierzy Zachodnich: 155,24 km;
- Stary Kolejowy Szlak: 63,35 km;
- Blue Velo: 93,62 km;
- Wokół Zalewu Szczecińskiego: 89,03 km (w tym 44,28 km nie pokrywające się z trasą Blue Velo).

Od 2019 r. do końca 2021 r. osiągnięto następujące wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z tras rowerowych 3 392 925 w tym:

- Trasa Velo Baltica: 3 224 624;
- Trasa Pojezierzy Zachodnich: 54 703;
- Stary Kolejowy Szlak: 21 072;
- Blue Velo: 92 526 w tym na trasie Wokół Zalewu Szczecińskiego: 6 010.

W 2021 r. przeprowadzono aktualizację inwentaryzacji istniejącej, budowanej i projektowanej infrastruktury rowerowej wśród zarządców wszystkich kategorii dróg. Dane dotyczące infrastruktury rowerowej www.drogirowerowe.wzp.pl.

Zrealizowano, w ramach udostępniania informacji o realizacji Koncepcji, nową mapę budowanych europejskich i krajowych tras rowerowych. Mapa dostępna jest www.trasyrowerowe.wzp.pl.

Cel VI – Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu poprzez modernizację infrastruktury transportowej

Środki własne województwa – ze środków własnych województwa zaplanowano realizację odcinków dróg uzupełniających inwestycje wykonywane w ramach RPO WZ 2014-2020. Działania inwestycyjne polegały przede wszystkim na wzmacnianiu i poprawieniu stanu nawierzchni, wykonaniu odwodnienia, zabezpieczeniu miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych, dojścia do zatok autobusowych, przebudowa skrzyżowań, uspokojenie ruchu na przejściach przez miejscowości) oraz ochronie najsłabszych użytkowników ruchu poprzez odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu samochodowego.

Ze środków własnych województwa zrealizowano 53 zadania o łącznej długości ok. 41,42 km – na które wydatkowano ponad 42 mln zł.

Wydatki na realizację zadań

Drogi wojewódzkie

Zadania jednoroczne:

Suma: 34 440 702 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 34 091 398 zł;
- Środki z budżetu państwa: 28 626 zł;
- Środki z UE: 320 678 zł.

Zadania wieloletnie:

Suma: 175 889 039 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 86 471 755 zł;
- Środki z budżetu państwa: 3 141 934 zł;
- Środki z UE: 83 689 191 zł;
- Dotacje celowe od innych JST: 2 586 159 zł.

Transport kolejowy

Zawarto umowę wieloletnią o świadczenie usług kolejowych przewozów pasażerskich w województwie zachodniopomorskim w okresie od 13 grudnia 2020 do 14 grudnia 2030 r. Wartość umowy: 1 000 000 000 zł (1 miliard) ze środków własnych Województwa.

Gospodarka Morska**Modernizacja wodnych połączeń transportowych w regionie****Zadania wieloletnie:**

Suma: 49 332 977 zł

W podziale na źródła:

- Środki z UE: 41 917 325 zł;
- Środki własne podmiotów realizujących projekty w ramach RPO: 7 415 652 zł.

Rozwój sieci TEN-T przebiegających przez Pomorze Zachodnie**Zadania wieloletnie:**

Działania na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim (Składka członkowska w Stowarzyszeniu Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, udział online w konferencjach, forach i spotkaniach i w ramach uczestnictwa Województwa w SPRKT-B oraz ŚKT-EUWT oraz indywidualnych spotkaniach Korytarza Bałtyk-Adriatyk oraz Morze Północne-Bałtyk).

- Środki własne: 20 000 zł.

Upowszechnianie wiedzy oraz wsparcie działań związanych z gospodarką morską i żeglugą śródlądową – W związku z pandemią COVID-19 środki finansowe w ramach działania nie zostały w 2021 r. wydatkowane ze względu na ograniczenia w organizacji spotkań publicznych i masowych.

- Przewidziano środki własne w wysokości: 112 300 zł.

Transport lotniczy**Zadania wieloletnie**

Suma: 5 000 000 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 5 000 000 zł;
- Środki z budżetu państwa: 0 zł;
- Środki z UE: 0 zł;
- Dotacje celowe od innych JST: 0 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **transport** w 2021 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 14 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła ponad 204,9 mln zł.

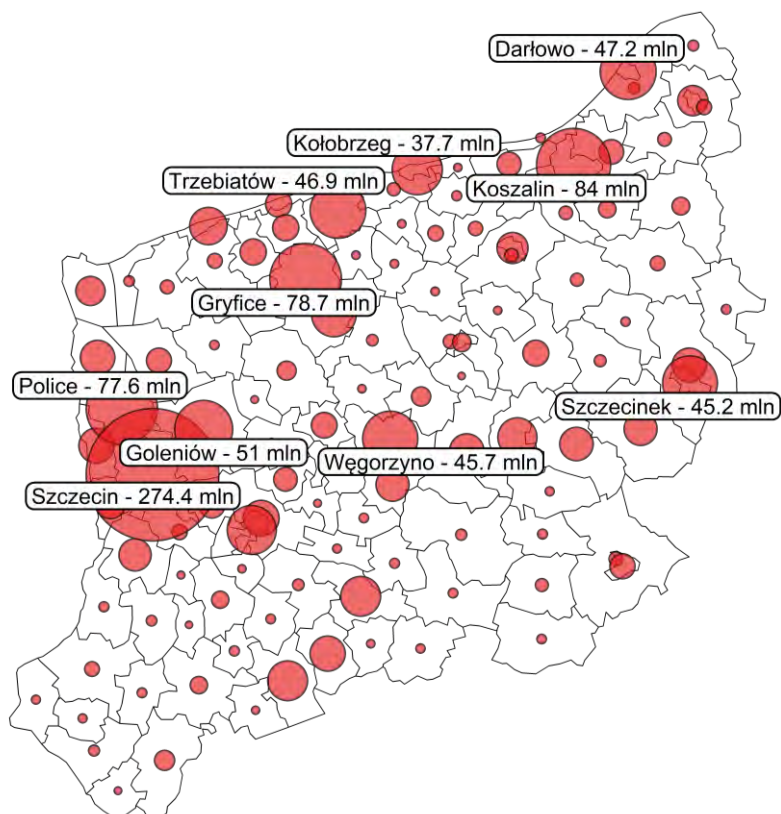
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2021 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg – 37 km;
- Długość wspartej infrastruktury rowerowej – 28 km;
- Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego – 3 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 139 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 1 779,8 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2021 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 43. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2021 r.).

Tabela 44. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Nowe Warpno	policki	10 643
Węgorzyno	łobeski	6 665
Dziwnów	kamieński	5 215
Ińsko	stargardzki	4 757
Darłowo	ślawieński	3 459
Płoty	gryficki	3 359
Gryfice	gryficki	3 325
Trzebiatów	gryficki	2 924
Rewal	gryficki	2 516
Karnice	gryficki	2 461

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski, podsumowanie

1. Realizując założenia PTWZ2030 oraz PIT WZ w 2021 r. na drogach wojewódzkich, w oparciu o środki finansowe UE oraz własne Województwa, przebudowanych zostało 45,76 km odcinków dróg, kontynuowanych jest 35,69 km, realizacja kolejnych odcinków tj. przeszło 188 km dla których przygotowana jest dokumentacja projektowa będzie realizowana od 2022 r. w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027, z czego 53,82 km rozpocznie się w 2022 r. Jednocześnie do 2025 r. ze środków własnych województwa zaplanowano przebudowę odcinków dróg uzupełniających inwestycje wykonywane w ramach RPO WZ 2014-2020 o długości ok. 40 km/rocznie.
2. Z niezmiennymi założeniami realizowana jest Koncepcja sieci tras rowerowych. Podejmowane działania są przejrzyste dla interesariuszy i prowadzą do osiągnięcia z góry określonego rezultatu. Proces realizacji inwestycji odbywa się wolniej niż to początkowo zakładano. Mają na to wpływ bariery prawne – brak jest przepisów ułatwiających budowę dróg rowerowych na terenach nienależących do danego inwestora. W szczególności brak jest preferencyjnych zasad umożliwiających budowę tras rowerowych na terenach leśnych. Podnoszony od lat postulat przyjęcia tzw. specustawy rowerowej, wzorem specustawy drogowej jest ciągle aktualny.
3. Realizując wieloletni program zakupu nowoczesnego taboru kolejowego, w 2021 r. zakupiono 6 dwunapędowych zespołów trakcyjnych, a w 2022 r. planuje się zakup kolejnych 5 szt. takich pojazdów.
4. Istotnym elementem jest prowadzenie dalszej współpracy z przedstawicielami administracji regionalnych, partnerami ŚKT EUWT z o.o., koordynatorami korytarzy TEN-T oraz podmiotami zainteresowanymi usprawnieniem przepływu ładunków wzdłuż korytarza Bałtyk-Adriatyk oraz Korytarza Morze Północne-Bałtyk. Konieczne jest skonsolidowanie grupy interesariuszy w obszarze oddziaływania korytarzy sieci TEN-T, nawiązanie współpracy pomiędzy nimi oraz zadbanie o przepływ informacji, co powinno służyć realizacji spójnej, ponadregionalnej polityki rozwoju, w tym identyfikowaniu głównych barier oraz ustaleniu sposobów ich niwelowania oraz bieżącemu reagowaniu na nowe wyzwania wynikające np. ze zmian prawnych. W 2022 r. zakończy się projekt REIF (lista zrealizowanych działań w punkcie 7). Ponadto jak co roku zostanie przygotowany Raport Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk w Polsce (w ramach Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk).
5. Wykorzystywanie zewnętrznych zasobów finansowych umożliwi osiągnięcie celów rozwojowych Województwa poprzez realizację działań miękkich mających, na celu rozwój korytarza Bałtyk-Adriatyk oraz Korytarza Morze Północne-Bałtyk (warsztatów, konferencji, działań informacyjnych, opracowywania analiz). W 2022 r., w ramach Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk, planowana jest inauguracja projektu załączkowego pt. „Economic integration through the increased use of the intermodal infrastructure in the South Baltic Area”.
6. Ważne jest wspieranie idei inteligentnych i proekologicznych rozwiązań w transporcie – zwłaszcza zielonych korytarzy. W 2022 r. nastąpi inauguracja projektu pn. „**BalticGoesGreen**” współfinansowanego z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027. Projekt **BalticGoesGreen** (BALTIC regions GOEing green – Strategie, działania i operacje na rzecz ZIELONYCH paliw w transporcie i mobilności) analizować będzie kwestie czystej energii w transporcie i mobilności na poziomie regionalnym.

3.4.10 Polityka samorządowa województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze polityki samorządowej

Obowiązki samorządu województwa w obszarze polityki samorządowej wynikają w szczególności z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 547 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1057);
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. 2020 poz. 818);
- Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz.U. 1998 r. nr 96, poz. 603 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 528 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2021 r. poz. 305 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2022 poz. 503);
- Dyrektywa INSPIRE – Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej – INSPIRE (Dz. U. L 108 z 25 kwietnia 2007 r.);
- Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. z 2021 r. poz. 214);
- Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070).

Samorząd województwa, jako jeden z trzech poziomów administracji samorządowej, działa przede wszystkim w oparciu o ustawę zasadniczą, która wprowadziła w Polsce zasadę decentralizacji władzy publicznej.

Województwo realizuje w obszarze polityki samorządowej szereg zadań związanych z realizacją zadań własnych województwa, służących zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, finansowanych z dochodów samorządu i subwencji ogólnych oraz zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, finansowanych z budżetu państwa w formie dotacji celowych. Jest to związane z takimi zadaniami jak:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- opracowywanie, zarządzanie i wdrażanie programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej oraz tożsamości lokalnej;
- promocję walorów województwa i jego możliwości rozwojowych w kraju i za granicą;
- inne zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w tym m.in. w zakresie zagospodarowania przestrzennego, obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, przyjęta przez Sejmik 28 czerwca 2019 r. jest fundamentem dla programowania rozwoju regionalnego. Przedstawia wizję rozwoju województwa oraz precyzuje cele strategiczne i kierunkowe odnoszące się do poszczególnych obszarów aktywności samorządu województwa.

Sformułowana w niej wizja rozwoju regionu zmierza do uzyskania w perspektywie roku 2030 celów rozwojowych zapewniających wyższą jakość życia mieszkańców regionu, w oparciu o potencjał nowoczesnej gospodarki.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęty przez Sejmik 24 czerwca 2020 r. jest dokumentem komplementarnym wobec strategii i określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa.

Polityka Samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęta przez Zarząd 5 października 2021 r. jest dokumentem drugiego szczebla programowania strategicznego w ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju tj. sektorową polityką rozwoju. Przedstawia cele kierunkowe interwencji odnoszące się do systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, wzmacniania idei samorządności oraz marketingu terytorialnego, a także do sprawnej i efektywnej realizacji zadań samorządu województwa. Dokument odnosi się również do wymiaru realizacyjnego wskazując na najważniejsze mechanizmy i narzędzia, które będą służyć osiągnięciu wyznaczonych celów.

Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęte Uchwałą Nr XVII/318/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 13 grudnia 2016 r.

Współpraca zagraniczna Województwa Zachodniopomorskiego jest jednym z istotnych elementów wszechstronnego, zrównoważonego rozwoju Pomorza Zachodniego, w tym rozwoju kapitału ludzkiego, intelektualnego i społecznego oraz wzrostu jego konkurencyjności na rynkach zagranicznych.

Cele i główne działania realizowane w 2021 r.

Cel I – Rozwój systemu planowania strategicznego oraz kompetencji dla zarządzania rozwojem regionu

Cel kierunkowy 1.1 Rozwój systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu

Podstawowym instrumentem w zakresie zarządzania rozwojem województwa jest SRWZ2030 przyjęta w 2019 r. Wprowadziła ona do systemu planowania strategicznego tzw. Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju (ZMPR, więcej w rozdz. 3.1), który systematyzuje dokumenty strategiczne na poziomie regionu. W 2021 r. Zarząd Województwa przyjął uchwałami nowe polityki rozwoju (m.in. Politykę Samorządową) oraz aktualizacje tych, które już funkcjonowały, stanowiących drugi szczebel zarządzania strategicznego. Tym samym powstał kompletny pakiet sektorowych polityk rozwoju wyznaczających cele szczegółowe we wszystkich obszarach funkcjonowania Samorządu Województwa. W dalszej kolejności wybrane polityki będą operacjonalizowane przez programy rozwoju oraz inne dokumenty programowe.

W 2021 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

- 1. Opiniowanie projektów strategii gmin** – nowelizacja z 2020 r. ustawy o samorządzie gminnym umocowała w przepisach opracowywanie przez gminy strategii rozwoju, zapisując jednak to zadanie jako fakultatywne. Projekty strategii gminnych muszą być obligatoryjnie zaopiniowane przez zarząd województwa w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. W 2021 r. wpłynęło do UMWZ 7 pism od gmin z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w ich strategiach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Z uwagi na fakt, że SRWZ 2030, która była przyjęta w 2019, nie zawiera ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej województwa³³ przedmiotowe opinie nie mogły być wydawane. Jednak w związku z tym, że samorządy lokalne są kluczowymi partnerami współuczestniczącymi w realizacji SRWZ oraz w związku z potrzebą szerokiego skonsultowania przesłanych strategii każdorazowo sformułowano szereg uwag i komentarzy, które miały na celu wsparcie samorządów w wypracowaniu ostatecznej wersji dokumentów.
- 2. Delimitacja Obszarów Strategicznej Interwencji Specjalnej Strefy Włączenia** – zgodnie ze znowelizowaną Strategią Rozwoju Województwa do roku 2030 oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego

³³ Zagadnienia te są domeną Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, jednak uregulowania prawne dotyczące wydania opinii odwołują się wyłącznie do strategii rozwoju. Zgodnie z obecnymi uregulowaniami prawnymi strategia rozwoju województwa musi zostać uzupełniona o przesądzenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej do końca 2025 r.

Województwa Zachodniopomorskiego Specjalna Strefa Włączenia uznana została za obszar strategicznej interwencji regionu. Wskazanie SSW jako obszaru strategicznej interwencji oznacza zobowiązanie władz regionu do realizacji działań mających na celu osiągnięcie strategicznych wyzwań dotyczących m.in. zapewnienia wszystkim jego mieszkańcom równość w dostępie do możliwości rozwoju oraz wysokiej jakości życia. Zgodnie z przyjętą przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą Nr 1075/21 z 28 lipca 2021 r. przeprowadzono kolejną, coroczną aktualizację dokumentu Specjalnej Strefy Włączenia, która ma na celu cykliczne monitorowanie i okresową ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie. Ukie-runkowanie interwencji funduszy europejskich w latach 2021-2027 oraz konieczność zrównoważenia wsparcia dla gmin o najniższych potencjałach rozwojowych skutkowało opracowaniem i przedłożeniem Ministrowi Funduszy i Polityki Regionalnej Programu Interwencyjnego dla Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

3. Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie we współpracy z UMWZ prowadziło działania na rzecz wsparcia procesu opracowania **Regionalnego Planu Transportowego Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030** poprzez przygotowanie wstępnej diagnozy uwarunkowań transportowych regionu zawierającej m.in. odniesienie do uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych, identyfikacji obszarów inwestycyjnych w zakresie infrastruktury transportowej oraz roli samorządu województwa w procesie organizacji regionalnego transportu publicznego.
4. Realizacja projektu **Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina** służyła opracowaniu metodyki harmonizacji i publikacji danych terytorialnych oraz kosztów utworzenia i prowadzenia systemu monitoringu dla transgranicznych obszarów funkcjonalnych. Celem projektu jest dostarczanie rzetelnych dowodów o potencjałach i powiązaniach Regionu Metropolitalnego Szczecina, pozyskanych w oparciu o innowacyjne rozwiązania. Efektem projektu będzie opracowanie metodyki pozyskiwania, harmonizacji i publikacji danych we wskazanych obszarach tematycznych wraz z określeniem dostawców danych i ich użytkowników na polsko-niemieckim pograniczu. Na tej podstawie zostaną oszacowane możliwości funkcjonowania transgranicznego systemu monitoringu Regionu Metropolitalnego Szczecina.
5. W ramach realizacji projektu **Modelowy Region Energii Odnawialnych Wyp Uznam i Wolin „MoRE”** przeprowadzono działania edukacyjne, analityczne oraz badawcze związane z efektywnością energetyczną zabudowy oraz możliwościami pozyskania energii z OZE na badanym obszarze wyp Uznam i Wolin (warsztaty branżowe, minipikniki i piknik OZE). Zidentyfikowano potrzeby energetyczne badanego regionu oraz możliwości ich zaspokajania ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania OZE. Zaproponowane podejście integruje zagadnienia planistyczne i energetyczne w skali ponadlokalnej na zdelimitowanych obszarach transgranicznych. Wynikiem projektu będzie wskazanie kierunków interwencji w obszarze transformacji energetycznej na wyspach Uznam i Wolin jako przykładu regionu modelowego.
6. Prowadzony jest monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa, w szczególności przenoszenia ustaleń PZPWZ do aktów planistycznych oraz inwestycji planowanych na poziomie gminnym i ponadlokalnym. W 2021 r. samorząd województwa uczestniczył w 145 procedurach planistycznych oraz 88 procedurach przygotowania inwestycji w trybie specustaw.
7. Przez Biuro Geodety realizowane jest zadanie pn.: „**Dostosowanie baz danych, cyfryzacja i digitalizacja rejestrów publicznych i ewidencji, metadane**”, którego zakres dotyczy utworzenia oraz aktualizacji geodezyjnych baz danych województwa oraz powiatów. Zarówno cały projekt jak i ww. zadanie, realizowane jest w partnerstwie z 21 JST z województwa zachodniopomorskiego (powiaty, w tym grodzkie). Zakres rzeczowy realizowanych prac dotyczy każdej jednostki samorządu terytorialnego, która uczestniczy w przedsięwzięciu, a wykonywane w ramach zadania prace, obejmują powierzchniowo wybrane obszary z całego województwa. W skutek realizacji zadania przez poszczególne JST, dane przestrzenne, obejmujące powierzchniowo cały region (dane gromadzone przez UMWZ i jego jednostki podległe oraz 21 miejskich i powiatowych ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej), będą udostępniane

i wykorzystywane poprzez system teleinformatyczny Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej WZ, w zakresie zależnym od danej potrzeby poszczególnych użytkowników.

Cel kierunkowy 1.2 Wzmocnienie kompetencji oraz współpracy na rzecz zapewnienia równości terytorialnej w dostępie do usług publicznych

Realizacja zadań samorządu lokalnego związanych z zaspokajaniem potrzeb wspólnoty samorządowej oraz równości terytorialnej w dostępie do usług publicznych warunkowane jest możliwościami organizacyjnymi i finansowymi samorządów lokalnych. Zapewnienie odpowiedniego standardu oferowanych usług oraz optymalizacja kosztów ich realizacji wymaga współpracy samorządów lokalnych i innych partnerów w ramach obszarów funkcjonalnych. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają partnerstwa samorządowe oraz współpraca międzysektorowa, znajdujące swój wyraz w wykorzystaniu instrumentów takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Rozwój idei współpracy ponadlokalnej oraz wdrażanie mechanizmów i instrumentów terytorialnych dla realizacji polityk publicznych wymaga wzmocnienia zdolności struktury administracji samorządowej do prowadzenia działań wielosektorowych oraz zaangażowania w ich realizację partnerów społecznych. Wymaga to budowy i wzmacniania sieci współpracy, szczególnie na obszarach wiejskich regionu, w oparciu o rozwiązania instytucjonalne angażujące partnerów społecznych i gospodarczych.

Dla realizacji założeń Celu 1.2 realizowano działania:

1. Prowadzono prace nad nową perspektywą finansową UE i przygotowaniem do wdrażania instrumentu ZIT, co skłoniło Zarząd Województwa do podjęcia równoległe działań zmierzających do wsparcia samorządów gminnych w budowaniu potencjału i kompetencji w zakresie planowania strategicznego. W ramach działań mających wzmocnić idee planowania rozwoju w obszarach funkcjonalnych UMWZ wzięt udział w pilotażu projektu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. **Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego**. W jego ramach trzy partnerstwa samorządów lokalnych rozpoczęły pracę związane ze stworzeniem strategii terytorialnych oraz wypracowaniem zintegrowanych projektów realizujących ich cele. Realizowane w ramach pilotażu prace samorządów lokalnych i ekspertów zewnętrznych były wspierane merytorycznie przez RBGP WZ oraz pracowników UMWZ. W raportach podsumowujących pilotaż eksperci go realizujący wskazali na konieczność zaangażowania samorządu województwa w działania o podobnym charakterze, z uwagi na kompetencje i doświadczenie oraz dużo słabszy potencjał po stronie gmin – zarówno w budowaniu partnerstw, jak i formułowania dokumentów o charakterze strategicznym i programowym.
2. W ramach prac Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie przeprowadzono ankietę **„Transport i mobilność w regionie 2021”**, której celem było uzyskanie opinii mieszkańców województwa odnośnie ich potrzeb i zachowań transportowych, co pomoże w skuteczniejszym określeniu celów Polityki transportowej województwa zachodniopomorskiego w nadchodzących latach.

Opracowana została **Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła**, zawierająca informację o przestrzennym rozmieszczeniu odnawialnych źródeł energii w województwie zachodniopomorskim, ich mocy oraz ilości wytwarzanej energii. Karta przedstawia także rozwój energetyki odnawialnej na tle pozostałych województw oraz stan energetyki w poszczególnych gminach i powiatach województwa.

3. Biuro Geodety realizowało w ramach Celu 1.2 zadania bezpośrednio powiązane z podnoszeniem kompetencji na rzecz rozwoju systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, tj. „Wytworzenie, dostawa i wdrożenie narzędzi dla rozwiązań dziedzinowych, portali, uruchomienie e-usług (System RIIP WZ)”, obejmującego budowę systemu teleinformatycznego RIIP WZ, „Dostawa infrastruktury sprzętowo – programowej oraz teleinformatycznej dla Urzędu Marszałkowskiego i partnerów projektu wraz z usługą wdrożenia i utrzymania” oraz „Szkolenie pracowników z obsługi systemu RIIP WZ i niezbędnych narzędzi do świadczenia e-usług.” Realizacja tych zadań wspiera działania w zakresie kompetencji cyfrowych użytkowników technologii informacyjno-komunikacyjnych, podnosząc jakość,

dostępność i bezpieczeństwo usług internetowych w kontekście dynamicznego wzrostu potrzeb wykorzystania komercyjnych e-usług.

4. W ramach środków z dotacji celowej z budżetu państwa przekazywanych przez Wojewodę Zachodniopomorskiego w kwocie 70 000 zł Samorząd Województwa (Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych) realizował dwa zadania zlecone z zakresu administracji rządowej tj.:

- kontrola nad wykonywaniem badań psychologicznych kierowców przez poradnie psychologiczne;
- kontrola i nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich kierowców i kandydatów na kierowców.

Ponadto w ramach zadań zleconych wydawane były decyzje i zaświadczenia o wpisie do ewidencji lekarzy uprawnionych do badań kierowców oraz do ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych w zakresie psychologii transportu, a także zaświadczenia o wpisie do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczne.

Cel II – Wzmocnienie idei samorządności, marketingu terytorialnego oraz współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Cel kierunkowy 2.1 Promocja idei samorządności oraz marketing terytorialny

Skuteczność marketingu terytorialnego oraz promocja idei samorządności uzależniona jest od właściwego ukierunkowania działań podejmowanych na rzecz kreowania marki regionu, eksponującej mocne strony i walory województwa. Koncentrują się one wokół budowania silnej tożsamości mieszkańców w warunkach integracji europejskiej oraz ugruntowania pozycji regionu w świadomości Polaków i Europejczyków jako atrakcyjnego miejsca do życia, wypoczynku, pracy, prowadzenia firmy i inwestycji. Działania w tym zakresie obejmowały:

1. Organizację i współorganizację konferencji, spotkań okolicznościowych i rocznicowych, wydarzeń o charakterze obywatelskim, projektów i inicjatyw służących budowaniu tożsamości regionalnej i narodowej oraz integracji społeczności lokalnych i więzi z regionem. Zakres zrealizowanych zadań:
 - organizacja i współorganizacja paneli dyskusyjnych, konferencji, spotkań okolicznościowych, konkursów (ok. 20 wydarzeń, m.in. ogólnopolska konferencja pn. Forum Samorządowe);
 - organizacja obchodów świąt narodowych, uroczystości patriotycznych (m.in. cykl wydarzeń upamiętniających szczecińskie wydarzenia grudniowe 1970 i 1981 r. pod hasłem „Polska-Europa-Solidarność”);
 - organizacja lekcji historii, patriotyzmu i demokracji, wykładów patriotycznych – 5 spotkań;
 - ufundowanie nagród konkursowych dla uczestników wydarzeń objętych honorowym patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego – 16 wydarzeń;
 - współpraca z organizacjami pozarządowymi przy realizacji 17 przedsięwzięć o tematyce związanej z budowaniem społeczeństwa obywatelskiego, integrowaniem społeczności lokalnej oraz inicjatyw o charakterze patriotycznym, obywatelskim, narodowym, mających na celu wzmocnienie tożsamości narodowej i regionalnej;
 - udzielanie patronatów honorowych – ok. 280 przyznanych patronatów;
 - uhonorowanie osób lub podmiotów sławiących dobre imię Pomorza Zachodniego i reprezentujących region w działaniach o zasięgu wojewódzkim, ogólnopolskim lub międzynarodowym – 129 nadanych Odznak Honorowych Gryfa Zachodniopomorskiego, 6 przyznanych Nagród Marszałka Województwa (ze specjalnego funduszu Nagrody Marszałka).
2. Zrealizowano szereg działań związanych z promocją i kreowaniem wizerunku Województwa oraz kontynuowaniem procesu kształtowania tożsamości i wzmocniania pozytywnego wizerunku marki Pomorza Zachodnie. W ramach ww. zadań zlecono realizację około 120 projektów, które zakresem odpowiadają m.in.:
 - promocji Województwa podczas imprez, akcji i eventów organizowanych w regionie;
 - realizacji zadań z zakresu promocji Województwa poprzez osiągnięcia sportowe drużyn najwyższych krajowych klas w rozgrywkach ligowych;

- nagraniu spotów reklamowych (reklam radiowych) i zakupowi czasu antenowego w celu ich emisji w stacjach radiowych o zasięgu regionalnym;
- kampaniom na portalach regionalnych oraz w telewizjach regionalnych;
- przygotowaniu i emisji artykułów prasowych;
- przygotowaniu, koordynacji emisji planszy promocyjnych dotyczących najważniejszych wydarzeń w regionie w pociągach regionalnych;
- zakup i dystrybucja materiałów promocyjno-reklamowych;
- zapewnieniu materiałów brandingowych, w celu wzmocnienia rozpoznawalności marki regionu.

Dodatkowo przeprowadzono wiele działań związanych z:

- współdziałaniem z podmiotami zewnętrznymi w zakresie udostępniania materiałów informacyjno-promocyjnych na potrzeby organizowanych wydarzeń kulturalno-gospodarczych w kraju i za granicą;
 - kształtowaniem wizerunku Samorządu Województwa i Urzędu Marszałkowskiego zgodnie ze strategią marki województwa zachodniopomorskiego poprzez m.in. udzielanie konsultacji w zakresie stosowania Systemu Identyfikacji Wizualnej, monitorowanie zgodności działań promocyjnych z SIW, przekazywanie znaków graficznych zgodnych z SIW, tworzenie struktur informatycznych umożliwiających korzystanie z elementów SIW (FTP, http), tworzenie szablonów graficznych, prezentacyjnych w kontekście SIW, tworzenie grafiki na strony internetowe zgodnych z SIW.
3. Zapewnienie możliwości zorganizowania/współorganizowania wydarzeń promujących województwo zachodniopomorskie oraz reprezentowanie interesów województwa zachodniopomorskiego w instytucjach Unii Europejskiej pozostaje jednym z zadań statutowych Biura Regionalnego w Brukseli.
4. Wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i społecznym regionu poprzez:
- Organizację lekcji i warsztatów na temat demokracji i samorządności:
 - 7 lekcji dla 301 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych ze Szczecina i regionu na temat demokracji;
 - Sekretariat do spraw Młodzieży, w celu zapewnienia bezpłatnego dostępu do informacji na temat Unii Europejskiej, praw obywateli i możliwości jakie daje UE mieszkańcom województwa zachodniopomorskiego w dziedzinach ich zainteresowania EUROPE DIRECT Szczecin dociera do nowych grup odbiorców w regionie – w 2021 r. zrealizowano eurolekcje;
 - 2 webinaria (103 uczestników), w których wzięli udział eksperci Team Europe. W ramach pierwszego webinarium wprowadzającego do tematyki NextGenerationEU oraz Europejskiego Zielonego Ładu zostały przedstawione informacje na temat projektu Zielone Pomorze realizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego. Drugie webinarium dotyczyło Krajowego Planu Odbudowy dla Polski, wartości oraz priorytetów Unii Europejskiej;
 - 2 spotkania (45 uczestników) dla studentów Instytutu Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie, w ramach których przeprowadzone zostały warsztaty nt. funkcjonowania Unii Europejskiej oraz warsztaty dotyczące polityki spójności;
 - wydarzenie (300 uczestników) **„Pomorze Zachodnie dla Europy”** w ramach, którego zorganizowano „Konferencję w sprawie przyszłości Europy” oraz „Bieg dla Europy”. Wydarzenie było pierwszym z cyklu wydarzeń w Zachodniopomorskim, wpisujących się w prowadzoną na forum Unii Europejskiej Konferencję w sprawie przyszłości Europy (Conference on the Future of Europe CoFE). Mieszkańcy Pomorza Zachodniego mieli szansę podzielić się swoją wizją przyszłości Europy. Ich pomysły, wypracowane podczas spotkania, zostały zamieszczone na specjalnej platformie: <https://futureu.europa.eu/?locale=pl> oraz przekazane do Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce.
 - Działania Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 r.:
 - przeprowadzenie naboru uzupełniającego, spotkania kapituły, sesja hybrydowa w Sejmiku;

- udział Rady w konsultacjach Strategii RP dla młodego pokolenia;
- prezentacja diagnozy młodzieży na Komisji Oświaty, Kultury i Sportu;
- uroczysta sesja podczas Europejskiego Tygodnia Młodzieży;
- zakończenie kadencji RMWZ zorganizowanie wyborów do Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (nowa nazwa rady);
- uaktualnienie Statutu Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego;
- omówiono wyzwania stojące przed politykami w kwestii budowania zielonego, przyjaznego naturze i mieszkańcom regionu. Podczas **Europejskiego Tygodnia Młodzieży** oprócz debat, rozmów moderowanych i prezentacji, młodzież przygotowała 3 rezolucje dla samorządowców. Zalecenia młodzieży trafiły do prezydentów, burmistrzów i wójtów oraz do Radnych Województwa i Zarządu Województwa.

Cel kierunkowy 2.2 Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Wzmocnieniu pozycji województwa zachodniopomorskiego służą działania na rzecz rozwoju współpracy z innymi regionami znajdującymi się zarówno w kraju, jak i na terenie Unii Europejskiej, czy poza nią. Z uwagi na położenie geograficzne Pomorza Zachodniego, jego kluczowymi partnerami są przede wszystkim regiony przygraniczne Niemiec oraz państw basenu Morza Bałtyckiego. Zgodnie z zapisami IV Celu strategicznego „Partnerski region” Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 działania samorządu w zakresie polityki współpracy międzyregionalnej i zagranicznej są ukierunkowane na wzmocnienie pozycji województwa zachodniopomorskiego w układach transgranicznych i międzyregionalnych. Dzięki szerokiemu wykorzystaniu mechanizmów współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej Województwo buduje dobre relacje i kształtuje pozytywną atmosferę dla wymiany doświadczeń z innymi regionami w kraju i za granicą. Należy do nich zaliczyć, oprócz gospodarki, nauki, kultury czy edukacji, także zagadnienia dotyczące m.in. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania idei samorządności w wymiarze ponadregionalnym. Działania te realizowane były m.in. poprzez:

1. Udział w pracach Europejskiego Komitetu Regionów:

- W 2021 r., Marszałek Olgierd Geblewicz zasiadał w komisjach CIVEX (Komisja Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych, NAT (Komisja Zasobów Naturalnych). Był także członkiem ARLEM-u (Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Samorządów Lokalnych i Regionalnych) oraz Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju Terytorialnego ARLEM;
- Marszałek Olgierd Geblewicz pełnił funkcję Przewodniczącego Europejskiej Partii Ludowej. Brał udział w posiedzeniu Prezydium KR, które odpowiada m.in. za opracowywanie programu politycznego prezydium i nadzorowanie jego wykonania; organizację i koordynację prac zgromadzenia plenarnego i komisji; ogólne kompetencje w sprawach natury finansowej, organizacyjnej i administracyjnej; wyznaczanie sekretarza generalnego oraz niektórych kategorii urzędników i innych pracowników;
- Marszałek Olgierd Geblewicz brał również udział w posiedzeniach Grupy sterującej ds. pomocniczości. Monitoruje ona wdrażanie rocznego programu prac KR w zakresie pomocniczości, a także ogólną rolę polityczną KR w stosowaniu zasady pomocniczości w procesie decyzyjnym UE;
- Marszałek Olgierd Geblewicz przewodził również grupie zadaniowej „EPP Coronavirus Task Force”, która monitoruje podejmowane na wielu poziomach zarządzania działania, debatuje na temat inicjatyw, które chronią rodziny, pracowników i osoby najbardziej podatne na zagrożenia, wspierają przedsiębiorstwa i zapewniają długoterminowy plan gotowości na wypadek pandemii w przyszłości oraz ocenia środki ukierunkowane na zrównoważoną naprawę gospodarczą;
- Marszałek Olgierd Geblewicz znalazł się również w składzie Delegacji Komitetu Regionów na Konferencję w sprawie przyszłości Europy. Delegacja KR wnosi pisemny wkład poprzez dostarczanie strategicznych analiz politycznych ze szczególnym uwzględnieniem aspektów lokalnych i regionalnych; poprzez organizację dialogów i debat w swoich okręgach wyborczych i składanie sprawozdań z tych dialogów oraz tworzenie sojuszy z delegatami o podobnych poglądach podczas Konferencji w celu wspólnego propagowania zaleceń istotnych dla regionów, miast i wsi w całej UE;

- Marszałek Olgierd Geblewicz był również członkiem grupy roboczej ds. zmian klimatycznych i środowiska w ramach Konferencji w sprawie przyszłości Europy;
 - Marszałek Olgierd Geblewicz był także Ambasadorem Paktu na rzecz Klimatu, a także włączył się w nową inicjatywę Komitetu Regionów Zielony Ład w terenie, której celem jest zapewnienie miastom i regionom centralnego miejsca w Europejskim Zielonym Ładzie oraz zadbanie o to, by zarówno unijna strategia zrównoważonego wzrostu, jak i plan odbudowy po pandemii COVID-19 przełożyły się na bezpośrednie finansowanie dla miast i regionów oraz konkretne projekty dla każdego obszaru.
2. Wkład w opinię „Przyszłość regionalnych portów lotniczych – wyzwania i możliwości” – Marszałek Geblewicz zgłosił poprawkę dotyczącą portów lotniczych, w których średnioroczny przepływ nie przekracza 1 miliona pasażerów. Małe regionalne lotniska nie stanowią konkurencji dla innych portów lotniczych, dlatego też powinny być zwolnione z obowiązku notyfikacji pomocy publicznej na inwestycje, gdy nie są w stanie wygenerować 25% wkładu własnego i pomocy operacyjnej. Intencją było to, by lotniska takie jak Szczecin-Goleniów, które wyjątkowo mocno odczuły skutki pandemii, mogły otrzymać wsparcie państwa czy samorządu bez oczekiwania na akceptację Komisji Europejskiej. Poprawka została przyjęta przez zgromadzenie plenarne i znalazła się w końcowej wersji dokumentu.
3. Marszałek Olgierd Geblewicz w imieniu Europejskiej Partii Ludowej w Komitecie Regionów, złożył poprawki do rezolucji KR w sprawie: „Zielonego certyfikatu cyfrowego”, w której podkreślona została rola władz lokalnych i regionalnych w promowaniu tego rozwiązania wśród swoich mieszkańców.
4. Aktywny udział w pracach Związku Województw RP – Marszałek Olgierd Geblewicz pełni funkcję Prezesa Zarządu Związku Województw RP, a wspólnie z Przewodniczącą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego p. Marią Ilnicką-Mądry, Wiceprzewodniczącą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego p. Teresą Kaliną oraz Wicemarszałkiem Tomaszem Sobierajem są członkami Zgromadzenia Ogólnego Związku Województw RP. Członkowie Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, Radni Województwa oraz pracownicy merytoryczni UMWZ biorą aktywny udział w licznych komisjach, zespołach i komitetach skupionych na istotnych aspektach realizacji polityki rozwoju.
5. Efektywny i długofalowy rozwój polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej

Ze względu na sytuację związaną z pandemią COVID-19 współpraca w 2021 r. z Krajem Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie, Krajem Związkowym Brandenburgia oraz Berlinem przebiegała głównie na polu wzajemnych konsultacji i wymiany informacji/doświadczeń mających na celu ułatwienia dla polskich i niemieckich obywateli przekraczających granicę polsko-niemiecką w województwie zachodniopomorskim i wszystkich mieszkańców Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, ale także kontynuacji/pogłębiania rozpoczętych w przeszłości wspólnych inicjatyw/zamierzeń. W związku z tym, z inicjatywy Marszałka powołana została Grupa robocza ds. wymiany informacji o sytuacji pandemicznej, złożona z przedstawicieli Województwa Zachodniopomorskiego, Kraju Związkowego Brandenburgia i Meklemburgia-Pomorze Przednie.

Województwo Zachodniopomorskie wspólnie z partnerami: Województwem Dolnośląskim, Lubuskim, Krajami Związkowymi RFN (Meklemburgia Pomorze-Przednie, Brandenburgia, Wolne Państwo Saksonia) oraz Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej, ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius, współorganizowało Polsko-Niemieckie Dni Mediów oraz konkurs o Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską im. Tadeusza Mazowieckiego.

Województwo bierze udział w posiedzeniach koordynatorów Partnerstwa Odry, mających na celu wzmocnienie siły oddziaływania tej międzyregionalnej sieci na rozwój regionów pogranicza polsko-niemieckiego dorzecza Odry.

W 2021 r. zakończył się projekt pn. **„Zapobieganie i eliminowanie negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych w związku z wystąpieniem zagrożenia epidemicznego na obszarze transgranicznym”** realizowany przez Województwo Zachodniopomorskie we współpracy z Krajem Związkowym

Meklemburgia-Pomorze Przednie. Celem projektu było określenie postulowanego trybu postępowania administracji regionalnej (w województwie zachodniopomorskim oraz Kraju Związkowym Meklemburgii-Pomorzu Przednim) w przypadku ponownego wystąpienia zagrożenia epidemicznego w oparciu o prawidłowo zidentyfikowane i przeanalizowane doświadczenia uzyskane w związku z pandemią COVID-19. Badania prowadzone w ramach projektu wykazały, że Województwo Zachodniopomorskie jak i Kraj Związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie od początku trwania pandemii podjęły szereg działań zmierzających do eliminacji lub przynajmniej złagodzenia negatywnych skutków pandemii COVID-19 na obszarze pogranicza, dokonały szczegółowej analizy sytuacyjnej oraz określiły kierunki i metody działania w przypadku wystąpienia analogicznych zagrożeń w przyszłości. Rezultatem prac projektowych stało się opracowanie dwujęzycznego Raportu o sytuacji społecznej i gospodarczej pogranicza (województwa zachodniopomorskiego i regionu Meklemburgii-Pomorza Przedniego) w okresie pandemii COVID-19. Autorzy opracowania zwrócili szczególną uwagę na utrudnienia, jakie wystąpiły w ruchu granicznym, sytuację osób uczących się, pracujących i prowadzących działalność gospodarczą po drugiej stronie granicy oraz pogorszenie jakości współpracy polskich i niemieckich podmiotów publicznych. W ramach projektu przygotowano również dwujęzyczną broszurę – Podręcznik postępowania – dla polskich i niemieckich samorządów regionalnych na wypadek utrzymywania się stanu pandemicznego lub jego pogorszenia w przyszłości.

6. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej – Region Morza Bałtyckiego. W 2021 r. podejmowano szereg starań na rzecz wzmocnienia pozycji województwa w regionie Morza Bałtyckiego, które można podzielić na trzy grupy.

- Realizacja projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych. W 2021 r. Województwo aktywnie wspierało integrację makroregionu w obszarze kultury oraz turystyki w ramach projektów międzyregionalnych i transnarodowych:
 - w ramach projektu flagowego Strategii pn. **Creative Ports**³⁴, Województwo wspierało zrównoważony rozwój sektora przemysłu kulturowego i kreatywnego oraz internacjonalizację branży kulturalnej i twórczej. W ostatnim roku realizacji projektu **przetestowane zostały kolejne narzędzia internacjonalizacji** (w tym ABCD – Scanning Tool for CCI Internationalisation; Export Speed Mentoring); **zorganizowana została w Szczecinie konferencja kończąca projekt**; przygotowano katalog narzędzi i inicjatyw wspierających internacjonalizację działalności firm sektora kultury i przemysłów kreatywnych. Był to kolejny trudny rok dla sektora CCI, ale dzięki podejmowanym inicjatywom udało się podtrzymać ducha kreatywności. Województwo wsparło również projekt Creative Digital Transformation poprzez prezentację dobrej praktyki wystawy wirtualnej Baltic Home na platformie elearningowej, przez co zacieśniło współpracę z partnerami z Estonii;
 - W ramach projektu **Baltic Heritage Routes**³⁵ Województwo uczestniczyło w przygotowaniu ośmiu Dream Tours (tzw. tras marzeń), mających na celu efektywniejsze i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Południowego Bałtyku. W ramach projektu rozwinięto Szlak Gryfitów, powstało wiele cennych materiałów promujących Szlak, w tym m.in. książka pt. „Wakacje z Gryfami” oraz wydany w kilku wersjach językowych przewodnik. W ramach projektu **Baltic Stories**, w trzech krajach partnerskich (Polska, Szwecja, Litwa) zrealizowano warsztaty dla organizatorów wydarzeń kulturowych. Warsztaty były prowadzone w oparciu o wspólną metodologię tj. „Przewodnik zarządzania dla organizatorów wydarzeń”. Realizacja działania doprowadziła do profesjonalizacji wydarzeń kulturowych i zwiększenia satysfakcji uczestników. Dzięki projektowi stworzono nie tylko cenną przestrzeń wymiany doświadczeń i pomysłów, ale również okazję do budowy wspólnej tożsamości mieszkańców Regionu Morza

³⁴ Projekty realizowane w obszarze przemysłów kreatywnych i turystyki zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami stanowią odpowiednio część sprawozdania z Polityki Gospodarczej i Polityki turystycznej, a w niniejszym punkcie zostają ujęte tylko informacyjnie z uwagi na obszar oddziaływania.

³⁵ Projekty realizowane w obszarze przemysłów kreatywnych i turystyki zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami stanowią odpowiednio część sprawozdania z Polityki Gospodarczej i Polityki turystycznej, a w niniejszym punkcie zostają ujęte tylko informacyjnie z uwagi na obszar oddziaływania.

Bałtyckiego. Realizacja projektów Baltic Heritage Routes i Baltic Stories zakończyła się w I półroczu 2021 r., źródłem finansowania był Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020.

- Wsparcie projektów realizowanych na rzecz Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) w ramach RPO WZ 2014-2020. RPO WZ 2014-2020 uwzględnia założenia SUERMB, wspierając obszary, które są spójne z Planem Działań SUERMB. W ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020 wprowadzone zostały mechanizmy dodatkowej punktacji dla projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów SUERMB, i/lub realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie Działań SUERMB. Ponadto, w niektórych działaniach RPO WZ 2014-2020 spełnienie kryterium wkładu w realizację SUERMB jest warunkiem koniecznym do przyznania dofinansowania;
 - Kontynuacja współpracy w ramach takich inicjatyw bałtyckich jak **Forum Parlamentów Południowego Bałtyku** oraz **Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego** (BSSSC), w tym stały udział w pracach Nieformalnej Grupy Bałtyckiej. W 2021 współorganizowana została konferencja „**Porty Morza Bałtyckiego jako siła napędowa zrównoważonej niebieskiej gospodarki: Urzeczywistnienie Zielonego Ładu**”. Wydarzenie wsparli członkowie SEARICA, Intergrupy ds. Mórz, Rzeki, Wysp i Obszarów Przybrzeżnych Parlamentu Europejskiego. Konferencja przedstawiła nie tylko znaczenie portów bałtyckich w łączeniu regionów, tworzeniu miejsc pracy i pobudzaniu wzrostu gospodarczego, ale również ich wkład w osiągnięcie neutralności klimatycznej i realizacji Europejskiego Zielonego Ładu;
 - **Udział w posiedzeniu Zarządu BSSSC oraz przejęcie funkcji punktu kontaktowego w Brukseli.** Województwo Zachodniopomorskie przejęło prezydencję w Bałtyckiej Organizacji Współpracy Subregionalnej. Posiedzenie zarządu zgromadziło blisko trzydzieści osób – przedstawiciele regionów członkowskich, organizacji i sieci partnerskich oraz młodzieży, zarówno w formie cyfrowej, jak i fizycznej w Brukseli.
 - Projekt **Arrival Regions** – promujący podejście do innowacji społecznych, które umożliwiają efektywną integrację obywateli państw spoza UE na obszarach wiejskich, zwiększając przy tym umiejętności i wiedzę wśród zainteresowanych stron na rynku pracy oraz wzmacniając integrację społeczną obywateli spoza UE. W ramach projektu Arrival Regions, w 2021 r. zrealizowane zostały m.in. następujące zadania:
 - zorganizowano konkurs Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „**Ambasador Wielokulturowości**”. W ramach konkursu otrzymano 34 projekty (prace plastyczne, filmy video, prezentacje) związane z wielokulturowością. Wyłoniono 10 Ambasadorów Wielokulturowości;
 - przygotowany został film instruktażowy dla nauczycieli i rodziców, którzy chcieliby przedstawić dzieciom bogactwo Ukrainy poprzez zabawę z książką aktywnością Aleksandry Zaborskiej „*Pryviet! znaczy cześć*”. Działanie miało na celu **przybliżenie kultury ukraińskiej polskim dzieciom**, a ukraińskim ułatwienie procesu aklimatyzacji;
 - zorganizowano warsztaty dedykowane mieszkańcom regionu z zakresu budowania kreatywności i wrażliwości międzykulturowej, oraz wspierania tolerancji wobec migrantów;
 - nawiązano współpracę z podmiotem działającym na rzecz integracji kulturowej migrantów i zorganizowano z nim cykl trzech przedstawień teatralnych oraz dwa spotkania rodzinne z cyklu Mentor Family;
 - zrealizowano materiał filmowy pn. „**I have arrived – successful story**” opisujący historię imigrantów z Ukrainy, Syrii, Gruzji, Białorusi, którzy zamieszkali na Pomorzu Zachodnim;
 - zorganizowano spotkania sieciujące interesariuszy z różnych krajów Europy Środkowej.
7. Zorganizowano Wizytę Przewodniczącego Senatu Parlamentu Republiki Czeskiej, podczas której oprócz innych działań, odbyła się uroczystość mianowania Konsula Honorowego Republiki Czeskiej w Szczecinie

8. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej młodzieży realizowano poprzez:

- uczestnictwo w regionalnych konsultacjach Strategii RP dla młodego pokolenia. W spotkaniu uczestniczyło 400 młodych osób reprezentujących Pomorze Zachodnie. Strategia RP dla młodego pokolenia to dokument przygotowywany na szczeblu rządowym, którego celem jest odpowiedź na potrzeby młodzieży. W ramach konsultacji pracowano w grupach tematycznych, następnie przedstawiono wnioski wszystkim uczestnikom. Tematami dyskusji były m.in. edukacja, klimat, zdrowie (400 uczestników);
- realizację projektu **Podtrzymanie i rozwój współpracy pogranicza na rzecz dzieci i młodzieży w warunkach COVID-19**, którego celem jest ograniczenie następstw pandemii poprzez opracowanie rozwiązań dotyczących utrzymania i rozwoju współpracy społecznej i kulturalnej na terenie Euroregionu Pomerania ukierunkowane na środowisko dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz instytucje z otoczenia dzieci i młodzieży (zarówno publiczne jak i prywatne) – projekt w trakcie realizacji;
- organizację wspólnego wydarzenia on-line w ramach współpracy w sieci punktów EUROPE DIRECT z obszaru Morza Bałtyckiego, w tym: Quiz Euro Pub z okazji Dnia Europy (20 uczestników);
- transgraniczne spotkanie on-line dla młodzieży w wieku 18-27 lat From you to EU! Time to move – Odkondu się ono na platformie Big Blue Button i wzięli w nim udział uczestnicy z Polski, Niemiec, Szwecji i Danii. Uczestnicy pracowali w grupach nad jednym z wybranych tematów: Edukacja/Praca, Klimat, Migracje, Solidarność. Ich zadaniem było wypracowanie w grupach 2-3 osobowych wspólnych pomysłów, które zwizualizowane zostały przedstawione jury (20 uczestników);
- organizacja międzynarodowej wymiany ozdób choinkowych. Projekt ten jest koordynowany przez Durham County Council, a w Województwie Zachodniopomorskim jest współorganizowany przez EUROPE DIRECT Szczecin działający przy Sekretariacie ds. Młodzieży. (50 uczestników).

9. Realizację innych zadań o charakterze międzynarodowym, m.in.:

- Reprezentowanie Województwa Zachodniopomorskiego w Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych Metrex – realizacja zadań wynikających z członkostwa w organizacji, m.in. udział w pracach zespołów eksperckich i konferencjach, wzmocnienie istniejących powiązań i wymiana doświadczeń z regionami UE w obszarach wykazujących efekt synergii tj. transformacja energetyczna, zrównoważona mobilność, elastyczny transport publiczny, zrównoważony rozwój obszarów metropolitalnych, promocja polityki województwa oraz dostęp do informacji nt. najnowszych trendów i priorytetów formułowanych w sferze polityki przestrzennej UE;
- Wspólna koncepcja przyszłości 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań – wdrażanie i promocja zaleceń Komitetu ds. Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej w zakresie planowania przestrzennego. Współpraca przy opracowaniu Mapy kolejowej polsko-niemieckiego obszaru powiązań, opracowanie wydruków oraz publikacja na portalu internetowym zarządzanym przez IRT Wrocław.

Cel III – Zapewnienie realizacji wysokiej jakości zadań samorządu województwa

Przesądzenia polityki w zakresie realizacji zadań własnych samorządu regionu oraz organizacji i funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz podległych mu jednostek uwzględniają zagadnienia odnoszące się do zapewnienia zasobów ludzkich i zasobów niezbędnych dla prowadzenia polityki rozwoju, które wpływają na realizację procedur administracyjno-biurowych, funkcjonowanie struktury organizacyjno-prawnej oraz komunikację wewnętrzną.

Cel kierunkowy 3.1 Rozwój zasobów ludzkich samorządu województwa

W ramach Polityki samorządowej prowadzone są działania zapewniające odpowiednie zasoby ludzkie niezbędne do realizacji wszystkich wyznaczonych samorządowi zadań. Na sprawne działanie Urzędu Marszałkowskiego wpływa systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych (pracownicy w 2021 r. brali udział w około 150 szkoleniach, wypłacono ponad 130 dofinansowań studiów i kursów doszkalających). Elementem budującym potencjał zasobów ludzkich UMWZ obok wynagrodzeń jest właściwe wydatkowanie środków

z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych poprzez dokonywanie odpowiednich odpisów na ZFŚS, zorganizowanie pracy komisji socjalnej, przygotowywanie dokumentacji, a także ostatecznie wypłatę należnych środków pracownikom (w 2021 r. wypłacono różnego rodzaju świadczenia 770 pracownikom). Do zadań wpisujących się w Politykę samorządową należy także terminowe odprowadzanie należnych podatków do Urzędu Skarbowego, składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych a także opłat do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Cel kierunkowy 3.2 Zapewnienie zasobów materialnych dla sprawnej realizacji działań samorządu województwa

Utrzymywanie wysokich kompetencji samorządu oznacza konieczność zapewnienia odpowiednich warunków, infrastruktury, zasobów materialnych, usług pomocniczych oraz obsługi finansowej i rezerw niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań Województwa, w szczególności związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług publicznych. Utrzymywanie wysokiej jakości zasobów technicznych jest także warunkiem koniecznym dla zapewnienia sprawności i efektywności działań podejmowanych przez Województwo w ramach współpracy z innymi jednostkami i podmiotami w regionie, kraju czy za granicą. Cel ten realizowany jest poprzez realizację zadań:

- Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami użytkowymi należącymi do zasobu Województwa – utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, zapewnienie ochrony obiektów, prace konserwatorskie i naprawy, zapewnienie mediów, opłaty za podatek od nieruchomości leśny oraz ubezpieczenie;
- Obrót nieruchomościami należącymi do zasobu Województwa – sprzedaż nieruchomości, lokali mieszkalnych i użytkowych, zlecenia wyceny nieruchomości, usługi reklamowe oraz wypisy z rejestru gruntów i wyrysów z mapy ewidencyjnej oraz kopii mapy zasadniczej;
- Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi należącymi do zasobu Województwa. Utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, ochrona, prace konserwatorskie i naprawy, media, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie nieruchomości mieszkalnych;
- Regulowanie stanu prawnego nieruchomości należących do zasobu Województwa, w szczególności nieruchomości będących w zarządzie jego jednostek organizacyjnych;
- Konsolidacja siedziby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Roboty budowlane na kwotę 104 190 117 zł;
 - w zakresie budynku modernizowanego – wykonanie instalacji elektrycznych i sanitarnych wraz z montażem osprzętu, robót elewacyjnych oraz robót wykończeniowych wewnętrznych. Pod koniec 2021 r. odbywały się prace odbiorowe i przygotowanie budynku do zasiedlenia przez Urząd;
 - w zakresie budynku nowobudowanego – wykonano konstrukcję żelbetową budynku oraz montaż gł. tras instalacji elektrycznej i pionów instalacji sanitarnej. Wykonawca montował ślusarkę zewnętrzną aby przygotować obiekt do realizacji robót wewnętrznych na okres zimowy. Obsługa prawna oraz koszty związane z realizacją umów m.in. na inżyniera kontraktu, przeprowadzenie procesu certyfikacji, działania informacyjno-promocyjne.
- Administrowanie infrastrukturą informatyczną w Urzędzie Marszałkowskim realizuje dostawy sprzętu komputerowego, drukarek i tabletów, licencji na oprogramowanie; sprzętu multimedialnego; akcesoriów komputerowych i sieciowych; baterii do laptopów. Usługi: wsparcia technicznego, nadzoru, konserwacji i aktualizacji dla oprogramowania; usługi „System do głosowania”, transmisji online oraz nagrywania obrad Sejmiku WZ; subskrypcji platformy videokonferencyjnej Zoom, odnowienia certyfikatów, przedłużenia ważności domen internetowych i dostępu do portali internetowych; zapewnienia elektronicznej komunikacji pomiędzy lokalizacjami UMWZ; naprawy i konserwacja sprzętu komputerowego;
- Realizacja umów dotyczących systemów informatycznych (serwisu, konserwacji, nadzoru eksploatacyjnego/autorskiego), platform elektronicznych, publikacji elektronicznych oraz udostępnienia

i utrzymania urządzeń wielofunkcyjnych niezbędnych dla prawidłowego, sprawnego i efektywnego działania Urzędu;

- Ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków COVID-19 poprzez zwiększoną dostępność do e-usług publicznych – zakup infrastruktury serwerowej z oprogramowaniem, sprzętu komputerowego z oprogramowaniem, niezbędnych prac programistyczno-konfiguracyjnych na potrzeby pracy hybrydowej oraz udoskonalenia i rozwoju e-Uслуг publicznych. Usprawnienie wybranych usług Urzędu w kierunku świadczenia ich drogą elektroniczną na 3 lub 4 poziomie dojrzałości cyfrowej;
- Zakupy infrastruktury informatycznej oraz systemów informatycznych niezbędnych do zapewnienia sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego objęły w 2021 r. dostawę macierzy dyskowej dla UMWZ, instalację i wdrożenie Systemu Komax 2.0, dostawę 4 szt. licencji Microsoft umożliwiających pracę zdalną pracowników UMWZ z wykorzystaniem serwerów terminalowych, dostawę oprogramowania antywirusowego Esset, licencji Microsoft MSDN Platforms do wdrażania oprogramowania w środowisku testowym, drukarki kart plastikowych oraz kursu e-learningowego z bezpieczeństwa cybernetycznego dla UMWZ;
- Bieżące funkcjonowanie i organizacja pracy Urzędu – zakupiono media, meble (w tym 11 krzeseł ewakuacyjnych na potrzeby dostosowania siedzib UMWZ do potrzeb osób niepełnosprawnych), materiały biurowe i tonery, zrealizowano przeglądy techniczne i naprawy pojazdów, prace konserwacyjno-reмонтowe w obiektach UMWZ, zakup środków czystości, artykułów spożywczych, badania lekarskie, delegacje krajowe, wypłatę wynagrodzeń z tytułu umów zleceń;
- Wydatki ponoszone w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 – bieżące dostawy płynów do dezynfekcji różnych powierzchni oraz rąk, zakup maseczek, rękawiczek, urządzeń do dezynfekcji, itp. oraz usługi kurierskie i pocztowe związane z dostawą materiałów. Ponadto w ramach wydatków majątkowych zakupiono urządzenie do dezynfekcji dokumentów dla Kancelarii Ogólnej UMWZ (komora dezynfekcyjna);
- Zakupy inwestycyjne Urzędu Marszałkowskiego – w ramach tych działań poniesiono wydatki na dostawę trzech samochodów elektrycznych marki Mazda MX-30 Kanjo (2 szt.) oraz Nissan Furgon Acenta dla UMWZ oraz zakup i dostawę 4 krzeseł ewakuacyjnych model LG EVACU PLUS w ramach programu zapewnienia dostępności obiektów UMWZ osobom niepełnosprawnym (49 200 zł);
- Wieloletnie umowy zapewniające ciągłość działania urzędu – przedsięwzięcie obejmuje umowy wieloletnie, czyli takie, które wykraczają poza rok budżetowy (trwają dłużej niż 12 miesięcy lub realizowane są na przełomie lat budżetowych). Zapewniają one stabilne funkcjonowanie instytucji, umożliwiając rozłożenie w czasie postępowań na wyłonienie wykonawcy, tak by nie kumulowały się one na koniec roku. Zadanie obejmuje umowy na usługi: najmu pomieszczeń stanowiących siedziby UMWZ, sprzątnięcia, ochrony i dozoru siedzib, poligraficzne, pocztowe, ogłoszenia prasowe, prawnicze, konserwację i serwis urządzeń łączności, usługi transportowe, gastronomiczne/cateringowe, wyrób pieczęci, telekomunikacyjne w zakresie telefonii komórkowej i stacjonarnej oraz zakup usług dostępu do sieci Internet. Ponadto umowy wieloletnie obejmują ubezpieczenie mienia, odpowiedzialności cywilnej i samochodów służbowych, zakup etyliny i oleju napędowego.

Cel kierunkowy 3.3 Zapewnienie wysokiej jakości i efektywności wdrażania programów finansowanych ze środków UE

W instytucjonalnym systemie programowania i wdrażania środków polityki spójności UE w Polsce samorządom województw powierzono rolę instytucji zarządzających regionalnymi programami operacyjnymi. Ponadto samorządy odpowiedzialne są za wdrażanie części priorytetów programów finansowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Ponadto samorząd ustanawia i finansuje instytucjonalny system wdrażania (instytucje pośredniczące, komitet monitorujący), zapewnia prowadzenie procesu ewaluacji oraz informacji i promocji. Zadania te realizowane są poprzez:

1. Działania wspomagające wykorzystanie środków z RPO WZ 2014-2020 dla rozwoju regionu poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników, wsparcie eksperckie i prawne (analizy, ekspertyzy/doradztwo, wynagrodzenie ekspertów w oparciu o umowy cywilno-prawne), realizowane analizy i ewaluacje, prowadzone

kontrole, koszty organizacyjne, techniczne i administracyjne oraz wsparcie beneficjentów Programu. W ww. zakresie realizowane były m.in. działania:

- szkolenia dla beneficjentów i instytucji (łącznie 381 przeszkolonych osób);
- ewaluacje i ekspertyzy – 5 badań ewaluacyjnych – m.in. w zakresie oceny wpływu RPO WZ 2014-2020 w zakresie włączenia społecznego w regionie, ewaluacja ex-post RPO WZ 2014-2020, oceny ex ante instrumentów finansowych wdrażanych w województwie zachodniopomorskim w latach 2021-2027, efekty projektów środowiskowych realizowanych w ramach RPO WZ 2014-2020 oraz ewaluacja dotycząca pomiaru poziomu osiągnięcia wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu”.

2. Działania wspomagające wykorzystanie środków z RPO WZ 2014-2020 dla rozwoju regionu poprzez promocję możliwości pozyskania środków z RPO WZ 2014-2020, wspieranie beneficjentów w realizacji projektów a także zapewnienie mieszkańcom województwa informacji na temat projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W ww. zakresie prowadzone były działania:

Koordynacyjne:

- Koordynacja systemu informacji i promocji, w tym edukacji w zakresie RPO WZ 2014-2020 i działań edukacyjnych, w tym strony www programu oraz szkoleń;
- Organizacja Grupy Roboczej ds. informacji i promocji (4 spotkania).

Informacyjne:

- Zorganizowano w ramach konsultacji wstępnych programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 spotkanie stacjonarne dla przedsiębiorców;
- Współpraca z IP na potrzeby organizacji szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów.

Promocyjne – współpraca z mediami i Internet:

- Kampania informacyjna o szerokim zasięgu: **Zielony Program Regionalny – projekty ekologiczne w regionie**. Cel: Poprzez ciekawe projekty w zakresie ekologii, pokazanie jak dużo zawdzięczamy Funduszom Europejskim i jak są one ważne dla nas wszystkich, mieszkających, pracujących, oddychających i odpoczywających na Pomorzu Zachodnim;
- Publikacje sponsorowane w prasie i reklamy prasowe, w tym: udział w plebiscycie Gazety Wyborczej: Superregiony, kampania promująca projekty RPO WZ 2014-2020 w postaci serii artykułów – w ramach Specjalnej Strefy Włączenia (emisja w prasie regionalnej i lokalnej), konsultacje społeczne Umowy Partnerstwa, artykuły promujące konkursy i efekty RPO WZ 2014-2020 w prasie lokalnej i regionalnej;
- Kampanie Internetowo-radiowe: kampania „Zachodniopomorskie rowerem”, kampania „Rowerowe podróże”.

Imprezy otwarte i inne:

- Promocja RPO WZ 2014-2020 w trakcie wydarzeń różnego typu poprzez udział w imprezach regionalnych organizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego: o charakterze sportowym, jak turnieje i zawody, o charakterze kulturalnym – np. koncerty, festiwale, o charakterze naukowym – np. konferencje, konkursy, festiwale naukowe;
- Kampania „eventowa” służyła promocji efektów polityki spójności w ramach zwiększenia widoczności jej efektów oraz podniesienia zainteresowania dostępnymi funduszami strukturalnymi w ramach RPO WZ 2014-2020. Promocja odbywała się stacjonarnie, w trakcie samych wydarzeń, jak również poprzez media i informacje dystrybuowane przez organizatorów, za pośrednictwem dostępnych im kanałów. Efektywność działań była mierzona m.in. za pomocą liczby uczestników i liczby osób odwiedzających punkty informacyjne i konsultacyjne;

- Dni Otwarte Funduszy Europejskich – wydarzenie hybrydowe – konkursy internetowe (koordynowane przez MFIPR), otwarcie projektów w regionie oraz kampania promująca wydarzenia w Internecie.

Konferencje prasowe:

- Biuro Prasowe w Gabinetach Marszałka zorganizowało 31 konferencji prasowych poświęconych RPO WZ 2014-2020 – projektom, naborom, uroczystemu podpisaniu umów oraz otwarciu projektów, etc.;
- Do promocji FE posłużyły wyprodukowane gadżety przeznaczone na konkursy oraz do rozdawania w trakcie wydarzeń a także publikacje, np. ulotki z mapami nt. projektów finansowanych z RPO WZ czy gra planszowa „Mobiliada”; ponadto zakupiono materiały brandingowe i wystawiennicze w postaci: namiotów promocyjnych, balonów pneumatycznych, banerów i flag (winderów) na potrzeby eventów, spotkań informacyjnych itp.

3. Funkcjonowanie Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE) w Województwie Zachodniopomorskim.

Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich oferowała w 2021 r. następujące usługi:

- konsultacje telefoniczne, mailowe oraz w siedzibach punktów w zakresie znalezienia źródeł dofinansowania pomysłów, pomocy beneficjentom Funduszy Europejskich w przy realizacji, rozliczaniu projektów – 8 258 konsultacji;
- dystrybucję publikacji dotyczących Funduszy Europejskich 2 123 publikacje wydane klientom;
- organizację szkoleń, warsztatów, spotkań informacyjnych – 51 takich wydarzeń;
- warsztaty i spotkania informacyjne w szkołach ponadpodstawowych oraz na uczelniach – 23 takie wydarzenia;
- Mobilne Punkty Informacyjne poza siedzibą PIFE – 49 MPI;
- Dodatkowe działania informacyjne (wystąpienia w charakterze prelegenta, udział ze stoiskiem informacyjnym na targach, konferencjach czy imprezach plenerowych etc. – 32 takie wydarzenia.

4. Działania zapewniające efektywne wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020 realizowane w ramach pomocy technicznej finansowane obejmowały zakresem między innymi:

- przyjmowanie i ocena merytoryczna wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność w ramach wdrażanych działań;
- zawieranie umów o dofinansowanie;
- gromadzenie i opracowywanie danych niezbędnych do właściwego monitorowania programu;
- sporządzanie sprawozdań z realizacji PROW 2014-2020;
- działania informacyjno-promocyjne dotyczące wdrażanych działań;
- realizacja Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie operacji własnych oraz operacji wybranych do realizacji partnerów KSOW.

5. W ramach pomocy technicznej PO Rybactwo i Morze 2014-2020 finansowane były działania, które zapewniły efektywne wdrażanie Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze 2014-2020, w szczególności: informowanie i rozpowszechnianie informacji o programie, przyjmowanie wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność, zawieranie umów o dofinansowanie, gromadzenie i opracowywanie danych niezbędnych do właściwego monitorowania, sporządzanie sprawozdań z realizacji Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze 2014-2020, dokonywanie oceny wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność.

6. Prowadzony jest Punkt Kontaktowy realizujący działania promocyjno-informacyjne w zakresie Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 i 2021-2027, wspierający lokalnie Krajowy Punkt Kontaktowy Programu.

7. Program INTERREG V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020 – Głównym celem działania Regionalnego Punktu Kontaktowego Programu Interreg V A Południowy Bałtyk Polska – Dania – Niemcy – Litwa – Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020 jest dotarcie do potencjalnych beneficjentów i wsparcie w aplikowaniu, realizacji i rozliczaniu projektów współpracy transgranicznej. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi dla obszaru Województwa Regionalny Punkt Kontaktowy dla Programów: INTERREG V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020, Interreg Region Morza Bałtyckiego, Interreg Europa Środkowa oraz Interreg Europa, którego zadania są następujące:

- prowadzenie różnorodnych działań informacyjno-promocyjnych;
- prowadzenie doradztwa dla polskich beneficjentów;
- udzielanie informacji nt. projektów dofinansowanych z EWT;
- prowadzenie statystyk nt. projektów realizowanych w ramach Programów;
- współdziałanie ze Wspólnym Sekretariatem Programu, Instytucją Zarządzającą współpraca z potencjalnymi beneficjentami Programów;
- organizacyjna obsługa udziału przedstawicieli Urzędu uczestniczących w pracach Komitetów Monitorujących i Sterujących Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w które zaangażowane jest Województwo Zachodniopomorskie;
- prace związane z przygotowaniem i realizacją przyszłych programów transgranicznych, programów transnarodowych i międzyregionalnego;
- Dodatkowo, przedstawiciele Województwa angażowani są w prace przy programowaniu nowego okresu wsparcia Interreg południowy Bałtyk 2021-2027.

Dla prowadzenia zadań związanych z programem Interreg Południowy Bałtyk Województwo realizuje projekt na wsparcie działań ze środków Pomocy Technicznej z Centrum Projektów Europejskich działającym w imieniu Instytucji Zarządzającej wyznaczonej w ramach programu Interreg V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020. Zadania w ramach Programu Interreg V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020, to:

- inicjowanie zainteresowania programem Południowy Bałtyk poprzez organizację spotkań z potencjalnymi beneficjentami, organizację seminariów, warsztatów, akcje promocyjne, dystrybucję materiałów promocyjnych o programie i o projektach, prowadzenie oraz bieżącą aktualizację strony internetowej RPK;
- poszukiwanie partnerów w regionie do konkretnych projektów poprzez dystrybucję informacji na stronie RPK, bezpośrednie docieranie do instytucji potencjalnie zainteresowanych;
- doradztwo dla potencjalnych beneficjentów poprzez stałe konsultacje na etapie przygotowania projektów, pisanie wniosków aplikacyjnych, rozliczania działań;
- promowanie projektów realizowanych w regionie poprzez szeroką dystrybucję ulotek, broszur, umieszczanie linków do projektów na stronie EWT, etc.;
- udział w gremiach opiniujących i monitorujących Program – Komitet Monitorujący, Krajowy Komitet Konsultacyjny, etc.;
- rozliczanie projektów Pomocy Technicznej INTERREG V A Południowy Bałtyk;
- udział w pracach związanych z przygotowaniem nowego Programu Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) na lata 2021-2027;
- bieżące kontakty ze Wspólnym Sekretariatem Technicznym Programu, Instytucją Zarządzającą oraz innymi Punktami Kontaktowymi programu celem wymiany doświadczeń.

8. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego na mocy zawartego Porozumienia dotyczącego utworzenia i funkcjonowania Wspólnego Sekretariatu oraz Umowy Administracyjnej o regulacjach procedury zwrotu wydatków Pomocy Technicznej w Programie Współpracy Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska w okresie wsparcia 2014-2020 został zobligowany m.in. do

prowadzenia po polskiej stronie Regionalnego Punktu Kontaktowego dla Programu INTERREG V A. Regionalny Punkt Kontaktowy.

- W 2021 r. Regionalny Punkt Kontaktowy INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/ Polska:
 - przeprowadził 22 konsultacje projektowe z potencjalnymi wnioskodawcami;
 - przekazał do Wspólnego Sekretariatu 13 artykułów prasowych;
 - zorganizował 1 konferencję z udziałem 81 uczestników;
 - wykonał 1100 sztuk materiałów promujących Program;
 - wziął udział w spotkaniach dotyczących przygotowania nowej perspektywy 2021-2027, udział w 6 Komitetach Programujących dot. Programu Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/ Polska i 11 Grupach Roboczych;
 - przeprowadził analizy i opiniowanie kluczowych dokumentów dla przeszłego Programu Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/ Polska – m.in. Dokument Programowy Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/Polska, Analiza SWOT dla Interreg VI A;
 - przeprowadził 66 monitoringów projektowych i rozmów doradczych przeprowadzonych w 2021 r.

Cel kierunkowy 3.4 Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa na terenie województwa zachodniopomorskiego

Realizacja zadań w zakresie bezpieczeństwa na terenie województwa zachodniopomorskiego wymaga nie tylko zabezpieczenia zasobów, zarówno ludzkich, jak i infrastrukturalnych, ale także istnienia sprawnych mechanizmów koordynacyjnych oraz współdziałania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne kraju. Ponadto w przypadku województwa zachodniopomorskiego, z racji jego położenia, szczególnego znaczenia nabierają działania w zakresie zabezpieczenia granicy państwowej oraz współpracy międzynarodowej służb, jak również zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa przy obsłudze ruchu turystycznego.

Jednym z zadań, w tym zakresie jest sukcesywne przenoszenie do aktów planistycznych na szczebel gminny ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa (infrastruktury obronności państwa, infrastruktury technicznej, dostaw energii, ruchu drogowego itp.).

Inne działania, w tym zakresie realizowane przez samorząd województwa to m.in.:

1. Zawarcie umowy o przekazanie środków finansowych z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na Wojewódzki Fundusz Wsparcia Policji w Szczecinie z przeznaczeniem na poprawę bezpieczeństwa publicznego na terenie województwa zachodniopomorskiego.
2. W 2021 r. zrealizowano następujące zadania z dziedziny bezpieczeństwa publicznego: Program profilaktyczny „Bezpiecznie nad morzem”; Program profilaktyczny „Uniwersytet malucha”; Program profilaktyczny „Bezpieczny Senior”; Szkolenie funkcjonariuszy Samodzielnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji w Szczecinie (40 000 zł).
3. Przyznanie dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Poprawa bezpieczeństwa osób korzystających z akwenów wodnych w województwie zachodniopomorskim” (JRW Choszczno). W ramach projektu przeprowadzono szkolenie na ratownika wodnego, szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, oraz szkolenie na sternika motorowodnego. Realizacja zadania przyczyniła się do zaspokojenia potrzeb społeczności województwa poprzez zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w trakcie korzystania z akwenów wodnych. W wyniku przeprowadzonych szkoleń jednostka zyskała 10 osób posiadających uprawnienia do pracy na akwenach wodnych, którzy czuwają nad bezpieczeństwem mieszkańców regionu (10 000 zł).

4. Przyznanie dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych powiatów koszalińskiego, kołobrzeskiego, sławieńskiego, białogardzkiego, świdwińskiego, szczecińskiego i wałeckiego” (SR WOPR Koszalin). W ramach tego zadania zrealizowano działania takie jak: zakup silnika zaburtowego do łodzi ratunkowej z podkładem reanimacyjnym zakupionej ze środków Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w 2020 r., zakup Jet SKi Rib – ponton asekuracyjny do skutera wodnego. Ponadto przeprowadzono remonty i konserwacje silników i łodzi ratunkowych zakupionych ze środków Województwa, wspierano działania ratownicze na kąpieliskach oraz miejscach zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli, a także organizowano i prowadzono szkolenia, tj. kurs na ratownika wodnego oraz szkolenia z kwalifikowanej pierwszej pomocy (40 000 zł).
5. Przyznanie dotacji Wodnemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu w Szczecinie w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą **„Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych Województwa Zachodniopomorskiego 2021”**. Celem realizacji zadania publicznego była działalność operacyjna WOPR WZ i Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego w Szczecinie w okresie 7 miesięcy, zabezpieczenie gotowości operacyjnej sprzętu w postaci ubezpieczenia i napraw pojazdów, łodzi i skuterów wodnych, doposażenie sprzętowe na potrzeby utrzymania gotowości ratowniczej WOPR WZ. Ponadto w ramach zadania realizowano projekt „BeSafeBox (BSB)”, w ramach którego zbierano informację o interwencjach ratowniczych, ich lokalizacji, czasie trwania, czy zaangażowanych siłach i środkach. Grupą docelową byli mieszkańcy korzystający z aktywności wodnych i turyści odwiedzający województwo zachodniopomorskie (160 000 zł).
6. Przyznanie dotacji Zachodniopomorskiemu Oddziałowi Okręgowemu Polskiego Czerwonego Krzyża w Szczecinie w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Pojazd specjalistyczny do działań poszukiwawczych ratowniczych i humanitarnych wraz z wyposażeniem dla Grupy Ratownictwa Polskiego Czerwonego Krzyża Koszalin”. Celem realizacji zadania publicznego było wyposażenie grupy ratowniczej w samochód osobowy o podwyższonej dzielności terenowej, zdolny do transportu zespołu ratowniczego wraz z wyposażeniem specjalistycznym w terenie pozbawionym dróg utwardzonych (100 000 zł).
7. Przyznanie dotacji Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „Tryton” w Kołobrzegu w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Poprawa bezpieczeństwa na wodach morskich i śródlądowych Województwa Zachodniopomorskiego poprzez podniesienie kwalifikacji ratowników Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „TRYTON””. Celem realizacji zadania publicznego było przeszkolenie ratowników POSP „Tryton” (specjalistycznej jednostki OSP, prowadzącej działania z zakresu ratownictwa technicznego, ekologicznego i nurkowego na wodach śródlądowych, na terenie portu w Kołobrzegu oraz na morskich wodach śródlądowych) w zakresie płetwonurkowania, ratownictwa podwodnego dla płetwonurków oraz Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy (10 000 zł).
8. Przyznanie dotacji Chorągwi Zachodniopomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego w Szczecinie w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Podniesienie bezpieczeństwa członków Związku Harcerstwa Polskiego poprzez podniesienie kwalifikacji medycznych kadry organizacji”. Celem realizacji zadania publicznego było przeszkolenie personelu instruktorskiego ZHP w zakresie Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy, skutkujące bezpośrednio poprawą bezpieczeństwa dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach i obozach organizowanych przez ZHP, a pośrednio zwiększenie znajomości zasad pierwszej pomocy wśród dzieci i młodzieży dzięki instruktorom z tego zakresu prowadzonym przez przeszkolonych instruktorów harcerskich (10 000 zł).
9. Przyznanie dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej w Chojnie w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Międzynarodowe Manewry Strażackie Chojna 2021”. Celem realizacji zadania publicznego było przeprowadzenie międzynarodowych (udział jednostek z Polski, Niemiec, Czech i Ukrainy, ze względu na pandemię COVID-19 nie dotarli uczestnicy z Holandii) manewrów służb ratunkowych, organizowanych na poligonie strażackim w Chojnie. Manewry pozwoliły na poznanie procedur i wyposażenia, stosowanych przez ratowników innych krajach oraz wymianę doświadczeń (10 000 zł).

10. Przyznanie dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej „Gryf” w Szczecinie w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Studnia 2021”. Celem realizacji zadania publicznego było przeszkolenie ratowników grup ochotniczych w zakresie udzielania pierwszej pomocy w sytuacji utrudnionego dostępu do uszkodowanego, odroczonej ewakuacji i problematyki ewakuacji uszkodzowanych z miejsc trudnodostępnych, w tym – z wykorzystaniem technik ratownictwa wysokościowego (5 000 zł).
11. Przyznanie dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej w Wołczkowie w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą Organizacja i przygotowanie do działań poszukiwawczo-ratowniczych po katastrofach budowlanych”. Celem realizacji zadania publicznego było przeszkolenie ratowników grup ochotniczych w zakresie organizacji i prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych na gruzowiskach.
12. Przyznanie dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcińsku-Zdroju w 2021 r. na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa wodnego i ratownictwa na obszarze Województwa Zachodniopomorskiego poprzez podniesienie kwalifikacji strażaków OSP przez szkolenie sternika motorowodnego”. Celem realizacji zadania publicznego było przeszkolenie ratowników grup ochotniczych w zakresie ratownictwa wodnego, w tym nabycie umiejętności obsługi łodzi motorowej w warunkach akcji ratowniczej (10 000 zł).

Wydatki na realizację zadań

Cel I – Rozwój systemu planowania strategicznego oraz kompetencji dla zarządzania rozwojem regionu

Zadania jednoroczne

Kwota wydatkowana: 70 000 zł

W podziale na źródła:

- Dotacja na zadania zlecone: 70 000 zł.

Zadania wieloletnie

Kwota wydatkowana: 7 547 896,99 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne województwa: 163 823,96 zł;
- Środki UE: 6 611 709,76 zł;
- Środki budżetu państwa: 806 095 zł.

Cel II – Wzmocnienie idei samorządności, marketingu terytorialnego oraz współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Zadania jednoroczne

Kwota wydatkowana: 5 671 397,12 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne województwa: 5 587 519,96 zł;
- Środki UE: 83 877,16 zł.

Zadania wieloletnie

Kwota wydatkowana: 277 207,13 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne województwa: 107 694,13 zł;
- Środki UE: 169 513 zł;
- Prefinansowanie: 103 408,11 zł.

Cel III – Zapewnienie realizacji wysokiej jakości zadań samorządu województwa

Zadania jednoroczne

Kwota wydatkowana: 101 524 143,30 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne województwa: 60 250 135,30 zł;
- Środki UE: 34 249 528 zł;
- Dotacja celowa na wkład własny: 4 202 675 zł;
- Dotacja na zadania własne bieżące: 49 000 zł;
- Dotacja na zadania zlecone bieżące: 867 939 zł;
- Dochody i wydatki nimi finansowane: 852 010 zł;
- Przedfinansowanie projektów UE: 625 895 zł;
- Środki z WFOŚiGW: 426 661 zł.

Zadania wieloletnie

Kwota wydatkowana: 177 721 575,56 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne województwa: 15 702 640,25 zł;
- Środki UE: 98 274 076,31 zł;
- Przedfinansowanie projektów UE: 1 663 000 zł;
- Dotacja celowa na wkład własny: 6 769 552 zł;
- Kredyt z EBI: 25 468 133 zł;
- Środki własne jos (poza budżetem województwa): 56 716 zł.

Wnioski i podsumowanie

Cele Polityki samorządowej województwa zachodniopomorskiego podporządkowane są wizji samorządu terytorialnego zaspokajającego potrzeby członków wspólnoty lokalnej w sposób racjonalny i efektywny, z wykorzystaniem narzędzi partycypacji społecznej oraz poszanowaniem zasad pomocniczości i partnerstwa. Jej osiągnięcie wymaga skoordynowanej i ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju realizowanej przez wszystkie szczeble samorządu terytorialnego. Oznacza to odchodzenie od sektorowych działań realizowanych w ramach poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w stronę zintegrowanych, przedsięwzięć realizowanych na szerszych obszarach, których granice wyznaczają wspólne uwarunkowania rozwojowe oraz silne i wielokierunkowe powiązania funkcjonalne. Ma to szczególne znaczenie w obliczu obserwowanych od dłuższego czasu niekorzystnych procesów demograficznych oraz – w krótszej perspektywie – zachwiania podstaw gospodarczych i społecznych związanych z pandemią COVID-19, w szczególności na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia.

Realizowane w ramach 2021 r. w ramach Polityki samorządowej działania przyczyniły się do wzmocnienia zdolności samorządu regionalnego do pełnienia roli partnera i koordynatora dla samorządów lokalnych i innych aktorów procesów rozwojowych. Podjęte zostały inicjatywy mające na celu wzmocnienie lub zainicjowanie trwałych i efektywnych mechanizmów współpracy samorządów przyczyniających się do współkształtowania i koordynowania przedsięwzięć rozwojowych. Pozwolą one na zbudowanie strategicznych i instytucjonalnych podstaw do realizacji instrumentów terytorialnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej.

Podjęte w 2021 r. roku działania Samorządu Województwa w obszarze współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej w wymiarze transgranicznym oraz bałtyckim ogniskowały się przede wszystkim na aktywnym udziale w procesie programowania środków europejskich funduszy strukturalnych oraz wsparciu udziału mieszkańców Pomorza Zachodniego w inicjatywach mających na celu budowanie partnerstwa w wymiarze europejskim i transgranicznym. Realizowano również szereg działań mających na celu wzmocnienie idei samorządności i społeczeństwa obywatelskiego, marketingu terytorialnego i promocji województwa. Szereg działań dotyczył również obszaru bezpieczeństwa publicznego. Pozwoliły one na rozwój wspólnotowości oraz tożsamości regionalnej mieszkańców oraz ugruntowanie postrzegania Pomorza Zachodniego jako regionu otwartego, bezpiecznego i atrakcyjnego do życia, wypoczynku i lokowania inwestycji.

WYKAZ UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

PODJĘTYCH W 2021 ROKU

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
1.	XXII/260/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie przyjęcia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, w tym ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”	Zrealizowana
2.	XXII/261/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 7 stycznia 2021 r. nr P-1.4131.386.2020.EM	Zrealizowana
3.	XXII/262/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego sytuacji gospodarczej gmin turystycznych województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
4.	XXII/263/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska wspierającego kobiety na Pomorzu Zachodnim	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
5.	XXII/264/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Manowo	Zrealizowana <i>Sprawozdanie z umowy dotacyjnej zostało przyjęte. Zadanie zostało zrealizowane prawidłowo.</i>
6.	XXII/265/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie skierowania do zaopiniowania przez zespół opiniodawczo – doradczy ds. podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie, projektu uchwały w sprawie podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii	Zrealizowana
7.	XXII/266/21	28 stycznia 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie określenia trybu i zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
8.	XXII/267/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie przyjęcia przez Województwo Zachodniopomorskie części zadania publicznego Województwa Pomorskiego w zakresie organizowania transportu zbiorowego	Zrealizowana <i>Województwo Pomorskie powierzyło Województwu Zachodniopomorskiemu na mocy Porozumienia nr WIIT 79/2021 na okres od 13.12.2020 r. do 12.12.2026 r. organizację regionalnych przewozów kolejowych na linii nr 202 od granicy województw do Słupska.</i>
9.	XXII/268/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołano Rafała Niburskiego do Komisji Budżetu i Spraw Samorządowych oraz Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
10.	XXII/269/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołano Pawła Muchę do Komisji Rewizyjnej</i>
11.	XXII/270/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołano Wandę Jakubowską do Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej</i>
12.	XXII/271/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Odwołano Wandę Jakubowską ze składu Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich</i>
13.	XXII/272/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie odwołania Wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Odwołano Macieja Kopcia z funkcji wiceprzewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>

14.	XXII/273/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji doraź. Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołano Macieja Kopcia do Komisji ds. OHGZ</i>
15.	XXII/274/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie wyboru Przewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Wybrano Pawła Muchę na przewodniczącego Komisji Rewizyjnej</i>
16.	XXII/275/21	28 stycznia 2021 r.	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Wybrano Rafała Niburskiego na wiceprzewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
17.	XXIII/276/21	11 marca 2021 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego podziału środków Polityki Spójności Unii Europejskiej na programy regionalne na lata 2021-2027	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
18.	XXIII/277/21	11 marca 2021 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2021 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021</i>
19.	XXIII/278/21	11 marca 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2021 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021</i>
20.	XXIII/279/21	11 marca 2021 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie po obniżonej cenie działek na rzecz Gminy Międzyzdroje	Zrealizowana <i>w dniu 24.09.2021 r. zawarto umowę sprzedaży – akt notarialny Repertorium A Nr 2317/2021</i>
21.	XXIII/280/21	11 marca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Szczecin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2021 roku programu polityki zdrowotnej „Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2019-2021 dla mieszkańców Szczecina”	Zrealizowana <i>Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/1/2021 z dnia 7 kwietnia 2021 r.</i>
22.	XXIII/281/21	11 marca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Nowogard z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2021 roku programu polityki zdrowotnej „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców Gminy Nowogard na lata 2020-2022”	Zrealizowana <i>Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/2/2021 z dnia 7 kwietnia 2021 r.</i>
23.	XXIII/282/21	11 marca 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Specjalistycznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie	Zrealizowana <i>W dniu 8 kwietnia 2021 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1506. W dniu 23 kwietnia 2021 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia).</i>
24.	XXIII/283/21	11 marca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki	Zrealizowana
25.	XXIII/284/21	11 marca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie	Zrealizowana
26.	XXIII/285/21	11 marca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin, z przeznaczeniem	Zrealizowana

			na dofinansowanie działalności Teatru Lalek "Pleciuga"	
27.	XXIII/286/21	11 marca 2021 r.	w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2021 r.	Zrealizowana <i>Realizowano zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych określone w uchwale</i>
28.	XXIII/287/21	11 marca 2021 r.	w sprawie podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii	Zrealizowana <i>Uchwała przyjęta przez Sejmik utworzyła obwody łowieckie na terenie województwa i weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2022 r.</i>
29.	XXIII/288/21	11 marca 2021 r.	w sprawie określenia ogólnej powierzchni uprawy maku i konopi włókniстых oraz reorganizacji tych upraw na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2021	Zrealizowana <i>Uchwała przyjęta przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego została wysłana do wiadomości i wykorzystania do wójtów, burmistrzów, prezydentów miast.</i>
30.	XXIII/289/21	11 marca 2021 r.	w sprawie pozbawienia kategorii dróg wojewódzkich niektórych odcinków dróg wojewódzkich	Zrealizowana
31.	XXIII/290/21	11 marca 2021 r.	w sprawie wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 marca 2021 r. nr P-1.4131.50.2021.EM	Zrealizowana
32.	XXIV/291/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska w sprawie Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
33.	XXIV/292/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie przyjęcia oceny sytuacji na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim oraz sprawozdania z działań realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w 2020 r.	Zrealizowana <i>Przyjęto dokument</i>
34.	XXIV/293/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Kołobrzeg z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2021 roku programu polityki zdrowotnej „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Kołobrzeg w latach 2019-2023”	Zrealizowana <i>Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/3/2021 z dnia 26 maja 2021 r.</i>
35.	XXIV/294/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie przyznania nagrody Gminie Miasto Świnoujście – laureatowi konkursu "Port Kultury Pomorza Zachodniego"	Zrealizowana
36.	XXIV/295/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej w 2021 r.	Zrealizowana <i>Pomoc została przekazana i rozliczona</i>
37.	XXIV/296/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie wskazania kandydatów Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego do Rady Zachodniopomorskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia	Zrealizowana
38.	XXIV/297/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dominikowo - Niemieńsko”	Zrealizowana <i>Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego</i>
39.	XXIV/298/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu	Zrealizowana <i>Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego</i>
40.	XXIV/299/21	29 kwietnia 2021 r.	w sprawie skargi na Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	Zrealizowana <i>Skargę uznano za bezzasadną,</i>
41.	XXV/300/21	27 maja 2021 r.	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania	Zrealizowana <i>Udzielono Zarządowi wotum zaufania</i>
42.	XXV/301/21	27 maja 2021 r.	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za 2020 r.	Zrealizowana <i>Zatwierdzono sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie roczne z wykonania budżetu WZ za 2020 rok. Sprawozdania przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – Budżet – Budżet 2020 – Sprawozdania</i>
43.	XXV/302/21	27 maja 2021 r.	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego absolutorium z tytułu wykonania budżetu za rok 2020,	Zrealizowana <i>Udzielono Zarządowi absolutorium</i>
44.	XXV/303/21	27 maja 2021 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2021 rok	Zrealizowana

				Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021
45.	XXV/304/21	27 maja 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2021 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021
46.	XXV/305/21	27 maja 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie zaciągnięcia kredytu na finansowanie zadań inwestycyjnych ujętych w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Uchwałą wydłużono termin finansowania kredytem deficytu budżetowego związanego z realizacją zadań inwestycyjnych ujętych w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Zachodniopomorskiego, z lat 2018-2021, na lata 2018-2022.
47.	XXV/306/21	27 maja 2021 r.	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu pn. „Prowadzenie Punktu Europe Direct - Szczecin 2021-2025”	Zrealizowana
48.	XXV/307/21	27 maja 2021 r.	w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie przyjęcia Statutu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego
49.	XXV/308/21	27 maja 2021 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Powołano Wojciecha Dorżynkiewicza do komisji rewizyjnej
50.	XXVI/309/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego utrzymania dyspozytorni medycznej w Kołobrzegu	Zrealizowana Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem
51.	XXVI/310/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego projektu ustawy o ochotniczej straży pożarnej	Zrealizowana Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem
52.	XXVI/311/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie realizacji projektu pn. „Podtrzymanie i rozwój współpracy pogranicza na rzecz dzieci i młodzieży w warunkach COVID19”	W realizacji
53.	XXVI/312/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2021 rok	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021
54.	XXVI/313/21	24 czerwca 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2021 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021
55.	XXVI/314/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie przyjęcia regulaminu określającego wysokość stawek dodatków do wynagrodzenia, nagród oraz szczegółowych warunków ich przyznawania, a także szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw nauczycielom zatrudnionym w szkołach i placówkach	Zrealizowana

			oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	
56.	XXVI/315/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2021 roku programu polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalin w latach 2021-2023”	Zrealizowana Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/4/2021 z dnia 7 lipca 2021 r.
57.	XXVI/316/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie udzielenia dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
58.	XXVI/317/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie udzielenia dotacji celowej Parafii Rzymskokatolickiej pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie	Zrealizowana
59.	XXVI/318/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom – laureatom konkursu „Granty sołectwie 2021”	Zrealizowana
60.	XXVI/319/21	24 czerwca 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy gminom w ramach pilotażowego projektu „Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w Województwie Zachodniopomorskim”	Zrealizowana
61.	XXVIII/320/21	21 września 2021 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2021 rok	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021
62.	XXVIII/321/21	21 września 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2021 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021
63.	XXVIII/322/21	21 września 2021 r.	w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2021 i 2022	Zrealizowana Wybrano podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego - BUR spółka z o.o. Zachodniopomorska Kancelaria Audytorska
64.	XXVIII/323/21	21 września 2021 r.	w sprawie kryteriów i trybu przyznawania przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego nagród za wybitne osiągnięcia lub szczególnie zasługi dla Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
65.	XXVIII/324/21	21 września 2021 r.	w sprawie określenia warunków i trybów przyznawania nagród i wyróżnień dla zawodników i trenerów	Zrealizowana nagrody i wyróżnienia są przyznawane w oparciu o podjętą uchwałę
66.	XXVIII/325/21	21 września 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Nowy Targ w województwie małopolskim	Zrealizowana Pomoc finansowa została udzielona
67.	XXVIII/326/21	21 września 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Myśliborskiemu	Zrealizowana. Udzielono pomocy finansowej Powiatowi Myśliborskiemu w formie dotacji w kwocie 60 tys. złotych, z przeznaczeniem na RPOT w Dębnie. Dotacja została wydatkowana i zatwierdzono jej rozliczenie finansowe.
68.	XXVIII/327/21	21 września 2021 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Szczecinek	Zrealizowana
69.	XXVIII/328/21	21 września 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny	Zrealizowana W dniu 19 października 2021 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku

			Pracy - Zachodniopomorskiemu Centrum Leczenia i Profilaktyki w Szczecinie	Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 4300. W dniu 3 listopada 2021 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia).
70.	XXVIII/329/21	21 września 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 19 października 2021 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 4301. W dniu 3 listopada 2021 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia).
71.	XXVIII/330/21	21 września 2021 r.	w sprawie połączenia Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie z Publicznym Ośrodkiem Adopcyjnym w Koszalinie	Zrealizowana. Dokonano konsolidacji dwóch publicznych ośrodków adopcyjnych, od dnia 01.01.2022 r. na terenie Województwa Zachodniopomorskiego działa jeden Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie z Oddziałem w Szczecinie.
72.	XXVIII/331/21	21 września 2021 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie utworzenia samorządowego zakładu budżetowego pod nazwą „Zachodniopomorskie Laboratorium Drogowe w Koszalinie	Zrealizowana Wykonanie uchwały poprzez zmiany Statutu ZLD
73.	XXVIII/332/21	21 września 2021 r.	w sprawie utworzenia Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
74.	XXVIII/333/21	21 września 2021 r.	w sprawie zaopiniowania projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych	Zrealizowana
75.	XXVIII/334/21	21 września 2021 r.	w sprawie wyboru przedstawiciela Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego do Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego działającej przy Zachodniopomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach	Zrealizowana Przedstawicielem Sejmiku wybrano Olgierda Kustosza
76.	XXIX/335/21	28 października 2021 r.	w sprawie przyjęcia apelu do Rządu RP o niedopuszczanie do dalszej marginalizacji i wykluczenia komunikacyjnego Pomorza Zachodniego	Zrealizowana Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem
77.	XXIX/336/21	28 października 2021 r.	w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2022”	Zrealizowana
78.	XXIX/337/21	28 października 2021 r.	w sprawie przyjęcia Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2027 pn. „Region Przyjazny Rodzinie”	Zrealizowana Wdrażanie Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2027 pn. „Region Przyjazny Rodzinie” przypisano do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej. Poszczególne cele i zadania wynikające z Programu będą realizowane etapowo w okresie jego trwania w latach kolejnych 2021-2027
79.	XXIX/338/21	28 października 2021 r.	w sprawie przyjęcia „Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami na lata 2021-2024”	Zrealizowana
80.	XXIX/339/21	28 października 2021 r.	w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2030	Zrealizowana
81.	XXIX/340/21	28 października 2021 r.	w sprawie określenia szczegółowych zasad, trybu przyznawania, wstrzymywania lub pozbawiania stypendiów oraz wysokości stypendiów dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe	Zrealizowana Od 2022 r. stypendia są przyznawane w oparciu o podjętą uchwałę
82.	XXIX/341/21	28 października 2021 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Specjalistycznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 8 grudnia 2021 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 5358. W dniu 23 grudnia 2021 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia).
83.	XXIX/342/21	28 października 2021 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny nieruchomości stanowiących własność Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana

84.	XXIX/343/21	28 października 2021 r.	w sprawie pozbawienia kategorii dróg wojewódzkich niektórych odcinków dróg wojewódzkich	Zrealizowana
85.	XXIX/344/21	28 października 2021 r.	w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie określenia zasad udzielania i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dla nauczycieli, którym powierzono stanowiska kierownicze oraz przyznawania zwolnień z obowiązku realizacji tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	Zrealizowana <i>Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego</i>
86.	XXIX/345/21	28 października 2021 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołano Teresę Kalinę do Komisji Budżetu i Spraw Samorządowych</i>
87.	XXIX/346/21	28 października 2021 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.	Zrealizowana <i>Odwołano Rafała Rosińskiego z Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej</i>
88.	XXIX/347/21	28 października 2021 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.	Zrealizowana <i>Powołano Rafała Rosińskiego do komisji skarg, wniosków i petycji</i>
89.	XXX/348/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2021 rok,	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021</i>
90.	XXX/349/21	7 grudnia 2021 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2021 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021</i>
91.	XXX/350/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok	Zrealizowana <i>Przekazano realizatorom zawiadomienia o ostatecznych kwotach ujętych w uchwalonym budżecie na 2022 rok oraz opracowano plany finansowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, jednostek budżetowych i zakładu budżetowego w formie Zarządzeń Kierowników. Zatwierdzone plany finansowe stanowiły podstawę gospodarki finansowej jednostek oraz podstawę dokonywania zmian w budżecie według poszczególnych kompetencji. Uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021</i>
92.	XXX/351/21	7 grudnia 2021 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2021 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2021</i>

93.	XXX/352/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie określenia planu działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy aglomeracja szczecińska	Zrealizowana <i>Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego</i>
94.	XXX/353/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie określenia planu działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy miasto Koszalin	Zrealizowana <i>Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego</i>
95.	XXX/354/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie ustanowienia roku 2022 Europejskim Rokiem Młodzieży na Pomorzu Zachodnim	Zrealizowana
96.	XXX/355/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie powierzenia gminie Wolin prowadzenia zadania publicznego Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
97.	XXX/356/21	7 grudnia 2021 r.	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej jednego odcinka drogi wojewódzkiej	Zrealizowana <i>Zawarcie porozumienia z Gminą Wolin o powierzeniu zadania</i>
98.	XXX/357/21	7 grudnia 2021 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia wynagrodzenia Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
99.	XXX/358/21	7 grudnia 2021 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia wysokości diet oraz zasad zwrotu kosztów podróży służbowych radnych Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana